

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Ravzî Dîvânı
Mùellifi: Edincikli Ravzî
Hazırlayan: Yaşar Aydemir
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3412-9
Ana Yayın Numarası: 3192
Kùltür Eserleri Dizisi-443

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr-
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

RAVZÎ DİVANI

Hazırlayan

Dr. Yaşar AYDEMİR

**Ankara
2017**

KISALTMALAR

AKM.	: Atatürk Kültür Merkezi
Ank.	: Ankara
Ans.	: Ansiklopedi
Bak.	: Bakanlığı
bkz.	: bakınız
Böl.	: Bölümü
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DTCF	: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Ed.	: Edebiyat
Fak.	: Fakülte
Fen-Ed.	: Fen-Edebiyat
G.	: Gazel
Haz.	: Hazırlayan/ Hazırlayanlar
Hz.	: Hazreti
İA.	: İslam Ansiklopedisi
İst.	: İstanbul
K.	: Kaside
KB	: Kültür Bakanlığı
Kt.	: Kıta
Ktp.	: Kütüphane/Kitaplık
MEB.	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mh.	: Muhammes
Mr.	: Murabba
Msd.	: Müseddes
Msn.	: Mesnevi
Mü.	: Müfred
N.	: Nazm
öl.	: ölümü
S.	: Sayı
Sad.	: Sadeleştiren
TDAY.	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ter.	: Tercüme
Trc.	: Terci-bend
TTK.	: Türk Tarih Kurumu

Üni. : Üniversite
vd. : Ve diğerleri
vr. : varak
vs. : vesaire
Yay. : Yayını
yty. : Yayın tarihi yok
yyy. : Yayın yeri yok
Yz. : Yazma

RAVZÎ, HAYATI, KİŞİLİĞİ VE DİVANININ İNCELENMESİ

A- HAYATI

1-Doğum Tarihi ve Doğum Yeri

Ravzî, bugün Balıkesir sınırları içinde yer alan Edincik'dendir. Dönemin tezkirelerinde hakkında bilgi yoktur. Ondan ilk söz eden İsmail Hakkı Uzunçarşılı, onu Karesi Meşâhiri'ne Edincikli şair olarak almış, hakkında bilgisi olmadığını, şiirlerinden bahisle de divanı bulunduğunu; ama, ulaşamadığını ifade etmiştir¹. Nail Tuman da şairi, Tuhfe-i Nâil'ye Karesi Meşâhiri'ni kaynak göstererek almış, oradaki beyitleri şiirlerine örnek göstermiştir².

Şairin hayatına ait bilgilerimiz, şiirlerinin arasına serpiştirilmiş bilgi kırıntılarından ibarettir. Bu bilgilere göre Ravzî, Edincikli olup, Kanûnî Sultan Süleyman, II. Selim, III. Murad ve III. Mehmed dönemlerini görmüştür. Bu da şairin sanat devresinin daha çok XVI. yüzyılın ikinci yarısında olduğunu göstermektedir. Divanındaki:

*Kesdi sözünü Zâtî revân söylemez oldı
Ravzî aña bir beyt okıdum bahr-i mukatta'
G.369/5*

beyti, aynı yüzyılın birinci yarısında (ö.1546) eser vermiş olan hemşehrisi Balıkesirli Zâtî'yi hedef alsa gerektir. Ravzî divanındaki en eski tarih, Receb Bâli'nin ölümüne düşürdüğü 951/1544 tarihidir³. Bu da, Ravzî'nin o tarihlerde usta bir şair olduğunu gösterir.

Bu bilgiler ışığında şair, en geç XVI. yüzyılın ikinci çeyreğinde doğmuş olmalıdır.

Ravzî'nin memleketi olan Edincik hakkında iki ayrı manzumesi vardır. Bunlardan birisi gazel nazım şekliyle kaleme alınmıştır (G.441). Diğeri de mütekerrir muhammes olarak yazdığı şehrengizidir (Mr.3). Ravzî'nin:

*Hûb sevseñ kimesne 'ayb itmez
Ne güzeldür diyâr-ı İdincik
G.411/8*

beyti, onun memleket sevgisini gösterir.

2- Ailesi

Ravzî'nin asıl adını tespit edemedik. Kendisi bir beytinde Yûnuszâde olarak tanıdığını söylüyor:

¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1999). *Karesi Meşâhiri* (Haz. Mehmet Sarı ve Ahmet Karaman). Balıkesir: Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı Yay. 107.

² Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî*. MEB. Yayınlar Dairesi Ktp. No:870. 1244.

³ bkz. *Divan*. G.662/7

*Bana Yûnuszâde dirler Ravziyâ bilmez misin
Her kelâm-ı hûb u mevzûnum belâgat üzredür
K.14/17*

Şair, aslı sipahi ve bey olan bir aileye mensuptur. Bu mensubiyeti onun hal ve tavırlarından da bellidir:

*Asluma kılsañ nazar begdür sipâhîdür kamu
Fer'ümi görmez misin nice melâhat üzredür
K.14/4*

Ravzî'nin varlıklı ve köklü bir aileye mensup oluşu, bulunduğu toplumda kıskançlığa sebep olmuştur:

*Gördüğince niçe gamgîn olmasun a'dâ beni
Ben refâhiyyetdeyin anlar felâket üzredür
K.14/9*

Hatta daha ileri gidilerek hal ve tavırlarından hareketle zevk ve eğlence ile gün geçirdiği söylenmiştir:

*Kim benüm vaz'um görüp dirse sefâhat üzredür
Hak budur tab'ı anuñ hayli hamâkat üzredür
K.14/1*

Şairin giyim kuşama, şekli şemali düzgün, hal ve tavırları şecaat üzredir (K.14/2-3). Nereye gitse herkes onu parmakla gösterir (K.14/10).

Divanın muhteva özelliklerinde daha detaylı olarak anlattığımız gibi Ravzî'nin şiirlerinde müstağni bir hava sezilir. O, Osmanlı mülkünün padişahı olmaktansa, fakirlik ülkesinin dilencisi olmayı yeğler (G.218/5). Musa gibi yüce meşrebi, Karun'un hazinelerini kendisine hâk ile yeksan gösterir. Bütün bunlar biraz da şairin asil ve varlıklı bir aileden gelmesiyle ilgilidir (G.32/4).

*Gele'lden 'âleme biz bendegân-ı âl-i Osmânuz
Gedâyuz sûretâ ma'nîde heft iklîme sultânuz
G.337/1*

beyti, bunlarla birlikte düşünüldüğünde şairin atalarının devlet hizmetinde görev aldığı hususu daha belirginleşir.

Ravzî bir münacaatında Allah'tan ecdâdının yüzü suyu hürmetine kendisini affetmesini istiyor. Onlara sıfat olarak kullandığı kelime "siyâdet" kelimesidir. Kelime seyyitler, beylik, efendilik, sahiplik ve Hz. Hasan vasıtasıyla Hz. Muhammed'in soyundan olma hali anlamlarına gelir. Herhalde kelime sadece bey ve efendi anlamıyla kullanılmamıştır. Buradan hareketle Ravzî'nin soyunda seyyitlik olduğunu, soyunun Hz. Muhammed'e kadar uzandığını ileri sürmek mümkündür:

*Benüm âbâ vü ecdâd-ı 'ızâmum âb-ı rûyîçün
Günâhumdan beni pâk it ki anlarda siyâdet var
K.3/23*

Varlıklı ve saygın bir aileye mensup olduğu anlaşılan Ravzî'nin evlenip evlenmediği konusunda kesin bir bilgiye sahip değiliz. Kendi aslının bey ve sipahi olduğunu söylediği beyitte geçen "fer" kelimesini çocukları olarak düşünmek mümkündür.

*Asluma kılsañ nazar begdür sipâhidür kamu
Fer'ümi görmez misin nice melâhat üzredür
K.14/4*

Ancak şairin redifi "avret" olan iki ayrı gazeli vardır. Bu manzumelerde evliliğe ve eşe sıcak bakmaz. Aşağıya aldığımız beyitlerde şair, kendisinin mücerred temiz bir adam olduğunu, erenlerin evlenenlere adam gözüyle bakmadıklarını ifade ediyor. Ona göre devrin Rüstem'i bile olsan kadın hile ve efsunla elif gibi olan boyunu bükür. Yusuf kadar güzel bile olsa ona meyletmemek gerekir:

*Mücerred merd-i pâkem ben gerekmez hiç baña 'avret
Erenler aña er dimez ki yanında tutar 'avret
G.122/1*

*Eger er Rüstem-i Zâl-i zemân olsa zebûn eyler
İdüp mekr ü füsûn ile elif kaddin dü-tâ 'avret
G.122/2*

*Zelîhâ-yı zemân ancak diyüp meyl itme ey Ravzî
Eger kim hüsn ile olursa bir Yüsuflikâ 'avret
G.122/5*

Ravzî'nin yukarıya aldığımız beyitleri hiç evlenmemiş intibaini vermekle birlikte, önceki beyitle bir arada değerlendirilince, bir tecrübeye dayandığı izlenimini güçlendiriyor. Yorumu açık olan bu metinler başka bilgilerle desteklenmedikçe, net bir şey söylemek hayli zordur.

Yukarıdaki bilgilere göre Ravzî, varlıklı ve saygın bir aileye mensuptur. Buna bağlı olarak gözü tok bir kişiliği vardır. Evlenip evlenmediği konusunda kesin bir bilgiye sahip değilsek de evli olma ihtimali ağır basar.

3- Öğrenimi

Şairin düzenli bir eğitim alıp almadığı konusunda kesin bir bilgimiz yoktur. Şiirlerinden anlaşıldığı kadarıyla Ravzî, ayet ve hadislerden iktibas yapacak kadar Arapça; Hâfız'ı veya Kemâl-i Hocendî'yi okuyacak kadar Farsça öğrenmiştir. Hatta şiirlerinde o güne kadar edebiyatta pek kullanılmayan Arapça ve Farsça kelime ve ibarelere yer vermiştir.

Kürte (Farsça, gömlek), beras (Farsça, beyaz leke), effâk (Arapça, yalancı), rahrâh (Arapça, ferah, geniş), evra (Arapça, perhizkâr), dahdâh (Arapça, serap) vs.

*Gün yüzüne meh-i tâbânı nice beñzedeyin
'Arız olmuş ruhuña öyküneli aña beras
G.357/4*

Parlak ayı sevgilinin gün yüzüne benzetmek mümkün olmaz. Ay sevgilinin yanağına öyküneli ona bir beyaz leke bulaşmıştır. Şair, ayın bizim tarafımızdan görünen yüzündeki lekeleri hüsn-i talille anlatıyor.

*Her yâr-ı perî-zâdı getürseñ n'ola bezme
Çün oldı müyesser bize rahrâh-ı mahabbet
G.114/3*

Muhabetin gönül açıcılığı bize kısmet oldu. Bu yüzden peri yüzlü sevgilileri meclise getirsen uygun düşer.

4- Fizikî Görünümü

Ravzî'nin yüz şekliyle, boyuna dair bir bilgimiz yoktur. Aşağıya aldığımız beyitte kendisine "arab arab" şeklindeki hitabından onun esmer tenli olduğunu ileri sürmek mümkündür:

*Bir hûb Rûmi didi baña hey 'arab 'arab
Yirüñ senüñ ne yirdür ayıtdum Haleb Haleb
G.112/1*

Kendi ifadesine göre yüzü güzel, sakalı düzgün, göz ve kaş benzersizdir. Şekl ü şemali onurlu, itibarlı bir insanın görüntüsünü verir (K.14/3). Onun duruşu, endamı, kıyafeti tam bir uyum içindedir. Heybetli yürüdüğü zaman kendinden emin ve gösterişlidir (K.14/2). Başkaları onun giyim-kuşamına, yaşıntısına bakarak sefahat üzere olduğunu sanırlar (K.14/1).

5- Devlet Erkânıyla Olan İlişkileri

Ravzî'nin ne işle uğraştığını bilemediğimiz gibi, onun devlet erkânı ile olan ilişkilerini de açık olarak ortaya koyan bilgilerden mahrumuz. Daha önce Ravzî'nin müstağni bir kişiliğe sahip olduğunu, çevresinde olup bitenleri de bu çerçevede değerlendirdiğini, ona uygun gelmeyen durumlara karşı eleştirel bir tavır takındığını söylemiştik.

Ravzî, hacimli bir divana sahip olmasına rağmen, medhiye türünde devlet görevlilerine üç kaside yazmıştır. Şairin Abdî Efendi'ye ödünç kitap isteği üzerine yazılmış olan kasesini bu çerçevede değerlendirmedik. Bunda Abdi Efendi'nin nasıl bir görevde bulunduğunu bilmiyor olmamız da etkili olmuştur.

Kasidelerden biri Sultan Murad'ın Tuğranüvisi Feridun Bey'e⁴ yazılmıştır. Tamamı 51 beyit olan kasidenin redifi "cev"dir. İlk 26 beytinde arpa kıtlığından söz edilmiştir. Girizgahdan sonra 30-36. beyitleri Feridun Bey'in övgüsüne ayrılmıştır. 44-46. beyitlerde şair, arpa isteğini dile getirmiştir. 47-51. beyitler dua bölümünü oluşturur.

Diğer kaside, Şehremini Mehmed'e yazılmış, yine arpa isteğini konu alan 61 beyitlik bir kasidedir. İlk 7 beyitte arpa kıtlığının toplumdaki tesiri anlatılmış, ustaca bir girizgahla 12. beyitten itibaren hem Şehremininin övgüsü hem de şairin arpa isteği dile getirilmiştir. 31. beyitteki girizgahla tegazzüle geçilmiştir. Beş beyitlik tegazzülden sonra da övgü ve yardım isteği iç içe işlenmiştir. Son beş beyit duaya ayrılmıştır.

Bir başka kaside Muhyiddin isminde Muradiye camiinde görevli, Kanunî ile dostluğu olan, Selim'in hürmet, Murad'ın itibar ettiği birine yazılmıştır⁵. 156 beyitlik bir kasidedir. Şair bu kişinin ihsanlarını görmüş (145), bu sayede divanı deftere sığmaz olmuştur (142). Şair Hak'tan kendisini memduhuna "der oğlanı" yapmasını istemiştir (150).

Görüldüğü gibi şair, devlet büyüklerine çok az sayıda kaside yazmıştır. Ravzî, anlayış olarak da şiir ve inşa ile insanların övülmesine taraftar değildir:

*Şi'r ü inşâ ile medh eyleme dünyâ halkın
Hâlik-i 'âlemi zikr eyle kalandan el çek
G.410/5*

⁴ Adı geçen Feridun Bey, Feridun Ahmed Bey (öl. 991/1583) olmalıdır. Ahmed Feridun Bey, 960/1552-53 senesinde Sokullu Mehmet Paşa'nın hizmetine kâtip olarak girmiş, bilahare divan kâtibi olmuş; Naheivan Seferi'ne (1554) katılmış, daha sonra 978/1570'de Reisül-küttâb ve 981/1573'te de nişancı tayin edilmiştir. III. Murad'a münşeât'ını sunmuştur (1575). Bir yıl sonra 1576'da nişancılık görevinden azledilmiştir. 1577'de sancak beyi sıfatıyla Semendere'ye gönderilmiştir. 1581 yılında sultan onu merkeze çağırılmış ve nişancı vazifesini tekrar vermiştir. Feridun Bey 991/1583 yılında vefat etmiştir. (bkz. J. H. Mordmann (1988). "Feridun Bey". *İslam Ansikopedisi*. C. IV. İstanbul: MEB. Yay.569-570).

⁵ Kasidenin sunulduğu Muhyiddin, Muhyiddin Halife olmalıdır. Muhyiddin Halife, Karasi vilayetinden yetişip, Bursa'ya yerleşmiş ve Muradiye camiinde imamlık yapmıştır. Nakşibendî tarikatine mensup olup, Fûsus tahkikinde mahir bir kişidir. Bütün ilimlerde, özellikle de astroloji biliminde uzmandır. Öğrencilere ders vermede çok başarılıdır. Muhyiddin Halife, Hicrî 1000 civarında ölmüş, Muradiye yakınlarındaki Müslüman mezarlığına konulmuştur (bkz. Baldırzâde Selîsî Şeyh Mehmet (2000). *Ravza-i Evliya*. (Haz. Mefâil Hızlı ve Murat Yurtseven). Bursa: Arasta Yay. 264).

Kasidelerine dikkatle bakılırsa, medhiye kısımlarının kısa tutulduğu veya şairin isteğinin, medhiye ile birlikte dile getirildiği görülür. Bu da şairin medhiyeden hoşlanmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Ravzî'nin kaside nazım şekliyle kaleme aldığı 17 beyitlik bir de hicviyesi vardır. Hicvedilen kişi Taciroğlu olarak anılan bir kadıdır. Şiirin redifi "gidi" olup, ağır bir eleştiridir. Şeyh Muhyiddin Karamanî'nin mülhidlik iddiasıyla Kanunî döneminde idam edilmesine tepki gösteren şair, biri gazel diğeri de kıta nazım şekli ile Karamanî'nin katline tarih düşürmüştür. Redifi "şeyhim" olan gazelin:

*Zulm ile tolmasa dünyâ şeyhüm
Bu iş olmaz idi saña şeyhüm*

...

*Nâ-gehânî saña cellâd-ı felek
Kıydı nâ-hak yire hayfâ şeyhüm*

...

*Seni mülhid diyü katl eylediler
Senden ol iş gele hâşâ şeyhüm*

G.425/1, 4, 6

beyitleri ile dünyanın zulümle dolduğunu, Karamanî'nin haksız yere öldürüldüğünü, iddia edildiği gibi onda mülhidlik olmadığını ifade eder.

Şairin kadıları eleştiren üç kıta (Kt.13, 14, 15)'sı daha vardır. 15. Kıtadaki eleştiri, kadıları da aşır, devrin padişahına kadar uzanır. Cihan padişahı, bir grup cahili kadı tayin etmiş, kainatı zulm ile doldurmuştur. Kadılar, hukuku icra etmek yerine dünyayı yakıp yıkıp, mal biriktirmektedir:

*Bir bölük câhilleri kâdî idüp şâh-ı cihân
Kâ'inâtı zulm ü bî-dâd ile bed-hâl eyledi*

*Emr-i şer' icrâ olunmaz kâdılar ancak hemân
'Âlemi yakup yıkup tahsîl-i emvâl eyledi*

Kt.15

Ravzî öteden beri Âl-i Osman'ın bendesidir (G.337). Ataları bey ve sipahidir (K.14/4). Fakat fakirlik köşesinde dilenci olmayı Osmanlı ülkesinde padişah olmaya yeğler (G.218/5). Osmanlı öteden beri düşkünlere himmet eder, şaire de cihan şahı himmet etse şaşılmaz (G.131/1). Şair için sevgilinin eşiğinde düşkün bir kul olmak, Osmanlı ülkesine sultan olmaktan üstündür (G.219/4). Ravzî'nin hali, sultanın kapıcıları tarafından padişaha ileilmemiştir. Bunu kime şikâyet edeceğini bilemez (G.150/3). Meyhaneci, erguvan renkli şaraptan himmet etse, devrin şahına göz ucuyla bile bakmaz (G.130/3). Osmanlı ülkesinde şairin kadr ü kıymeti bilinmez (G.460/3). Bunun için Osmanlı ülkesini terk edip Horasan'a gitmek arzusundadır (G.487/7). Osmanlı ülkesi can ve gönülün ebedî hapishanesi olmuştur (G.609/5). Irak seyrine gidip Osmanlı

ülkesine biraz gelmemek arzusundadır (G.334/5). Ravzî, ne sevgiliye kavuşma, ne de mansıp ister. Çünkü Allah onu, cihan halkına minnetten uzak tutmuştur (G.458/5).

Yukarıda birbiri ile çelişen karışık ifadeler, şairin psikolojisini yansıtıyor. Buradan çıkan sonuca göre Ravzî, şahsiyeti gereği çok fazla devlet erkânıyla yakınlık kurmamış/ kuramamıştır. İşleyişteki aksaklıklar ve yanlışlıklara da mizacı gereği sert tepki göstermiştir. Bu tepkisi belki de şairin zaman zaman sıkıntı çekmesine neden olmuştur (G.172).

6- Tarikati

Ravzî'nin şiirlerinde tasavvuf kültürünü çağrıştıran çok sayıda öge ile karşılaşırız. Bu ögelerin büyük bir kısmı onun müstağnî kişiliği ile örtüşen bilgilerdir. Şairin doğrudan ismini andığı tarikatlar Bektâşilik ve Gülşenîliktir. Bu iki tarikat ismi de şiirde malzeme görünümündedir. Kalender Bâli'nin baş açık abdâlı olduğunu söyleyen şair bu haline bakılarak kendisinin Bektâşi sanılmaması gerektiğini söyler:

*Baş açık abdâlı olmuşdur Kalender Bâli'nüñ
Ravzi-i divâneyi sanmañ ki bir Bektâşi'dür
G.230/5*

Redifî "külâh" olan bir gazelinde şair Gülşenî dergâhının adını anar. Yek-âhenk bir gazel olan şiirde, tarikatlardaki külâh anlatılmıştır. Aşağıdaki beyitte külâhın Gülşenî dergâhına can ile mürit olduğu belirtilmiştir:

*Gülşenî dergâhına cân ile olmuşdur mürîd
Merd-i meydân-ı fenâ hâk ile yeksândur külâh
G.563/8*

Ravzî'nin bunların dışında, kendisiyle aynı dönemde yaşamış tasavvuf büyüklerine yazdığı şiirleri de vardır. Bunlardan ikisi Lutfullah-ı Sâni (öl. 971/1563)'ye yazılmıştır. Mütekerrir murabba nazım şekliyle kaleme alınan manzumeden anlaşıldığına göre Lutfullah Efendi, Edincik'e beklenmektedir. Ancak Lutfullah Efendi beklenen zamanda gelmemiştir. Şair de onun gelmeyişi her bendin sonunda tekrarladığı "N'ideyin hayfâ ki Lutfullâh efendüm gelmedi" mısraı ile ifade eder. Aynı manzumenin bir mısraında "Şeyh olan lâyıq mıdur cevri eylemek dervîşine" dediğine göre, Ravzî'nin Şeyh Lutfullah Efendi'nin müridi olduğuna hükmedilebilir. Lutfullah Efendi'nin övgüsüne ayrılan diğer manzume 21 bentlik mütekerrir muhammestir. "Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör" mısraı bentlerin sonunda tekrarlanır. Mısraı üzerinde durulan kerametleri tarihî kaynaklarda verilen bilgilerle de

örtüşmektedir⁶. Şeyh Lutfullah, Bursa'da Emir Sultan'da görev yapmıştır. Ravzî de manzumenin son bendinde oraya gitmek arzusunda olduğunu belirtir:

*Bu fenâ evde bekâ buldukca 'ömr-i bî-vesfâ
Gel fenâfillâh olup yolında hâk ol dâ'imâ
Kûy-ı hasretde vatan tutmak ne lâyıkdur saña
Eyle ey Ravzî sefer şehri-i Burusa'dan yaña
Şâh-ı iklim-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
Mh. 4/21*

Emir Sultan dergahının kurucusu Şemseddin Muhammed, Yıldırım Bayezid (1389-1402) döneminde Bursa'da kendi adına bir dergah kurmuştur. Lutfullah Efendi de bu dergahın sekizinci postnişinidir. Emir Sultan'ın Nakşibendiye veya Halvetiyye'nin Nurbahşiyye koluna⁷ bağlı olduğu kanaatinin yanında, Kübreviyye tarikatine mensup olduğu görüşü de vardır⁸. Dolayısıyla Lutfullah Efendi'nin Nurbahşiyye veya Kübreviyye tarikatinin temsilcisi olması, Ravzî'nin de aynı kola mensup olduğu kanısını vermektedir.

Bunun yanında Ravzî'nin "şeyhim" redifli gazeli mülhidlik ithamıyla idam edilen bir şeyhe yazılmıştır. 957/1550 tarihini gösteren bu manzume, Şeyh Muhyiddîn Karamânî'nin öldürülüş tarihiyle örtüşmektedir. Bilindiği gibi Vezir Çoban Mustafa Paşa, Gebze'de bir medrese ve tekke inşa ettirmiş ve Mısır beylerbeyi olduğu sırada Şeyh Gülşenî'nin meclisinde tanıştığı Muhyiddîn Karamânî'yi şeyhinden rica ile buraya şeyh olarak tayin ettirmişti. Ancak Karamânî sonradan Ebussuud Efendi'nin verdiği "mülhidlik" fetvasıyla 957/1550'de idam edilmiştir⁹. Ravzî de bu olaya tepkisini korkusuzca dile getirmiş, ona isnad edilen suç kabul etmemiştir. Son beytinde de Karamânî'nin katline tarih düşürmüştür:

⁶ Mehmed Şemseddin (1997). *Bursa Dergahları, Yâdiğâr-ı Şemsî*. C. I-II (Haz. Mustafa Kara ve Kadir Atlansoy). Bursa: Uludağ Yay.46; Baldırzâde Selîsi Şeyh Mehmet (2000). *Ravza-i Evliya*. (Haz. Mefâil Hızlı ve Murat Yurtseven). Bursa: Arasta Yay. 223-225.

⁷ Hasan Basri Öcalan (2000). *Bursa'da Tasavvuf Kültürü (XVII. Yüzyıl)*. Bursa: Gaye Kitabevi. 92-93.

⁸ M. Cavid Baysun (1988). "Emîr Sultân". *İslam Ansiklopedisi*. C. IV. İstanbul: MEB Yay. 261-263; Reşat Öngören (2000). *Osmanlılarda Tasavvuf, Anadolu'da Süfîler, Devlet ve Ulema (XVI. Yüzyıl)*. İstanbul: İz Yay. 219-220.

⁹ Reşat Öngören (2000). *Osmanlılarda Tasavvuf, Anadolu'da Süfîler, Devlet ve Ulema (XVI. Yüzyıl)*. İstanbul: İz Yay. 300-301. Ahmet Yaşar Ocak, Karamânî'nin ölüm tarihini, şair Kandî'nin mahkeme sicil kaydında bulunan tarih mısramandan hareketle 950/1543-44 olarak kabul eder (Ahmet Yaşar Ocak (1998). *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 321). Ravzî'nin dışında, Atâî ve Muhyî-i Gülşenî'nin de ölüm tarihini 957/1550 göstermesi, bu tarihin daha doğru olabileceğini düşündürmektedir.

*Bu firâk odına yanup yakılıp
Ravzi târîh didi vâ şeyhüm
957*

G.425

Ravzî'nin yukarıdaki manzumede Muhyiddîn-i Karamânî'yi "şeyhüm" şeklinde anması, Karamânî'ye bağlı olduğunu da düşündürebilir. Karamânî'nin ölümünden sonra Lutfullah Efendi'ye intisab etmiş olduğunu düşünmek de mümkündür. Ancak Ravzî, "Kişilik Özellikleri" bahsinde de ifade ettiğimiz gibi müstağnî, hoşlanmadığı bir hususu kıyasıya eleştiren, sık sık Osmanlı ülkesini terk etmekten söz ettiği gibi, pek çok yeri dolaştığı anlaşılan ve kadıları hatta bu vesileyle devrin padişahını bile eleştiren bir yapıya sahiptir. Bu manzumeyi de, mizacı gereği, yapılan bir yanlışa tepkisini dile getirmek amacıyla yazmış olması kuvvetle muhtemeldir.

Emir Buhârî'nin müridlerinin faaliyet gösterdiği yerler içinde Edincik'in anılıyor olması¹⁰, Ravzî'nin Lutfullah-ı Sâni'ye iki ayrı manzume yazması, Karamânî'den ziyade onun Lutfullah Efendi'ye dolayısıyla Nurbahşiyye veya Kübreviyye tarikatine bağlı olduğu ihtimalini güçlendirmektedir.

7- Dolaştığı Yerler

Ravzî, şairlerinden anlaşıldığına göre çokça yer dolaşmıştır. Gittiği yerlerde resmî bir sıfatla bulunup bulunmadığını bilmiyoruz. Şair belki de sipahi ve bey dediği ailesi ile çocuk yaştan itibaren buralarda bulunmuştur. Hangi sebeple gitmiş olursa olsun, bize hem yaşadığı ve dolaştığı çevreyi hem de gezdiği yerlerin kendi dönemindeki görüntüsünü vermektedir. Bu bilgiler, şairin kendi psikolojisi ve döneminin tarihi yanında, toplumun sosyolojik, etnografik, iktisadi ve kültürel özelliklerini de yansıtır.

Ravzî'nin divanında adını andığı birçok yerleşim yeri vardır. Şair bunlardan bir kısmında bulunmuştur: İstanbul, Bursa, Mihaliç, Gelibolu, Erdek, Dukakin, İştib ve Üsküp. Gitmek arzusunda olup da, gidip gitmediğinden emin olamadığımız Germiyan, Irak ve Horasan da bunlara ilave edilebilir. Şairin ayrıca manzum olarak yazdığı:

*Yüri ey nâme 'azm-i Rûm kıl yârâna 'ışk eyle
Bize biñ cân ile müştâk olan ihvâna 'ışk eyle
K.13/1*

beytiyle başlayan manzum mektubunun da nereden yazıldığını kesin olarak bilemiyoruz. Rum kelimesinin XVI.yy.da Anadolu için kullanıldığını var

¹⁰ M. Cavid Baysun (1988). "Emîr Sultân". *İslam Ansiklopedisi*. C. IV. İstanbul: MEB Yay. 261-263; Reşat Öngören (2000). *Osmanlılarda Tasavvuf, Anadolu'da Süfîler, Devlet ve Ulema (XVI. Yüzyıl)*. İstanbul: İz Yay. 219.

sayarsak, mektup şairin gitmek için sözünü ettiği Horasan veya Irak'tan yazılmış olabilir.

Ayrıca:

*Eyledüm seyr-i temâşâ 'Acemi vü 'Arabı
Görmedüm mislüñi Rûm içre Mehemed Çelebi
G.595/1*

beytinde bahsi geçen Arap ve Acem'i dolaşmış olması ihtiyatla kaydedilmesi gereken bir durumdur. Aynı mektubun ilerleyen beyitlerinde şairin bulunduğu yerde suya, buluta, kara ve buzlara hasretini dile getirmesi bir müddet sıcak iklimlerde bulunduğu göstergesi gibidir:

*Suya biz hasretüz bunda akarsa sù-be-sù anda
İki hammâm içinde iki şâdırvâna 'ışk eyle*

*Bulutdan yok eser bunda yağarsa berf eger anda
Ol âb-ı serd ile buzlara vü bârâna 'ışk eyle*

*Eger deryâ kinârına inerseñ ser-be-ser yazın
Suya girenlere hem lücce-i 'ummâna 'ışk eyle
K.13/123, 125-6*

Ravzî'nin Horasan ve Irak'a gitme arzusunun dile getirildiği beyitler müstağni bir eda ile söylenmiştir. Yönetime karşı bir kırgınlığı da ifade eden dizelerinde şair, Osmanlı ülkesini terk edip Horasan'a gitmek ister:

*Terk idüp memleket-i 'Osmân'ı
Ravziyâ 'azm-i Horasân eyle*

G.487/7

Aynı ifade:

*Yâr ile seyr-i 'Irâk eyleyelüm ey Ravzî
Gidelüm gelmeyelüm mülket-i 'Osmân'a birez
G.334/5*

beytinde de vardır. Aşağıdaki iki beyit arka arkaya getirilince ve yukarıdakilerle birlikte değerlendirilince şairin bir müddet Osmanlı ülkesinden uzaklaştığı kesin gibidir:

*Kızılbaşlarla zeyn it turma dil Bağdâd'ın ey Ravzî
Bilinmez kadr ü kıymet mülk-i Osmân'da n'eylersin
G.460/3*

*Mülk-i Osmân'da olalı dil ü cân habs-i ebed
Râh-ı cennet görinür gözlerüme Şâh yolu
G.609/5*

Ravzî, İstanbul'a gelip gitmiştir. Muhtemelen Şehzâde Mehmed'in sünnet şölenine davet edilen kişiler arasındadır:

Sürûr-ı server-i Şehzâde Mehmed Hân'a irişdük
Ginâ-yı kalbe mâlik mazhar-ı envâ'-ı ihsânuz
G.337/5

Beyitte zikredilen "sürûr-ı server-i Şehzâde Mehmed Hân'a irişdük" mısraı, Sultan Murad'ın, oğlu için Atmeydanı'nda verdiği sünnet şölenine gönderme gibidir. Şehzadenin düğünden bir yıl sonra 1583'te Manisa Sancağına çıktığı da gözönüne alınırsa, şairin Şehzade Mehmed'le Manisa'da görüştüğü de varsayılabilir. Ravzî'nin, redifi "pilav" olan bir manzumesinde söylediği:

Sür-ı şâhı seyre vardum bir gün Atmeydânına
Salını salını ey nahl-ı hırâmânım pilav
K.11/13

beyti, daha çok şehzadenin sünnet düğününü çağrıştırmaktadır. Bilindiği gibi Sultan Murad bir yıl önceden hazırlıklara başladığı sünnet merasimini 1582 yılında Mekke Şerifi, Kırım Hanı, Türkistan ve Hindistan hükümdarları, Alman imparatoru II. Radlof gibi çok sayıda yabancı davetlinin yanında, taşra ve merkez teşkilatında önemli görevler üstlenen kişilerin de hazır bulunduğu bir ortamda yapmıştır¹¹.

İstanbul, Ravzî'nin şiirlerinde üç beyitte daha geçer. Bunların tamamı Galata ile birlikte anılır. Galata o dönemde gayri müslimlerin yaşadığı bir merkezdir. Bu münasebetle de müslüman topluma inançları gereği yasak olan birtakım faaliyetler burada serbesttir. Bazı şairlerin buraya gidip geldikleri edebiyat tarihi kaynaklarında yazılıdır. Bu yüzden edebiyatımızda "Galata'ya ayak seyri" bir terim olarak kullanılır olmuştur. Beyitlerden anlaşıldığına göre Galata sadece meyhaneleri için gidip gelinen bir yer değildir. Aynı zamanda orada sevgiliyle rahatlıkla dolaşmak da mümkündür:

Zevrak-ı hayret ile turma Sitanbul'dan geç
Bir nigâr ile yûri şehri Kalata tenhâ
G.83/4

Zevrak-ı 'ıyş u neşât ile Kalata'ya geçüp
Ravziyâ gül gibi çâk eyle girîbânları
G.642/5

Bilmedin eblehligüñ cümle Sitanbul ehli hep
Sûfi gel rindân ile 'azm it Kalata'dan yaña
G.48/3

Bursa, Ravzî'nin uğradığı, belki de bir süre yaşadığı bir yerdir. Şeyh Lutfullah'a yazdığı bir mütekerrir muhammeste şair:

Bu fenâ evde bekâ buldukca 'ömr-i bî-vefâ
Gel fenâfillâh olan yolunda hâk ol dâ'imâ

¹¹ M. Tayyip Gökbilgin (1988). "Mehmed III.". *İslam Ansiklopedisi*. C. VII. İstanbul: MEB. Yay.536.

*Kûy-ı hasretde vatan tutmak ne lâyıkdur saña
Eyle ey Ravzî sefer şehri-i Burusa'dan yana
Şâh-ı 'iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
Mü.4/21*

dizeleriyle "Bursa'dan yana" gitme isteğini dile getirir. Bursa ile ilgili olarak Muradiye medresesine tayin edilen Muhyiddîn adında birinin medhiyesini de yapar. Medreseden söz ederken:

*Âb-ı rûyudur ol Burusa'nuñ
Akıdur ayağına insânı*

G.14/16

diyerek, onun Bursa için önemini anlatır. Şair, Kanunî'nin Taşköprüzâdeyi Bursa'ya atamasıyla ilgili olarak da Bursa'dan bahseder¹². Bundan başka değişik vesilelerle üç beyitte daha Bursa'nın adı anılır¹³.

Bu bilgilerden anlaşıldığına göre şair Bursa ile ilişkisini kesmemiştir. Eğer Muradiye medresesine tayin edilen şahıstan istediği "kapı kulluğu" kabul edilmişse, Bursa'da bir müddet kalmıştır da:

*Hazret-i Hak'dan isterin ki kıla
Ben gedâyı saña der oğlanı*

*Kûhdan yâ saña odun taşıyam
Olam ağnâmuñuñ ya çobanı*

K.9/149-50

Bugün Bursa iline bağlı Karacabey adıyla bilinen Mihaliç'in adı, Derviş isminde birisine yazılmış bir şiirde geçer. Manzumeye konu olan Derviş, Mihaliç'dendir (Mr. 16). Erdek, Horos lakaplı birinin hicvi vesilesiyle anılır. Anılan kişi Erdek'de yaşar (K.15/2). Gelibolu, mütekerrir murabba şekliyle kaleme alınan, aynı şahıs için yazılan, biri methiye (Mr. 14) birisi de hicviye iki manzumede zikredilir (Mr. 18/4).

Şairin gezip gördüğü ve yaşadığı bazı şehirler hakkında yazdığı şiirler de vardır. Bunlardan biri İştib'dir:

*Temâşâ eyle Ravzî Rûmili'nde
Ne zîbâ şehri imiş bu şehri-i İştib*

G.113/5

Bir diğeri ise Üsküp'dür. Şair Üsküb'ü beğenmiştir:

*Egerçi Rûmilidür bu güzeller bî-nihâyetdür
Baña hep cümlesinden yeğ gelür hüsniñ temâşâsı*

Şeh-i devrâna söyleñ bâz-ı himmetle şikâr itsün

¹² bkz. *Divan*. Kt.10/7

¹³ Başka örnekler için bkz. *Divan*. Mr. 28/6, G.418/3, 469/2.

Nihâyetsüz geçer Rûm illeriniñ kazı turnası

*Temâşâ eyle Üsküb'i ne zîbâ şehri olur ol kim
Münâsibdür eger dirsem aña Rûm'uñ Bursa'sı
G.633/4-6*

Beyitlerden anlaşıldığına göre şair Rumeli'yi dolaşmış, oranın güzellerine vurulmuş, bu arada Üsküb'e de uğramıştır. Rumelinin Üsküb'ünü, Anadolu'nun Bursa'sına benzetmiştir.

Dukakin, şairin Rumelini dolaşırken uğradığı bir yerleşim yeridir. Üsküb'ün aksine Dukakin'i beğenmez. 12 bend tutarındaki mütekerrir murabba biçimiyle yazdığı manzumesi:

*Saña bir söz diyeyin tut kulağın diñle hemîn
Sen de bir gaflet ile bencileyin varma sakın
'Âlemi geşt iderek derd ile gangîn ü hazîn
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin*

dizeleriyle başlar (Mr. 19).

8- Ölümü

Ravzî'nin ölüm tarihini bilmiyoruz. Ama yer yer bazı dizelerinde ölüm düşüncesine kapıldığını, hatta ölümüne tarih düşürdüğünü görüyoruz. Örnek olarak aldığımız dizeler, ölümü ne kadar yakından hissettiğinin göstergesidir. Ona göre bu geçici dünyada ömrü boşa geçmiş, ecel yakınlaşmış, bir iki saati kalmıştır:

*Fenâ bâzârgâhunda metâ'-ı 'ömri satdum ben
Ecel geldi yakîn irişdi 'ukbâya 'azîmet var*

*Ecel serhaddine irdüm kıyâmet sâ'at irişdi
Hayâtumda hemân ancak benüm bir iki sâ'at var
K.3/17-8*

Divanındaki tarihlerin en yenisi 984/1576-7'dir. Bu tarih manzumesi bir üçüncü şahsa yazılmış gibi görünmüyor.

*Bize dünyâ serâyında karâr itmek harâm oldı
Ki zîrâ cevri çok bir pâdişâh-ı bî-bedel sevdük*

*İki mısra'dan üç târîh olur 'ayb itmesün yârân
Degüldür 'aklumuz yirinde zîrâ kim güzel sevdük*

*Halâs itmek dilermişsin bizi dünyâ belâsından
Beri gel bir yaña eyle seni biz ey ecel sevdük*

984 984 984
Kt.1

Anlaşılan şair, hasta olduğu bir dönemde tarihi kaleme almış, ancak bu tarihte ölmeyip en az 22 yıl daha yaşamıştır. Ravzî, Şehzâde Mehmed'in sünnet şölenine katıldığına göre 1582'den önce ölmüş olması düşünülemez. Bundan öte şairin:

*Öğünseñ sen n'ola Ravzî cihândan gitdi ay Bâkî
Nice lâf eyler iseñ eyle bulındı zaman tenhâ*

G.86/5

beytindeki "Bâkî" kelimesiyle şair Bâkî kastedilmiş olmalıdır. Çünkü Ravzî, Bâkî'yi şair olarak beğenir. Ona çok sayıda naziresi vardır. Bu ifadeye göre Bâkî ölmüştür. Şair bir başka beytinde:

*Dehr-i fânide eğer 'ârif iseñ ey Ravzî
Şi'rüñi hep gazel-i Bâkî'ye hem-tâ eyle*

G.566/5

diyerek kuşkuya mahal bırakmayacak şekilde onu kendisine örnek alır. Bâkî'nin ölüm tarihi 7 Kasım 1600 olarak bilindiğine göre¹⁴ Ravzî bu tarihten sonra ölmüş olmalıdır. Doğumunun yüzyılın en az ikinci çeyreğinde olduğu da düşünülürse, şair uzun bir ömür sürmüş görünüyor.

B- KİŞİLİĞİ

1- Kişilik Özellikleri

Şiirlerinden anlaşıldığına göre Ravzî'nin aslı bey ve sipahidir (K. 14/4). Az çok varlıklı, köklü bir aileden gelir. Belki böyle bir aileden gelişi onu minnetsiz ve müstağni kılmıştır. Onun istiğna sahibi oluşu, devlet görevlerinde bulunan insanlarla ilişkilerine de yansımıştır. Bu, onun medhiye tarzında yazdığı şiirlerinin sayısından da bellidir. Şairin arpa isteğini içeren iki kasidesi vardır. Bu kasidelerin medhiye bölümleri kısa tutulmuştur. Bu durum şairin:

*Şi'r ü inşâ ile medh eyleme dünyâ halkın
Hâlik-i 'âlemi zikr eyle kalandan el çek*

G.410/5

beyti ile birleşince onun birilerini medhetmekten hoşlanmadığı gibi, kimseye eyvallah etmeyen tavrını da yansıtır.

Ravzî'nin devlet erkânıyla olan ilişkileri ve dolaştığı yerleri değerlendirdiğimiz bölümlerde de ifade ettiğimiz gibi şair, hoşlanmadığı durumlar karşısında tepkisini koyan ve gerektiğinde eleştiren bir yapıya sahiptir. Onun makam ve mevkide gözü yoktur. Kimseye minnet etmez. Bunun için de şükreder:

*Ne vasl-ı yâr u ne mansıb murâd eylersin ey Ravzî
Seni Bârî berî kılmış cihân halkına minnetden*

G.458/5

¹⁴ Sabahattin Küçük (1988). *Bâkî Dîvânından Seçmeler*. Ankara: KB Yay. 8.

Kendisini gönül ehli sayan şair, ehl-i dilin dünya padişahının kapısına baş eğmeyeceğini söyler:

*Ser-fürû itmez der-i dârâ-yı dehre ehl-i dil
Ravziyâ fehm it sözü'm 'âlemde istiğnâ budur
G.221/5*

Ricacı olan insanın istiğna ülkesine padişah olması düşünülemez (G.446/1). Merhabadan geçmeyen, istiğna bayramına erişemez (G.431/4). O, kimseye hâcet elini uzatmaz, "âb-ı ricadan el yumuştur" (G.236/2). Ravzî, bu dünyada kimseye baş eğmez (G.316/5), âlemi aydınlatacak temiz bir kalp aynası vardır. Bunun için adı "vaktin İskenderi" olsa şaşılmaz (G.316/6). İstiğna ilminde eşi benzeri yoktur (G.327/1). Âlemde atlas ve ipekli kumaşlarla yapılan elbise ile övünmez. O fakirlik ve horluk köşesinde zenginliğe sahiptir:

*Atlas u dîbâ ile fahr itmezin 'âlemde ben
Küşe-i fakr u mezelletde ginâya mâliküz
G.315/7*

Ravzî, içki ve afyon gibi keyif verici maddelerden uzak duran, şarap meclisi ve eğlenceden hoşlanmayan birisidir:

*Yimezin efyûn u beng ü berşi bâde içmezin
Bezm-i meyde çeng ü kânûnuñ sadâsın sevmeyin
G.452/2*

Ravzî, çalgı ve çalgı sesini dinlememeyi dinî bir vecibe sayıyor:

*Çeng ü çegâne dinlemedin gel ferâgat it
Gûş it bu kavli emr-i Hudâ'ya itâ'at it*

*Savt-ı terâne-yi yiter itdüñ semâ' u gûş
Fikr it huzûr-ı hazreti 'ırzuñ siyânet it
G.142/1-2*

Münacatlar, sanat endişesinden uzak, samimi, duygulu¹⁵, günahların itiraf edildiği ve af dilenildiği şiirlerdir. Ravzî bir münacatında anlattığına göre ölümü yaklaşmıştır. İbadeti yetersizdir. Ne zaman namaza niyet etse karşısına bin bir engel çıkar, hata ve noksandan eksik değildir. Rükûunda, secdesinde, tahiyatında Allah'a layık bir duruşu yoktur (K.3/1-4). Şair ömrünün sonuna doğru yazdığı izlenimini veren aşağıdaki beytinde kendisine seslenerek, "Eğer aklın varsa dünya talebinden vazgeç, ömrünün sonunda iman ile Kur'an iste" tavsiyesinde bulunur:

*Ravziyâ 'âkıl iseñ itme taleb dünyâyı
Dem-i âhirde gel îmân ile Kur'ân iste
G.540/5*

¹⁵ Cemâl Kurnaz (1992). *Münacat Antolojisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. IX.

Şairin bu itiraflarına rağmen, yaşlılığında bile güzellerden vazgeçemediği izlenimi veren beyitleri vardır:

*Pîrlikte gördüğün her nev-cevânı sevmeseñ
Ehl-i diller Ravziyâ itmezdi güft ü gû saña
G.47/5*

Yaşlılığında gördüğü her gence gönül veren Ravzî, gönül ehli insanlar arasında konuşulur olmuştur. Aşağıdaki beytinde de yaşlılıkta gençleri sevmesinin ayıplanmaması gerektiğini ifade eder:

*Pîrlikte nev-cevânlar sevdigüm 'ayb eylemeñ
Âhirinde ömrün olmaz kişiye cândan lezîz
G.182/3*

Daha çok Ravzî'nin, hicivlerinde karşılaştığımız argo kelimeler ve cinselliği çağrıştıran kullanımları, başka şiirlerinde laubali bir eda ile karşımıza çıkar. "Bu gice" redifli gazeli (G.554), şairin bir düşüdür. Ancak düş de olsa baştan sona cinselliği tedai ettirir:

*Seni agyârûñ elinden hele aldum bu gice
Gülşen-i hüsnüñe şevk ile su saldum bu gice
...
Kaldı girdâb-ı belâda n'ideyin keşti-yi dil
Bahr-i efkâra düşüp cân ile taldum bu gice
G.555/1, 4*

Ravzî'nin redifi "avret" ve "sağdıç" olan gazelleri vardır. "Avret" redifli gazellerinde kadına çok sıcak bakmaz. Eğer kadın padişah olsa, hep kendine çalışır, herkesin gönlünü yapar, böylelikle dünya mülkünü harap ederdi:

*İdüp hep kendüye sa'yi yapardı 'âlemün gönlin
Yakardı mülk-i dünyâyı olaydı pâdişâ 'avret
G.122/4*

Eğer yiğidin torbası boş olur, damat iş beceremezse, sağdıçın yapacağı bir şey yoktur:

*Gör yiğit hoş olup olursa eger yancuk boş
İş becermez güyeği n'eylesin aña sağdıç
G.162/2*

Damat zevk ve safa sürse uygundur. Çünkü sağdıç işret esbabını hep hazır etmiştir:

*Sürse dâmâd n'ola zevk u safâ ey Ravzî
'İşret esbâbını hep itdi müheyyâ sağdıç
G.162/5*

Sonuç olarak Ravzî, müstağni bir kişiliğe sahiptir. Onun bu kişiliği biraz ailesinin varlıklı oluşundan, biraz da mutasavvıflığından kaynaklanır. O medhe layık olanın insan değil, Allah olduğunu düşünür. Aşkın da ilahî aşk olmasını ister ve halkı mecazî aşka düşmesinden dolayı eleştirir (G.394/3). Zevk ve

eğlenceden hoşlanmaz, esrar ve şarap içmez. Bunu inancının gereği olarak yapar. Bazan da cinselliğe vurgu yapacak laubalilikten geri durmaz.

2- Edebî Kişiliği

Ravzî, klasik edebiyatımızın temel kaynakları olan tezkirelere girmemiş şairlerimizdendir. Bu yüzden onun edebî kişiliğine dair söyleyeceklerimiz, divanından hareketle olup belli başlıklar altında ele alınacaktır.

a- Şiir ve Şair Hakkındaki Görüşleri

Divan şiiri belli estetik ölçülere sahiptir. Bu ölçüler geleneği oluşturur. Kendisini geleneğin dışında görmeyen divan şairi bilgisi, görgüsü ve şahsî şairlik kapasitesi ile kendisine bir yer edinir. Bu yer, aslında aynı gelenek içinde şiir söyleyen diğer şairlerden ayrıldığı noktadır.

Şairlerin edebî kişiliklerini, bu kişiliklerin oluşumunda şahsî kabiliyeti yanında başka şairlerin katkısını bize daha çok tezkireler verir. Bunun yanında, şairin kendisi de şiir ve şair hakkında değerlendirmeler yapar. Şairler, çoğunlukla kasidelerinin fahriye bölümlerinde, varsa mesnevilerinin bunun için ayrılmış özel bölümlerinde birkaç beyitle ve gazellerinin son beyitlerinde birer beyitle de olsa devri şiiri veya kendi şiiri ve şairliği hakkında değerlendirmelerde bulunurlar. Bu değerlendirmeler her ne kadar şairin kendi şiirini övmesi, başkalarının şiir ve şairliklerini yermesi şeklinde olsa da, hem devri şiir anlayışını hem de şiirde varılması hedeflenen noktayı göstermesi açısından önemlidir.¹⁶

Ravzî de pek çok divan şairi gibi şiir ve şairliği ile ilgili değerlendirmelerde bulunur. Biz bu değerlendirmeleri bir kompozisyon bütünlüğü içinde ele alacağız. Bu kompozisyon, Harun Tolasa'nın 'Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri' adlı makalesindeki esaslara dayalı olacaktır.

1-Eser

a- Konu ve Tem

Şairin kendi şiiri üzerine yapmış olduğu tanıtma ve değerlendirmelerin büyük bir bölümü şiirlerinde işlediği konuya aittir. Bu konunun başında da,

---

¹⁶ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 16-17.

sevgili ve sevgilinin güzellik unsurları gelir.¹⁷ Ravzî için de bu durum geçerlidir.

Sevgilinin güzelliğini izah, her kelamın harcı değildir. Bunun için, Ravzî'nin kelamı gibi manalar kilidini açacak bir anahtar gereklidir:

*Bedî-i hüsn-i nigârı beyân kıl ey Ravzî
Kelâmuñ oldu kilîd-i me'ânîye miftâh*

G.165/5

Ravzî' nin sözü, sevgilinin kulağına eşsiz paha biçilmez bir inci olsa yaraşır:

*Gûş-ı cânâna yaraşur dir isem olmaz 'aceb
Ravziyâ her bir kelâmuñ bir dr-i şehvârdur*

G.217/5

Sevgili aşığına hiç yüz vermez, acımasızdır. Onun gönlünü yumuşatmak için Ravzî'nin sihirli şiirine ihtiyaç vardır:

*Sengîn dilini nerm ider efsûn-ı şi'rmi
Kim okusa o dil-ber-i âhen-ger üstine*

G.478/4

Sevgilinin dudağı şiirin konusu olursa, Ravzî' nin parlak, canlı şiiri de sevgilinin dudağı gibi tatlı olur:

*Ol hüsrev-i zemânuñ la'lini yâd iderseñ
Eş'âr-ı âbdâruñ şi'rîn olur arada*

G.546/2

Şair, sevgilinin lal gibi kırmızı dudağının vasfında yeni şiir söylese, manaları şeker, elfâzı da şeker kamışı olur:

*Vasf-ı leb-i la'lñde disem şi'r-i ter elfâz
Ma'nâları olur şeker  ney-şeker elfâz*

G.364 /1

Burada "elfâz" kelimesinin şiirin dış yapısı ile ilgili olduğunu, muhtevanın yanında üslubunu kastettiğini söylemek mümkündür. Aşadıdaki beyit sevgilinin dudağı ile oluşturulan ilginç bir benzetmedir. Şair sevgilinin tatlı dudağını anlatan bir gazel yazmış, bu gazel içi balla doldurulmuş bir peteğe benzemiştir:

*Döndi her beyti bu şi'rñ lebñ evsâfi ile
Senüñ ey la'li şeker şehd ile tolmuş gmece*

G.501/8

Ravzî, sevgilinin zlf ve kıl kadar belini düşünmek çok ince dikkat gerektirir diyerek, bu unsurlarla Şekil ve anlamca ilişki kurar:

¹⁷ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri zerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 18.

*Kıldan kıla zikr eylemede zülf ü miyânuñ
Ravzî gibi hiç gelmedi 'âlemde mülâhız
G.366/5*

Sevgilinin beyaz bedeni şiirde methedilince latif manası gümüş, elfâzı da altın görünür. Burada gelenekte sevgilinin teninin gümüşe benzetilmesi etkilidir. Yoksa gümüş ve altının değer açısından birbiri ile karşılaştırılması söz konusu değildir:

*Ey sîm-beden cismüñi medh eyledüğümce
Ma'nâ-yı lâtifî görünür sîm ü zer elfâz
G.364/3*

Şairin eseri ile ilgili olarak üzerinde durduğu sevgilinin güzellik unsurlarından birisi de dişidir. Aşağıdaki beyitte şair, gönül ehli olanların meclisine inci ve elmas saçıp, sevgilinin inci dişi vasfında parlak bir gazel söylemiştir:

*Söyledüm lü'lü dişüñ vasfında bir garrâ gazel
Ehl-i diller bezmine dürr ü güher isâr idiüp
G.106/2*

Şair, sevgilinin inci dişinin vasfına başlasa, ona ağzı sadef, sözleri de büyük inci olur:

*Lü'lü dişüñüñ vasfına âgâz ider olsam
Ağzum sadef olur aña cânâ dürrer elfâz
G.364/2*

Güneşe dönük olan meyveler gösterişli olur. Bunun gibi şair de sevgilinin gün yüzünü görüp şevk ile parlak bir gazel söylemiştir:

*Gün yüzüñ görüp didüm şevk ile bir garrâ gazel
Mihre karşı olsa olur mîveler ekser lezîz
G.181/3*

Ravzî, şiirinin redifini gül olarak tercih sebebini sevgilinin yanağına duyduğu arzu ile ifade eder:

*Ruhsâruñ arzûsıdur ey verd-i ter meğer
Şi'rüm redifin eyledüğüm ihtiyâr gül
G.423/7*

Şair dostlar hat seyretsinler diye, divanına sevgilinin ayva tüylerini vasfeden şiirler yazmıştır. "Kıl" kelimesini de iham-ı tenasüb oluşturacak şekilde kullanmıştır:

*Defter ü divân-ı şi're hüsn-i hatt-ı yârdan
Kıl nazar derc eyledüm seyr itmeğe yârâna hat
G.361/6*

Ravzî, mecliste sevgilinin boyunu vasfeden bir şiir okuyunca, orada bulunanların hepsi, ayağa kalkmıştır:

Ravzi bir şi'r okudı hep ehl-i bezm itdi kıyâm

Kadd-i yâri vasf idüp gâyet kıyâmet bağladı
G.614/5

Sevgiliden ayrı kalmanın gamında her an âşığın gönlünü eğleyen, sevgilinin hayaliyle yazdığı gazellerdir. Burada "hayali" kelimesini şair Hayalî olarak da düşünmek mümkündür:

Ravzî gam-ı firâk-ı nigâruñla dem-be-dem
Eğlence oldu baña Hayâlî gazelleri
G.617/7

Ravzî, "medh", kelimesini konuya dayalı olarak sevgilinin şiirde güzelliğini övmek amacıyla kullanır. Şair, melek gibi olan sevgilinin medhini yüksek sesle söyler. Ay ve gün bu sese sürekli olarak kulak verip dinler:

Ey melek medhüñ okur Ravzî bülend-âvâz ile
Gûş urup göklerde dâ'im anı diñler ay u gün
G.459/5

Şair, mecliste sevgilinin güzelliğini öven bir gazel okuyunca meclis ehli baştan başa, sevgili hakkında söylenen bu gazeli beğenerek dinlemiştir:

Yine bir medh okudum bezm içre cânân üstine
Ser-be-ser hep ehl-i meclis tuttılar cân üstine
G.475/1

Gümüş tenli sevgilinin cismini övdükçe lâtîf manası "sîm", elfâzı da "zer" görünür (G.364/3).

Şiirde işlenen bir başka konu şairin veya âşığın haline dairdir. Şair hâline dair bilgiyi bütün dostlarına şiirle iletmiştir:

Ravziyâ vasf-ı hâl-i zârumdur
Okı bu şi'ri cümle yârâna
G.522/5

Âşık o güzeller şahı olan sevgilisine şiiri ile halini arz için bir bahane arar:

Bir bahâne olsa bir bir hâlümi 'arz eylesem
Ol güzeller şâhına eş'ârımı iş'âr idüp
G.106/4

Konusu ile de bağlantılı olarak, şiirin duygu ve düşünce yönünden ifade şekli, şairin kendi şiiri hakkındaki değerlendirmeleri olduğu kadar, döneminin şiirinde aranan ortak zevk ve değerleri olması açısından da önemlidir¹⁸:

"Dokunaklı", "insanın içine işleyen", "yakıcı" anlamlarına gelen "sûznâk" ve "âteşnâk" Ravzî'nin şiirini niteleyen kelimelerdir.

---

¹⁸ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 22.

Şarap meclisinde mumun içinin yanması, kadehinin kan kırmızı olması Ravzî'nin şiirlerinin okunmasından kaynaklanır:

*Bezm-i meyde süznâk eş'ârum okındı meğer
Şem'üñ içi yandı ey Ravzî kadeh kan ağladı
G.611/5*

Şairin dostlarının "ateşli" şiirini okumamaları gerekir. Yoksa şevkinin ateşinden baştan başa yanarlar:

*Okımasunlar benün bu şi'r-i âteşnâkümi
Yohsa süz-ı şevküm ile ser-be-ser yârân yanar
G.242/8*

Aşağıya aldığımız örnekte şairin gazeli her ne kadar yakıcılıkla doğrudan nitelenmemişse de, şiirin etkisi mecliste bulunanlara harareti ve yakıcılığı ile yakalarını yırttırmıştır:

*N'ola bezm ehli ser-â-ser yakasın çâk itse
Okıdı bu gazeli şevk ile dil-ber bu gice
G.547/4*

"Şi'r-i ter", âlemde olunca böyle lezîz olmalı ve Ravzî'nin şiiri gibi bezm ehlinin yüreğini yakmalıdır:

*Ehl-i bezmüñ yüreğini yakdı ey Ravzî tamâm
Böyle olur olıcak âlemde şi'r-i ter lezîz
G.181/5*

Baştan başa belâgat ülkesini arasanız, şairin şekerle karışık şiiri gibi can yakan bir şerbet bulamazsınız. Burada şair, şeker kamışıyla ilgili "Mısır"ı ihâm-ı tenasüblü kullanmıştır:

*Bulunmaz ger ararsañ ser-be-ser Mısır-ı belâgatda
Bu şi'r-i şekker-âmîzüm gibi cânlar yakar şerbet
G.117/3*

Takip eden beyitte Ravzî yana yana bir gazel okumuş, böylelikle âlemi ateşe vermiştir:

*'Âlemi süz ile yakdı Ravzî
Bir gazel okıdı yana yana*

G.515/5

Şiirin sadece biçim ve üslubunu değil, onunla kaynaşmış duygusal içeriğini de ifade eden¹⁹ "levendâne", Ravzî'nin şiirde aradığı bir özelliktir: Şiir olunca levandâne olmalıdır. Meclisi süsleyip âlemi dolaşmalıdır:

*Meclis-ârâlık idüp 'âlemi seyrân eyler
Ravziyâ şi'r olıcak şöyle levendâne gerek
G.401/5*

¹⁹ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 23.

Ravzî şiiri için "gönül açıcı" deyimini de sıfat olarak kullanır. Bu deyim şiiri üzerine genel bir takdir ifadesi taşır. Gam meclisinde mahzun âşığın gönlünü açan Ravzî'nin şiirlerinden başkası değildir:

*Bezm-i gamda 'âşık-ı mahzûnuñ açar gönlini
Ravziyâ hiç görmedüm tûmâr-ı eş'ârum gibi
G.655/5*

b-Mânâ, Edâ, Bîkr, Şîrîn vs.

Şairler, şiirlerinin yapı ve kompozisyonuna giren unsurlar üzerinde de dururlar.²⁰ Bunların başında "mânâ" gelir. Ravzî'nin şiir denizinde sayısız mana incileri varken dalgıcın denize dalması pek anlaşılır gibi değildir:

*Bahr-ı şî'rümde nice dürr-i ma'ânî var iken
Bilsem ey Ravzî nedür gavvâsa deryâdan garaz
G.359/5*

Ravzî, belâgatın gül bahçesine çevirmesi için şiirini manaların hoş kokulu gülü ile süslemelidir. "Ma'ânî" kelimesinin sentaks ve lügat bilgisi anlamı ile, belâgat kelimesi arasındaki ilişkiye de dikkat edilmiştir:

*Gül-i hoş-bûy-ı ma'ânî ile idüp zînet
Ravziyâ şî'rüñi gülzâr-ı belâgat eyle
G.538/5*

Şiirde mananın aranması bir ön koşuldur. Ancak bununla yetinilmez. Onun orijinal olması, eda ile süslenmesi gerekir. "Bîkr" ve "edâ" unsurlarının kullanıldığı beyitte şiir gelin olan bakire bir kız gibi düşünülmüştür. Yeni gelinin elbise istemesi gibi mana kızının da güzel eda ile süslenmesi gerekir:

*Bîkr-i ma'nâya edâ-yı hûb ile zînet gerek
Ravziyâ âdet budur kim nev-'arûs ister libâs
G.348/5*

Beyitte "mânâ" şiirin iç, "edâ" da dış yapısını gösteren unsurlardır. Aşağıdaki beyitte "edâ"yı niteleyen "şîrîn" sıfatı kullanılmıştır. Ravzî, belâgat ülkesinin padişahıdır. Herkes onun gibi şîrin-edâyâ sahip değildir:

*Husrev-i mülk-i belâgatsın sen ey Ravzî ne söz
Sanma biz sencileyin şîrîn edâyâ mâliküz
G.318/7*

c-Şiir Üzerine Çeşitli Tavsif ve Takdirler

Ravzî, şiiri hakkında tavsif ve değerlendirmeler de yapar. "Ruh-bahş", "akarsu", "pür-sanâyî", "şeker-haslet", "kahrübâ-haslet", "mevzûn", "hûb" gibi.

²⁰ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 24.

Âlemi bir bedene benzeten şair, kendisini de bu âlemin canına benzeter.
Çünkü cihani can bağışlayan nazmıyla canlı tutmuştur:

*Bu nazm-ı rûh-bahş ile cihâni kılmışuz zinde
Ser-â-ser cümle 'âlem bir bedendür biz aña cânuz
G.340/4*

Ravzî, eşsiz şiirinin, güzelliğin özü mü, belâgat gül bahçesindeki akar su mu olduğuna, karar verememektedir:

*Ravziyâ cüllâb-ı zîbâ mı bu şi'r-i bî-bedel
Yohsa gülzâr-ı belâgat içre akar su mı bu
G.474/8*

"Sanatlı", "sanat dolu" şeklinde anlamaya çalıştığımız "pür-sanâyi" de Ravzî'nin şiiri için kullandığı sıfatlardandır. Sanat dolu şiirleri sırlarını açığa çıkarmış, bunu kim görüp işitmişse aklını ve gönlünü kaybetmiştir:

*Eş'âr-ı pür-sanâyi' esrârum itdi şâyi'
Akl u dil oldı zâyi' kim gördi kim işitdi
G.611/8*

"Şeker-haslet" sıfatı genel olarak şairin sözünü, şiirini niteleyen bir sıfattır. Sözünün mizacında bulunan tatlılık, ruhun gıdası olmazsa, şeker yiyen tutiye benzeyen gönüle yapacak bir şey yoktur:

*Bu elfâz-ı şeker-haslet gıdâ-yı rûhı olmazsa
Gönül didükleri tûtî-i şekker-hâyı n'eylersin
G.453/4*

"Kehrübâ-haslet" sıfatı da şiiri niteler. Ravzî'nin bu tür şiirleri, irfan ehlinin kalplerini cezb etse bunda şaşılacak bir durum yoktur:

*Kulûb-ı ehl-i irfânı n'ola cezb itse ey Ravzî
Senüñ şi'rüñ gibi hiç görmedüm bir kehrübâ-haslet
G.126/5*

Bir ölçülülüğü ifade eden "mevzûn" sıfatı, "hûb" ile birlikte şiirin dış yapısını niteler ve belâgata uygunluğunu gösterir. Şairin güzel ve ölçülü kelamı belâgata uygundur:

*Baña Yûnuszâde dirler Ravziyâ bilmez misin
Her kelâm-ı hûb u mevzûnum belâgat üzredür
K.14/17*

Şairin şiiri için kullandığı bir başka sıfat ise "fesâhat"tir. "Fesâhat", dili kullanmadaki kusursuzluğu ifade eder. Ravzî, belâgat kaynağına fesâhatini sormuş, fevkalâde cevabını almıştır:

*Ravzî fesâhati niçe bu şi'rümün didüm
Ol menba'-ı belâgat ayıtdı 'aceb 'aceb*

G.112/11

Aşağıdaki beytinde Ravzî, fesâhati mahzûn bir psikoloji içinde söyler. Dünyada kimsenin kalıcılığı yoktur. Belâgat gül bahçesinde şakıyan bülbül bile olsan bir gün dilden fesâhat gidecek ve söyleyemez hâle geleceksin:

*Fesâhat gide dilden lâl u ebkem olasın bir gün
Belâgat gülşeninde 'andelîbâsâ şakırduñ tut*

G.138/6

Şiir için kullanılan bir başka kelime de "elfâz" kelimesidir. Divandaki bir gazelin (bkz. G.364) redifi "elfâz"dır. Kelime daha çok şiirin dış yapısını ilgilendiren, şiire ses ve canlılık veren kelime seçimi ve işçiliğini ifade eder.²¹

Âlemde rağbet edilen "elfâz" görülmek istenirse, Ravzî'nin kelimelerine bakmak gerekir:

*Ravzî kelimâtına nazar eyle gel ey dil
'Âlemde görem dirseñ eğer mu'teber elfâz*

G.364/5

Daha önce farklı yerlerde, "elfâz" kelimesi geçmişti. Sevgilinin la'l gibi olan kırmızı dudağının manası şeker olunca, "elfâz"ı şeker kamışı olur (G.364/1). Sevgilin dişi söz konusu olunca büyük inci (G.364/2), gümüş bedeni övgü konusu olunca da manası gümüş, "elfâz"ı altın (G.364/3) olur. Bütün bunlar, "elfâz" kelimesinin daha çok şiirin dış yapısını ifade için kullanıldığını gösteriyor.

Bunların dışında şairin şiiri için kullandığı teşbih ve mecazlar da vardır. "Dür" (G.426/5, G.106/2), "gevher-bâr" (G.7/13), "lü'lü-bâr" (G.582/9), "bahr" (G.607/5, 106/2, 359/5), "şerbet" (G.117/4-5), "ilaç" (G.152/5), "dürr-i şehvâr" (G.217/5), "akarsu" (G.473/8), "efsûn" (G.477/4), "gül, gonca" (G.482/5), "gülzâr" (G.537/5), "câm-ı mey" (G.540/5) gibi.

2-Yaratıcı (Şair)

Divan şairi, şiir ve şiiri hakkındaki değerlendirmeleri yanında kendi şairliği ve döneminde şairde aranan vasıfları da dile getirir. Bunun için kullandığı kavram "tab" kelimesidir. Tab', sanat ve edebiyat terimi olarak "şairin şair olarak yaratılış özellikleri, şairlik cevheri, yaratılıştan sahip olduğu sanatçı varlığı" anlamına gelir.²²

²¹ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 28.

²² Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 36.

Ravzî'nin şairlik tabiatının doğanı yüksekten uçmuştur. Ankanın değme kargayı beğenmediği gibi Ravzî de değme şairi beğenmez:

*Yine şeh-bâz-ı tab'-ı Ravzi pervâz-ı bülend itdi
Beğenmez değme bir zâğı eger 'ankâyı söyletseñ
G.406/7*

"Tab" kelimesinin geçtiği bir başka beytinde şair, kendisini Hz. Ali'ye, şairlik tabiatını da Düldül'e benzetir:

*Arsagâh-ı sühanda ey Ravzî
Haydarum esb-i tab' düldülümüz
G.342/7*

Kendi şair kişiliğini "mülâhız" (G.366/5, 371/7) olarak değerlendiren Ravzî, örnek aldığımız beyitte de kendisini "fâtiḥ ve lâfız" olarak anar:

*Bu şi'r muammâsını gel eyle ta'allüm
Ravzî gibi bir kimse mi var fâtiḥ u lâfız
G.367/5*

Ravzî divanında şairin sanatçı kişiliğini gösteren bazı teşbih ve mecazlar da vardır.

Gönül okşayan güzellik gülşeninde şair çılgın bir bülbüldür:

*Gülşen-i hüsn-i dil-ârâmlara
Ravziyâ bülbül-i şeydâsın sen
G.426/2*

Bir diğer beytinde şair marifet incilerinin ocağı olduğu iddiasındadır:

*'Âleme dürler nisâr eylersin ey dil var ise
Ma'rifet gevherlerine Ravzi gibi kânsın
G.427/5*

Ravzî şu beytinde kendini şair olarak anka avlayan doğana benzetir:

*O kebk-i vahşi ey Ravzî şikâruñdur ne gam yirsin
Ki zîrâ biz hümâlar sayd ider şehbâz-ı devrânuz
G.371/7*

3-Çevre

Şairlerimiz şiirlerinde kendilerini ve şiirlerini tanıtp değerlendirirken içinde buldukları sosyal ve kültürel çevreye de başvururlar. Buradaki amaç kendi sanatçılığını ve eserini tanıtp değerlendirmektir. Bu yapılırken devrinin şiir, şair ve toplum ilişkilerine dair bilgiler de verilir²³.

Diğer şairlerde olduğu gibi Ravzî divanında da sözü edilen genel okuyucu kitlesi sosyal ve kültürel çevrenin başında gelir. Şairin çevre ile ilişkisi, şiirinin etki gücü, şöhreti, beğenilip takdir görmesidir.

²³ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 39.

Ravzî'nin şiirleri susuz gönüllerin derdine ilaç olmasa, irfan meclisinde sürekli devr etmezdi:

*Bezm-i 'irfân içre devr itmezdi ey Ravzî müdâm
Teşne-diller derdine olmasa eş'ârûñ 'ilâc
G.152/5*

Yukarıdaki beyte benzer bir ifadeyle şair, şiir tomarının her gün her gece şarap kadehi gibi gönül ehlinin bulunduğu mecliste devrettiğini söyler:

*Devr ider câm-ı meyâsâ bezm-i ehl-i dilleri
Ravziyâ eş'ârumuñ tûmârı her gün her gice
G.541/5*

Dilber şairin gazelini şevk ile okumuştur. Bezm ehlinin baştan başa yakasını yırtmasına şaşmamak gerekir (G.547/4). Onun şiirini işiten herkes sefâsından sema eder. Şiirinde öylesine eşsiz bir halet bulunmaktadır:

*Anı kim istima' itse safâsından semâ eyler
Senüñ şi'rüñde ey Ravzî 'acep bilmem ne hâlet var
G.187/5*

Şiiri takdir eden ve bu takdiri ile şairi şevke getiren, daha güzel eserlere teşvik eden makam, padişahlık makamıdır:

*Eger olursa pesendide-i şâh-ı devrân
Ravziyâ her gazelüm bir niçe dîvân getirür
G.249/7*

Ravzî, yukarıdaki beyitte devrin padişahının beğenmesi durumunda her gazelinde bir nice divan getireceğini söylemiş, takip eden beyitte de padişah etrafındaki şeytan kılıklı kimseler olmasa padişahın kendisine ihsanlarının çok olacağını ifade etmiştir:

*Bendeye şâhuñ olurdu niçe ihsânları
Ol melek yanına cem' itmese şeytânları
G.642/1*

Bir diğer çevre, çoğunluğunu şairlerin oluşturduğu çevredir. Bunların bir kısmında isim zikredilmeyip genel olarak şairlerden söz edilmiştir. Bir kısmında ise isim verilmiştir. Bu grupta Arap, Fars ve Türk şairleri yer almıştır. Şairlerin dışında anılan isimlerse toplumda değişik yönleriyle öne çıkan ve kabul gören isimlerdir.

Devrin şairleri içinde âleme Ravzî gibi defter ve divan okutur kimse gelmemiştir:

*Gelmedi 'âleme hergiz şu'arâ-yı dehre
Ravziyâ sencileyin defter ü dîvân okudur
G.231/5*

Ravzî, mukatta' bahrinde bir gazel okuyunca haset kılıcı şairlerin kökünü kesmiştir:

*Şemşîr-i hased kesdi 'urûkın şu'arânuñ
Ravzî yine bir şi'r didüm bahr-ı mukatta'
G.369/5*

Su üstüne nakış yapmak nasıl imkansızsa, devrinde Ravzî'nin şirine nazîre demek de o kadar imkansızdır:

*Eş'âruma nazîre dinilmez zamânedede
Nakkâş olur mı nakş ide âb-ı ter üstine
G.486/4*

Ravzî şiir denizinde cihan şairlerini gark eylemiş, âleme kendisi gibi bir yüzücü gelmemiştir (G.608/5). Devri şairleri bir kuru karaltıdan ibarettir. Sözlerinin de anlamı yoktur (G.168/4). Şiir muammasını çözecek Ravzî gibi kimse de yoktur (G.367/5).

Şairler çevresinde adı anılan şahsiyetlerin büyük bir bölümü şairin kendini kıyasladığı, bir bölümü de takdir edip benzemeye çalıştığı kimselerdir. Bunların başında Selmân-ı Sâvecî gelir. Şair belâgat meclisinde Selman'la hemserdir. Bu yüzden konuşunca şeker ve bal gibi tatlı şiirler söyler (Mr.11/1). Ravzî başkalarına kıyas edilmez. O şimdi Rûm'un Selmân'ıdır (K.9/144). Ravzî belâgat bezmine sonra gelmiştir ama söz söylemede Selman'ı geçmiştir (G.475/9). Şairin takdir ettiği bir başka isim Hâfız-ı Şîrâzî'dir. Osmanlı ülkesinde, Ravzî'nin Hâfız'ın üslûbuna benzeyen şiirlerini gören bütün fâzıl kişiler onu alkışlamışlardır (G.79/5). Güvercin, Ravzî'nin şiirini Şîrâz'a iletse, Hâfız bu şiiri divanının başına yazardı (G.167/2). Hassân da Ravzî divanında ismi anılan şairlerdendir. Kendisi zamanın Hassân'ıdır (K.9/9). Ravzî'nin söylediği şiirler âşıkları hayrette bırakmış, Hassân'ın da nutku tutulmuştur (G.434/7). Ravzî'nin şiirlerinin üslûbu Kemâl tarzını okşar. Bunun için kemâl ehline hüsnü kabul görse şaşılmaz (G.264/5).

Ravzî, Türk şairlerinden Zâtî'yi andığı beytinde, Zâtî'ye "mukatta' bahri"nde bir beyit okuduğunu, bundan sonra da Zâtî'nin akıcı şiir söylemeyi bıraktığını ifade eder:

*Kesdi sözünü Zâtî revân söylemez oldı
Ravzî ana bir beyt okudum bahr-i mukatta'
G.370/5*

Ravzî, şair Necâtî'yi de "irfan ehline bir kaside yeter, Necâtî dîvanı gerekmez" diyerek anar (K.9/137). Ravzî, çağdaşı şair Bâkî'yi de beğenme ifade eden sözcüklerle anar. "Ey Ravzî bu fani dünyada arif isen şiirlerini hep Bakî'nin gazeline eş yap" der (G.566/5). Bir başka beytinde de Bâkî'nin cihandan gittiğini, artık meydanın kendisine kaldığını ifade eder:

*Öğünseñ sen n'ola Ravzî cihândan gitdi ay Bâkî
Nice lâf eyler iseñ eyle bulındı zaman tenhâ
G.87/5*

Ravzî, Dukakinzâde Yahyâ'yı da "Şâh u Gedâ" mesnevisine gönderme yaparak anar. Ravzî gedâlığı Yahyâ'ya öğretseydi, Ravzî gibi tek başına sultan olurdu (G.649/5). Ravzî, şairlerin dışında şiiriyle ilgili olarak başka isimleri de anar. Bunlardan biri Hz. Süleyman'dır. Ravzî'nin sözünü anlamaya kuş dilini bilen Süleyman gibi bir nedim gerekir (G.400/7). Bir başka isim de Kudûrî'dir. Fıkıh usulüne dair yazdığı eseri sonradan adına nisbetle anılan Kudûrî, bu şiiri görmese "fürû'uñ" üsûlünü bilemezdi (G.651/6).

Divan şairi, çoğunlukla müstakil beyitlerde de olsa kendi şiiri ve şairliğini tanıtır. Bunu yaparken az çok devri sanat ve sanatçı anlayışına dair bilgiler verir. Bunun yanında sanat çevresini, okuyucu kitlesini ve devrinde öne çıkan isimleri, amacı bu olmasa da bize yansıtır. Ravzî de bu geleneğin içinde hareket etmiş, bize şiir, şair, okuyucu ve sanatçı çevresini tanıtmış, kimleri önemseydiğini ve nasıl bir şiir istediğini ortaya koymuştur.

b- Dil ve Üslûp

Ravzî'nin şiirlerinde dil oldukça sadedir. Sadelikte terkiplerin azlığı kadar, şairin mahallî söyleyişlere ağırlık vermesi de etkilidir. Bu yüzden onun bazı dizelerinde bir halk ozanının edasını buluruz:

*Şu karşıdan gelen ol yâra beñzer
Melâhat menba'ı dildâra beñzer*

G.248/1

Aşağıya aldığımız beytinde Ravzî, "Nasipse gelir Hint'den Yemen'den" halk düşünüş ve söyleyişini ifade olarak da korumuştur:

*Nasîb olan gelür Hind ü Yemen'den
Eger turşu eger zeytûn irişür*

Mü.1/1

Ravzî divanında 28 murabba vardır ve bunların çoğu mütekerrirdir. Şarkı dediğimiz formun 17. yy.da belirginleşmesinden önce "murabba bağlamak" tabiri kullanıldığını biliyoruz. Ravzî'yi halk şairlerinin söyleyişine yaklaştıran özelliklerden biri de bu olmalıdır. Şairin murabbaları genellikle sadedir. Dukakin hakkında yazdığı 12 bentlik mütekerrir murabbada (Mr.19) sadece üç terkip vardır, o da ikilidir. Yine 21. murabba 5 bentlidir. İkili olmak üzere üç terkip vardır. Muhyiddin (Mr.12) isimli bir şahsın övgüsünün yapıldığı 5 bentli murabbada bir tek "ehl-i meclis" tamlamasının dışında tamlama ve terkip yoktur.

Ravzî'nin şiirlerinde dikkatimizi çeken başka bir özellik de divan şiirinde pek fazla karşılaşmadığımız Türkçe kelimeleri mahallî kullanımlarıyla birlikte şiire taşımış olmasıdır. "Yancuk", "efek", "çantay", "toykar kuşu", "çinti kuşu" gibi kelimelerin yanında şiirin kafiyesini oluşturan aynı zamanda kelime tekrarı ile âhenk sağlayan Türkçe kelimelerin kullanıldığı beyitler de vardır.

Ger yiğit hoş olup olursa eger yancuk boş

İş becermez güyegi n'eylesin aña sağdıç
G.162/2

Başka örnekler için bkz: G.404/3;G.464/1; K.15, Trc.1; G.112/7; G.112/8;G.112/9; G.112/10.

Şekil özelliklerinde ifade ettiğimiz gibi şair, gazellerinin çoğunda (% 87.76) redifi tercih etmiştir. Rediflerin büyük bir bölümü Türkçe kelimelerden seçilmiştir. Tekrar edilen rediflerin sıklığı açısından bakıldığında zamirler ve Türkçe fiil kökünden yapılan redifler öne çıkmaktadır.

Ravzî'nin gazelleri genellikle 5 beyitlidir (% 78). Aynı dönemde yaşayan Bâkî'nin gazellerinin % 60'ı²⁴, Behiştî'nin % 96'sı²⁵ 5 beyitlidir. Biraz erken olmakla birlikte çağdaşı olan Fuzûlî'nin gazellerinin % 76.5'i ise 7 beyitlidir²⁶. Ravzî'nin bu sayıdaki örnekleri dönemine göre ortalamanın üzerindedir. Bir şairin gazellerinin beyit sayısının kısalması, onun dolgun söyleyişine yorumlanır²⁷. Bu yorum Ravzî için çok doğru değildir. Ravzî'de beyit sayısının kısalığı veya uzunluğu çok önemli değildir. Onun, beğendiği bir redifi veya kafiyeyi birkaç gazelde tekrar ettiği görülür.

Ravzî divanında nadir de olsa Eski Anadolu Türkçesi özelliği sayabileceğimiz fiil çekimlerine rastlanır:

Kurtulup derd-i hecr-i dil-berden
İrevüz tâ ki vasl-ı cânâna

G.500/3

Âhiretde sizüñle haşr olavuz
Hak müyesser iderse îmâni

K.9/154

Benüm bârân-ı eşkümden dökülgen katre-i kemter
Gözüm yaşına ter düşmiş yidi deryâyı söyletseñ

G.405/5

Ravzî, edebî sanatların güzel örneklerini vermesi yanında kafiye ve redif olarak kullandığı kelimeleri kelime oyunları ile süslemesini de bilmiştir. Edebî sanatlardan cinas, iştikak, ihâm-ı tenâsüb, ihâm-ı tezdad, tevriye, îham, tezdad, hüsn-i ta'lîl, tecâhül-i ârif, teşbîh gibi sanatların güzel örneklerini vermiştir:

²⁴ Cem Dilçin (1986). "Divan Şiirinde Gazel". *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*. (415-17): 88.

²⁵ Yaşar Aydemir (2000). *Behiştî Divanı*. Ankara: MEB Yay. 92.

²⁶ Cem Dilçin (1986). "Divan Şiirinde Gazel". *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*. (415-17): 88.

²⁷ Haluk İpekten (1991). *Nâilî, Hayatı, Sanatı, Eserleri*. Ankara: Akçağ Yay.47; Cem Dilçin (1986). "Divan Şiirinde Gazel". *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*. (415-17). 88 (Nâilî'nin 5 beyitli gazellerinin oranı % 62.8'dir).

c-Ravzî'nin Edebî Kişiliğine Katkısı Olan Şairler

Ravzî'nin etkilendiği şairler ve bunların etki dereceleri hakkında biyografik kaynaklarda bir bilgi yoktur. Onun, şiirlerinde çeşitli vesilelerle isimlerini andığı şairler, bu konuda bazı ipuçları vermektedir. Bu şairlerden bir kısmı, Anadolu dışındaki İslam coğrafyasında yetişmiş ve bir çok divan şairinin ortak beğenisini kazanmış olan; Hâfiz, Selmân, Kemâl ve Hassân'dır. Diğer bir kısmı ise, Osmanlı sahasında eser vermiş ve şöhrete kavuşmuş divan şairleridir. Ravzî, bu şairler içinde açıkça adını andığı Zâtî, Necâtî, Yahyâ ve Bâkî'nin yanısıra, "gazelleri" redifli şiirlerinde, tevriye veya îham yoluyla çok sayıda Türk şairinden de söz eder.

Ravzî'nin şiirlerinde onun müstağnî, lâubâli ve sözünü esirgemeyen kişiliği dikkatimizi çeker. Bu bize daha çok Rumeli şairlerinin ortak özelliğini çağrıştırır. Ravzî'nin Rumeli şairi olan Hayretî, Hayâlî, İshak Çelebi, Yahyâ gibi şairleri okuduğu, onlarla çok sayıda konu ve ifade benzerliği dikkati çeker.

C. DİVAN

Divanın bildiğimiz tek nüshası, TDK. Kütüphanesi, Yazma Eserler bölümü Yz. A. 500 numarada kayıtlıdır. Divan:

Eger ki olduñ ise ümmet-i habîb-i İlâh

Tufeylün oldı halâyık cihâna olduñ şâh

beytiyle başlamaktadır. Talik hatla yazılmış, 205x140-160x88 mm. ölçüsünde, 16 satırlı, çift sütun, 181 varaktır. Yıldız-daire filigranlı kağıda yazılmıştır. Gömme şemseli, koyu kahverengi meşin bir cilt içerisindedir. Divan:

Zühd ü takvâ ehlini sanma severler kâdılar

Anlaruñ yanında ehl-i şûr u şer mabûldür

beytiyle sona erer.

Divana iki ayrı numara verilmiştir. Verilen ikinci numara, varak kaybının yeri ve miktarı hakkında bize ipucu vermektedir. 7b, 87a, 108a, 109b-118a, 119b-149a ve 153a varaklarında eksiklik vardır. Ayak ve redif farkı bulunan tek rakamlarla gösterdiğimiz numaralarda kaybın miktarını bilemiyoruz. Eski numaranın takibinden, büyük kaybın 109b-118a ve 119b-149a arasında olduğunu görüyoruz. Yazma nüshanın sonuna alınan "şeyhüm" redifli tarih manzumesi hariç tutulursa, divanda "mim" harfiyle kafiyeli manzume bulunmamaktadır. Kafiyesi "lam" ve "nun" harfleriyle yazılan manzumelerin de ne kadar eksik olduğunu bilemiyoruz.

Divanın 1a varağında bir boşanma ilamı ve Hamdî'nin gazeli vardır. 182a ve 183a'da Hicâbî'nin birer tarih manzumesi bulunmaktadır. İlki bir binanın

yapılışı münasebetiyle kaleme alınmıştır. Her iki manzume de, 1128/ 1715 tarihini taşır. 183'a'da bir de mühür vardır²⁸.

Divan, tevhid türünde yazılmış manzumelerden sonra, nazım şekli ayrımı yapılmadan kafiye sırasına göre dizilmiştir. Dolayısıyla "kasâyid", "gazeliyât" gibi bölümler yer almamıştır. Divanda toplam 739 manzume vardır. İncelemelerimiz divan üzerine olduğu için, içeriğine ilişkin bilgiler, ilgili başlıklar altında işlenmiştir.

D. DİVANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Ravzi Divanı'nda 16 kaside, 1 tercî-bend, 28 murabba, 4 muhammes, 1 müseddes, 662 gazel, 15 kıta, 2 iki beyitli gazel, 5 mesnevi ve 2 müfred olmak üzere toplam 736 manzume vardır.

Ravzi Divanı'nda kaside nazım şekliyle yazılmış 16 manzume bulunmaktadır. İlk iki kaside tevhid, üç ve dördüncü kasideler münacaat, beşinci kaside naat türünde yazılmıştır. Altı, yedi, sekiz, dokuz, on ve onbirinci kasideler medhiye türünde, onikinci kaside şathiye/ nasihat tarzında kaleme alınmıştır. 13. kaside sonu eksik manzum mektup, 14. kaside fahriye hiciv karışımı, 15 ve 16. Kasideler de hicviye türünde yazılmıştır. Bu kasidelerin dördü 21, ikisi 17 ve diğerleri de 7, 9, 32, 33, 48, 51, 61, 66, 131 ve 156 beyitlidir. 16 kasideden 13'ünde redif tercih edilmiştir. Bunlardan beşi kelime, altısı ek-kelime grubu, ikisi de ek redif halindedir. Üç kasidede kafiye tercih edilmiştir.

Tekrar edilen vasıta beytiyle birlikte her bendi 12 beyit olan terci-bend, dokuz bentli bir hicviyedir.

Divanda 23'ü mütekerrir olmak üzere 28 murabba bulunmaktadır. Bunlardan 17'si beş bentli, altısı yedi bentli, ikisi dokuz bentlidir. Sekiz, 12 ve 25 bentli birer murabba örneği vardır. Mütekerrir murabbaların dışında kalan beş murabba ek kelime grubu redifle yazılmış müzdeviç örneklerdir.

Ravzi Divanı'nda mütekerrir dört muhammes vardır. Bunlardan ilk ikisi beş bentli, biri 21 diğeri de 106 bentlidir. Divandaki tek müseddes, mütekerrir olup beş bentlidir.

Divanda gazel nazım şekliyle yazılan 662 manzume vardır. 662 gazelin 580'i redif, 81'i sadece kafiye, biri cinaslı kafiye ile yazılmıştır. Redifin tercih

---

²⁸ Müjgan Cunbur, Hacı Yılmaz, Dursun Kaya ve Niyazi Ünver (1999). *Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu*. Ankara: TDK Yay.293-294. Burada eserin 1128 tarihinde "kendi hattıyla" yazıldığı söylenmişse de bu tarihen mümkün değildir. Muhtemelen, Hicâbî'ye ait manzumelerden hareketle bu tarih verilmiştir. Kaldı ki, divan nüshasının başında ve sonunda kullanılan kalem, Ravzî'nin şiirlerinin yazıldığı kaleminden farklıdır.

edildiği 580 gazelden 269'u tek kelime halinde, 59'u kelime grubu, 88'i ek redif ve 164'ü de ek kelime grubu halinde rediftir. Çoktan aza doğru, kullanılan rediflerden bir kısmı şöyledir: Tek kelimededen oluşan redifler "aña" (18), "eyle" (12), "idüp" (10), "baña" (8), "gibi" (8), "olur" (7), "saña" (7), "var" (6); kelime grubu redifler "bu gice" (9), "ay u gün" (7), "Cum'a gün" (3), "olmadan yeğdür" (3), "olmağa bâ'is" (3), "olmak ne güç" (3), "açar kapar" (2); ek redif "-dür" (12), "-a/-e" (11), "-ları" (10), "-da" (6), "-uz/-üz" (6); ek kelime grubu halinde redifler "-dur baña" (10), "-yı neylersin" (6), "-a bilmezler" (5), "-dan/-den geçmeyen" (4), "-uñ-üñ tut" (4), "-ya istiğnâ" (4), "-ya mâliküz" (4), "-a değer" (3), "-a söyleñ söylesin" (3), "-dan gayrı" (3), "-dan geçer" (3), "-dan geçmedi" (3) şeklindedir.

Kullanılan rediflerin çoğunluğu Türkçe kelimelerden seçilmiştir. Kullanım sıklığı açısından da zamirler ve Türkçe fiil kökünden yapılan redifler öne çıkmaktadır.

Gazellerin kafiyesine baktığımızda, "-ûr" (7), "-ây" (5), "-âd" (4), "-âr" (4), "-ar/-er" (4), "-ende" (4), "-abı/-ebi" (3), "-âni" (3) gibi kafiyeler dikkati çeker.

Tabloda da görüleceği gibi, gazellerin beyit sayılarında şairin tercihi, daha çok beş beyitli gazellerden yanadır.

Divandaki 662 gazelden 527'si (% 79.6) beş beyitlidir. İkinci sırada yedi beyitli (72, % 10.8), üçüncü sırada dokuz beyitli (27, % 4.78), dördüncü sırada altı beyitli (12, % 1.8) gazeller gelir. Beşinci sıradaki dört beyitli yedi gazelden (% 1.05), ikisi varak kaybından dolayı, dört beyitlidir. Altıncı sırada 11 beyitli (6, % 0.9), yedinci sırada üç beyitli (3, % 0.4) gazeller gelir. Üç beyitli gazellerin tamamı varak eksikliğinden kaynaklanmıştır. Son olarak da bir, iki ve on beyitli (2, % 0.3) gazeller bulunur. Bunlardan bir ve iki beyitli olan toplam dört gazelin de varak kaybından dolayı beyit sayıları eksiktir. Divanda bulunan iki gazel, ikişer beyitlidir. Birinde kafiye, birinde ek redif tercih edilmiştir.

Ravzî divanında toplam 15 kıt'a vardır. Bunlardan dokuzu iki, üçü üç, diğerleri de birer olmak üzere dört, beş ve yedi beyitlidir. 15 kıt'adan altısı redifli geri kalanı kafiyelidir.

Divanda biri 13, biri dört, ikisi üç biri de iki beyitli olmak üzere beş mesnevi ile iki müfred yer almıştır.

736 manzumenin yer aldığı divanda toplam 12 aruz kalıbı kullanılmıştır. Kalıpların dahil olduğu bahirlere bakılınca Remel, Hezec ve Muzari bahirlerinde yoğunlaşma görülür. Divanda ilk sırada Remel bahrinin Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün kalıbı (257 %34.9) kalıbı bulunur. İkinci sırada Hezec bahrinin Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün vezni (144 %19.5) gelir. Üçüncü sırayı Remel bahrinden Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün kalıbı (128 %17.3) alır. Dördüncü sırada Muzari bahrinden Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/

Mefâ'ilü/ Fâ'ilün (70 %9.5) vezni bulunur. Beşinci sıradaki vezin, Hafif bahrinin Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün (36 %4.9) veznidir. Tercih edilen bu beş veznin divanda kullanılan vezinlere oranı %86.25'tir. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi, vezinde belirleyici olan nazım şekli gazeldir.

Remel bahrinde yazılan şiirlerin genele oranı %58.15'tir. Şairin, hece ölçüsüne yakın olan bu bahri tercihi, dilinin sadeliği ve murabbaların çokluğu ile bir arada değerlendirilince, bu özelliklerin Ravzî'yi halk şairlerine daha çok yaklaştırdığı görülür.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Namık (1999). *Kahvenâme*. Ankara: Akçağ Yay.
- Ahmet Cevdet Paşa (2000). *Belâgat-ı Osmâniye* (Haz. Turgut Karabey ve Mehmet Atalay). Ankara: Akçağ Yay.
- Aksoy, Ömer Asım (1984). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. C. I-III. Ankara: TDK. Yay.
- Aksoy, Ömer Asım (1996). *Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler*. Ankara: TDK. Yay.
- Aksoyak, İ.Hakkı (1999). "Hafız Divanı'ndaki İlk Beytin Osmanlı Edebiyatına Etkisi". *Bilig*. (8): 99-104.
- Alloache, Adel (2001). *Osmanlı Safavî İlişkileri, Kökenleri ve Gelişimi* (Çev. Ahmet Emin Dağ). İstanbul: Anka Yay.
- Amid, Hasan (1371). *Ferheng-i Amîd*, Tahran: Emir-i Kebir Yay.
- Arendonk, C. Won (1988). "Kahve". *İslam Ansiklopedisi*. C. VI. İstanbul: MEB. Yay. 98.
- Atâi (yty). *Zeyl-i Şakâik*. (Eski Tab). C.I.yyy.
- Ateş, Ahmet (1987). "Hassan". *İslam Ansiklopedisi*. C. 5. İstanbul: MEB Yay.
- Atlansoy, Kadir (1998). *Bursa Şairleri Bursa Vefeyâtnâmelerindeki Şairlerin Biyografileri*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Aydemir, Yaşar (1999). "Esîrî'nin Bağdat Şehrâşûbu". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* (Dr. Himmət Biray Özel Sayısı): 446-475.
- Aydemir, Yaşar (2000). *Behiştî Divanı*. Ankara: MEB Yay.
- Aydemir, Yaşar (2007). "Ravzî'nin Edincik Şehrengizi" *Gazi Türkiyat Dergisi*. (1): 97-126.
- Baldırzâde Selîsî Şeyh Mehmet (2000). *Ravza-i Evliya*. (Haz. Mefâil Hızlı ve Murat Yurtseven). Bursa: Arasta Yay.
- Barkan Ömer Lütfi ve Enver Meriçli (1988) *Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri*. C. I. Ankara: TTK. Yay.
- Baysun, M. Cavid (1988). "Emîr Sultân". *İslam Ansiklopedisi*. C. IV. İstanbul: MEB. Yay.261-263.
- Cunbur, Müjgan- Hacı Yılmaz, Dursun Kaya ve Niyazi Ünver (1999). *Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu*. Ankara: TDK Yay
- Çavuşoğlu, Mehmet (1970). "Zâtî'nin Letâyifi". *İstanbul Üni., Ede. Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (XVIII): 25-51.
- Çavuşoğlu, Mehmet ve M. Ali Tanyeri (1981). *Hayretî Dîvan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Çavuşoğlu, Mehmet ve M. Ali Tanyeri (1987). *Zâtî Divanı Edisyon Kritik*. C.III. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.

- Çavuşoğlu, Mehmet ve M. Ali Tanyeri (1990). *Üsküplü İshak Çelebi Dîvan Tenkidli Basım*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yay.
- Çeltik, Halil (2000). "Rumeli Şairlerinde Yöresel Kültür". *Bilig*. (14): 99-109.
- Devellioğlu, Ferit (1984). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, Cem (1983). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK. Yay.
- Dilçin, Cem (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Dilçin, Cem (1986). "Divan Şiirinde Gazel". *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)* (415-17): 1986.
- Doğan, D. Mehmed (1996). *Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: İz Yay.
- Emecen, M. Feridun (2001). *İlk Osmanlılar ve Batı Anadolu Beylikler Dünyası*. İstanbul: Kitabevi Yay.
- Fırat, Selma (1998). *Divan-ı Hâmî-i Âmidî, Tenkidli Metin Tahlil*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Gökbilgin, M. Tayyip (1988). "Mehmed III.". *İslam Ansiklopedisi*. C. VII. İstanbul: MEB Yay. 536.
- Hasan Eren vd.) (1988). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK. Yay.
- İlgürel, Mücteba (1992). "Balıkesir". *İslam Ansiklopedisi*.C. 5. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.12-14.
- İpekten, Haluk (1991). *Nâilî, Hayatı, Sanatı, Eserleri*. Ankara: Akçağ Yay.
- İpekten, Haluk (1997). *Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergah Yay.
- İpekten, Haluk- Mustafa İsen-Recep Toparlı-Naci Okçu ve Turgut Karabey (1988). *Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara KB Yay.
- İsmail Belig (1998). *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân* (Haz. Abdülkerim Abdülkadiroğlu). Ankara: Anıl Matbaası.
- Koçu, Reşad Ekrem (1967). *Türk Giyim, Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Yay.
- Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meali* (Haz. Ali Özek vd.) (1993). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Kur'ân-ı Kerim Lügati* (Ter. Mahmut Çanga) (1989). İstanbul: Timaş Yay.
- Kurnaz, Cemâl (1992). *Münacat Antolojisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Küçük, Sabahattin (1988). *Bâkî Dîvânından Seçmeler*. Ankara: KB Yay.
- Küçük, Sabahattin (1994). *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım*. Ankara: TDK Yay.
- Mecmua*. Nurosmaniye Ktp. 4962. vr. 281b-283a.
- Mehmed Şemseddin (1997). *Bursa Dergahları, Yâdiğâr-ı Şemsî*. C.I-II (Haz. Mustafa Kara ve Kadir Atlansoy). Bursa: Uludağ Yay.
- Mehmed Zillioğlu (1986). *Evliya Çelebi, Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. C. 3. (Sad. Tefvik Temelkuran-Necati Aktaş). İstanbul: Üçdal Neşriyat.

- Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü (1992). *Türk Atasözleri ve Deyimleri*. C. I-II
Ankara: MEB. Yay.
- Mordmann, J. H (1988). "Ferîdun Bey". *İslam Ansiklopedisi*. C. IV. İstanbul:
MEB. Yay.569-570.
- Muallim Naci (1978). *Lugat-ı Nâcî*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Muallim Nâci (yty). *İstilahat-ı Edebiyye* (Haz. Alemdar Yalçın ve Abdülkadir
Hayber). Ankara: Akabe Yay.
- Ocak, Ahmet Yaşar (1992). *Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sûfilik:
Kalenderîler (XIV-XVII. Yüzyıllar)*. Ankara TTK Yay.
- Ocak, Ahmet Yaşar (1998). *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler*.
İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Onay, Ahmet Talat (1992). *Eski Türk Edebiyatı'nda Mazmunlar ve İzahı* (Haz
Cemâl Kurnaz) Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Öcalan, Hasan Basri(2000). *Bursa'da Tasavvuf Kültürü (XVII. Yüzyıl)*. Bursa:
Gaye Kitabevi.
- Öngören, Reşat Öngören (2000). *Osmanlılarda Tasavvuf, Anadolu Sûfiler,
Devlet ve Ulema (XVI. Yüzyıl)*. İstanbul: İz Yay.
- Ötüken, Yıldız vd (1986). *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler*. C. IV.
Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay.
- Özkılıç, Ahmet vd. (1995) *166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri
(937/1530)*. Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi
Daire Başkanlığı Yay.
- Pakalın, M. Zeki (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. C.I-III.
İstanbul: MEB. Yay.
- Redhouse, Sir James W.(1992). *Turkish and English Lexicon*. İstanbul: Çağrı
Yay.
- Redhouse, Sir James (yty). *Türkçe-İngilizce Redhouse Sözlüğü* (Robert Avery
Önsözüyle). İstanbul: Redhouse Yayınevi (Amerikan Board Neşriyat
Dairesi).
- Safer Baba (1997). *İstîlâhât-ı Sofîyye Fî Vatan-ı Asliyye Tasavvuf Terimleri*.
İstanbul: Keten Yay.
- Serdaroğlu, Ahmet (1966). *Mevzûât-ı Aliyyü'l-Kâri Tercümesi*. Ankara.
- Soykut, İ. Hilmi (1974). *Türk Atalar Sözü Hazinesi*. İstanbul: Ülker Yay.
- Şemseddin Sâmî (1992). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Şemseddin Sâmî (1308). *Kâmusu'l-A'lâm*, İstanbul: Mihran Matbaası.
- Tahir-ül Mevlevî (1973). *Edebiyat Lügatı*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Tanyeri, M. Ali (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*. Ankara: Akçağ
Yay.
- Tarlan, Ali Nihat (1968). *Zâtî Divanı Edisyon Kritik*. C. I. İstanbul: İstanbul
Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.

- Tarlan, Ali Nihat (1970). *Zâtî Divanı Edisyon Kritik*. C. II. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Tarlan, Ali Nihat (1992). *Hayâlî Dîvânı*. Ankara: Akçağ Yay.
- Tarlan, Ali Nihat (1992). *Necâtî Beg Dîvânı*. Ankara: Akçağ Yay.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1994). *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl, Gramer-Metin-Sözlük*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Tolasa, Harun(1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 15-46.
- Tuman, Nâil. *Tuhfe-i Nâilî*. MEB. Yayınlar Dairesi Ktp. No:870.
- Uludağ, Süleyman (1991). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet Yay.
- Unat, Faik Reşad (1988). *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Klavuzu*. Ankara: TTK. Yay.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988). *Osmanlı Tarihi*. Ankara: TTK Yay.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1999). *Karesi Meşâhiri* (Haz. Mehmet Sarı ve Ahmet Karaman). Balıkesir: Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı Yay.
- Ünver, İsmail (1993). "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi*. XI(1): 51-89.
- Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Yılmaz, Nejdet (2001). *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf Süfîler, Devlet ve Ulemâ*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yay.

Metnin Kuruluşunda Takip Edilen Yol

1. Şiirler, klasik divan tertibine uyularak:

a-Kaside

b-Terci-bend

c-Murabba

d-Muhammes

e-Müseddes

f-Gazel

g-Kıt'a

h-İki Beyitlik Gazel

ı-Mesnevî

k-Müfred

şeklinde sıralanmış, manzumelerin başlarına vezinleri ve aynı nazım şekliyle birden fazla örnek bulunan manzumelere sıra numaraları tarafımızdan verilmiştir. Bu şiirlerin geçtiği varak numaraları da dipnotta gösterilmiştir.

2. Metin içerisinde vezin ve anlam eksikliklerini tamamlamak için ilave ettiğimiz, değiştirdiğimiz hece ve kelimeleri [ ] içerisinde, aynı gerekçe ile, dizilişine müdahale ettiğimiz; çıkardığımız hece ve kelimeleri de dipnotta gösterdik. Müstensih hatası olarak düşündüğümüz herhangi bir kelimeyi farklı okumuş veya kelimeyi okuyamamışsak, veyahut da, nüsha okunamayacak halde tahrip olmuşsa, kelimenin yerini boş bırakıp dipnotta buna da işaret ettik.

3. Metinde geçen âyet, hadis veya ibareler, transkripsiyon harfine çevrilirken italik olarak dizilmiş ve bunun çevirisi de dipnotta verilmiştir. Âyet veya hadiste yapılan alıntı, başlı başına bir anlam ifade ediyorsa sadece ibarenin; yalnız başına anlam ifade etmiyorsa, âyet veya hadisin tamamının anlamı verilmiş, metinde geçen kelimenin anlamı ise italik dizilerek gösterilmiştir.

4. İnceleme kısmında, Kaside: K., Terci-bend: Trc., Murabba': Mr., Muhammes: Mh., Müseddes: Msd., Gazel: G., Kıt'a: Kt., Nazm: N., Mesnevi: Msn. ve Müfred: Mü. kısaltması ile verilmiştir.

5. Bütün çabalarımıza rağmen, vezin kusuru görülen yerler düzeltilememişse, vezni problemlili görülen beyitler veya mısraların bu problemi dipnotta belirtilmiştir.

6. "Ki" ve "ne" ile yapılan birleşmelerde düşen vokal, ilmî eserlerde kullanılageldiği gibi, apostroflarla "k'ola, n'ola" şeklinde gösterilmiştir. Bunun yanında "olal'dan" kelimesinde olduğu gibi ilmî eserlerde kullanımına pek rastlanmayan vokal düşmelerinde de tutarlı olmak için, aynı şekilde düşen vokalin yeri apostrofla gösterilmiştir.

7. Metinde, aslında uzun okunması gerekirken, vezin gereği kısa okunan Arapça ve Farsça aslı uzunlukları vezne uygun şekilde okuduk: "Ravzî" kelimesinin nisbet "î"sinin vezin gereği "Ravzi" okunması gibi.

8. Kaside, terci-bend, murabba, muhammes ve müseddes nazım şekli ile yazılan ve beş beyit veya bentten fazla olan şiirleri, beyit veya bent sayılarının çokluğunu dikkate alarak, beşerli numaralandırdık.

9. Divan nüshasında, tarih manzumelerinin çoğunda tarih, rakam olarak da verilmiştir. Rakamı eksik olan tarihlerin karşılıkları tarafımızdan tespit edilmiş ve parantez içinde gösterilmiştir.

10. Metinde Arapça, Farsça kelime ve eklerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver'in "Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesindeki esaslara, Türkçe kelimeler ve eklerin okunuşunda ise, Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'ın Eski Türkiye Türkçesi adlı çalışmasına uyulmuştur.

RAVZÎ DİVANI

KASİDELER

1

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Ehl-i îmâna oldu menzilgâh

Cennet-i lâ ilâhe illallâh

Câmî âzâd ider cihândan

Rahmet-i lâ ilâhe illallâh

Ser-be-ser kâ’inâta toptoludur

Heybet-i lâ ilâhe illallâh

Nâme-i ehl-i şirki nesh eyler

Hüccet-i lâ ilâhe illallâh

5 Def‘ ider harâret-i ma‘siyeti

Şerbet-i lâ ilâhe illallâh

Gam-ı cürmi ba‘îd ider dilden

Kurbet-i lâ ilâhe illallâh

Miss-i kalbi ider zer-i hâlis

Haslet-i lâ ilâhe illallâh

Tevbe kıl her günâha ister iseñ

Vuslat-ı lâ ilâhe illallâh

Oldı gün gibi evc-i rif‘atde

Râyet-i lâ ilâhe illallâh

10 Degme bir kimseye nasîb olmaz

Devlet-i lâ ilâhe illallâh

Gül-şekerdür dehân-ı zâkirde

Lezzet-i lâ ilâhe illallâh

Pîş-i mü’minlere çekilmişdür

Ni‘met-i lâ ilâhe illallâh

Giderür dâr-ı vahşetüñ elemin

Ülfet-i lâ ilâhe illallâh

Serde tâc-ı vekâr u ‘izzetdür

Kisvet-i lâ ilâhe illallâh

- 15 Câme-i fahrdür ki key yaraşur
Hıl‘at-i lâ ilâhe illallâh
Tekye-i dilde ‘ârif oldur ide
Hıdmet-i lâ ilâhe illallâh
Zıkr kıl düşdügince fevt itme
Fursat-ı lâ ilâhe illallâh
Zâkirüñ gönlini münevver ider
Midhat-i lâ ilâhe illallâh
Elüñ alup irişdürür ‘arşa
Himmet-i lâ ilâhe illallâh
- 20 Nûr-ı ‘îmânuñı ziyâde ider
Kesret-i lâ ilâhe illallâh
Dil-i târîki rûşen itmekdür
‘Âdet-i lâ ilâhe illallâh
Mü’min oldur ki ola gönlinde
Ragbet-i lâ ilâhe illallâh
Çalınur çünki günde beş kerre
Nevbet-i lâ ilâhe illallâh
Kılalum biz de cân ile dilden
Tâ‘at-i lâ ilâhe illallâh
- 25 Hamdü lillah baña musahhardur
Milket-i lâ ilâhe illallâh
Hak Ta‘âlâ müyesser itmışdür
Kudret-i lâ ilâhe illallâh
Ehl-i ‘irfân ile kılalum gel
Sohbet-i lâ ilâhe illallâh
Çekelüm gel senüñle ey sûfi
Halvet-i lâ ilâhe illallâh
Dil serâyını rûşen eyledi çün
Tal‘at-i lâ ilâhe illallâh
- 30 Kesret-i şugl-i gayrı terk it kıl
Vahdet-i lâ ilâhe illallâh

Şükrüm oldur ki gitmedi dilden
Tâkat-i lâ ilâhe illallâh

Dem-i âhirde ola oldur ümîd
Şefkat-i lâ ilâhe illallâh

Ravziyâ kıl bu bezm-i hâs içre
‘İşret-i lâ ilâhe illallâh

2

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Gûş-ı câna irişdi çün nâ-gâh
Haber-i lâ ilâhe illallâh

Şeb-i gamda ider dilüm rûşen
Kamer-i lâ ilâhe illallâh

Severin cânum içre cânumdur
Dil-ber-i lâ ilâhe illallâh

Hıfz ider cânı tîr-i ‘isyândan
Siper-i lâ ilâhe illallâh

5 Bitürür cennetüñ yemişlerini
Şecer-i lâ ilâhe illallâh

Cem‘ iderseñ olur gıdâ rûha
Semer-i lâ ilâhe illallâh

Cân dimâgını hoş mu‘attar ider
‘Anber-i lâ ilâhe illallâh

Ser-i küfri ider iki pâre
Şeş-per-i lâ ilâhe illallâh

Ger olursañ ‘Alîlük eylersin
Kanber-i lâ ilâhe illallâh

10 Devr idüpdür behişt-i heşti temâm
Çenber-i lâ ilâhe illallâh

Tûti-i câna itdürür güftâr
Şeker-i lâ ilâhe illallâh

Hatt-ı şirki terâş ider dilden
Berber-i lâ ilâhe illallâh

- Mahv ider penbe-i günâhı yakup
Şerer-i lâ ilâhe illallâh
Okunursa eger kıyâmetde
Defter-i lâ ilâhe illallâh
- 15 Ehl-i îmân ider cinâna revân
Sefer-i lâ ilâhe illallâh
Derecâtũñ senũñ ziyâde ider
Hüner-i lâ ilâhe illallâh
Tâze eyler gönül çemenzârın
Matar-ı lâ ilâhe illallâh
Dehen-i zâkire virür lezzet
Şeker-i lâ ilâhe illallâh
Zînet eyler serây-ı cân u dili
Zîver-i lâ ilâhe illallâh
- 20 Dâr-ı küfri yakar harâb eyler
Leşker-i lâ ilâhe illallâh
Çalagör nefsi şûmuñ öksesin
Teber-i lâ ilâhe illallâh
Dil sipihkini zeyn iderse ne tañ
Ahter-i lâ ilâhe illallâh
Seni ilter hazîre-i kudse
Rehber-i lâ ilâhe illallâh
Gün gibi kâ'inâtı rûşen ider
Hâver-i lâ ilâhe illallâh
- 25 Kalsa öldükde kabrũñ üstinde
Eser-i lâ ilâhe illallâh
Kurılur üstũñe kıyâmete dek
Çâder-i lâ ilâhe illallâh
Mustafâ'ya seni mukârin ider
Mahşer-i lâ ilâhe illallâh
Eyle yâ Rab benüm dil ü cânım
Mazhar-ı lâ ilâhe illallâh

- Beni lutfuñla eyle yâr hemân
Manzar-ı lâ ilâhe illallâh
- 30 Hayber-i şirki n'ola itse harâb
Haydar-ı lâ ilâhe illallâh
Heyzüm-i küfri hep yakar kül ider
Ahker-i lâ ilâhe illallâh
Cûy-ı eşküm kinârı toptolıdur
'Ar'ar-ı lâ ilâhe illallâh
Cünd-i İslâmı hûb ider tertîb
Saf-der-i lâ ilâhe illallâh
Muhkem eyler binâ-yı îmânı
Mermer-i lâ ilâhe illallâh
- 35 Bâg-ı Firdevs'e togrı bir yoldur
Ma'bed-i lâ ilâhe illallâh
Degme nâ-dâna ser-fürû mı ider
Bihter-i lâ ilâhe illallâh
Kabr-i târîk içinde yârûñ olur
Yâver-i lâ ilâhe illallâh
Kasr-ı Firdevs ider yirûñ âhir
Kiber-i lâ ilâhe illallâh
Başuña tâc-ı husrevânîdür
Efser-i lâ ilâhe illallâh
- 40 Dâm-ı gamda komaz göñül murgın
Şeh-per-i lâ ilâhe illallâh
Dîde-i cânı aç ki tâ göresin
Peyker-i lâ ilâhe illallâh
Reg-i emmâreye çal ey 'ârif
Neşter-i lâ ilâhe illallâh
Şükr ü minnet Hudâ'ya feth oldı
Kışver-i lâ ilâhe illallâh
Gözüñ aydın ki nâ-geh itdi tulû'
Kamer-i lâ ilâhe illallâh

- 45 Mest-i ‘ışk ol düşürme dilüñden
Sâgar-ı lâ ilâhe illallâh
Mihnet-âbâd-ı gamdan oldu ba‘îd
Âver-i lâ ilâhe illallâh
Saldı mellâh-ı sun‘ bahr-ı dile
Lenger-i lâ ilâhe illallâh
‘Âlemi ‘adl ü dâd ile pür ider
‘Ömer-i lâ ilâhe illallâh
Ne ‘aceb olsa şâh-ı mülk-i bekâ
Hem-ser-i lâ ilâhe illallâh
- 50 Gülşen-i cânda hoş yaraşukdur
‘Abher-i lâ ilâhe illallâh
Gerdenüñde kılâde olsa eger
Dürer-i lâ ilâhe illallâh
Ufk-ı cânda gör hûr idi saña
Gurer-i lâ ilâhe illallâh
Sîne-i küfri şerhâ şerhâ ider
Hancer-i lâ ilâhe illallâh
Hakk’a hamd eyle ki kurulmuşdur
Minber-i lâ ilâhe illallâh
- 55 İtdi Fir‘avn-ı nefsi zâr u zebûn
Ejder-i lâ ilâhe illallâh
Çün zuhûr ide açılır göñlüm
Seher-i lâ ilâhe illallâh
Ser-be-ser kâ’inâta hükm eyler
Dâver-i lâ ilâhe illallâh
‘Âleme şâh olursın olduñ ise
Nöker-i lâ ilâhe illallâh
Zer ider kalbini nuhâs olanuñ
Cevher-i lâ ilâhe illallâh
- 60 Niçe zîbâ defnedür dilde
Mazhar-ı lâ ilâhe illallâh

Seni magfûr ider günâhuñdan
Hüner-i lâ ilâhe illallâh

Yaraşur gûş-ı câna ger takasın
Gevher-i lâ ilâhe illallâh

Gel bu bâzâruñ al metâ‘ından
Gafer-i lâ ilâhe illallâh

Oda yakar mecûsuñ eyvânın
Şerer-i lâ ilâhe illallâh

65 Senüñ altûn ider işüñ dâ‘im
Zer-ger-i lâ ilâhe illallâh

Beni idindi Ravziyâ çâker
Server-i lâ ilâhe illallâh

3

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Zamânum âhire irdi ‘ibâdâtumda kıllet var

Yaraşur baña aglarsam ki ol kılletde kesret var

Vuzûéya niyyet eylersem niçe mâni‘ zuhûr eyler
Vuzû‘dan ger elüm yursam ferâgumda sühûlet var

Hatâ vü sehv ü noksân u halelden olmadum hâlî
Namâza ger şürû‘ itsem hulûs üzre ne niyyet var

Rükû‘umda sücûdumda olur sehv ü hatâ zâhir
Îlâhî ne namâzumda saña lâyıq tahıyyât var

5 ‘Aceb niçe olur hâlüm benüm rûz-ı kıyâmetde
Ki her bir mevkufında gûne gûne havf u haşyet var

Emîn eyle anı telbîs-i iblîsüñ belâsından
Yanuñda dîn ü îmân adlu bir iki emânet var

Sezâvâr-ı ‘atâya eyleyüp kıl lâyıq-ı rahmet
Hatâ bir kerre sâdır olsa biñ kerre nedâmet var

Habîbüñ Mustafâ‘yı görmek ister rûz-ı mahşerde
Aña cân u cenân hasret ciğerde dâg-ı hasret var

Gülistân-ı cinân seyrânın eyler ârzû göñlüm
Karâr u sabr u ârâm eylemez ‘ömrümde sür‘at var

- 10 Niçe vâsıl olam maksûda kaldum sâhil-i gamda
Geçilmez ara yirde niçe yüz deryâ-yı hayret var
Senüñ dergâhuña geldüm Îlâhî fazluñ ihsân it
Düşersem ‘adlûñe mazhar baña dûzahda zahmet var
Seni kim kâdir olur medhe ey Kayyûm Kâdir kim
Saña lâyük idem medh ü senâ bende ne kudret var
Yol iki oldı derdâ bilmezim kim kanda gidem ben
Birisi mustakîm anuñ birisinde sekâmet var
Tarîk-ı mustakîme sen bizi sevk eyle yâ Hâdî
‘Azâb-ı dûzaha atma giriftâr anda mihnet var
- 15 Bizi ol yola sevk eyle habîbüñ hakkiçün yâ Rab
Ki anda hûr u gilmân u na‘îm u kasr-ı cennet var
Ne ‘ilm ü ne ‘amel var kim ben anı idinem mesned
Ümîdüm saña tutdum kim senüñ yanuñda rahmet var
Fenâ bâzârgâhında metâ‘-ı ‘ömri satdum ben
Ecel geldi yakîn irişdi ‘ukbâya ‘azîmet var
Ecel serhaddine irdüm kıyâmet sâ‘at irişdi
Hayâtumda hemân ancak benüm bir iki sâ‘at var
Îlâhî lutf u ihsân it bizi îmândan ayırma
Şefî‘ idinmişüz anı ki zâtında risâlet var
- 20 Garîk-ı bahr-ı isyânuz bize lutfuñla rahmet kıl
Bulur andan halâs ol kim serinde tâc-ı devlet var
Tehî-destüz senüñ dergâhuña geldük hemân ancak
Habîbüñ Mustafâ’ya cân ile dilden mahabbet var
Husûsâ çâr-yâr-ı bâ-safânuñ âl ü ashâbuñ
Derûn-ı sînede her birine yüz biñ meveddet var
Benüm âbâ vü ecdâd-ı ‘ızâmum âb-ı rûyıçün
Günâhumdan beni pâk it ki anlarda siyâdet var
Agardı rîşüm ü beñzüm sarardı ey ecel gel kim
Pilav zerdesi olmış[dur] müheyyâ bir ‘imâret var
- 25 Saña varsam gerek ey kabr-ı târîk ivme bir lahza
Ecel mihmânım olmışdur bugün anı ziyâfet var

Yeñi yokdur yakası yok dikildi baña bir câme
Giyince anı sabr eyle ezelden eski ‘âdet var
Şefîr-i kabre geldi ten dirîgâ cândan ayrıldum
Aña ben niçe girem ki anuñ içinde zulmet var
Baña ol beyt-i vahşetde su’âl itmek murâd idüp
Gelür iki melekler kim likâsında mehâbet var
‘Atâ vü lutfuñı izhâr idüp ol demde yâ Mu’tî
Cevâba kâdir eyle saña yüz biñ dürlü minnet var

- 30 Sa‘âdet devlet anuñ başına kim kabre girdükde
Melekler diyeler aña cinândan saña ni‘met var
Îlâhî ‘âcîz ü bî-çâreyem rahmet zamânıdır
‘Azâbuñ çekmege bende bilürsin kim ne tâkat var
Ümîdüñ kesme ey Ravzî Hudâ’nuñ rahmeti çokdur
Husûsâ kim kıyâmetde Muhammed’den şefâ‘at var

4

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Cân u dilden idelüm yine gelüñ istigfâr
Cürm ü taksîrümüzü ‘afv ide şâyed Gaffâr
Umaruz setr idesin dâmen-i ihsânuñla
‘Aybumuz yüzümüze urmayasın yâ Settâr
Ola zerrâta hisâb u biline hayr ile şer
Rûz u mahşerde bizüm cürmümüz olmaya şumâr
Bâg-ı Firdevs-i cinân eyle bizüm me’vâmuz
Zümre zümre girecek aña cemî‘-i ahyâr

- 5 Mustafâ hürmetine sen bizi alçakda koma
İrtifa‘ üzre ola çün derecât-ı ebrâr
Lutf u ihsânuñ umar kapuña geldi Ravzî
Bende-i hâsuñ olursa der-i fazluñda ne var
Fazla-i fazluña mazhar düşür anı yâ Rab
Âteş-i ‘adlûne döymez senüñ ol bî-mikdâr

5

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ol şeh-i cem'-i rüsul kim tâc ola levlâk aña

Yiridür olursa dâ'im hâk-i pây eflâk aña

Geldi îmâna Ebû-bekr aña oldı yâr-ı gâr

İstese mâlın degül virürdi cân-ı pâk aña

Dînine girüp kabûl ider midi anı 'Ömer

Cânib-i Hak'dan eger virilmese idrâk aña

Câmi'-i Kur'ân olan 'Osmân'a kim cânlar fidâ

İftirâlar eylediler bir niçe effâk aña

5 Sâhib-i sır sâki-i Kevser 'Alî'dür kim müdâm

Cân ile dilden sevüp ol 'âşık-ı bî-bâk aña

Râh-ı Hak'da târik-i dünyâ olup mesmûm olan

Ol Hasan kim sîne-i 'âşıklar olsun çâk aña

Ol şehîd-i Kerbelâ ya'nî Hüseyin-i bâ-safâ

Kim döküp kanını zulm itdi niçe seffâk aña

Cürm-i Ravzî'ye kalem çek cümlesinüñ 'ışkına

Yâ İlâhî dehr-i dîn irgürmedin ihlâk aña

Zehr-i 'isyân eyler ol bî-çâreyi âhir helâk

Hokka-i lutfuñdan irmezse eger tiryâk aña

6

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gerçi 'âlem halkı eyler ser-be-ser gavgâ-yı cev

Yine degmez biñ cidâl iden kişiye pây-ı cev

Yagdı bârân-ı belâ çok tohm ekildi bitmedi

Hâsılı olmadı hâsıl ol semen-sîmâ-yı cev

Adı ancak dilde kalmışdur görünmez kendüsi

Gitdi kûh-ı Kâf'a sâkin olmaga 'Ankâ-yı cev

Hânekâh-ı gussa vü gam içre olup münzevî

Cümle 'âlem halkı cem' olmuş okur esmâ-yı cev

5 Kadr ile başı sipihre irdi mihr ü meh-sıfat

Mesken ü me'vâ idindi menzil-i cevzâ-yı cev

- Alçaga mâ'il degül bâlâlara pervâz ider
Degme kimse başına konmaz hümââsâyı cev
Ben fakîri gördüğince başın egmez hâsılı
Hayli 'âlî kimse gözler dil-ber-i ra'nâ-yı cev
Ey fakîr-i bî-nevâ saña ne vardı geldi kim
Pâdişâh-ı 'âleme kalmışdur istignâ-yı cev
Aradılar kâ'inâtı bulmadılar habbesin
Yazılıp şeh cânibinden her yire tigrâ-yı cev
- 10 Kalmayupdur var ise ey dil aña hergiz vücûd
Gâlibâ oldu 'adem sahrâları mesvâ-yı cev
Umaruz kim bir gün ola kendin izhâr eyleye
Matla'-ı subh-ı safâdan tal'at-ı zîbâ-yı cev
Bir zamân idi yüzine kimseler bakmaz idi
Şimdi bir demdür ki düşdi 'âleme sevdâ-yı cev
Burın isterken kulakdan çıkdı zîrâ cümle halk
Var mı 'âlem içre hiç bir kimse nâ-pervâ-yı cev
Her bahâyim menzil anı yire saçardı ezel
Olsa şimdi başlar tâcı olurdu cây-ı cev
- 15 Hirmen-i cevdür felek secdür yığılmış kehkeşân
Leşker-i Tâtâr-ı dey itdi gelüp yagma-yı cev
Yir yüzinde dânesi bulunmag olmuşdur muhal
Olma anı arayup zâ'id yire rüsvâ-yı cev
Biñ yıl ararsañ bulunmaz diyü kâdîler temâm
Cümle hüccet yazdılar ey dil idüp imzâ-yı cev
Mâl-ı Kârûn mıdur ol kim yire geçdi ser-be-ser
İbn-i Meryem mi yahod oldu felek me'vâ-yı cev
Yâ meh-i gerdûn mıdur kim eyleyüp hercâ'ilik
Kaht-ı ebrinden görünmez gurre-i garrâ-yı cev
- 20 Ayagı toprağı mıdur Hazret-i Peygâm-berüñ
'İzz ü ikrâm ile fark-ı 'arşa basdı pây-ı cev
Yâ benüm 'ömrüm midür kim böyle oldu bî-vefâ
Cennet-i Firdevs'e mi 'azm itdi rûh-efzâ-yı cev

- Yâ benüm çok sevdüğüm cânım Hüseyin'üm midür ol
Kerbelâ-yı kaht olupdur merkad ü mesvâ-yı cev
Fürkatinde pâ-y-mâl itsem 'aceb mi kendümi
El çeküp göz yumdı benden çeşm-i nâ-bînâ-yı cev
N'ola her dem âh idersem bir zamândur şimdi kim
Tutdı âfâkı temâmet âh u vâveylâ-yı cev
- 25 Arpanuñ ancak benî âdem degüldür tâlibi
Çıkup eşcâr üzre her bir murg okur esmâ-yı cev
Zehr-i mâr kaht ile ey haste olan derdüñe
Şerbet-i şâfi dilerseñ içegör muglâ-yı cev
Vardum ehl-i fazl olan 'allâmesine 'âlemüñ
Hâk-i pâ-yine sürüp yüz itdüm istiftâ-yı cev
Virmedi ben hasteye lutf ile bir şâfi cevâb
Eyledüm hayli tevakkuf çıkmadı fetvâ-yı cev
Tevbeler olsun [ki] hergiz itmeyem 'âlemde hiç
Kaht elinden âh u feryâd eyleyüp şekvâ-yı cev
- 30 Devlet ile sag esen olsun dilâ dünyâda tek
Ol sehâvet menba'ı ol menzil ü me'vâ-yı cev
Ya'ni Efrîdûn Beg tigrâ-nüvîs-i Şeh Murâd
Anuñ ahkâmındadır hep ser-be-ser imzâ-yı cev
Şâh-bâz-ı evc-i himmetsin ki Hak'dan dilerin
Zâ'il olmasın saña sayd olmadan 'Ankâ-yı cev
Ey şeh-i iklim-i haşmet yüz sürüp dergâhuña
Lutfuñ ile behremend it geldi bir şeydâ-yı cev
Senden artuk kimsede bulunmaz ey kân-ı kerem
Her hubûbâtuñ ehemmi hûb-ı müstesnâ-yı cev
- 35 N'ola şâhâ Şeh Murâd bin Selîm'üñ 'ışkına
Ben fakîr üftâdeye kılsañ eger 'atâ-yı cev
Hirmen-i dünyâda sultânım mukarrerdür bu kim
Senden artuk kimse yokdur eylemiş ihsâ-yı cev
Bir gazeldür bu gazel 'âlemde hergiz misli yok
Münderic zımnında her bir beytinüñ fehvâ-yı cev

- Tuhfesi mûruñ Süleymân'a olur ricl-i cerâd
Ben saña itdüm hediye şî'r-i bî-hemtâ-yı cev
Cem' olup halk ideler şâyed diyü yagmâ-yı cev
Çok zamândur girmede bâzâra nâ-peydâ-yı cev
- 40 Çek sehâ sancagını a'dâ-yı cev'ün üstine
Her behâyim olmasun leşker çeküp a'dâ-yı cev
At ü katır merkeb aç ölmek mukarrerdür bugün
Eylemezseñ serverâ bir kaç kile ihdâ-yı cev
Mihri çarh-ı ihtidâsın pertevüñ sal 'âleme
Burc-ı lutfuñdan tulû' itsün bugün Şî'râ-yı cev
Gevher-i deryâ-yı devletsin senüñ yanuñdadur
Var ise 'âlemde şâhâ lü'lü-i lâla-yı cev
Çün senüñ yanuñda biter her fakîrüñ hâceti
Geldi Ravzî çâkerüñ şâhâ olup şeydâ-yı cev
- 45 Bir gedâdur geldi şâhâ kapuña pür-ihtiyâc
Virme ol bî-çâreye gel hüccet-i ibrâ-yı cev
Lutf ile himmet demidür eyle anı ber-murâd
Feth-i bâb-ı cûd idüp huddâma kıl îmâ-yı cev
Tâ kıyâmet nâmuñı yâd itsün erbâb-ı sehâ
Hâtem-i Tâ'î-yi sâñ ol idüp i'tâ-yı cev
Gülşen-i 'âlemde gülsün gül cemâlün solmasun
Zînet itdükce zemîni sünbül-i ra'nâ-yı cev
Esmesün yavuz yil üstüñden senüñ 'âlemde hiç
Hâtıra oldukça 'âlem halkına ehvâ-yı cev
- 50 Kapuña yük yük çekilsün tâ ilâ yevmi'l-kıyâm
Karşuña el kavşurup saf baglasun âlâ-yı cev
Saña tigrâ çekmegi ta'lîm iden üstâd için
Turma harc it kim senüñdür kenz-i lâ-yefnâ-yı cev
- 7
Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Çokdur cihânda gerçi şehâ dânehâ-yı cev
'Âlemde bî-nihâye velî mübtelâ-yı cev

- Cevden lezîz nesne bulunmaz behâyime
Ammâ n'idem ki artuga çıkdı behâ-yı cev
Degme gedânuñ irmez eli gökde seyr ider
Çak fark-ı ferkadâna döker şimdi pâ-yı cev
Oldı 'ıyân evc-i Süreyyâ'ya çıkdı
Bâlâda görünür bize hayli sehâ-yı cev
- 5 Şöyle dükendi kalmadı at yemi serverâ
Kim gelmez oldu hâtıra hiç mâsivâ-yı cev
Gezdüm cihânı kendüm eyâ şâh-ı kâmrân
Ne yirde var ola diyü 'işret-fezâ-yı cev
Sahrâ-yı fikrete niçe kez eyledüm sefer
Bir kimse bulmadum ide baña 'atâ-yı cev
Görüp beni bir ehl-i dil ol demde nâ-gehân
Didi ki ey gam ile esîr-i belâ-yı cev
Biñ dürlü zahmet ile çeküp bunca mihneti
Geşt eyleme bu 'âlemi dâ'im berây-ı cev
- 10 Gezme yabanda der-be-der ey yâr-i pür-melâl
Var Şehr-emîni dergehine gör likâ-yı cev
Ol âsitâna yüz sürüp eylerseñ ilticâ
Şâyed ola ki feth ola bâb-ı serây-ı cev
Ey âsmân-ı mekrümetüñ mihr-i enveri
Lutfuñ yanında zerre degüldür behâ-yı cev
Âyîne-yi gönülde keder komayup şehâ
Gösterdi bâb-ı cûduñı 'ibret-nümâ-yı cev
Savt-ı hazîn-i çâkerüñi diñleseñ n'ola
Sem'-i kabûle irse efendi nidâ-yı cev
- 15 Dâru'ş-şifâ-yı cûduña geldüm zebûn u zâr
Dil-haste bendeñe n'ola kılsañ devâ-yı cev
Hâk itdi rûy-ı zerdümi pâ-yı mezellete
Ey şeh-süvâr-ı 'arsa-i cûd iktizâ-yı cev
Reddeyleme kabûl u revâ kıl keremler it
Yüz sürüyü işügüne geldüm berây-ı cev

- Eyle efendi şânuña lâyık keremleri
Ben bendeñi mürüvvet idüp kıl sezâ-yı cev
Hercâyilikler eyledi görünmez oldu hîç
Gitti diyâr-ı gurbete ol âşinâ-yı cev
- 20 Girüp sehâba gizlenür oldu güneş gibi
Çıksa sipihre tañ midur ol meh-likâ-yı cev
Yokdur efendi gayrı kişilerde dânesi
Ancak saña müyesser olupdur gınâ-yı cev
Nâmuñ Mehemmed oldu çün ey şâh-ı pür-kerem
Gel 'ışkına Muhammed'üñ eyle sehâ-yı cev
Nâm-ı şerîfüñe ne düşerse sen anı kıl
Yâ cev bağışla baña şehâ yâ behâ-yı cev
Şol deñlü eyle cûd u sehâ vü keremleri
'Âciz kıla fakîrûñi tâ kim kirâ-yı cev
- 25 Yüz suyımı yire döküp cerre başladum
'Arzum komadı hâsılı bu mâ-cerâ-yı cev
Mânend-i serçe derd ile cev cev dimek neden
Çak cev cevinde tab'um iderken nevâ-yı cev
Siz bilmeyince hâlümü yâ gayrı kim bilür
Dest-i gedâda niçe bulunur behâ-yı cev
Şâhâ sitârem itse beni mâlik-i semen
Ben de iderdüm anuñ ile iştirâ-yı cev
Ey kıblegâh-ı ehl-i zemîn Merve hakiçün
Senden ki ire kalb-i hazîne Safâ-yı cev
- 30 'Ömre ziyâde nef' ile biñ hac sevâbını
Tahsîl idersin anı bi-hakk-ı Hudâ-yı cev
Deryâ-yı medhüñüñ çü bulunmaz kinâresi
Bir şi're başladum yine şâhâ berây-ı cev
Dil mezra'ında bitmedi hergiz giyâ-yı cev
Oldı cihânda hâsilum ancak hebâ-yı cev
Mihnet diyârına beni saldı zebûn u zâr
Hışm ile bakdı ben kulına pâdişâ-yı cev

- Kimdür Şu bî-vefâ diyene hoş-cevâb olur
Cânlar harâretin alıcı dil-küşâ-yı cev
- 35 ‘UŞŞâk-ı pür-melâle niçün eylemez nazar
Her biri böyle olmuş iken mübtelâ-yı cev
Cevr ü cefâ-yı dil-bere tâkat muhâl imiş
Lutf u mürüvvet eyle gel ey bî-vefâ-yı cev
Çıkup menâr-ı Şâh-ı tarâvetde dâ'imâ
Hakk’a niyâz u halka iderken salâ-yı cev
Lâyık midur ki bendeñi mahrûm [u] nâ-ümîd
Men’ eyleye kapuñda Şehâ kethudâ-yı cev
İster zebûn u lâgar olup kaldı haste-dil
Lâm itdi kâmetini anuñ iŐtîhâ-yı cev
- 40 Açlık kapusın açdı felek anuñ üstine
Gûşına irmez oldu dirîgâ sadâ-yı cev
Gündüz uçar gözinde gice düşine girer
Mümkin degül yire ine gökden hümâ-yı cev
Olmaz hevâya yiltenür ammâ ki n’eylesün
Bir dem mi var ki gide serinden hevâ-yı cev
Haste yatur sabâha degin yalvarur müdâm
Hak’dan diler ki açıla dâru’Ő-Őîfâ-yı cev
Râzı olurdu olsa gıdâsı ‘alef dahı
Tab’ı egerçi dâ'im ider iktizâ-yı cev
- 45 Gündüz giyâh u gice geçer ‘ömri kâh ile
Bî-çâre n’eylesün ele girmez gıdâ-yı cev
Deryâ-yı gamda kaldı kinâra iriŐmedi
Bir âşinâ bulunmaz ide merhabâ-yı cev
Rûşen olurdu çeşmi olup gönü pür-sürûd
‘Arz-ı cemâl ideydi eger dil-rübâ-yı cev
Bî-çârenüñ günâhını gel alma boynuña
Yok yire cânın almasun anuñ recâ-yı cev
Ravzî kuluñ ki medh ü senâ-pîŐedür aña
Lâyık degül mi kim yine ide du‘â-yı cev

- 50 Medhûñ sadâsı ile cihânı pür eyleye
Şol dem ki gûş-ı hûşına ire nidâ-yı cev
Ey sünnetiyle ‘âmil olan şimdi gûyiyâ
Farz-ı kifâyedür ki idersin edâ-yı cev
Cevv-i semâya basdı şehâ pâ-yı himmetüñ
Degse ‘aceb mi ben kuluña dahı pâ-yı cev
İhsân-ı cûd u lutfuña dil-teşneyem senüñ
Ey Hızr-ı zinde sun baña lutf eyle mâ-yı cev
Görüp ‘atâ vü lutfuñı kan aglaya hasûd
Anbâr-ı cûdı feth idüp itseñ ‘atâ-yı cev
- 55 Gaşy itdi ‘aklumı komadı medhûñe mecâl
Ey pâdişâh-ı mülk-i sehâ kibriyâ-yı cev
Tasdî‘i def‘ idüp sözi kat‘ eylemek gerek
Demdür ki gide âhir ola gussahâ-yı cev
Fakr u fenâyile virüp a‘dâña ibtizâl
Ahbâbuña müyesser ide Hak gınâ-yı cev
Sıyt-ı sehâvetüñ tuta mecmû‘-ı ‘âlemi
Hep ser-fürû‘ ide tapuña eshiyâ-yı cev
Mîhr-i hayâtuña senüñ irişmesün zevâl
Niteki ide cûd u kerem agniyâ-yı cev
- 60 ‘Ömrüñ mezîd kadrüñ ola Sidre’den yüce
Âhûruña çekile katar-ı kirâ-yı cev
Devlet serîri üzre seni Hak mukîm ide
Gelsün kapuña hâcete yüz biñ gedâ-yı cev

8

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Ey meşâm-ı câna zülf-i müşk-i nâb

Söyleseñ akar dehânuñdan gül-âb

Ey fûnûn içre nazîri olmayan

Hazret-i ‘Abdî Efendi kâm-yâb

Gerçi buyrılmışdı bir va’d-i kerîm

Gitdi hâtırdan yine bî-irtiyâb

- Bulmuş idi cân hayât-ı sermedî
Olduğında ol hitâb-ı müstetâb
- 5 Bizde bî-had sehv ü noksân u hatâ
Sizde şâhâ lâ-yu 'add hayr u savâb
İrse ben dil-hasteye bir dem ne var
Lutfuñuz dâru'ş-şifâsından cevâb
İntizâr ile dil ü cân yandurup
Âteş-i hasretde olmasam kebâb
Zerrece ihsânunuz izhâr idüp
Bir beş on gün bizde olsa ol kitâb
Eylesem rikkatle im'ân-ı nazar
Geçse gözden ser-be-ser her fasl u bâb
- 10 Mazhar-ı lutf-ı Hudâ'suz gerçi kim
Kılsañuz tekrâr tahsîl-i sevâb
Ârzû-yı hâtırum budur benüm
Olasuz hayr ile me'cûr u mesâb
Niçe 'arz idem saña hâlüm 'aceb
Ben gedâyam sen şeh-i 'âlî-cenâb
Ben senüñ yanünda kem-ter zerreyem
Sen sipihr-i ma'rifetde âfitâb
Ben şu hâk-i kem-terem mikdârı yok
Sen sa'âdet bûstânı içre âb
- 15 Esdügince her seher bâd-ı sabâ
Olduğınca dâ'imâ âteşde tâb
Hâne-i 'ömrüñ senüñ ma'mûr olup
Kalb-i vîrân-ı 'adû olsun harâb
Lutf ile ihsân irürdi gâyete
Ger 'inâyet buyrılardı ol kitâb
Melce'-i ehl-i dil olsa yaraşur
Dâ'imâ ol südde-i devlet-me'âb
Lutf u ihsân şehrinüñ mi'mârisın
Hâtır-ı vîrânımı lutf eyle yap

20 Ey tabîb-i cân u dil lutf it buyur
Ravzi-i dil-hasteğe bir hoş cevâb
Hayy-ı dâver ‘ömrüñ efzûn eyleye
Söz budur *vallâhu a‘lem bi’s-savâb*

9

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Kıldı ma‘mûr iden bu vîrânı
Seni mülk-i salâh sultânı

Dil-i vîrânımı benüm yap yap
Başla yapmaga ey kerem kânı

Cûd-ı himmet ki mülk-i rahmetdür
Zâtuñ ol mülküñ oldı insânı

Yûsuf-himmet itdi zâtuñı Hak
N’ola Mısr-ı dil olsa Ken‘ân’ı

5 Deftere sızmaz ehl-i zühd ammâ
Sen olurduñ yazılssa ‘unvânı

Zühd-i Dâvûd ile Hak itdi seni
Ma‘rifet tahtınuñ Süleymân’ı

Sen ‘Ömer-meşreb ile fahr eyler
Sulehâ-yı diyâr-ı ‘Osmân’ı

Menzilüñ câmi‘-i Murâdiye
Ber-murâd itdi nâ-murâdânı

Cân-ı ‘âlem disem saña ne ‘aceb
Lakabuñdur hayât-ı insânî

10 Rûh-ı sâñ degül misin cânâ
Bir bedendür o sen anuñ cânı

Gerçi ervâha menzil olmışdur
Oldı sen rûh ile o rûhânî

Gün gibi mihr-i tal‘atıñla Hudâ
Kûşe-ber-kûşe kıldı nûrânî

Şeh Murâd’uñ murâdı üzre temâm
İtmiş anuñ binâsını bânî

- Çetr-i gerdûna kubbesi hem-ser
Olmuş eyvânı evc-i Keyvânî
- 15 Kim nazar eylese minâresine
Yiridür dirse burc-ı mîzânî
Âb-rûyîdur ol Burusa'nuñ
Akıdur ayagina insânı
Var temâşâ kıl özge hâletdür
Cezbe-i çeşmesârı 'atşânı
Her ne sûya ki gitseñ âb-ı revân
Teşnesinden ziyâde reyyânı
Bir mübârek makâm imiş ol kim
Hak nasîb eylemiş saña anı
- 20 Olsa nâmuñ 'aceb mi Muhyî'd-dîn
Dîn-i mahyâya sensin erzânî
Hutbeye çıkduguñ gören sanur
'Arşa agar du'â-yı nûrânî
Câmi' içre niçe menâzil var
Kimi tahtâni kimi fevkânî
Sulehâyile her biri pür olur
İstimâ'a kâm-ı Yezdânî
Ensitû emrine itâ'atde
Cem' idüp hâtır-ı perîşânı
- 25 Sem'-i cân ile cümlesi diñler
Ol fasîh ü belîg elhânı
Minberüñden yire nüzûl itseñ
Nûr iner zann ider gören anı
İstimâ'a kıyâm ider minber
Okısañ câmi' içre Kur'an'ı
Yaraşur lafz-ı şeker-âmîzüñ
Hızr'a sunarsa âb-ı hayvânı
Heftede bir ziyâfet eylersin
Hân-ı lutfuñla ehl-i 'irfânı

- 30 Saña mihrâb ser-fürû‘ eyler
Pâk u sâf oldugiçün iz‘ânı
Kıldı ser-leşker-i e’immesini
Şeref-i fazl u lutf-ı Yezdân’ı
Nûrdan servsin namâz içre
Şem‘-i kâfûrsın ya nûrânî
Câmi‘i gıce rûşen eylersin
Gündüzin cennetüñ gülsitâni
Gülşen-i câmi‘ içre lâl itdüñ
Nagmede bülbül-i hoş-elhânı
- 35 Var mı ‘âlemde bir saña beñzer
Hayr ile añar ehl-i îmânı
Bir şehenşeh mi var ki sencileyin
Günde beş kerre tura dîvânı
Mescidüñde senüñ nemâz kılan
Tañ mı seyr itse ‘arş-ı Rahmân’ı
Her ‘ibâdet ki Hakk’a eylersin
Kimi cismâni kimi rûhânî
Cümle makbûl-i Hazret olmuşdur
Ehl-i tahkîküñ oldur iz‘ânı
- 40 El açup Hazret’e niyâz itseñ
Yarlıgar Hak ‘usât-ı insânı
Ehl-i cennet kılur yüzüñ suyına
Müstahakk-ı ‘azâb-ı nîrânî
Şâfi‘isin günâh işleyenüñ
Mezhebüñ oldu gerçi Nu‘mânî
Baña farz oldu midhat-i zâtuñ
Saña ihyâ-yı sünnet erzânî
Cân u dilden senüñ muhibbüñ olur
Her kimüñ olsa dîni îmânı
- 45 Kim ki saña mahabbet eylerse
Lutf u Yezdân olur nigejbânı

- Kim ki sevmezse sen kerem kânın
Âteş-i dûzâh ola zindânı
Seni sevmez kimesne bulunmaz
Arasañ cümle ehl-i edyânı
Cümle ‘âlem medâyhüñ söyler
Kimi ‘İbrâni kimi Süryânî
Niçe makbûl-i ‘âlem olmayasın
Sensin ol kenz-i dânişüñ kâmı
- 50 N’ola dirlerse ehl-i fikh içre
Saña sâhib-Hidâye-i sâni
Sen şu ‘allâmesin telemmüz ider
Ders-hâneñde kâdı-yı hânı
Zât-ı hâssuñla fahr ider fukahâ
Zihn-i pâküñ muhît-i bürhânı
Nat‘-ı tefsîre gelse bahs itse
Mât iderdüñ sen ibn-i Hayyân’ı
Meclis-i ‘ilmüñe eger ki senüñ
Gelse tefsîr okurdu Kâşânî
- 55 Ehl-i tefsîr arasına gelseñ
Saña dirlerdı ‘akıl vezânı
Geldi meydân-ı ‘ilme çok kimse
İtdi tefsîr egerçi Kur’ân’ı
Gelmedi hiç Ebu’s-Su‘ûd’a bedel
Böyledür ehl-i ‘akluñ iz‘ânı
‘Azm idüp ol hazîre-i kudse
Saña teslîm kıldı meydânı
Sâhib-usûle eger ki senüñ
Bezmüñe gelse kılta cevânı
- 60 Teşne cânın cevâb ile sîr-âb
Eyleyüp itdürürdüñ iz‘ânı
Bî-adeddür cihânda ‘allâme
Yanuña gelse kâsır izhânı

- Fazluña var senüñ niçe şâhid
Şâhideynüñ elinde bürhânı
Gördi hıfzuña cevheri senden
Geldi kamusı kıldı şükrânı
Zû-fünûn-ı zamânedür nâmuñ
Oldı yek fen yanuñda Şeybânî
- 65 Bulmadılar nazîrünüñ hergiz
Seyr idenler cemî'-i büldânı
‘İlm-i hey’etde fenn-i hikmetde
Bî-zebândur yanuñda Sümnânî
N’ola ‘ilm-i cedelde dirler ise
Saña Seyyîd Şerîf Cürcânî
Seni her kim görürse zann eyler
Mülk-i ‘ismetde şâh-ı Ken‘ân’ı
Çok zamân kendüñe muhibb itdüñ
Hân Süleymân-ı kutb-ı devrânı
- 70 Getürüp bezme ayag öpdürdüñ
Şeh Selîm bin şeh Süleymân’ı
Şimdi şâh-ı cihân Murâduñ hod
Niçe kez geldi saña ihsânı
Sen şu sultân-ı mülk-i ‘izzetsin
Bendeñ olsa ne var Kırım Hân’ı
Ez-ber itdüñ ‘ulûm-ı tefsîri
Hâtıruñda Buhârî Kirmânî
Ne Mesâbîh ile Meşârik’da
Bir hadîs ehli var saña sâñî
- 75 Bir cevân-bahtsin ki kıldı Hudâ
Hep tufeylüñ şuyûh-ı Kur’ân’ı
Hâtıruñda vücûhı Kur’ân’uñ
‘Âlemüñ sensin ibn-i Zekvân’ı
Sarf u nahv u kelâm u mantık hod
Esb-i tab’uñ kadîmî meydânı

- Mektebünde senüñ hezâr hezâr
Şeyh Sa‘dî okur Gülsitân’ı
Serverâ senden öğrenürler hep
Şu‘arâ cümle ‘ilm-i evzânı
- 80 Var mı bir fen ki anı bilmeyesin
Şimdi sensin zamâne Hassân’ı
Sen nebînüñ Huzeyfe’si gibisin
Var idi gûne gûne ‘irfânı
Aña bildürmiş idi fahr-ı cihân
Ser-be-ser ‘ilm-i râz-ı pinhânı
Kime oldu zamânede şâhâ
Saña olan ‘atâ-yı Sübhânî
Samt-ı Bû-bekr’i idinüp pîşe
Kılduñ ihyâ hayâ-yı ‘Osmân’ı
- 85 Her tarîk ile medhe lâyıksın
Var mı mislüñ cihânda yâ kanı
Yanuña gelse lâl u ebkem olur
Ma‘rifet mülkinüñ sühan-dânı
‘Âlemüñ subh-ı sâdikısın sen
Zerreya sayma mihr-i rahşânı
Matbah-ı ‘izzetünde kıldı felek
Bir gümüş tekne mâh-ı tâbânı
Gördi ehl-i mükâşife niçe kez
Bezm-i hâssuñda Hızr-ı devrânı
- 90 Savma‘añda niyâz iderdüñ sen
Tâ’ir-i Kuds iderdi cevânı
Hep senüñle tefâhur eylerler
Sulehâ-yı zamânuñ a‘yânı
Câmi‘ içre saña nazar kılsın
İsteyen cennet içre Rıdvân’ı
Mâl-ı Kârûn’a ihtiyâcuñ yok
Sende var kudret-i Nerîmânî

- Ser-be-ser hep esîrûñ olmışdur
Her gürûh-ı diyâr-ı Hâkânî
- 95 Mülk-i Efrenc olurdu saña esîr
Olsa mikdâr-ı zerre î mânî
Engürüse hidâyet eylese Hak
Yüz sürerdi işigüñe bânî
Gelmedi saña hıdmet eylemege
Husrevüñ zâhir oldu husrânî
‘Âlemüñ yañlışın düzeldürsin
Kılsalar tañ mı saña teklânî
Dehenüñ dür-i sade f reşk-i lü’lü’
Leblerüñ la’lidür Bedahşân’ı
- 100 Meyl-i lü’lü’ ider mi hiç gören
Sade f agzuñda dürr-i dendânî
Hatt-ı Yâkût’ı geldi nesh itdi
‘Ârızuñda o hatt-ı reyhânî
Leşker-i himmetüñ yitişdi revân
Yohsa kim feth iderdi Şirvân’ı
Nat’-ı zilletde hem ‘Acem şâhın
Mât kıldı hücûm-ı ‘Osmânî
Dest-i serdâr-ı himmetüñle olur
Rub’-ı meskûmı zabt imkânı
- 105 Görinür çeşm-i cânâ bâg-ı cinân
Kûyuñ etrâfinuñ beyâbânî
Gördüm evsâfuña nihâyet yok
Yine bir şi’re başladum ânî
Yok mı ‘âlemde cevrüñ orânı
Yâ cefânuñ cihânda pâyânî
Oldı tâb-ı teb-i firâkuñda
Reng-i rûyum benüm za’ferânî
İ’timâd itme düşmenüñ sözine
Dost olmaz ‘adû-yı Nasrânî

- 110 Dûr idüp küfr-i zülf-i yârinden
İncidür yok yire müselmânı
Cigerüm nâr-ı gamda biryândur
Kılma pâre kebâb o biryânı
Eksük olmadı hâne-i dilden
Gam-ı hecrûñde gussa mihmânı
Ebr-i matar başumda gussa vü gam
Eşk-i çeşmümdür âb-ı Nîsânî
Direm-i eşk-i çeşm-i giryândan
‘Âlemüñ toldı iki hemyânı
- 115 Gözlerüm hâlin aglasaydı baña
Zâhir olurdu Nûh Tûfân’ı
Aglasam bir dem ehl-i çeşmümden
Gark iderdüm sirişke ‘ummânı
Ser-be-ser kâ'inâtı gark eyler
Cûy-ı eşküm iderse tugyânı
Çâr-sû-yı gam-ı mahabbetde
Baña açıldı gussa dükkânı
Merhamet eylemez o hâce baña
Dürr-i eşkümle toldı dâmânı
- 120 Baña beñzer cihânda bir gam-keş
Kalmadı âferîde seyrânı
Niçe demdür ki çeşm-i pür-hûndan
Hâke saldum gamuñda mercânı
Ne namâzumda var huzû‘ u huşû‘
Yirlü yirinedür nüh erkânı
Hakk’a lâyık ne bir ‘amel kıldum
İşledüm gûne gûne ‘isyânı
Baña tûl-i emel ‘amel görünür
Var anuñ da hezâr noxsânı
- 125 Cümle evkâtı eyledüm zâyî‘
Kâr idindüm hemîşe nisyânı

Yüz yumaz isem âb-ı tevbe ile
N'iderin ben bu çeşm-i giryânı
Mihri lutfuñ yanında zerre güneş
Dil-i târîküm ile nûrânî
Hâk-i pâ-yı şerîfe 'arz-ı du'â
Vâsıl oldukça ey kerem kânı
Yâd kılma diyâr-ı gurbetde
Yâd eyle kadîmî yârânı

- 130 Fûrkatüñde firâş-ı gamda yatur
Senden umar o haste dermânı
Gelmedi gam çekici bencileyin
Gülledür gam çekici sindânı
Beni kim görse gussadan aglar
Görmedi düşde rûy-ı handânı
Kaddüñi yâd ider görince revân
Dil-i dîvâne serv-i bustânı
Geldi nâ-geh libâs-ı ihsânuñ
Kıldı k'ıssı görince 'uryânı
- 135 Hûbdur gerçi zıddı itnâbuñ
Sen mükerrer idince ihsânı
Terk-i îcâz u ihtisâr itdüm
Nev-bahâr eyledüm zemistânı
Ehl-i 'irfâna bu kasîde yeter
Lâzım olmaz Necâtî Dîvân'ı
Gün gibi togdı matla'-ı dilden
Rûşen oldu cihân şebistânı
Niçe tâvûs-ı hûbdur gör kim
Kıldı bâg-ı suhanda cevlânı
- 140 Şâha lâyıık ne tuhfe var bende
Ravzi ancak fidâ ider cânı
Ele girmez ya n'eylersin zîrâ
Terk-i cân itmeyince cânânı

Ma‘rifetde ne deñlü râcil ise
Deftere sıgmaz oldu dıvânı
Seni medh eylemekde mâhirdür
Yokdur anuñ bu fende akrânı
Anı gayrılara kıyâs itme
Şimdi ol Rûm’uñ oldu Selmân’ı

- 145 Lutf u ihsânıñ ireli uludı
Sen şeh-i ‘âlemüñ o sekbânı
Ol senüñ gaşy-i heybetüñdendür
Var ise sözlerinde noksânı
‘İzzetüñden senüñ ne naks eyler
Biñ cenâbet iderse bir cânı
Naks gelmez hazâne-i şâha
Bendeye biñ biñ itse ihsânı
Hazret-i Hak’dan isterin ki kıla
Ben gedâyı saña der oğlanı
- 150 Kûhdan yâ saña odun taşıyam
Olam agnâmuñuñ ya çobanı
Tâ ki peygûle-i felâketde
Komaya ide gark-ı Gufrânî
Eylesün Hak vücûduñı bâkî
Turduğınca bu ‘âlem-i fânî
Ara yirde mesâfenüñ ba‘dı
Mâni‘ vuslat ise ihvânı
Âhiretde sizüñle haşr olavuz
Hak müyesser iderse îmânı
- 155 Bize yârın şefâ‘at eyleyesiz
Sizüñ olursa haşr meydânı
Medhüñe yok nihâyet ü gâyet
Sözi hatm itdüm ey kerem kânı

10

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

'Ârızuñ elini 'arz idüp baña ey cân Dede
Gönlüm alduñ âl ile ey dil-ber-i fettân Dede

Gel halâs eyle peleng-i kûy-ı fürkatden beni
Şîr-i Yezdân 'ışkına lutf eyle hey arslân Dede

Kûh u sahrâ seyrinüñ vakti degüldür tut sözüm
Çıkma koyundan seni kurd almasun kaplan Dede

Esb-i tâzîye süvâr olup giderse yazıya
Seg rakîbe hiç gücenmez kimse hey tavşan Dede

5 Devr idüp etrâf-ı kûyuñ dâ'imâ âhû-sıfat
Saña niçün dilkülükler eyler ol hayvân Dede

Her çakal sûretlü şeytânüñ uyarsın sözine
Şânuña lâyıq mıdur ey rahmet-i Rahmân Dede

Tâze güller açılup gülzâr olur ser-menzilüñ
Her ne yirde eyleseñ tâvûsveş cevân Dede

Bâg-ı hüsnüñ bir gül-i nev-restesisin çünki sen
Yaraşur olsa hezârân bülbülüñ nâlân Dede

Gülşenünde hatt-ı sünbülsâ biter miydi eger
Eşk-i çeşm-i hûn-feşânum olmasa bârân Dede

10 Âteş-i hasretde yanup oldı kül eczâ-yı ten
Cem' olup yanmada şimdi yâs ider yârân Dede

Baş açık abdâluñ oldum düşdi gönlüm zülfüñe
Gitdi elden dîn ü millet mezheb ü îmân Dede

Turfe bir ma'cûn olurdum tâs-ı 'ışkuñ içre ben
Hokka-i la'l-i lebünden eyleseñ hayrân Dede

Rûşen olurdu dil-i târîkümüñ her kûşesi
Hani ya bir gice gelseñ ey meh-i tâbân Dede

Seng-i cevri ile yıkarsın şimdi gerçi hâtırum
Pâydar olmaz binâsı hüsnüñün katlan Dede

15 Bûse itdüm ârzû budur hemân ancak suçum
Cürmümi afv eyleyüp kıl mazhar-ı Gufrân Dede

- Bil ki mû agzuña cânâ ser-i mûdur didüm
Her sözümde bilirin vardur benüm noxsân Dede
Başum üstine tutayum gerdenüm şemsîrûñe
Sen hemân nâz ile bir kez eyle tek fermân Dede
‘Îd-ı vuslatda müyesser itse Hak yüz şevk ile
Ka‘be-i kûyuñda kılsam cânımı kurbân Dede
Dürr-i eşk-i çeşümü la‘l eyler iseñ yiridür
Ey cefâ gevherlerine mâlik olan kân Dede
- 20 Gark-ı hûn itdün cihânı öldürüp ‘âşıklarun
Niçe demdür kim idersin günde yüz biñ kan Dede
Günde ‘uşşâkuñ alup birin satarsın yüz biñin
Çâr-sû-yı hüsn içinde açalı dükkân Dede
Bâr-ı cevruñ baña agyâra vefâ ni‘metleri
Bu cefâ-yı tâglar çekmez çeker insân Dede
Kûy-ı ‘ışkuñ içre bîmâr u zebûn u zâr iken
Eyledün ben bî-dil-i pür-derdi ser-gerdân Dede
Dil-berâ der-bend-i hüsnün bir harâmî çeşmisin
Yaraşur ‘uşşâka çekseñ tîg-i hûn-efşân Dede
- 25 Zümre-i hûbânı cem‘ itseñ yaraşur yanuña
Pâdişâh-ı mülk-i hüsn olan ider dîvân Dede
Gülşenünde bülbülün nâlân iken bil kıymetin
Bir gün olur kim olur gülzâr-ı hüsn orman Dede
Gâh meh-rûña mahabbet gâh cevru ü geh cefâ
Görinürsin baña gûn-â-gûn hey elvân Dede
Çeşm-i mestünle benüm dîvâne gönlüm ceng ider
Korkarın kim bir gün olur ara yirde kan Dede
Bâde-i mey-hâne-i vasluñla mest itseñ ne var
Câm-ı la‘lün demidür ey dâver-i devrân Dede
- 30 ‘Ârzû-yı sünbül-i zülf itse dil olmaz ‘aceb
Bu meseldür söylenür olur gönül oğlan Dede
Göndereydün tîrûni çatup kemân-ebrûlarun
Sîne-i pür zahmum olurdu anâ kalkan Dede

- Küfr-i zülfüñ ârzûsından helâk oldum meded
Gel müselmân ol be-hey bî-dîn ü bî-îmân Dede
Teşne cânı vuslatuñ âbıyla sîr-âb itmedüñ
İtdi kül eczâ-yı cismi âteş-i hicrân Dede
Gerçi dirler ‘âkıbet her nesneye pâyân olur
Ben senüñ cevri ü cefâña görmedüm pâyân Dede
- 35 Tîg-i cevri her yaña sal kimse hîç söz söylemez
Esb-i nâz ile senüñdür şimdilik meydân Dede
Gayret-i akrân ile kan agramazdum ben eger
Hâne-i agyâra her gâh olmasañ mihmân Dede
Müşterî’dür niçe Yûsuf-çihreler bâzâruña
Kimse olmaz Mısr-ı hüsn içre saña akrân Dede
‘İşkuña ger ister iseñ şem‘veş rûşen delîl
Eşk-i çeşm ü rûy-ı zerdüm huccet ü bürhân Dede
Cevri ü zulm ile harâb itdüñ gönüller mülkini
‘Adl ü dâd itmezseñ olmaz memleket ‘umrân Dede
- 40 Şâh-ı devrânın gerekdür sana ‘âlî tahtgâh
Cân u diller mülkini gel eyleme vîrân Dede
Âsitânuñ hâkine yüz sürmedür san‘at baña
Tañ degül olsa mesîrem menzil-i Keyvân Dede
Küfr-i gîsûñı görüp îmâna geldi ser-be-ser
Oldılar fermân-berüñ mülk-i Firengistân Dede
Bir şehenşehsin ki ‘âlem taht-ı ahkâmuñdadur
Defterüñde yek kalemdür milket-i ‘Osmân Dede
Kâ’inâtuñ şâh-ı devrân zâhirine hükm ider
Sen gönüller mülkini zabt eyledüñ sultân Dede
- 45 Bîdveş cûy-ı sirişküm içre dir dir ditlerin
Sanma tâb-ı tebden olmışdur tenüm lertzân Dede
Sûz-ı dilden şöyle yanmışdur tenüm ‘işkuña kim
Eylemez def‘-i harâret biñ çanak ayran Dede
Sensüz ârâm eylemez cismümde cânım bir nefes
Kanda gitdüñ gel gel ey dil derdine dermân Dede

Pehlevândur rîsmân-ı zülfüñe cân oynar ol
Oldı Ravzî bendeñe cân-bâzlık âsân Dede

11

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kanda gitdüñ ey gıdâ-yı rûhum ey cânım pilav
Haste-i cev'um gel ey dermân-ı cev'ânım pilav

Kaldum aç u zâr u muhtâc u zebûn u bî-nevâ
Pây-mâl-i leşker-i cev' itme sultânım pilav

Mâl-ı Kârûn gibi nâ-geh yire mi geçdüñ 'aceb
Görmez oldum ben seni ey genc-i pinhânım pilav

Cân dimâğın âh kim bûy-ı dil-âvîzüñ tutar
Hânesinde gâh geh yidükce hayrânım pilav

5 'Ârzû eyler seni zîrâ gönül sultândur
Görmedi gerçi benüm emsâl ü akrânım pilav

Beñzümi zerdeye dönderdi teb-i hecrüñ senüñ
Kurıdı kalmadı tende katrece kanım pilav

Degme nâ-dân agzına lâyık degülsin hak budur
Ey gıdâ-yı cân-fezâ-yı ehl-i 'irfânım pilav

Dâr-ı Çîniler ekilmiş hûb kab-ı nevlere
Mâ'ilin gâyetde ey şâh-ı Horasân'um pilav

Gayrı yimekler senüñ yanußda gülmez yüzlüdür
Şûh-ı ra'nâsın sen ey gül-berg-i handânım pilav

10 Yüzüñi gün gibi görsem her sabâh u şâmda
Can katarduñ cânuma 'âlemde cânânım pilav

Lutf u ihsân eyleyüp bir kerre gelseñ meclise
Alsa ortaya seni mecmû'-ı yârânım pilav

Şol mücellâ sâhanuß içinde sipihr süfrede
Hâle içre mâhsın ey mihr-i rahşânım pilav

Sûr-ı şâhı seyre vardum bir gün Atmeydânı'na
Salını salını ey nahl-ı hırâmânım pilav

Ayasofya kubbesi sandum görüp nâ-geh seni
Yüregüm kopdı hemân ey dînüm îmânım pilav

- 15 Hakk'a yüz biñ şükr ü minnet kim baña kıldı 'atâ
Şeh Murâd bin Selîm bin Süleymân'um pilav
Gâh olur kim kırmızı renge girersin gül gibi
Ey ekâbir lokması la'l-i Bedahşân'um pilav
Ka'be gibi geh siyeh-pûş olduğun bilsem nedür
Ey safâ-yı hâtırum ey kible-i cânım pilav
Geh yeşil destâr ile teşrîf idersin meclisi
Bezme geldi sanki Âl-i Şîr-i Yezdân'um pilav
Esb-i tab'um süfre meydânında görse her kaçan
Gem gever her dâneñe agzumda dendânım pilav
- 20 Dâne-i tesbîha beñzetedüm senün her dâneñi
Dilde zikrüm sevdüğüm yâkût u mercânım pilav
Niçe feryâd itmeyem senden cüdâ Ravzî-sıfat
Dest-i hecrün çâk ider dâ'im giribânım pilav

12

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Tahsîl idemezseñ sen eger 'ışk-ı hakîkî
Meydân-ı mecâzîde sürem sanma tarîkı

Geçmezseñ eger kantara-i havf u hatardan
Mahşerde kulagun işidür bang-ı farîkı

Cismünî riyâzetle eger kâl idemezseñ
Bir gün eridür anı sakın nâr-ı harîkı

Belkîs-sıfat olduñ ise yâr-ı Süleymân
Murgân-ı safâ-bahş olur saña natîkı

- 5 Mânend-i sâdef agzunuñ bir kerre açarsañ
Lü'lü' sözüñi gûşına herkes taka tıkı
Bu gülşen-i 'âlemde kalur derd ile nâle
Bülbül gibi her demde olan şakırka kıkı
Tevbe ipine yapışagör eyleme gaflet
'İsyân deñizinün eger olduñsa garîkı
Her kim diye yelelâ yele lâ lâ tene dir nâ
Dûzahdan işidür o zafîr ile şehîkı

- Her kim ki dise bunda düdüklese mizmâr
Şeytân olur elbetde anuñ yâr u refîkî
- 10 Haddâd-ı ecel başuñı sindân-ı fenâyâ
Koyup urusar nâ-geh aña mıtıraka kıkı
Görüp bir iki dâneyi cuk cuk dime çok çok
Sayyâd-ı felek saña kurar fak faka fıkı
Esrârûñı mecmû‘-ı cihân hep tuyar ey dil
Hokka dehenüñ açarsa ger kapa kıkı
Mey-hâne-i gafletde telef eyleme ‘ömrüñ
Fark idebilürseñ kadeh ile çanakıkı
Bu meykedede hây ile hûydan güzer eyle
Başuñ gibi sûfî taşa çal câm-ı camîkî
- 15 Girerseñ eger topuguña çıkmaya deryâ
Bir katrede mahv eyler iseñ bahr-i amîkî
Çık zevrak-ı tenden yüri ‘ummâna karış kim
Berzahda turup çekmeyesin adîk-ı dîkî
Billâh söze zinhâr sakın açma dehânuñ
Dögerler ise başuñ eger tak taka tıkı
Bagdâd-ı mahabbetde yitiş Şeyh Cüneyd'e
Belh-ı gama iltürse seni Şeyh Şakîkî
Bilinmez ise kıymeti bir dahı n’idersin
Ey hâce Yemen’den getirüp Rûm’a ‘akîki
- 20 Her kârı riyâ olduğuçün zâhidâ bak
Âteşgede-yi mihnetüñ olmadı ‘atîkî
Ma‘nâsını gör lafzını ko kuş dilidür bu
Ravzî idegör ‘âkil iseñ fikr-i dakîki
- 13**
Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Yüri ey nâme ‘azm-i Rûm kıl yârâna ‘ışk eyle
Bize biñ cân ile müştâk olan ihvâna ‘ışk eyle
Safâ ‘kesb itmege bâb-ı sa‘âdetmende var evvel
Efendi hazretine ya‘ni küstâhâne ‘ışk eyle

- Sa‘âdet fülkinüñ Nüh’ı sehâvet ehli memdûhı
‘Atâ-yı fazl-ı sebûhıdur ol insâna ‘ışk eyle
Sinân Beg’le Mesîh’üñ hem sorup hâtırların muhkem
Piyâleyle olup hem-dem dahı Rıdvân’a ‘ışk eyle
- 5 Cihânuñ rind ü fellâhı diyâr-ı Hind seyyâhı
Gözi ag u yüzi kara ‘Arab Mercân’a ‘ışk eyle
Du‘âlar müstecâb olur makâm-ı etkıyâdur ol
İşigine yüzüñ sür câmi’-i Sultâna ‘ışk eyle
Hatîbi nagmeler peydâ ider mi minber üstinde
İmâmı Ahmed’e lutf eyle zühhâdâna ‘ışk eyle
Bizi hayr ile yâd itsün unutmasun du‘âsından
Mü’ezzin Hâce’ye ‘izzetler it pîrâna ‘ışk eyle
Dahı ta‘rîfini tatvîl iderse hâce ‘Abbâs’ı
Bülend âvâz ile ol mâlik-i elhâna ‘ışk eyle
- 10 Latîfü’l-fâzıla Kur’ân okursa Kargacızâde
Kabûl eyle anı ısgâ iden ‘irfâna ‘ışk eyle
Kimi asgar kimi ekber oniki Mustafâ’muz var
Velî şol kâmeti ‘ar‘ar olan cânâna ‘ışk eyle
Süvâr-ı düldül-i kudret emîr-i milket-i ‘izzet
Bizümle yâr-ı bî-minnet olan yârâna ‘ışk eyle
Zen-i dünyâya kılmaz ser-fürû merd-i mücerreddür
Cihânda başına sultân olan sultâna ‘ışk eyle
Beni bende kılan server ki bulunmaz aña hem-ser
Hüseyn-i Hâci-yi ekber aña mîrâne ‘ışk eyle
- 15 Anuñ iki nihâli kim bitüpdür bâg-ı ‘ömrinde
Du‘âlar eyleyüp bizden ol iki cânâ ‘ışk eyle
Birinüñ mîve-i ‘ömri ki mahz-ı feyz-i rahmetdür
Ol iki üç ‘aded bahşâyış-i Rahmân’a ‘ışk eyle
Togancıbaşına bizden du‘âlarla senâlar kıl
Çekerse atınuñ başın sipâhiyâna ‘ışk eyle
Mücellid Bâli lutf itsün bizi hayr ile yâd itsün
Kadîmî bendesinden şâh-ı ‘âlî-şâna ‘ışk eyle

- Metâ‘-ı behcet ü hüsnini ‘arz itdükce ‘uşşâka
Mehemmed Bâli ile Hâce bâzargâna ‘ışk eyle
- 20 Hüseyin ile Mehemmed Şâh iderse nâz u istignâ
O şeh-bâz-ı hü mâ-bâl İbni Bâlâbâna ‘ışk eyle
Çıkarsa seyre geh gâhî eger dil-berleri şehruñ
Büyük anbâruñ etrâfindaki meydâna ‘ışk eyle
Gücenmezse Göcen Bâlî aña çal tavşan ayagın
Çakalâsâ sorup hâlini dilküyâne ‘ışk eyle
Dahı toprakla oynadı mı çölmekci Hasan var gör
‘Ali Bâlî ile Arslân’a hem-şîrâne ‘ışk eyle
Görürseñ Hâcî Kurd’ı hem-karındaşıyla Çavuş’ı
Dahı Paşa Yigid ile Karaoglan’a ‘ışk eyle
- 25 Re’îsi cümle ‘uşşâkuñ enîsi ehl-i eşvâkuñ
Eger bizden haber sorarsa ol dîvâna ‘ışk eyle
Cefâ vü cevri Yûsuf’dan nedür hâli te’essüfden
Ser-â-pâ hâlin istifsâr iden merdâna ‘ışk eyle
Hevâ-yı zülf-i yâr ile nedür hâl-i perîşânı
Perî-şâna gönül viren garîb insâna ‘ışk eyle
Sakalı nûr-mahz olmuş vuzû âbıyla yunmakdan
Cibâl-i devletüñ kurdı Göcen Kaplan’a ‘ışk eyle
Mehemmed Şâh eger bilmezse hâl-i zâr-ı ‘uşşâkı
Dil-i mecrûhuma yakı olan cânâna ‘ışk eyle
- 30 Leb-i la‘lindeki hâli degüldür fitneden hâlî
Bizüm Hâcî Veli şâkirdi ol fettâna ‘ışk eyle
Veyis Bâlî gurûr ile hîrâm eyler sürûr ile
Dahı derzi Umûr ile Koca Sekbân’a ‘ışk eyle
Mü’ezzin Ahmed’i kim var iderse bizden istihbâr
Du‘âlar eyleyüp her bâr aña pîrâne ‘ışk eyle
Sorup derzi Süleymân ile ‘Abdî Şâhuñ ahvâlin
Katırcızâdelerle hem Baba Yorgan’a ‘ışk eyle
Karatayı ile kardaşına bizden du‘âlar kıl
Dahı pervâneye şem‘iyle yana yana ‘ışk eyle

- 35 Okursa Karatayızâde hiç fevt itmeyüp dersin
Aña kimse ‘adîl olmaz o bî-akrâna ‘ışk eyle
Usandıysa eger Sarrâczâde cev-r-i Ahmed’den
Hakîkat bilmez ol bî-ahd ü bî-peymâna ‘ışk eyle
İkisinüñ de maksûdı olursa ‘ilm-i Rabbânî
Du‘âdan anları unutmayan insâna ‘ışk eyle
Eger şürb-i devâ idüp ifâkat hâsıl itdükce
Görürseñ geldügin usta Hasan dükkâna ‘ışk eyle
O nesl-i tâhir-i garrâ ki İbrâhîm’dür nâmı
Gülistân olmuş âteş ol gül-i handâna ‘ışk eyle
- 40 Kılıcına düşen ‘âşıklara rahm eylemez dirler
Cefâ şemşîrini dahı çekerse câna ‘ışk eyle
Hüseyn ile Oruç Bâlî ki iki gonca-i nevdür
O gülzâr içre iki bülbül-i nâlâna ‘ışk eyle
Görürseñ Hâcî Bayram’ı eger vaz’ u vakâr ile
Konup destine şâhîn gibi şeh-bâzâna ‘ışk eyle
Eger kim Mantıkazâde okursa Mantıku’t-Tayr’ı
Anuñla kimse dilleşmez o pür-dendâna ‘ışk eyle
Delicezâdeye dahı Halîl’e hem Kuyumcıya
Şikest idi halâs olmuş aña şükrâne ‘ışk eyle
- 45 Eger her sû revân olup akarsa bâg bâg anda
Hayât-ı cân olan ol çeşme-i hayvân’a ‘ışk eyle
Zarîfoglî zarâfetle çıkarur işini başa
Aña mahfî şikâr u sayd olan gılmâna ‘ışk eyle
Eger nân u nemek hakkı çıkarurlarsa hâtırdan
Emîn olan Hasan Aga ile ‘Umrân’a ‘ışk eyle
Çanağı çatlayası ol Yasakçı Mustafâ n’eyler
Veli Şâhuñ nedür hâli aña rindâne ‘ışk eyle
Tutar destinde peymâne gezer mey-hâne mey-hâne
O gayret kuşagın kuşanmayan nâ-dâna ‘ışk eyle
- 50 Zarâfet mülkine server sadâkat bahrine gevher
Cihâna hikmetiyle fer viren Lokmân’a ‘ışk eyle

- İşitdük balı yaga katup eylermiş cihân zevkin
Güdükzâde'yle dâmâdı olan oglana 'ışk eyle
Çeker bâr-ı girân-ı dehri lahm u şahme müstagrağ
'Aceb mihnetdedür ol 'ucbe-i devrâna 'ışk eyle
Hızır Bâlîcigile Mustafâ'ya eşk ü müşk idüp
Gözinden toymış ol Rıdvân ile Keyvân'a 'ışk eyle
Hırâmân Ahmed'ün reftâr-ı zîbâsına müştâkuz
Perî-peyker melekdür Yûsuf-ı Ken'ân'a 'ışk eyle
- 55 Eger Hâcî Hasanzâde benüm nûş itdügüm zehri
Sorarsa vâdi-i fûrkatde kana kana 'ışk eyle
Receb Bâlîyle Harrât'ün tefahhûs idüp ahvâlin
Gelürlerse eger ol mecmu'-ı 'irfâna 'ışk eyle
Şu kim hem pîri hem serdârıdur erbâb-ı 'irfânuñ
Edebden taşra bir vaz' itme Babayân'a 'ışk eyle
Yed-i beyzâsını münkiirlere 'arz itse Mûsî'veş
Aña inkâr iden Fir'avn ile Hâmân'a 'ışk eyle
Ol iki Halvetîler kim biri birini sevmezler
Tamâm ıslâh idüp barışdıran yârâna 'ışk eyle
- 60 'Ali Cân ile hem Güccük Re'îs'e Ahmed'e bizden
Dahı Turgud Can'ün dükkânına varana 'ışk eyle
Emîn-i memleha milh-i 'ücâcı tarh ider halka
Lebi 'azb-i Furât'ın nûş iden insâna 'ışk eyle
Dökerse hûn-ı 'uşşâkı eger ol dil-ber-i kassâb
Bizüm de cânumuz hâzır aña kurbâna 'ışk eyle
Cihâna gün gibi pertev salup pür-nûr iden dehri
Melâhat âsmânında meh-i tâbâna 'ışk eyle
Subaşı Kurduñ oğlı Ahmed'e söyle sorutmasun
Degüldür âşinâ ammâ aña bîgâne 'ışk eyle
- 65 Kül öksüzü olup dâ'im düşerse halk ocagına
Şu yaluñ yüzlülerle salınan 'uryâna 'ışk eyle
Tarîk-i kûy-ı cânânı yolından bekle sen dâ'im
Sakın sen gitmedin hergiz çıkup yabana 'ışk eyle

- Subaşılar suyu başından içdi şüphe yok ammâ
Zamândur böyle kalmaz bu yalan devrâna ‘ışk eyle
Kırâluñ oğlu İbrâhîm nâz u şîveden geçsün
Göñüller Ka‘be’sini yapsun ol oglana ‘ışk eyle
Reh-i ‘ışkında İsmâ‘îl’e kurbân eylerin cânı
Halîl-i bî-riyâsıyam ben ol cânâna ‘ışk eyle
- 70 Ahıbbâya cefâ lâyıık degüldür cevri terk itsün
Revâdur işlesün her ne düşerse şâna ‘ışk eyle
Sehâvet menba‘ı lutf u kerem kânıdur ol server
Saña her dem-be-dem andan gelen ihsâna ‘ışk eyle
Dahı hem kethudâ-yı şehri u Çayırzâde vü Fevrî
Sorarsa bizi Hâcı Bâli hâciyâna ‘ışk eyle
İdüp mihrâb u ebrûsına Suhrâboglı’nuñ secde
Kelâmî’nuñ kelâmın diñleyen ihvâna ‘ışk eyle
Eger dahı cefâ eylerse hem-dem Bâli ‘uşşâka
Cefâsını vefâ ‘addeyleyen yârâna ‘ışk eyle
- 75 Dil ü cânâ murâd olan cefâ-hû yâri gör n’eyler
O bî-insâf ile ol cevri bî-pâyâna ‘ışk eyle
Eger Gara Hüseyin ile görürseñ Hâcı Tîmûr’ı
Sorup hâlin çerâg-ı şem‘-i nûr-efşâna ‘ışk eyle
Perî-rûlarla evvelki gibi zeyn eyleyüp kendin
Eger kim şenlik üzreyse Debâgat Hân’a ‘ışk eyle
Şeh-i iklîm-i istignâ Oruç şâkirdi İlyâs’ı
Görürseñ nat‘-ı hüsn içre aña ferzâne ‘ışk eyle
Dede Bâli ile oğlu Mehemed Şâh’ı gördükçe
Tazarru‘lar idüp bizden Ahî Evrân’a ‘ışk eyle
- 80 Turakzâde’yle Baba’ya dahı ol serv-i bâlâya
Mehemed Şâh ile bizden ‘Alî Sultân’a ‘ışk eyle
Bizüm Kurdoglı Şa‘bân’a dahı hem derzi Şa‘bân’a
Hem ili hâkim-i ‘âdil iki Şa‘bân’a ‘ışk eyle
Ayazma Başı’nuñ âbı hevâsı hem çemenzârı
Dahı evvelki gibiyse çıkup seyrâna ‘ışk eyle

- Du‘âlar eyleyüp pîrûñ elin öp düş ayagına
Latîf’e Ahmed’e İskender-i Yunân’a ‘ışk eyle
Varursañ Eski Hammâm’a bulup tenhâca halvetde
Bizi sorarsa Derviş Bâli dervîşâne ‘ışk eyle
- 85 Surâhî Musli’nün câm-ı lebine teşneyüz ammâ
Mey-i nâz ile mest olan gözi mestâna ‘ışk eyle
Dahı Bâkî Re’îs evlendi mi ni’çoldı ahvâli
Ayagı zahmeti gitdi ise dermâna ‘ışk eyle
Olupdur ‘Abdi Şâh’uñ ‘abdi gerçi ser-be-ser ‘âlem
Velî şol bende-i efkende-i bî-câna ‘ışk eyle
Bıçakcızâde Emr’ullâh râzı olsun olmazsa
Şikâyet kıl Hasan Bâlî diyen oglana ‘ışk eyle
Aña kim ta’n ile teşyî’ iderse halk-ı ‘âlemden
Bıyıkları kılina sımasun Mervân’a ‘ışk eyle
- 90 Kabûl itsün Somuncızâde bu etmekli bâzârı
Cihet satmaktan el çeksün o bâzârgâna ‘ışk eyle
Felekler çeşmine gerçi gilüñ mikdârı görünmez
Hele biz hâk-i pâyinden bizüm bustâna ‘ışk eyle
‘Alemşâh-ı cevân-bahtı görürseñ taht-ı devletde
Gedâyâne du‘âlar eyleyüp şâhâne ‘ışk eyle
Melekler cem’inüñ ser-defteri mısır-ı melâhatde
Nazîri yok güzeldür Yûsuf-ı Ken‘ân’a ‘ışk eyle
Beni bûy-ı vefâsından niçün yâd itmez ol gonce
O la’li mül saçı sünbül gül-i handâna ‘ışk eyle
- 95 Mahabbet âteşi yakdı kül itdi cümle eczâmı
Vücûdumdan nişânım yok benüm ol câna ‘ışk eyle
Sa‘âdet tâcı başında gönül gözinde kaşında
Henüz oniki yaşında olan cânâna ‘ışk eyle
İşigi melce’-i erbâb-ı fakr u mübtelâlardur
Bilâloğlı diyen ol server-i hûbâna ‘ışk eyle

- Per ü bâlin açup Kartal iderse tüy-sıfat pervâz
İrişüp nitekim şeh-bâz aña murgâna ‘ışk eyle
Yüzüñe perde kıl gırbâl utanursañ halâyıkdan
Re’îs-i Kıptiyân şol bir koca cengâna ‘ışk eyle
- 100 Bizi her gâh añıldukca mezemmet eyleyüp dâ’im
Nazîrüm yok diyüp kendin gören şeytâna ‘ışk eyle
Bilür insân olan söz yok keremler gördüğün çok çok
Tuz etmek hakkını gözetmeyen hayvâna ‘ışk eyle
Demircilerde Ferhâd’a hem ol bir cimri cellâda
Dahı şol iki ser-hoş ile bir hayrâna ‘ışk eyle
Söze uysun nasîhat tutsun aslâ yakmasun halkı
Hevâ-yı serd ile şol âteş-i sûzâna ‘ışk eyle
Şu bir yâr-i zarîfün kim ma’ârif kânıdur nâmı
Aña kizb-i sarîh ile olan bühtâna ‘ışk eyle
- 105 Bahâr eyyâmı oldukça müzeyyendür şükûfeyle
‘Aceb seyri çıkar var gör bahâristâna ‘ışk eyle
Eger ol penbe-i dâg-ı belâ-yı cevri gerdûnı
Görürseñ âteş-i mihnetde yana yana ‘ışk eyle
Kemân-ebrûlar Okmeydânı’na gâhî çıkarlarsa
O sahrâda açılmış Lâle-i Nu’mâna ‘ışk eyle
Çenâruñ gerçi başında kavak yili eser dirler
Büyüklemezse geh gâhî varup seyrâna ‘ışk eyle
Namâz-ı Cum’a kılmaga varursañ Eski Câmi’de
Ebû-bekr ile Şemsü’ddîn’e vü ‘Osmân’a ‘ışk eyle
- 110 Dahı ‘Abdu’s-Samed’le Hazret-i Monlâ Ziyâü’-d-dîn
Hatîbi câmi’ün ya’ni o hoş-elhâna ‘ışk eyle
Bizüm Mollâ Sefer Hazretleriyle dest-bûs idüp
O Muhyi’-d-dîn-i tâc-ı hâfız-ı Kur’âna ‘ışk eyle
Kenâroglı Mehemed kim ser-i rindân-ı ‘âlemdür
Bulup tenhâda ol ser-halka-i rindâna ‘ışk eyle

- O niçe kişilerden arta kalmış cilf-i nâ-pâke
O hiçbir hayyızı yok hayz-ı Türkistân'a 'ışk eyle
Bir iki üç gulâm-pâre harîfe hem-nişîn olmuş
Ne 'ırz u ne vakârı kalmış ol oglana 'ışk eyle
- 115 Agazâdeyle Cansızzâdeler hep sag esen mi gör
Varup ayrıca hâce yanına merdâne 'ışk eyle
Cefâ der-bendine turmuş niçe 'âşıklar öldürmüş
Kılıcı keskin olsun ya'ni Turmuş Han'a 'ışk eyle
Gam-ı hummâ-yı dünyâ-yı denîye mübtelâ olmuş
Eger yoluñ düşerse kâzi-yı Gönen'e 'ışk eyle
Bihâr-ı 'ilme müstagrakdur ol kâmillerüñ fahri
Muhît-i 'ilm olan 'allâme-i devrâna 'ışk eyle
Müderisler arasında aña hergiz 'adil olmaz
Yüri var bizden ol bî-misl ü bî-akrâna 'ışk eyle
- 120 O mahdûm-ı felek-kadrüñ gören tahsîn ider 'ilmin
Hudâ bağışlasun ol merdüm-i a'yâna 'ışk eyle
Niyâzı işigine irgür eflâke çıkar zârı
Tazarru'lar idüp ol mazhar-ı Rahmâna 'ışk eyle
Niyâbetde nazîr olmaz egerçi aña hiç kimse
Ferâgat ihtiyâr itsün bizüm dizmâna 'ışk eyle
Suya biz hasretüz bunda akarsa sû-be-sû anda
İki hammâm içinde iki şadırvâna 'ışk eyle
Niçe gündür biz anuñ dânesini görmedük hergiz
Bu yıl anda nihâyetsüz biten rummâna 'ışk eyle
- 125 Bulutdan yok eser bunda yağarsa berf eger anda
Ol âb-ı serd ile buzlara vü bârâna 'ışk eyle
Eger deryâ kinârına inerseñ ser-be-ser yazın
Suya girenlere hem lücce-i 'ummâna 'ışk eyle
Harâb-âbâd-ı 'âlemden çıkup sahrâlara düşmüş
Temâşâlık yanında kal'a-i vîrâna 'ışk eyle
Salupdur 'âleme pertev ne hoş şîrîn olur Husrev
Cerîh-i tîşe-i Ferhâd-ı kûhistâna 'ışk eyle

Keşîşân zümresi içre nazar kıl piskopos n'eyler
Kolazıkda Koca Papas ile ruhbâna 'ışk eyle

- 130 Zalâm-ı küfri terk idüp dahı İslâm'a gelmez mi
Çıkar şapkasın ol papâs-ı bî-îmâna 'ışk eyle
Ruhı âyîne-i 'âlem-nümâdur zâtı İskender
Nigâr-ı Hızr-ı zinde 'İsi-i devrâna 'ışk eyle

14

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kim benüm vaz'um görüp dirse sefâhat üzredür
Hak budur tab'ı anuñ hayli hamâkat üzredür

Vaz' u endâm u kıyâfet bende olmışdur tamâm
Yürüsem heybetle refâtârum şecâ'at üzredür

Çehre hûb u lihye mevzûn çeşm ü ebrû bî-bedel
Bendeki şekl ü şemâ'il hep vecâhet üzredür

Asluma kılsañ nazar begdür sipâhîdür kamu
Fer'umı görmez misin niçe melâhat üzredür

- 5 Kimse yokdur ehl-i 'irfân içre akrânım benüm
Baña nisbet gayrılar zîrâ denâ'at üzredür
Zâhirümden hisset añlarmış benüm her bî-mezâk
Tâ ezelden tab'-ı pür-şevkum sehâvet üzredür
Ben Süleymân-ı zamânem Yûsuf'ı cânım sever
Mısr-ı 'ışk içre benüm hâlüm ticâret üzredür
Vâkıf olmasa 'aceb mi kimseler esrâruma
Cür'adân-ı dilde her işüm zarâfet üzredür
Gördüğince niçe gangîn olmasun a'dâ beni
Ben refâhiyyetdeyin anlar felâket üzredür
- 10 Kanda gitsem birbirine gösterür barmag ile
Halk-ı 'âlem ser-be-ser şimdi delâlet üzredür
Ba'zı müfsidler baña deyyûs-ı mahfî dir imiş
Zâhirâ kim dir ki ahvâlüm riyâset üzredür
Kandagı dâna okurlarmış benüm târîhümi
Bu makûle sözlerüñ ehli kabâhat üzredür

Nazm-ı gevher-bârumuñ kadrin ne bilsün her denî
Sözümü şol kimse añlar kim kiyâset üzredür

Mâh-rûlar pâyine yüz sürmek el virse ne tañ
Kevkeb-i baht-ı şeref-bahşum sa'âdet üzredür

15 Her kaçan kim kûy-ı cânândan yaña 'azm eylesem
Seyrüm ol Firdevs bâğında nezâket üzredür

Kimseye hergiz zarar kasditmezin 'âlemde ben
Her mazarratdan dil ü cânum ferâgat üzredür

Baña Yûnuszâde dirler Ravziyâ bilmez misin
Her kelâm-ı hûb u mevzûnum belâgat üzredür

15

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

Zâtîce cünüb boklı bodur tuhfe tuluksun
Ahvel keçi şaşu bi-nevâ egrice boksun

Kühüñle seni bilmediler sanma sakın hâ
Bu şekl ü kıyâfetle sen Erdek'de de yoksun

Şatrenc ile nerd oynamadur san'at u pîşeñ
Nûrâni degül anuñiçün böyle tonuksun

Fısk ile fücûr ile cihân içini tutduñ
Mey-hânede sen 'âkif ü mescidde konuksun

5 Sogan u pırasayla sarımsak yiyegeldüñ
Bustâna yaraşurca öp oñatca oyuksun

Yokdur künüñi tutmak agac ile imkân
Bir ebter ü câhilsün ü bir içi kovuksun

İnsân ile alışmaz ise n'ola mizâcuñ
Karlık kuyusu kış gicesi gibi sovuksun

Agardı sakaluñ dahı oğlanlıg idersin
Turılmaduñ uslanmaduñ aslâ bulanuksun

Ellerde vü dillerdesin ey ahvel şaşu
Nâmiyle geñezler kedisi cimri yoluksun

- 10 Evşânı gelenler suyu senden akıdur hep
Ey yesteh-i bârân-zede bir eski oluksun
Taşlıkda taşak yimek ile kalmadı ‘akluñ
Gez turma yabanlarda yılanlar seni soksun
Bokı yogın ad olsa saña gam yime kim sen
Âb-hâneye düşmüşçe ip incecik çubuksun
Kimse saña kuşum dimez illâ ki begüm sen
Toykar kuşu ya çinti kuşısın ya çuluksun
Eyyâm-ı şitâda dilerin nite ki ejder
Tez günde seni gerdiş-i gerdân yire soksun
- 15 Birkaç geñeze eyledi devrân seni yârân
Şehvetlerini gerçi ki hîç silmez oluksun
Gören seni hazz eylemedi bâg-ı dehrde
Ekl itmege nâ-kâbil u nâ-puhte koruksun
Dümdüzce degül sende olan vaz‘ u nümâyış
Ve’l-hâsılı gâyetde nihâyetde buruksun
Safrañı bulandurdu benüm hicv-i melîhüm
Acıkmadıguñ ‘ayb degüldür dahı toksun
Biz gözüñe görünmez isek n’eyleyelüm yâ
Sen şol hedef-i derd-i gama atılır oksun
- 20 ‘Âlemde lakab saña horos oldu velîkin
Zâhirde hemân bir suya düşmişçe tavuksun
Azına vü çoğına nazar eyleme anuñ
Ravzî saña az ise eger sen aña çoksun

16

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Gerçi gördüñ dünyede vâfir gidi

‘Avretinüñ cevrine sâbir gidi

Lîk hiç kâdılar içre görmedi

Tâciroglı gibi bir kâfir gidi

Şer‘a uymaz zulm ider mü’minlere

‘Örfe mâ’il fâsık u fâcir gidi

- Katl iderse günde yüz biñ âdemi
Zerre deñlü sanma kim acur gidi
- 5 Kavli kizb ü dâ'imâ fi'li nifâk
San'atında kâmil ü mâhir gidi
Mahkeme içre çıkarup sarıgın
Sagina vü solına yatar gidi
Câhil ile bir tutar 'âlimleri
Hiç aslâ gözlemez hâtır gidi
Yokdur aslâ aslı fer'i sözünüñ
Gerçi kim söyler lakır lakır gidi
Her ne kim söylerse gerçektür diseñ
Bülbül-i gûyâ gibi şakır gidi
- 10 Mes'elenüñ yirini sorar iseñ eger
Yorutup yüzün gözün kakır gidi
Her ne san'at var ise bilür geçer
San'at ile cehl ile kâhır gidi
Kizb alır 'âlemlere bühtân satar
Çâr-sû-yı fitnede tâcir gidi
'Ayb u noksânını görmez kendünüñ
Cümle halkuñ 'aybına nâzır gidi
İrse şeb görmez düşinde gerçeği
Günde biñ kizb itmege kâdir gidi
- 15 Hem-demi luss kendüsi düzd ortagı
Kıldı altûn adını bakır gidi
Kâdılıkda komadı 'ırz u vakar
Göt siker dâ'im şakır şakır gidi
Ravziyâ gör n'itdi cevır ü zulm aña
Sıçdı ortaya patır patır gidi

TERCÎ-BEND

1

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Yüri ey fi‘li zulm ü kavli yalan
‘Ahdine turmayan şeh-i hûbân
Yüri ey mâh-rûy-ı hercâ‘i
Yüri ey mihrbân-ı halk-ı cihân
Yüri el lutfi az idüp dâ‘im
‘Âşka cevri çoğ iden cânân
Yüri ey dayf-ı meclis-i agyâr
Yüri ey şem‘-i bezm-i her nâ-dân
Yüri ey mülk-i hüsne mâlik olup
Cânib-i zulme meyliden sultân
Seni sanurdum ey ‘azîzüm ben
Mısr-ı ‘ismetde Yûsuf-ı Ken‘ân
Sakınurdum seni yavuz gözden
Olmasun kimse dir idüm nigerân
Bilmez idüm senüñ sefâhatüñi
Eyler idüm yoluñda cânı revân
Böyle sanmaz idüm seni sen hod
İder imişsin illere ihsân
Mîdehedlikde yog imiş mislüñ
Lutf u ihsân imiş işüñ her ân
Küngehi ne ‘aceb kinik var imiş
Turmaz ağçaladursın anı hemân
Yüri hey cılf-i nâ-halef oğlan
Kîrler tûrine hedef oğlan

MURABBALAR

Bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm

1

Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Eger ki olduñ ise ümmet-i habîb-i İlâh
Tufeylüñ oldı halâyık cihâna olduñ şâh
Gelür hemîşe dil ü cân kulagına her gâh
Nidâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Şu kimse kim aña tevfik-i Hak refik oldu
İki cihânda murâdını ol kişi buldı
Sımâh-ı cân u dili dem-be-dem anuñ toldı
Sadâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Fezâ-yı devlete 'izzet hıyâmını kursa
Sa'âdete iremez niçe yilse yöpürse
Murâdı olmasa anuñ ki tursa otursa
Hevâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Hevâ-yı nefesine uyar murâdına irmez
Dilerse bâg-ı behiştî nasîb olup girmez
Kimin ki âyine-i kalbine safâ virmez
Fezâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Senüñle 'akluñ eger Ravzi yâr ise dâ'im
Unutma Rabbüñi mâni' hezâr ise dâ'im
Hızâne-i dil ü cân içre var ise dâ'im
Bekâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

2

Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Tarîk-i ehl-i sa'âdetden olmayup âgâh
Reh-i dalâlete gitmişdi bu dil-i güm-râh
İrişür oldu hele cân kulagına her gâh
Nidâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Kime ki irişdi Hak'dan hidâyet ü rahmet
İder o bende-i hâsı habîbine ümmet
Gelür kulaguma her dem Hudâ'ya biñ minnet
Sadâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Tolarsa yir ile gök tañ mı na'ra-i yâ hû
Akarsa eşk-i firâvânı dîdemüñ her sû
Gelür meşâm-ı dil ü câna her zaman hoş-bû
Hevâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Safâ-yı bâg u cinânı bulurdı ehl-i zemîn
Makâmı her kişinüñ olur idi huld-i berîn
Mesîri olsa 'ibâduñ eger ki cümle hemîn
Fezâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh

Şu dem ki mevte yakîn ola Ravzî cism-i zelîl
Tekellüm idemez ise ne gam lisân-ı ‘alîl
Müyesser eyler ise kalbümüzde Hayy-ı cemîl
Bekâ-yı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

3

Mefâ’ilün/ Fe’ilâtün/ Mefâ’ilün/ Fe’ilün
Zalâm-ı ma’siyet içre kalup dil-i güm-râh
Görüp bu hâli iderdüm özümden istikrâh
Görindi maşrık-ı cândan güneş gibi nâ-gâh
Cemâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Kerîm olan kişi ‘ahd eylese vefâlar ider
Aña sipîhr ü zemîn ehli hep du‘âlar ider
Menâr-ı câmi‘-i kalbinde hoş nevâlar ider
Bilâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Düşerse turamaz ey dil hiç ayagı dirmez
Eline bâg-ı sa‘âdet şükûfesi girmez
Şu haste kim içe cânına hoş safâ virmez
Zülâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Düşürmez anı dilinden şu kimse kim bir an
Enîs ü mûnis olur aña soñ nefes îmân
Tezekkür idenüñ eyler yirini bâg-ı cinân
Hısâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

5 Cülûs iden kişi taht-ı serây-ı ma‘delet
Himâyet üzre olur ehl-i fakr u meskenet
Hemîşe tîg çeker cünd-i küfr ü ma‘siyet
Celâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Demidür olsa gönülden eger ki gussa ba‘îd
İdüp nihâyete savm-ı gam oldı ‘îd-ı sa‘îd
Ferah zamânı degül mi ki nâ-geh oldı bedîd
Hilâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Îlâhî rahmetüne yok nihâyet ü pâyân
Müyesser eyle dem-i âhir olıcak îmân
Nite ki hâl-i hayâtumda eyledüñ ihsân
Nevâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Kaçan ki âhir ola ‘ömr-i nâzenîn ey dil
Hudâ ‘inâyet iderse murâd olur hâsıl
Îlâhî eyle müyesser ki olmaya müşkil
Makâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Îlâhî Ravzi-i güm-râha sen hidâyet kıl
Mahall-i merhamet ü lâyıık-ı ‘inâyet kıl
Müyesser eyle aña lutf ile beşâret kıl
Visâl-i eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

4

Mefâ’ilün/ Fe’ilâtün/ Mefâ’ilün/ Fe’ilün

Sefîne-i dil-i nâ-şâdı gam yükiyle âh
Belâ deñizine saldum kim eyledüm nâ-gâh
Beni bu vartadan eyle halâs yâ Rabb âh
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Ma’âsi bahrine düşdüm halâsa yok çâre
Belâ temevvüci ten fülkin itdi âvâre
Terahhum eyle Hudâyâ bu ben günehkâre
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Felâket ehline tevfik olımaz ise refik
Selâmete iremez her ne deñlü sürse tarık
Îlâhî baña refik eyle lutf ile tevfik
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Şu dem ki vezn ola mahşerde cürm ü ‘isyânım
Olursa dest-i zebânîde ger girîbânım
Keremler eyle Hudâyâ bağışla noksânım
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

5 Günâhuma göre olur ise ger baña rahmet
Baña ‘atâ olan ihsâna olmaya gâyet
Bağışla cürmümi kim yok ‘azâbuña tâkat
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Ne var ise bu cihân içre ümmet-i Ahmed
Kabûlüñ eyle Hudâyâ kapuñdan eyleme red
‘Âzâbuñ odına mûm itme yâ Kerîm ü Samed
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Şu dem ki ‘azm-i cinân ide zümre-i ebrâr
Behişt-i heşte duhûl eyleye sığâr u kibâr
Bile olursa n’ola Ravzi anda yâ Gaffâr
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

5

Mefâ’ilün/ Fe’ilâtün/ Mefâ’ilün/ Fe’ilün

Bagışlanursa eger tevbe ile cürm ü günâh
Günâha tevbe vü her cürme günde yüz biñ âh
Bagışla suçumu lutf eyle yâ Rahîm ü İlâh
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Esirgemez beni ol dil-ber-i dil-âzârum
Dem-i seherde işitmez figân ile zârum
Esirge sensin İlâhî Hudâ-yı Gaffârum
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Kemend-i mihnet-i hicrâne kim giriftârum
Gam-ı firâk-ı nigâr ile haste vü zârum
İlâhî merhamet it baña kim günehkârum
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Cehâlet ile egerçi niçe günâh itdüm
Velî ki yine tarîk-i nedâmete gitdüm
İlâhî magfîret it ne ki didüm işitdüm
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

5 Kaçan ki okına beş vakt irişdükce ezân
Beni namâz u niyâza müdâvim it her an
Du‘âmı eyle icâbet karîni yâ Deyyân
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

Ne deñlü ma‘siyetüm çoğ ise göñlüm ister
Na‘îm u hûr u kusûr u rahîk ile Kevser
Baña cinânuñ içinde cemâlünü göster
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

İlâhî Ravzi-i bî-çâreye hidâyet kıl
Çeh-i dalâlete düşdi çıkar ‘inâyet kıl
Yirini zümre-i ebrâruñ ile cennet kıl
Bi-hakkı eşhedü en lâ-ilâhe illa’llâh

6

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Câme-i gül-reng ile dirler saña gülgün kabâ
Hâk-i pâyuñ çeşm-i câna tûtiyâ gülgün kabâ
'Îd irişdi kıl bizümle merhabâ gülgün kabâ
Mülk-i hüsnüñ pâdişâhı bî-vefâ gülgün kabâ

Zahm-ı şemşîr-i gamuñ görünmez oldı kandan
Kaldı èâciz haste-dil me'yûs olup dermândan
Mısr-ı hüsn içre güzelsin Yûsuf-ı Ken'ândan
Mülk-i hüsnüñ pâdişâhı bî-vefâ gülgün kabâ

Zülf-i rûyuñ hasretinde rûz u şeb her dem baña
Çarh-ı bed-kirdârâsâ cevri idersin dâ'imâ
Mâhveş hercâyî dirlerse lâyıkdur saña
Mülk-i hüsnüñ pâdişâhı bî-vefâ gülgün kabâ

Kâ'inâtı devr idüp dolâbâsâ serserî
Sû-be-sû gezdüm temâşâ eyledüm her dil-beri
Görmedüm hiç saña beñzer bir melek-manzar perî
Mülk-i hüsnüñ pâdişâhı bî-vefâ gülgün kabâ

Ravziyâ âh itdügüm budur benüm bülbül gibi
Görmese nâlân beni gülmez açılmaz gül gibi
Bezm-i hicrânında itdi eşk-i çeşmüm mül gibi
Mülk-i hüsnüñ pâdişâhı bî-vefâ gülgün kabâ

7

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ne mekânüm var cihânda ne turagum Mustafâ
Kûy-ı hasretdür benüm dâ'im konagum Mustafâ
'İşkuña şâhid yeter sînemde dâgum Mustafâ
Nev-resîdem nev-cevânüm yavrucagum Mustafâ

Derd-i 'işkuñ itdi ben bîmâr-ı zârı nâ-tevân
Bir hümâsın şâhsâr-ı dilde kılduñ âşiyân
Murg-ı cânüm kûyuña uçmak diler dâ'im hemân
Nev-resîdem nev-cevânüm yavrucagum Mustafâ

Âteş-i ruhsâr-ı rengînüñ ki oldı şeb-çerâg
Geldi 'uşşâka fûrûg-ı mihr-i 'âlemden ferâg
Hem-cenâh olmak saña lâyıkmı her zâg u kelâg

Nev-resîdem nev-cevânûm yavrucagum Mustafâ
Dil hümâsın şâh-bâz-ı zülfüñ idel'den şikâr
Pençe-i cevrüñde bir bî-çâreyem bîmâr u zâr
Merhametle hâlûme bir kez nazar kılsañ ne var
Nev-resîdem nev-cevânûm yavrucagum Mustafâ
Yavrı şâhinsin sakın zâg ile pervâz eyleme
Âşiyân-ı nâzdan pervâza âgâz eyleme
Ravzi-i dil-hasteñe derd ile dem-sâz eyleme
Nev-resîdem nev-cevânûm yavrucagum Mustafâ

8

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Benden yûri ey nâme o sultâna selâm it
Biñ 'izzet ile ol şeh-i hûbâna selâm it
Cân tuhfesini iledüp ol câna selâm it
'Arz eyle benüm hâlûmi cânâna selâm it
'Uşşâka mey-i la'l-i lebin sunsun o cânan
Geçsün yire kanı kurıyup kân-ı Bedahşân
Cân ile reh-i hıdmete 'azm eyle şitâbân
Var ol dil ü cân derdine dermâna selâm it
Agyâra gülünc itdi beni agladur oldı
Dil hânesi derd-i gam-ı cânân ile toldı
Beñzüm sararup tâb-ı teb-i hecr ile soldı
Bülbül gibi var ol gül-i handâna selâm it
Ol demde ki sen göresin ol şems-i cihânı
Eflâke çıkar âh ile feryâd u figânı
Fâş idüp aña şevkile bu sırr-ı nihânı
Ben zerreden ol mihr-i dirahşâna selâm it
5 Alıcak eline seni ol Yûsuf-ı Ken'ân
Düş ayagına eyle Zelîhâ gibi efgân
Kefşine sürüp yüzüñi çeşmüñden akıt kan
Ol cân u dil eglencesi cânâna selâm it
Ger açup okursa seni ol gözleri şehlâ
Göster aña ta'zîm ü vekâr eyleme gavgâ
Çâk itmeye tâ hışm idüp ol şûh-ı dil-ârâ
Ol şîvesi çok âfet-i devrâna selâm it

Ravzî kulnuñ hâlini sorar ise ol yâr
Kıldı diyesin hasret-i çeşmüñ anı bîmâr
Kulagina söyle sakın işitmesün agyâr
Ben bendeden ol server-i hûbâna selâm it

9

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ey visâlüñ dâfi'-i tasdî' u emlâlüm meded
Derd-i hecrüñle digergün oldu ahvâlüm meded
'Îd-ı vasluñ ni'metin lutf eyle hey zâlim meded
Rûze-i gamdan helâk oldum Oruç Bâlim meded

Niçe 'id oldu bizümle itmedüñ bir merhabâ
Bir güzelsin yâd ile yanında birdür âşinâ
Bezme gel kim içelüm la'lüñ şarâbın dâ'imâ
Rûze-i gamdan helâk oldum Oruç Bâlim meded

Bâr-ı hasret kaddümi lâm itdi ey ebrû-hilâl
Teşne-dil kaldum lebinden sunmaduñ âb-ı zülâl
'Îd-ı şâdîye irişmekdür baña emr-i muhâl
Rûze-i gamdan helâk oldum Oruç Bâlim meded

Kûyuñı devr itmedin dolâb-ı 'ide döndi ser
Za'fdan gûyâ salıncag oldu dil ey verd-i ter
Âteş-i mihnetde yanup şiş kebâb oldu ciger
Rûze-i gamdan helâk oldum Oruç Bâlim meded

Nerd-i 'ışkuñ Ravzi-i âşüfte kim Leclâc'ıdur
Dâr-ı zülf-i pür-şikencüñ cân u dil Hallâc'ıdur
Hân-ı ihsânuñ ki 'âlem ser-be-ser muhtâcıdur
Rûze-i gamdan helâk oldum Oruç Bâlim meded

10

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Yine bir dil-rübâ sevdüm ki kaddi şâh-ı Tûbâ'dur
Perî-peyker melek-sîmâ güzeldür şûh-ı zîbâdur
Dil-i pejmürdemi ihyâ ider gûyâ Mesîhâ'dur
Felekde ol meh-i nâ-mihrbân kim nâmı 'Îsâ'dur

Nazîri gelmemişdür 'âleme ol şûh-ı memdûhuñ
Kelâm-ı hikmet-âmîzi 'aceb makbûlidür rûhuñ

Aña Hak rûzi kıla dilerin kim ‘ömrini Nûh’uñ
Felekde ol meh-i nâ-mihrbân kim nâmı ‘Îsâ’dur
‘Aceb olmaz melek-hûdur disem ol nâ-müselmâna
Görürse çeşm ü ebrûsın gelür kâfirler îmâna
İrişür pây-e-i kadr-i bülendi evc-i keyvâna
Felekde ol meh-i nâ-mihrbân kim nâmı ‘Îsâ’dur
Yüzini görse bir kerre giderdi hüznü Ya‘kûb’uñ
Sözün gûş eylese kalmazdı derdi tende Eyyûb’uñ
Mehemmed hakkı oldur Mustafâ’sı cümle mahbûbuñ
Felekde ol meh-i nâ-mihrbân kim nâmı ‘Îsâ’dur
Esîr-i bend-i küfr-i zülfi kıldı ehl-i îmânı
Olupdur bendesi cümle Firenk iklîminüñ bânı
Tekellüm itse ey Ravzî bağışlar mürdeye cânı
Felekde ol meh-i nâ-mihrbân kim nâmı ‘Îsâ’dur

11

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Melâhat mülkine bir şâh-ı ‘âlem şimdi serverdür
Şecâ‘at kûhına gûyâ mehâbetle gazanferdür
Hilâl-ebrû melekler içre ol bir mâh-peykerdür
Yine bir sâde-rû sevdüm ki nâmıyla Kalender’dür
Halâs idüp gönül ‘allâmesin envâ‘-ı müşkilden
Hat-ı gayrı terâş itdüm kalenderler gibi dilden
Yudum destüm ser-â-ser bâd u âb u âteş ü gilden
Yine bir sâde-rû sevdüm ki nâmıyla Kalenderdür
Yakup dâğı pür itdüm lâlelerle sînemüñ bâğın
Revân itdüm gülistânında eşk-i çeşmüm ırmagın
Işıklar gibi dilde ‘ışkınıñ tekrâr idüp dâğın
Yine bir sâde-rû sevdüm ki nâmıyla Kalenderdür
Olup ser-pâ bürehne cân u dilden oldum abdâlî
Ser-â-serler gibi ‘ışkında geydüm köhne bir şâlî
Fırâkıında dil-i dîvânemüñ bilmez nedür hâlî
Yine bir sâde-rû sevdüm ki nâmıyla Kalenderdür
Çerâğ-ı ‘ışkı yakdum hânkâh-ı gamda pîr oldum
Kemend-i kâfir-i zülfine ey Ravzî esîr oldum

Cihâna ‘ışk ile geldüm ne şâh u ne vezîr oldum
Yine bir sâde-rû sevdüm ki nâmıyla Kalenderdür

12

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Dehân açsa tekellüm itse gûyâ şehd ü şekkerdür
Belâgat meclisinde Hâce Selmân ile hem-serdür
Yalancı dehri sevmez gerçek erler içre serverdür
Bu meydân içre Muhyi’ d-dîn suhanverdür dil-âverdür

Selis-elfâz ile garrâ vü bî-hemtâ gazel söyler
Sühan-dânlar görüp tahsîn ider gâyet güzel söyler
Okurlar her sözün meclis-be-meclis bî-bedel söyler
Bu meydân içre Muhyi’ d-dîn suhanverdür dil-âverdür

Şu gevherler ki olmuş münderic kalbi künûzında
Nazar kılsañ saña îmâ ider her bir rumûzında
Nazîri ‘âleme gelmez anuñ sâzında sözünde
Bu meydân içre Muhyi’ d-dîn suhanverdür dil-âverdür

Aña hem-sohbet olmaga meâd ehli tâlibdür
Ne bezmi kılsa teşrîf ehl-i meclis aña râğıbdur
Perîlerle mukârindür güzellerle musâhibdür
Bu meydân içre Muhyi’ d-dîn suhanverdür dil-âverdür

Ser-âgâz itse sâza eylese her kıldan âvâze
Yakasın çâk ider Ravzî gelür mahbûblar nâza
Eline alsa şeştâsın gazeller söyledür sâza
Bu meydân içre Muhyi’ d-dîn suhanverdür dil-âverdür

13

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Ol güzeller şâhı kim bir bî-vefâ dildârdur
Âşinâlardan kaçır bîgânelerle yârdur
‘Adl ü dâdı kıldı nâ-peydâ ‘aceb cevvdur
Şehr-i İdincik’de şimdi sevdüğüm Hünkâr’dur

Kılıcıyla ser-be-ser feth itdi ‘Osmân illerin
Zîr-i ahkâmında kıldı şâh u Ken‘ân illerin
Defter-i hâsına kayd itdi dil ü cân illerin
Şehr-i İdincik’de şimdi sevdüğüm Hünkâr’dur

Nâz ile seyrâna çıksa ol şeh-i ‘âlî-cenâb
Yüz sürer pây-ı semendine felekde âfitâb
Sâyesi olur hemân anuñla ancak hem-rikâb
Şehr-i İdincik’de şimdi sevdüğüm Hünkâr’dur

Fürkatinde eşk-i çeşmüm bahr-ı bî-pâyân olur
On sekiz biñ ‘âlemi gark eyleyüp tûfân olur
Mâ-cerâmı yazsalar biñ defter ü dîvân olur
Şehr-i İdincik’de şimdi sevdüğüm Hünkâr’dur

Ser-be-ser ‘âlem o şâh-ı mülk-i hüsnüñ bendesi
Gün yüzini görüp olmuş mihr ü meh şermendesesi
Niçe yüz biñ vardır Ravzî-sıfat efkendesesi
Şehr-i İdincik’de şimdi sevdüğüm Hünkâr’dur

14

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Yine ey dil ne hâl oldu nedür bu âh u efgânlar
Dem-â-dem turmayup kanlu döker bu çeşm-i giryânlar
Baña cevri ü cefâsından ider lutf ile ihsânlar
Geliboli’da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar

Yüzüme bakmayup her geh baña cevri eyler ol mehveş
Uyup agyâr-ı nâ-dâna yakar şehri dile âteş
Göñüller yıkmada kâmil ‘aceb hercâ’i hem ser-keş
Geliboli’da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar

Geliboli’nuñ a‘lâsı be-gâyet hûb u ra‘nâsı
Beni âşüfte-hâl itdi anuñ ol çeşm-i şehlâsı
Arasañ mülk-i ‘Osmân’ı bulunmaz misl ü hem-tâsı
Geliboli’da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar

Hevâ-yı ‘ışkına düşel’den anuñ hiç karârım yok
Metâ‘-ı sabrı ber-bâd itdüm elde ihtiyârım yok
Eger tîg-ı gamı biñ kılsa [andan] inkisârım yok
Geliboli’da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar

- 5 Aña Bıyıklı Mi’mâr oğlu dirler ol bir âfetdür
Ayagı basduğı yirler müretteb hep ‘imâretdür
Cefâ kasrın yapar göñlüm yıkar bilsem ne hâletdür
Geliboli’da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar

Mehemmed Şâhdur ismi sever cânım o cânânı
Niçe bî-dîn ola ol kim göricek sevmeye anı
Kemân ebrûlarınıñ n'ola olsam kulu kurbânı
Gelibolı'da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar
Ural'dan cânuma neccâr-ı 'ışkı ol perînüñ mîh
Beni gördükce ey Ravzî ider hışm ol gözi mirrîh
Ne vakt üftâdesi oldum eger sorarsañuz târîh
Gelibolı'da bir zîbâ güzel sevdüm müselmânlar
963

15

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

O müjgân ile ebrûya müşâbih tîr u yâ gelmez
O gîsû-yı dil-âvîze mu'âdil ejdehâ gelmez
Dil-i 'âşıklara bir dem mi var andan cefâ gelmez
Mehemmed Şâh'a beñzer 'âleme bir bî-vefâ gelmez

Gülistân-ı melâhatde açılmış tâze bir güldür
Letâfet bezmini zeyn eylemiş bir şûh-ı şengüldür
Beni âşüfte-hâl iden o gîsûlarla kâküldür
Mehemmed Şâh'a beñzer 'âleme bir bî-vefâ gelmez

Ruhında nûr gördi geldi yüz biñ kâfir îmâna
Cefâlar eylemekdür pîşesi her bir müselmâna
Beni tîr-i cefâsı gibi hayfâ atdı yabana
Mehemmed Şâh'a beñzer 'âleme bir bî-vefâ gelmez

Ruhı berg-i gül-i terdür lebi gonca saçı sünbül
Gülistânında feryâd-ı hezâr eyler niçe bülbül
Melâhat bezmi içre la'l-i gevher-bârı câm-ı mül
Mehemmed Şâh'a beñzer 'âleme bir bî-vefâ gelmez

Ruhı gencîne biñ başlu bir ejder gûyiyâ zülfi
Göñüller bend ider bir bend ile her dâ'imâ zülfi
Perişân itdi sünbül gibi 'aklum Ravziyâ zülfi
Mehemmed Şâh'a beñzer 'âleme bir bî-vefâ gelmez

16

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Melâhat gülsitânınuñ gül-i handânıdur Derviş
Ma'ârif güllerinüñ bülbül-i nâlânıdur Derviş

Sa'âdetle mürüvvet mülkinüñ sultânıdur Derviş
Mihâliç'de göreydüñ niçe âdem cânıdur Derviş
Egerçi câmi' içre ol perî-peyker mu'arrifdür
Kitâb-ı cevri hep ez-berlemiş kân-ı ma'ârifdür
Vefâ ta'rîfini bilmez sen anı sanma 'ârifdür
Mihâliç'de göreydüñ niçe âdem cânıdur Derviş
Kaçan ta'rîf okursa câmi'-i hüsn içre ol dil-ber
Semâ'a başlar anı gûş idüp mihrâb ile minber
Görüp tahsîl ider 'âşıklar anı vecd ü hâletler
Mihâliç'de göreydüñ niçe âdem cânıdur Derviş
Temâşâ eyledüm câmi'de ol yâr-ı sühan-dânı
Du'â-yı hayrınıñ muhtâcı kılmış cümle insânı
Gıdâ-yı rûhdur dirsem yaraşur anuñ elhânı
Mihâliç'de göreydüñ niçe âdem cânıdur Derviş
Muhabbet hânekâhında beni pîr eyleyüp cevri
Yakupdur cânım ey Ravzî o hâl-i fülful-i cevri
Bañadur cevri agyâra vefâdur 'âdet ü tavrı
Mihâliç'de göreydüñ niçe âdem cânıdur Derviş

17

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Rûze-i gam gitdi geldi rûz-ı dürd-âşâmlık
Kûşe-i gurbetde niçe bir idem bî-kâmlık
N'ola dirsem her perî-ruhsâra eyle dâmlık
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Evvelâ ey serv-kadd u ser-firâz u nâzenîn
Şems-i ruhsâr u melek-sîmâ nigâr-ı meh-cebîn
Pîş-rev ol kaçma Ahmed Bâli la'lüñden hemîn
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Ey hümâ-yı evc-i 'izzet mihr-i eflâk-ı vefâ
'Âşık-ı dil-hasteye la'lüñ zülâlidür şifâ
Mâh-rûlar arasında ser-firâzum Mustafâ
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Ey kapısı 'âşık-ı bî-dillere beytü'l-harem
Ka'be'de her dem kabûl olur du'âlar lâ-cerem

Mustafâ hakkı Mehemed Şâh lutf it kıl kerem
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

- 5 Bilürin ‘âlemde ey sultân-ı hûbânım velî
Her gedânuñ şâh-ı ‘âlî-şâna irişmez eli
Şîr-i Yezdân ‘ışkına ammâ benüm cânım ‘Ali
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Zehr-i fûrkat cânuma kâr itdi hâk oldı beden
Sen beni her dem-be-dem zâr u nizâr itmeñ neden
Lutf u ihsân it benüm çok sevdüğüm cânım Hasan
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Göremezdüm mihr-i ruhsârûñ senüñ ey nûr-ı ‘ayn
Olmasa mâ-beynüm a‘dâ ile ba‘de‘l-maşrıkeyn
Kerbelâ-yı kûyuña geldüm meded şâhum Hüseyin
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Âteş-i Nemrûd-ı hicrâna beni görme mahal
Gülsitân it vuslatuñ âbın sunup güzel güzel
Göñlümüñ yap Ka‘be’sin lutf eyle İbrâhîm gel
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Niçe demler râh-ı ‘ışkuñda olup hor u zelîl
Ka‘be-i kûyuñda itdüm zezem-i eşküm sebîl
‘Îd-i adhâdur meded kurbânlar oldugum Halîl
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

- 10 Ey ‘Azîz-i Mısr-ı behcet Şâh-ı gerdûn-iktidâr
Gel beni aglatma her dem hûn ile Ya‘kûb’vâr
Leblerüñden sen de Yûsuf Bâli lutf it âbdâr
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Dest-i cevriyle beni öldürdi diyü fûrkatüñ
Bir za‘îfem mûrveş pâ-mâl-i cünd-i mihnetüñ
Hey Süleymânım yeter çekdüm ‘azâbuñ hasretin
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Deyr-i hüsni zeyn iden yâr-ı büt-i tersâcugum
Âsmân kadr[i] vü ‘izzetde melek-sîmâcugum
Çarh-ı çârümdür yirüñ ammâ benüm ‘Îsâcugum
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Derd-i gamdan göklere irişmesün dūdum meded
Hecr-i ruhsârũfla dehri yakmasun odum meded
Bahş-ı ihsân ile Bahşîzâde Mahmûd'um meded
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Ey cihânı cennetü'l-me'vâ iden hûrî-nijâd
Bî-bekâdur eyleme bünyâd-ı hüsne i'timâd
Kullugum lutf u kerem kıl kaçma sultânum Murâd
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

- 15 Yeter itdüñ nâz u istignâyı ey yâr-ı kadîm
Şâh-ı iklîm-i mürüvvetsin ki akrânuñ 'adîm
Bendeyem ihsân zamânıdur meded 'Abdu'l-Kerîm
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Ey serîr-i mülk-i hüsne server-i 'âlî-neseb
Yok mı pâyânı vü haddi zulm-i bî-dâduñ 'aceb
Gel benüm çok sevdüğüm devletlü sultânum Receb
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Ey melâhat âsmânında meh-i tâbâncugum
Gülsitân-ı hüsn-i behcetde gül-i handâncugum
Rûze-i hicrâna iletme beni Şa'bâncugum
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Tutma sözün sen sen ol zinhâr o kavli fâsidüñ
Ko hasedden kurusun kanı rakîb-i hâsidüñ
Körlüğine gel velî şâhum mürâyî zâhidüñ
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

'Âşık-ı âvâreñ iken zulm idüp bî-iştibâh
Ben gedâñı gam beyâbânına salduñ bî-günâh
'Adl ü dâduñ çok zamânıdur kerem kıl 'Abdi Şâh
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

- 20 Ey sipihr-i hüsni tezyîn eyleyen ahtercügüm
Nâzenînüm dil-berüm dildâruma peykercügüm
Gel 'Ali'y-yi Murtazâ hakkı benüm Haydar'cugum
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Niçe bayram oldu bir gün dimedüñ göñlüñ nede
Merhabâsuzlarda hiç yokdur nazîrũñ dünyede

Hâcî Bektâş-ı Velî ‘ışkına sultânım dede
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Gel ferah devrânı irişdi dil-i nâ-şâda gel
Pây-mâl it gussa vü gam leşkerin üstâda gel
Baş açuk abdâluñam dîvâne Ahmedzâde gel
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Tañ degüldür bûse cerr itmek olursa ‘âdetüm
Tâ ezelden hûblar sayd eylemekdür san‘atum
Sen de lutf it Musli Şâhum dil-berüm meh-tal‘atüm
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

Soñ nefesde hâtıra sen geldüñ ey şâh-ı cihân
Kim olur gâyet lezîz âhir nefes insâna cân
Bu durur senden de maksûdum Memi Şâh‘um hemân
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

- 25 Her kaçan görsem dirüm ey Ravzi bir meh-peykeri
‘İdgehde kaçma ey hercâ‘i dil-ber gel beri
Leblerüñ senbûsesinden tâze vü ter sükkeri
Ben garîb üftâdeye bir bûse vir bayramlık

18

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Mîve-i hüsn-i melâhatden ki sen âzâdsın
Yüzüñe kılan nazar sanur ki bir cellâdsın
Herze-gûlıkda nazîrüñ yok ‘aceb üstâdsın
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın

Agzuñ içre dişlerüñ beñzer halâ ferrâşına
Saña hem-ser olanuñ ‘âlemde mihnet başına
İtdügüm pendi saña itmez kişi kardaşına
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın

Reng-i surh ile gözüñ beñzer aşu yalagına
Kuşaguñ dönmiş halâ süpürgesinüñ bagına
Küngeh-i bârid müşâbihdür yörük yaylagına
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın

Çün Gelibolı‘dasın Bıyıklı Mi‘mâr oğlın
Sen seni pâkîze nesl añlama murdâr oğlın

Kahbe-i dünyâ-yı dûnuñ bir dil-âzâr oğlısın
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın

- 5 Hem-dem olup börki-kıç etrâk ile sen her zamân
Seyre çıksañ seg-be-sahrâ dir görenler bî-gümân
Bu kıyâfetle saña dirlerse lâyıkdur hemân
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın
Âşinâñı sen niçün fark eylemezsin yâddan
Böyle mi gördüñ tarikat resmini üstâddan
Nâzuñı kim görse dir gamgînden dil-şâddan
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın
Ravzi-i dil-hastenüñ hâline kılmazsın nazar
Ol senüñ yoluñda bilmezsin niçe gamlar çeker
Nâ-mahalden nâz u istignâ degüldür mu‘teber
Şîve yaraşmaz saña sen çünki bir ırgadsın

19

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Saña bir söz diyeyin tut kulagın diñle hemîn
Sen de bir gaflet ile bencileyin varma sakın
‘Âlemi geşt iderek derd ile gamgîn ü hazîn
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin
Halkı hep yalın ayak başı kabâ çıplakdur
Arnavud kâfiridür gâyet ile yañşakdur
O yire kâzî olur şol kişi kim ahmakdur
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin
Kiminüñ adı Prendâ kimisinüñ Kecnûş
Erige kumbula dirler üzümüñ adına rûş
Hiç gelmez birisi kâdıya gelse eli boş
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin
Ya sarımsak getirür ya sogan ya peynir
Kim bakar vişneye bogaça-i Hod ya kim yir
Mîve kısmında ‘aceb bî-bedel olur incîr
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

- 5 Kazıya dirler efendi diyecek yirde zod
Türki söz söyler iseñ berber nedür keştüd

Ulu kâfirleri var her birisi bir Nemrûd
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

Kâdı bir köyde olur adına dirler Cerevin
Bir büyük su akar önünde adı Dirin
Kâdısı Ronkagin ocaga yakmışlar evin
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

Dil bilür anda hemân üç kişi vardur ancak
Biri Ca'fer Krüzi biri Hızır biri Burak
Anlara dahı yakın olan olur Hak'dan 'ırak
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

Arpa unun kepegi ile iderler bulamaç
Ne tuzı var ne yağı it yemez olursa da aç
'Ömri içre birisi hiç yimemişdür tutamaç
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

Ne pirinci bulunur ne yağı var ne balı
Halkınuñ fakr ile gâyet de mükedder hâli
Hâsılı ucdan uca âteş urup yakmalı
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

10 Bir hisârı var anuñ ism-i kabîhi Leşdür
Şöyle ıssılık olur sanki yanar âteşdür
Halkınuñ kimisi kâfir kimisi Türkeşdür
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

Bir bogazından asılası emîni var anuñ
Sakalı fisk ile ağarmış o yüzi karanuñ
Gidi götin sikeyin bir dahı anda varanuñ
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

Ravziyâ görmedi mislini cihân seyrin iden
Çîn ü Mâçîn u Sıfahân u Horasân giden
Beñzemez hergiz aña mülk-i 'Aden şehr-i Yemen
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin

20

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Âsmânda âteş-i âhumla yandı mihr ü mâh
Âh-ı dil-sûzum duhâmıdur benüm ebr-i siyâh

Yana yana tañ mı kılsam rûz u şeb derd ile âh
Gönlüm aldı âl ile Bakkâlzâde Musli Şâh

Şehr içinde mâh-rûlar zümresinüñ mîridür
Mihri pür-şevk iden anuñ hüsn-i ‘âlem-gîridür
Çâr-sû-yı gamda feryâd eyler isem yiridür
Gönlüm aldı âl ile Bakkâlzâde Musli Şâh

Bâl açar dil murgı pervâz eyleyüp dükkânına
Yagdurur bârân-ı medhi ol melâhat kânına
Bend idüp bir bend ile zülf-i ‘abîr-efşânına
Gönlüm aldı âl ile Bakkâlzâde Musli Şâh

Olmış iken zülf-i Şebdîz'i baña hâtır-nişân
Seyre çıkdı nâ-gehân ol husrev-i Şîrîn dehân
Dîde-i cânım görince hadd-i gülgûnün hemân
Gönlüm aldı âl ile Bakkâlzâde Musli Şâh

Şehd ü şekker bende olmuş lezzet-i güftârına
Reşk ider serv-i ser-efrâzı cinân refâtârına
Yandıgum Ravzî-sıfat budur mahabbet nârına
Gönlüm aldı âl ile Bakkâlzâde Musli Şâh

21

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Kûh-ı gamda itdügümce derd ile efgân Dede
Rahm idüp ben hasteye hiç kılmaduñ dermân Dede
Dilde fikr ü zikrüm olmuşdur benüm her ân Dede
Cân Dede cânân Dede dil tahtına sultân Dede

Hasretüñde her ne dem kim eylesem âh u figân
Görüp anı ebr aglar nâle eyler âsmân
Ben demek lâzım degül hâlüm saña günden ‘ıyân
Cân Dede cânân Dede dil tahtına sultân Dede

Başına agar perî görse yüzüñ cânâ perî
Görmedüm insân içinde saña beñzer dil-beri
Bizi hayrân eyle la‘lün hokkasından gel beri
Cân Dede cânân Dede dil tahtına sultân Dede

Niçe demdür hankâh-ı ‘ışkınıñ ferrâşıyam
Pâ-bürehne baş açuk hıdmetde bir Bektâşiyem

Nâhun-ı hirmân ile lâyıık mı ańsam kaşıyam
Cân Dede cânân Dede dil tahtına sultân Dede
Bir zamân Ravzî-sıfat idüp derûndan âh u zâr
Hatt-ı haddüñ yâdına gitmezdi hâtırdan gubâr
Şimdi hayrân eyleseñ ma‘cûn-ı la‘lûñden ne var
Cân Dede cânân Dede dil tahtına sultân Dede

22

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Ân-ı hüsnüñ devridür ey dâver-i devrân ‘Ali
Anuñiçün oldu ‘âlem bende-i fermân ‘Ali
Yaraşur dirsem saña şîr-i ner-i Yezdân ‘Ali
Ey melâhat menba‘ı şâh-ı cihân sultân ‘Ali

Bâg-ı hüsnüñ bu letâfetle gül-i bî-hârısın
Bûstân-ı cânumuñ bir serv-i hoş-reftârısın
Ser-be-ser mecmû‘-ı ‘âlem halkınuñ hünkârısın
Ey melâhat menba‘ı şâh-ı cihân sultân ‘Ali

Dest-i mihrüñ koparup göñlüm der-i Hayber gibi
Âsitânuñ beklerin şâm u seher Kanber gibi
Pâdişehler hıdmet eylerler saña Kanber gibi
Ey melâhat menba‘ı şâh-ı cihân sultân ‘Ali

Düldül-i hüsne süvâr olup ki cevân idesin
Zü’l-fekâr-ı cevır ile bir demde biñ kan idesin
‘Âlemi lâyıık mı Hayber gibi vîrân idesin
Ey melâhat menba‘ı şâh-ı cihân sultân ‘Ali

Dest-gîr ol merhamet kıl ‘âşık-ı üftâdeye
Cevr ü zulmi yeter itdüñ Ravzî-i dil-dâdeye
Pâdişehsin ‘adl ü dâd it bende vü âzâdeye
Ey melâhat menba‘ı şâh-ı cihân sultân ‘Ali

23

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Egerçi ehl-i ‘ışkuñ hâli mihnetden degül hâlî
Sen ol şâh-ı cihânsın saña ‘âlem bende olmalı
Firâkuñda dil ü cânuñ mükedder oldu ahvâli
Meded âb-ı hayât-ı la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

Havâle oldu cânâ kâkülüñ su‘bânı sâhirsîn
Niçe mu‘cizler izhârında Mûsî gibi mâhirsîn
Dil-i pejmürdemi ‘Îsî-sıfat ihyâya kâdirsîn
Meded âb-1 hayât-1 la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

Niçe demdür seni görmek murâd eyler dil-i şeydâ
Beni hecr ü firâk odına yakup olma nâ-peydâ
Yüzüñ ‘ömrinde bir kez bâri görsün dîde-i bînâ
Meded âb-1 hayât-1 la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

Firâkuñ zulmetinde nitekim İskender-i devrân
Revâ mıdur ki cânâ sensüz olam zâr u ser-gerdân
Beyâbân-1 gam-1 hecrüñde oldum hâk ile yeksân
Meded âb-1 hayât-1 la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

5 Kelâm-1 hikmet-âmîzüñle ey rûh-1 hayât-efzâ
Saña müştâk u hasretdür ser-â-ser büsbütün dünyâ
Visâl-i pür-hısâlüñle müşerref idüp ahyânâ
Meded âb-1 hayât-1 la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

Zemîn heft ü bahr heft ü heft eflâk hakkıçün
Habîb-i ekrem olan sırr-1 *erselnâk* hakkıçün
Şeb-i isrâ deminde mevrîd-i *levlâk* hakkıçün
Meded âb-1 hayât-1 la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

Melekler gibi cânâ dîdeden pinhân olursın sen
Meger var ise merhabam latîfe cân olursın sen
Niçe Ravzî gibi dil-hasteye dermân olursın sen
Meded âb-1 hayât-1 la‘lûñ ihsân it Hızır Bâlî

24

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Elâ ey gül-bün-i gülzâr-1 hüsnüñ verd-i handânı
Esîr-i cânâ mahbes kılduñ ol çâh-1 zenahdânı
Lebüñ cüllâbına dil-teşne Mısr’uñ şekeristânı
Benüm sultân-1 hûbânım efendüm Yûsuf-1 sâñî
Saña sâñî gerek Yûsuf’sın evvelsin benüm hânım
Nazîr olmaz egerçi ‘âlem içre saña sultânım
Lebüñden geldi bir bûse alınca agzuma cânım
Benüm sultân-1 hûbânım efendüm Yûsuf-1 sâñî

Züleyhâ' veş dil-i dîvâne zülfüñden kemend ister
Meger bâzûlaruñ görmüş gümüşden sîne-bend ister
Zülâl-i la'lüñ eyler arzû sanma ki kand ister
Benüm sultân-ı hûbânum efendüm Yûsuf-ı sâñî

Görürsin Nîl-i eşküm ..... almasın gülüm balım
Terahhum eyleyüp bir kerre sormazsın benüm hâlim
Revâ mıdur ki sen şâh-ı kerîme diyeler zâlim
Benüm sultân-ı hûbânum efendüm Yûsuf-ı sâñî

Reh-i 'ışk içre ey Ravzî geçerseñ baş ile cândan
Saña anı ider kim gördi Yûsuf anı ihvândan
Mükedder eyledi ahvâlümü Ya'kûb-ı Ken'ân'dan
Benüm sultân-ı hûbânum efendüm Yûsuf-ı sâñî

25

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Gün gibi seyrân idenler on sekiz biñ 'âlemi
Görmediler saña beñzer mâh-peyker âdemi
Bir meleksin olma lutf it seg rakîbüñ hem-demi
Server-i mülk-i melâhat zill-ı Yezdânım Memi

Ey dehânı gonce sen kim bir gül-i gülzârsın
Bûstân-ı hüsn içinde serv-i hoş-reftârsın
Gülşen-i nâz içre niçün hem-nişîn-i hârsın
Ey gül-i gülzâr-ı cennet verd-i handânım Memi

Bir kıyâmet serv-kâmet mâh-tal'at hûbsın
Pür-melâhat gamze âfet bî-bedel mahbûbsın
Mısr-ı dilde Yûsuf-ı Ken'ân gibi mergûbsın
Ey şeker-handüm efendüm şâh-ı hûbânum Memi

Şîvesi vü nâzı çok bir dil-rubâsın nâzenîn
Cümle hûbân-ı cihân saña gulâm-ı kemterîn
Hıdmetüñ kılşa yaraşur hûri-i huld-i berîn
Ey melâhat kişverinüñ şâhı sultânım Memi

5 Gün yüzüñi görmegiçün meh yakar her şeb çerâğ
Mihr-i 'âlem bir yaña alur eline şeb-çerâğ
Rûz u şeb mihr-i ruhuñ seyrinden itmezler ferâğ
Ey ruhi mihr-i münîrüm mâh-ı tâbânım Memi

Mülk-i hüsne sâye salduñ husrev-i hûbânsın
Menba'-ı lutf u melâhat ma'den-i ihsânsın

Cümle ‘âlem bir bedendür sen içinde cânısın
Ey dil-i âvâremüñ ârâmı cânânım Memi
Tîr-i ‘ışkuñ câna geçdi ey şeh-i ebrû-kemân
Vaktidür kim cânımı kurbân idem saña revân
Ben ölürsem gam degül ‘âlemde sen sag ol hemân
Ey benüm rûh-ı revânım sevdüğüm cânım Memi
Ravzi-i üftâdeye mihr ü vefâlar vaktidür
‘Îd irişdi pâdişâhum merhabâlar vaktidür
‘Îş u ‘işret mevsimi zevk u safâlar vaktidür
Ey lebi âb-ı hayâtum Hızr-ı devrânım Memi

26

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Cân u dil tahtına şâh-ı ercemendüm gelmedi
Bûstân-ı lutfâ serv-i ser-bülendüm gelmedi
Mısr-ı gamda teşneyem cüllâb-ı kandüm gelmedi
N’ideyin hayfâ ki Lutfullâh efendüm gelmedi
Niçe döysün haste-dil bu kahr-ı hecrüñ nîşine
Lutf u himmet ni‘metinden taş tokunmaz dişine
Şeyh olan lâyıq mıdur cevreylemek dervîşine
N’ideyin hayfâ ki Lutfullâh efendüm gelmedi
Bu nühûset kim gönül mülkini virân eyledi
Düşmeni handân idüp ahbâbı giryân eyledi
Mihnet-i hasret baña dünyâyı zindân eyledi
N’ideyin hayfâ ki Lutfullâh efendüm gelmedi
Gelmege ‘ahd eylemişken ol şeh-i ‘âli-neseb
Yine hulf-i vaèdeye bilsem ‘aceb neyki sebab
Makdemine muntazırdur gerçi kim ahbâbı hep
N’ideyin hayfâ ki Lutfullâh efendüm gelmedi
Şehr-i İdincik diyârın itse teşrîf ol melek
Ravziyâ kutb-ı murâdum üzre dönerdi felek
Hakk’a çok itdüm tazarru‘ eyledüm yüz biñ dilek
N’ideyin hayfâ ki Lutfullâh efendüm gelmedi

27

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Soyal'dan tekye-i 'ışkuñda ben Mecnûn abdâlî
Belâ vâdîlerinde oldı göñlüm gussa pâ-mâlî
Gam-ı zülfüñle 'uşşâkuñ perîşân oldı ahvâlî
Meded ey pîr olası nev-cevânum Pîrice Bâlî

O kadd ü kâmet ile serverâ serv-i revânsın sen
Ol iki çeşm-i zîbâyile bir hûr-ı cinânsın sen
Kuluña 'adl ü dâd eyle begüm şâh-ı cihânsın sen
Meded ey pîr olası nev-cevânum Pîrice Bâlî

Düşüp çâh-ı gam-ı hâl-i zenahdâna dil-i mahzûn
Dem-â-dem kanlar aglar hasretüñde dîde-i pür-hûn
Firâk-ı leyli-i zülfüñle kılma gel beni Mecnûn
Meded ey pîr olası nev-cevânum Pîrice Bâlî

Gülistân-ı letâfetde açılmış bir gül-i tersin
Melâhat âsmânında meh ü mihre ber-â-bersin
Beni cevır ile öldürme 'adâlet kânı serversin
Meded ey pîr olası nev-cevânum Pîrice Bâlî

Beni yâd itmeyüp her gâh olursun yâd ile yârân
Revâ mıdur ki hercâyî ola sencileyin cânân
Cefâ tîrine ovmâc itme Ravzî bendeñi her an
Meded ey pîr olası nev-cevânum Pîrice Bâlî

28

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün

Bir yâr-ı sâfî-meşreb
Kim gördi kim işitdi
Bir dil-ber-i şekker-leb
Kim gördi kim işitdi

Elden çıkardum anı
Çeşmüm akıtdı kanı
Ol yâr-ı nev-cevânı
Kim gördi kim işitdi

Ne âşinâ ne yâdın
'İşkî gamıyla şâdın

Ol cân u dil murâdın
Kim gördi kim işitdi

Âh oldu baña pîşe
Taşlar tokundı diş
Mihr itdügin hemîşe
Kim gördi kim işitdi

Ol serv-i ser-fîrâzı
Ol yâr-ı ‘işve-bâzı
Ol şûh-ı dil-nüvâzı
Kim gördi kim işitdi

Vasf itdüm ol nigârı
Saldum cihâna nârı
Ol yâr-ı şîve-kârı
Kim gördi kim işitdi

‘Işk oldu çünki hâdis
Ben oldum aña vâris
Bunun gibi havâdis
Kim gördi kim işitdi

Eş‘âr-ı pür-sanâyi‘
Esrârüm itdi şâyi‘
‘Akl u dil oldu zâyi‘
Kim gördi kim işitdi

Cûy-ı sirişke kanmış
Hûn-ı dile boyanmış
Ravzî’ veş oda yanmış
Kim gördi kim işitdi

MUHAMMESLER

1

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Âfitâb-ı burc-ı hüsne kimse yok hem-ser baña
Hıdmetümde mihr ü meh her rûz u şeb çâker baña
Meclis-i cân-bahşum içre mâh-ı nev sâgar baña
Bir şehensâham melâhat tâcıdur efser baña
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne pür-cefâ dirler baña

Niçe ‘âşık yoluma harc itdi gerçi mâ-melek
Tîr-i hicrânımla deldiler hemân ancak yürek
Rûy-ı mehtâbumla hergiz rû-be-rû olmaz melek
Dâ'imâ kutb-ı murâdum üzre devr eyler felek
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne pür-cefâ dirler baña

Bir meh-i nâ-mihrbânım kimseye yok şefkatüm
Dâ'imâ cevr ü cefâ itmek olupdur ‘âdetüm
Cevr ile dünyâyı yakup yıkmaga var kudretüm
‘Âşık öldürmek benim kim pîşüm ednâ san‘atım
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne pür-cefâ dirler baña

Kâmetüm Tûbâ lebüm Kevser zebânım selsebîl
‘Âşık-ı sâdıklara la‘lüm zülâlidür sebîl
Hüsni bî-hemtâmı görürse melek olur hacîl
Zülfümün her bir kılında bağlıdur yüz biñ ‘alîl
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne pür-cefâ dirler baña

Vây aña kim kıla anı çeşm-i bîmârum sakîm
Derd-i bî-dermânı tîmârına ‘âcizdür hakîm
‘Âşık hışm ile kahr itmekte akrânım ‘adîm
İtdüm ey Ravzî gönüller mülkini pür-şûr u bîm
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne pür-cefâ dirler baña

2

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Encümâsâ hûb-rûlar meh-likâ dirler baña
Şâh-ı iklîm-i cefâyam bî-vefâ dirler baña
Cevrümeye gâyet bulunmaz pür-cefâ dirler baña
Merve hakkı kible-i ehl-i safâ dirler baña
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne Mustafâ dirler baña

Bir nigâr-ı şîvekârın nâzenînin dil-berin
Âfitâba ser-fürû itmez ben ol meh-peykerin
Bî-nazîr u bî-bedel bir dil-ber-i bâlâterin
Gerçi çok erbâb-ı hüsn ammâ ki ben ser-defterin
Pâdişâh-ı mülk-i hüsnem Mustafâ dirler baña
Sıyt-ı cevrum kâ'inâtı kıldı memlû ser-be-ser
Yakdı şem'-i hüsnüme pervâne diller bâl u per
Hem-zebân olmak baña bir demde biñ dünyâ deger
Katl-i 'uşşâk itmege şemşîr-i hicrânım yeter
Pâdişâh-ı mülk-i hüsnem Mustafâ dirler baña
Gün gibi eflâk-i cevri dâ'imâ devr eylerin
Menzilüm geh burc-ı 'akreb gâh olur sevr eylerin
Kande kim bir mübtelâ görsem aña cevri eylerin
'İşkîmuñ her hastasına hoş 'aceb tavr eylerin
Pâdişâh-ı mülk-i hüsnem Mustafâ dirler baña
Dem-be-dem 'uşşâka zahm-ı hancer-i hicrândan
Kûyumuñ etrâfı mâl-â-mâl olupdur kandan
Bir tabîbem halkı me'yûs eyledüm dermândan
Ravziyâ sen dahı gel usanduñ ise cândan
Pâdişâh-ı mülk-i hüsnem Mustafâ dirler baña

3

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Şevk-ı bülbülle tolu her kûşesi bâg u bahâr
Sünbül ü güldür çemen sahrâsı cümle lâlezâr
Her makâmı dil-güşâdur her kenârı cûybâr
Gülşeninde bülbülâsâ nâle eyler sad hezâr
Hak budur bâg-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
Sanki gülzâr-ı cinândur anda hûbân-ı cihân
Kimi gül-rû kimi sünbül-mû kimi serv-i revân
Reşk-i Firdevs-i berîn olsa yaraşur her zamân
Gülsitânın seyr iden bulur hayât-ı câvidân
Hak budur bâg-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
Ravza-i bâg-ı cinândur her mekânı cân-fezâ
Selsebîl ırmağıdır her çeşmesârı gûyiyâ
Hâk-i 'anber-bârına reşk eyledi müşk-i Hıtâ

Gülşen-i Firdevs'e teşbîh eylesem anı n'ola
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Orta yirinde bitüpdür bir çenâr-ı bî-bedel
Bî-bedellikde meger Tûbâ ola añâ bedel
Var mı 'âlemde nazîri ey dil insâf eyle gel
Bâm-ı çarha irmiş anı Sidre'dür dirsem mahal
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

- 5 Karşusunda ol temâşâlık ki var budur haber
Kim Süleymân'dan kalupdur ol binâ-yı mu'teber
Hoş mu'allâ kasr imiş seyr eyle ey sâhib-nazar
Burc u bârûsı bülend evc-i Süreyyâ'dur meger
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Taş yapısı ak mermer iç yüzi zerrîn-hışt
Tâk u evvânı musavver toprağı 'anber-sirişt
Lâlezâr u murgzâr etrâfi gûyâ ki behişt
Meyl ider âb u hevâsına anuñ her hûb u zişt
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

İsterin Hak'dan anı kim haşre dek ma'mûr ola
Zerre-i hâkinden anuñ çeşm-i bedbîn dûr ola
'İşret ü 'iş ile halkı tâ ebed mesrûr ola
Lutf-ı Yezdân ile dâ'im her biri me'cûr ola
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Var o yirde âsmânâsâ melekler bî-hisâb
Sanıla meşhûr-ı'âlem dil-ber-i 'âlî-cenâb
Her birine mübtelâ olmuş hezârân şeyh u şâb
Görse ol meh-rûları şermende olur âftâb
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Evvelâ Hünkâr-ı sâni bir melek-manzar biri
Yaraşur olursa bu dîvâneñ ol ser-defteri
Ser-be-ser mecmû'-ı hûbân olmuş anuñ leşkeri
Seyre çıkdukça temâşâ eyle anı gel beri
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

- 10 Biri bir ebrû-hilâl u ruhları mihr alnı mâh
Mustafâ'dur nâm ile hûbân içinde oldı şâh
Aldı gönülüm nâ-gehân eliyle ol çeşm-i siyâh

Bed nazardan sakla ol şâh-ı cihânı yâ İlâh
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi bir mâh-rû nâmıyla Kâdîzâde'dür
Mîve-i mihr ü vefâdan servetüñ âzâdedür
Âşinâlık eylemez bizümle meyli yâdadur
Şeh-süvâr-ı hüsn olanlar hep aña üftâdedür
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Hacı Bayram oğlı dirler birisi bir mâhdur
Ka'be-i kûyî dil ehline ziyâretgâhdur
Bendesidür cümle halk ismi Mehemmed Şâh'dur
Sürmeyen yüzini hâk-i pâyine güm-râhdur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi bir beg güzeldür kimseye itmez vefâ
Leşkeri cevri ü cefâdur mülk aña hüsn ü behâ
Müstehakk-ı tâc-ı devletdür disem lâyık aña
Mülk-i hüsne anı şâh eyle İlâhî dâ'imâ
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Düldül-i hüsne süvâr olmuş birisi bir perî
Haydarîâsâ 'Ali Bâlî'nüñ oldum Kanber'i
Ben degül cümle vilâyet halkı oldı çâkeri
'Âlem içre bîşe-i hüsnüñ odur şîr-i neri
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

15 Biri bir Bakkalzâde bî-terahhum kîne-cû
Dirheme mâ'il terâzû gibi gördüm rû-be-rû
Teşne-diller şerbet-i güftârın eyler ârzû
'Âşîka cevri ü cefâ itmek olupdur aña hû
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Menba'-ı hüsn ü behâ biri Mehemmed'dür be-nâm
Fikr-i câm-ı la'liyile oldı dil mest-i müdâm
Rûy-ı mehtâbına mihr-i 'âlem olmuşdur gulâm
Hâli dâne murg-ı dil saydına anuñ zülfî dâm
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri âhenger Mehemmed Şâh'dur ol yârı gör
Âheni nerm eyler âteş ol ruhı gül-nârı gör
Ko 'inâdı 'ârif ol dükkâna gel yalvarıgör

Küfr-i zülfi olmuş îmân ehlinüñ zünnârı gör
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Dil-berüñ biri demürce Mustafâ bir mâh-ruh
Ây olur bir kerre göstermez baña ol şâh ruh
'Arz ider ağyâra ammâ gün gibi hergâh ruh
Tañ degül vird-i zebânum olsa her dem âh ruh
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Hamza Bâlf'dür biri bâlâ-bülend ü ser-firâz
Nev-cevân u nev-resîd u dil-pesend u dil-nüvâz
Nâz u istiğnâ ider 'âşıklar itdükce niyâz
Aña çok çok hizmet it ey dil yakîn ol az az
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

20 Biri kılıccı Hasanzâde Hüseyin ol mâhdan
Eylesem tañ mı şikâyet toldı 'âlem âhdan
Leşker-i gam tîğ-i mihnetle gelüp ol şâhdan
Kıldı yağmâ sabr u ârâmı dil-i âgâhdan
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Nâmı Oruç Bâli'dür birisi bir bakkâldur
Rûz-ı vashı ol mehüñ 'îd-ı mübârek-fâldür
Ruhları gül sözleri şeker tudağı bâldur
'Âşık-ı dil-hastesi olan 'aceb hoş-hâldür
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birinüñ nâmı Memi bir çihre mihr ebrû hilâl
Gördüm anuñ gün yüzün hâtırda kalmadı melâl
Tañ degüldür irse mihr-i 'âleme her gün zevâl
Olmış anuñ hüsn-i bî-hemtâsına âşüfte-hâl
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Bir börekcîdür biri sevsem 'aceb mi anı ben
Dâ'imâ 'âşkı furûnında yanar cân ile ten
Bağrumı gerçi kıyar nâz ile ol nâzük-beden
Hoş gelür cevri baña ammâ miyâne itmeden
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri Gâfilzâde'ye şâkird olan Mahmûd'dur
Kaşlarında *Kâbe kavseyin* âyeti mevcûddur
Devlet anuñ kim aña 'uşşâkdan ma'dûddur

- Hûy-ı nâkinden o şâhuñ bendesi hoşnûddur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- 25 Biri Ahmed nâm ile Karabıyık olmuş lakab
Cümleden a'lâ vü müstesnâ disem olmaz 'aceb
Halk-ı 'âlem ser-be-ser âşüfte olmuş aña hep
Pîşesi 'uşşâkın öldürmek olupdur bî-sebeb
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Birinüñ nâmı Mehemed kendü bir 'ayyârdur
'Âşıkına rahmı yok bir bî-vefâ dildârdur
'Arz-ı hâl eyler aña bilsem 'aceb kim vardur
'Âlemi bir şîveye satmış geçer mekkârdur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Biri bir 'ahdine turmaz bî-mürüvvet bî-kerem
Eyledi 'ahdi-sıfat ser-menzilüm mülk-i 'adem
Râh-ı 'ışkında yaşum akdukça çekmezdüm nedem
Hâneme rencîde kılsa ol Mesîhâ-dem kadem
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Biri İbrâhîm Bâlî'dür halîl-i cân u dil
Mîhr ü mâhı pertev-i hüsni ider anuñ hacil
Bî-nazîr u bî-bedel garrâ güzeldür şöyle bil
Kıl nazar her vech ile a'lâdan a'lâ mı degül
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Biri Turmuş Bâlî'dür kassâblık san'at aña
Dahı koyunda yaraşur kuzıdur ol bî-vefâ
Câme-i âl ile gördükce ben anı dâ'imâ
Çok büyükce kana girmişsin disem cânâ n'ola
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- 30 Kethudâzâde biri nâmiyle Ahmed Bâlî'dür
Kâkülünüñ hâtır-ı fâtır perîşân hâlidür
Her sözi şekkerdür ammâ la'li oğul balıdur
Vuslatı bâğında şeftâlûların almalıdur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Birisi bir bî-vefâdur adına dirler Kaya
Yüregi taşdur anuñ kim aña 'âşık olmaya
Bir mü'ezzinzâdecikdür lîk gelmez okıya

Hâk-i pâyi dîde-i cânımda ‘ayn-ı tûtiyâ
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Koca Tayı'nuñ biri şâkirdidür bir gizlü genc
 Bende-i efkende olmışdur aña her pîr ü genc
 Nakd-i ‘ömri aña harc itdüm egerçi penc penc
 İrmedüm vaslına çekdüm niçe yüz biñ dürlü renc
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Hıdmetinde şehr emîninüñ biri bir gonce-fem
 Yaraşur gülzâr-ı hüsn içre açılmış gül disem
 Bülbül-i şûrîdesi çekmez cefâ-yı hâr-ı gam
 Kadd-i mevzûnidur anuñ serv-i gülzâr-ı kerem
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Birisi Nacaklızâde bir nigâr-ı nâzenîn
 Başıña dir ‘akluñı ey dil nacağından sakın
 Karşu varursañ bıçağına hezârân âferîn
 Gülsitânında açılmış lâle sünbül yâsemîn
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 35 Biri bir bâfendedür ismi Murâd-ı bî-vefâ
 Hûb-rûlarda bulunmaz aña beñzer pür-safâ
 Lâmi’ olmuş rûy-ı mehtâbında nûr-ı Mustafâ
 Ser-be-ser iklîm-i istiğnâ musahhardur aña
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Dil-berüñ biri Hızırcıkzâde'dür bir hoş perî
 Vaslına cümle cihân halkı olupdur müştêrî
 ‘Ar‘ar-ı bâğ-ı vefâdur dirler ol bâlâ-teri
 Soyunup meydâna girdüm yolına kodum seri
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Birisi nâmıyla Bayram ehl-i san‘at bir güzel
 Merhabâ eyler dirîgâ aña her bir nâ-mecel
 Key yaraşukdur libâs-ı hüsni anuñ mâ-hasâl
 Görmesin bâd-ı hazândan berg-i ruhsârı hâlel
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Biri ‘Abdi Şâh'ıñ oğlı bir nigâr-ı ser-bülend
 Dâ'imâ bî-bâk u bî-pervâ gezer ol şeh-levend
 Murg-ı diller saydına zülfini kılmışdur kemend

Dilerem kim ırmeye aña yavuz gözden gezend
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
Kazı yanında birisi bir perî-peyker melek
Kazı çıkmış aradan hep anuñ olmış mâ-melek
Key münâsıbdür aña ol hulle-i zerrîn benek
Hüsn-i bî-hemtâda yokdur aña hergiz müşterek
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

40 Biri İlyâs oğlıdur adına dirler Mustafâ
Yaraşur kûyına dirsem kible-i ehl-i safâ
Cânuma geçdi benüm hâr-ı mugaylân-ı cefâ
Zemzem-i eşküm görüp kılsa n'ola bir kez vefâ
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri bir meh-pârecikdür kim ider berberlicik
Cümle hûbân encüm olsa eyler ol ülkerlicik
Kasd-ı fasd itse ider müjgânları neşterlicik
Hak budur kim hoş münâsıbdür aña dil-berlicik
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi usta Hasan kardaşidur nâmı Memi
'Âşık-ı bî-çâre diller derdinüñ oldur emi
Sînesidür kara bağrum yâresinüñ merhemi
N'ideyin ammâ erâzil zümresidür hem-demi
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi Bengî-lakab ammâ ki bir garrâ güzel
'Âlem-i hüsn içre bî-akrân u bî-hemtâ güzel
Eyledi hayrân beni ol gözleri şehlâ güzel
Serv-i bustân-ı melâhatdür o hoş bâlâ güzel
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi bir Bendezâde hüsn ile şâh-ı cihân
Bende-i dil-dâde olmış aña her pîr ü cevân
Yüzini pür-şevk olur gördükce mihr-i âsmân
Vaslına Rûm'uñ harâcın virüp aldum râygân
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

45 Birisi Muslî Re'îs olmak dilerseñ âşinâ
Bahr-ı hicrânına gark olmak gereksin evvelâ
Bî-edeblikdür ser-i kûyına varmak dâ'imâ

Yılda bir gün meh yüzün görmek yeter ey dil saña
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri Yûsuf Bâli bir zîbâ nigâr-ı mâh-rû
Vuslatın Ya'kûb-ı dil kılur dem-â-dem ârzû
Hûblar çâh-ı zenahdânına eyler ser-fürû
Kimseye yok meyli istiğnâ olupdur aña hû
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi nev-reste Yûsuf'dur yañağı lâle-gûn
Leyli-i zülfî yeter boynumda zencîr-i cünûn
Kâmet-i bâlâsı fikri kıldı kaddüm ser-nigûn
Mû-miyânı 'ışkına düşdüm olup zâr u zebûn
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri başum tâcî rûyum aña hâk-i pây olur
Gün yüzün görmek baña olmaz müyesser ay olur
Bezm-i hicrânında kaddüm çeng ü nâlem nây olur
Gelse güftâra eger tûti-i şekker-hây olur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri gerçi bir siyeh-çerde nigâr-ı hûbdur
Ol benüm yanumda ammâ cümleden mergûbdur
Bir melâhat kânı bir zîbâ güzel mahbûbdur
Yaraşur her geydügi endâmı pür-üslûbdur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

50 Biri bir hercâ'i dil-ber nâmı 'Abdî Bâli'dür
Dergehinde boynı bağılu bendesi olmalıdır
'Aklımı tâlân iden gül-ruhlarınıñ alıdur
Şeh-süvâr-ı hüsn olanlar ser-be-ser pâ-mâlidür
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Bir güzeller şâhıdır birine dirler Karakaş
Cümle makdûrın aña harc itdi çeşm-i sîm-pâş
Kıl hazer ol bî-vefâdan ey gönül gâfil me-bâş
Bir pul itmez 'ışk meydânında yüz biñ cân u baş
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri Turgudzâde Ahmed san'atı neccârlık
Turreesinde 'âşıkun 'ömrin keser tarrârlık
Gelse bu vîrâneye kılsa eger mi'mârlık

Kalmaz idi hâne-i dil-tengüm içre darlık
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var
Biri mihr-i burc-ı hüsn ammâ ki nâmı Mâh-ı nev
Âsmân-ı behcetüñ bedr-i temâmı mâh-ı nev
Ser-fürû idüp kime virmez selâmı mâh-ı nev
Gün gibi meşhûr-ı âfâk olmaya mı Mâh-ı nev
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var

Bir perîdür biri dirler adına Kurşun Döken
Eşkümü sîm itdi reng-i rûyumı altûn döken
Kaddi ceng eyleyüp ol kâmeti mevzûn döken
Eyledi cevri ü cefâ resmin baña kanun döken
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var

55 Biri Fazlî Bâli'dür varsañ eger dükkânına
Dâ'imâ mazhar düşerdüñ fazla-i ihsânına
Bir nefesde âdemüñ cânlar bağışlar cânına
Behremend-i 'ömr olur her kim ki varsa yanına
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var

İkisi iki bürâderdür ki gördüm anları
Zînet olmuş gûn-e-gûn halvâ ile dükkânları
'Âşık-ı hayrânlarıyla ol halâvet kânları
Çâr-sû içre iderler dâ'imâ dîvânları
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var

Birisi bir tâlib-i 'ilm-i ilâhî sûhte
Âsmân-ı hüsnüñ olmuş mihr u mâhı sûhte
İtdürür 'ıškuñda baña her gün âhı sûhte
Öldürür cevriyle bu ben bî-günâhı sûhte
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var

Birine dirler Katırcızâde bir ferhunde zât
Niçe şâhı eylemişdür nat'-ı hüsnî içre mât
Lebleri yanında kemter hâkdür kand-i nebât
Nâz ile cevlân idüp meydân-ı hüsnâ saldı at
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehir-i İdincik ki var

Gülşen-i hüsnüñ güli biri Ebû-bekr-i kerem
Yaraşur ol gonceye Sıddık-ı sânidür disem
Vuslatı bâğından olmadum dirîgâ muğtenem

Anuñ ancak yâr-ı gârı olmayan şeydâ benem
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

60 Birisi Hâcî 'Ömerzâde zarâfet kânidur
Ben aña Bû-bekr-i sânidür disem erzânidür
Hâsılı mülk-i hayânuñ Hazret-i 'Osmân'idur
Ol 'Ali-heybet şecâ'at kûhınuñ arslânidur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi nâmıyla Ahmed Şâh'dur bir nev-cevân
Tañ mı yüzün sürse hâk-i pâyine şems-i cihân
Gözüm 'âlem görünmez olsa çeşmümden nihân
Dâ'imâ evsâf-ı la'idür baña vird-i zebân
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi bir meh-cebîn ü nâzenîn ismi Hasan
Zehr-i hicrânidur anuñ 'âşıkuñ 'ömrin kesen
Boynuma taksam n'ola sevdâ-yı zülfinden resen
Ben ölürsem gam degül olsun hemân ol sağ esen
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi bir pâdişâh-ı mülk-i hüsn ismi Hüseyin
Kerbelâ-yı 'ışkına cân virmek oldu baña deyn
Zikr-i nâmıdır viren bu defter u dîvâna zeyn
'Ömrümüñ tûmârını tayy itdi hatt-ı 'ârızeyn
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birinüñ nâmı Dede mestûrdur peşmînede
Kimse hem-râh olamaz anuñla kibr ü kînede
Kendi görür mislini ancak hemân âyînede
'Andelîb-i cân u dildür kim yaraşur sînede
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

65 Gonçe 'İsâ'dur biri ölmüşleri ihyâ ider
Gülşeninde bülbül-i gûyâları şeydâ ider
Kâmeti rûz-ı kıyâmetden haber îmâ ider
Başum üstünde yirüñ var dirsem istiğnâ ider
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Biri bir Kız Nakşi dildâr u nigâr-ı zen-sıfat
Deldi tîr-i cevri ammâ sînemi sûzen-sıfat
İttihâd itsem eger anuñla cân u ten-sıfat

Sâde pehlûya çekerdüm anı pîrâhen-sıfat
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi bir hande-rû giryân ider 'uşşâkını
Tağıdur sevdâ-yı zülfi sünbülün evrâkını
Bülbülâsâ inledür gülzârınuñ müştâkını
Tutsa 'âşıklar n'ola şemsîrine a'nâkını
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Bir melâhat menba'idur birinün ismi Nasûh
Yazsa şârihler kitâb-ı hüsnine yüz biñ şürûh
Bâb-ı vasfindan yine hiç kimseye olmaz fütûh
Vuslatına sabr-ı Eyyûb ile lâzım 'ömr-i Nûh
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi Etmekcizâde nâm ile Mahmûd'dur
Ni'met-i vaslı müdâm etmek gibi maksûddur
Fürkatinde gökler âhumdan benüm pür-düddur
Ansuz olsam bir nefes 'âlemde yirüm oddur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

70 Kul Hızırzâde biri bir mâh-çihre âftâb
Pâdişehler aña bende ol şeh-i 'âlî-cenâb
'Ârızı mihr-i münevver kâküli miskîn sehâb
Göz kamaşur yüzine bakmağa mâni'dür hicâb
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi Hammâmcınuñ oğılı bir bâlâ dırâz
Başuma kaynar sular koydı benüm ol ser-firâz
Soydı 'uryân itdi el-hâsıl beni ol dil-nüvâz
'Ömrin efzûn eylesin anuñ o Hayy-ı bî-niyâz
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Nâmı Ahmed'dür birinün bir mükerremzâdedür
Bâğ-ı Firdevs-i vefâdan çıkmış âdemzâdedür
Bî-bedel bir beg güzel bir mîr ekremzâdedür
'Âlemün makbûli bir şâh-ı mufahhamzâdedür
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birine Zü'n-nûn-ı Mısırî dirler ol bir goncedür
Fikr-i şâm-ı zülfi ehl-i dillere eglencedür
Bir nihâl-i tâzedür bir dil-ber-i nârincedür

‘Âşika cevri hemân bir kerre yalvarıncadır
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
Birisi bir menba‘-ı cûd u ‘atâ kân-ı vefâ
Süfrevi-i ihsânına mecmû‘-ı ‘âlem imtilâ
Anası anuñ gibi beş beş toğursun dâ'imâ
Ol kerem kânına bizden lâzım olmışdur du‘â
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var

75 Hızr-ı sânidür biri cânım sever ol dil-beri
Hak budur kim çeşme-i hayvâna beñzer lebleri
Hâlidür Ye‘cûc kendi mülk-i hüsn İskender'i
Çeşmüñe kuhl-ı cilâdur gözün aç hâk-i deri
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var

Biri Kassâb oğlıdur ‘uşşâkını kurbân ider
Lâf olamaz dir isem bir günde yüzbiñ kan ider
Şâhdur her bendeye cevri ü sitem ihsân ider
Yâr olur ağyâr ile ben hasteyi bî-cân ider
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var

Birinüñ Ca‘fer’dür ismi bir nigâr-ı pür-hüner
‘Âşikuñ hâlin bilür bir yâre ‘âşıkdur meger
Kıl nazar ol iki nûr-ı dîde dünyâlar deger
Ol güler ben itdügümce bülbülâsâ nâleler
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var

Biri Hâcî Bâli idüp Ka‘be-i kûyn tavâf
Mû-miyânı seyrine sa‘y itdi tab‘-ı mû-şikâf
Merve hakıçün Safâ ile idüp dil ittisâf
Lezzet-i hurmâ-yı la‘lin hâsil itdi bî-hilâf
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var

Cennet-i hüsn içre biri nâm ile Rıdvân'dur
Ser-be-ser yanında hıdmetkâr olan gılmândur
Vaslı ol hûrîveşüñ dil derdine dermândur
Kaddi Tûbâ la‘li Kevser bir kerîmü’ş-şândur
Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var

80 Birisi Halvâcızâde tatludur şeker gibi
Anı hayrân dil sever halvâ-yı şîrîn-ter gibi
‘İş iderdüm bezm-i ‘âlem içre şîr-i ner gibi

Emsem anuñ leblerin her demde kâhîler gibi
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 Dil-pesendüñ birisi bir şâh-ı heft-iklîmdür
 Ben gedâdan ger su'âl eylerseñ anı kimdür
 Dimek olmaz ismin ammâ harf-i evvel mîmdür
 Kaşları altûna beñzer reng-i rûyı sîmdür
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 Birinüñ zâhir zenahdânında çâhı Yûsuf'üñ
 Cân u diller bend ider zülf-i siyâhı Yûsuf'üñ
 Çeşm-i câna tûtiyâdur hâk-i râhı Yûsuf'üñ
 'İşkî dilden olmasun hâlî İlâhî Yûsuf'üñ
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 'Abdirahmân'üñ biri şâhı cemî'-i 'âlemüñ
 Dil-ber-i makbûlidür mecmû'-ı nesl-i 'âdemüñ
 'İlm okur şâkirdi olmışdur İmâm-ı A'zam'üñ
 Bende-i ednâsı ol 'izzetle geçsün her demüñ
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 Birisi iklîm-i hüsnüñ 'İsi-i devrânıdur
 Aña Hızrîzâde dirler ol bir âdem cânıdur
 Hüsn-i savtı sanki Dâvud nebî elhânıdur
 Küfr-i zülfî ehl-i 'ışkuñ dînidür îmânıdur
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 85 Bî-vefânuñ biri Kâsımzâde Muslî Şâh'dur
 Kısmeti 'ışk ehline her demde âh u vâhdur
 Her melek-rû necm-i hüsn ol içlerinde mâhdur
 'Âşikuñ cânına mahbes gabgabında çâhdur
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 Biri olmuş bir gül-i gülzâr-ı hüsnüñ bülbülü
 Kim henüz ol gonce-i nev-reste sevmiş bir güli
 Gonce-i bâğ u melâhat ağzı kâkül sünbülü
 Niçe miskîni tutup zencîre çekmiş kâküli
 Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
 Biri Tuzcızâde'dür bir dil-ber-i şîrîn-keîâm
 Cümle hûbân içre ol *ke'l-milh* olupdur *fi't-ta'âm*
 Hüsnini seyr itdürür 'uşşâka ol pür-ihtîşâm

Ol melâhat kânına muhtâc olupdur hâs u ‘âm
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Birine dirler Karañgıllı Mehemmed nâm ile
 Cem‘ idüp hûbânı bezm eyler mi [ol] gül-fâm ile
 İsterin kim Hak müyesser eyleye eyyâm ile
 ‘İş u ‘işret eyleyem ol rind-i dürd-âşâm ile
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Birisi Bâkî Re’îs’üñ oğlıdur bir serv-kad
 Gülşen-i hüsne gül-i nev-restedür ol lâle-had
 Düşdügince ‘âlem içre kalb-i a‘dâya hased
 ‘Ömr-i bâkî rûzi kılson aña evvel Hayy ebed
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 90 İkisi iki bürâder birbirinüñ hem-seri
 Öldürürler cevri ile her ‘âşık-ı bî-dilleri
 Çarh-ı hüsnüñ biri mâhı biri mihr-i enveri
 Kıldılar pâ-mâl-i gam kahr ile ben hâkisteri
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Birisinüñ nâmı Yûsuf bir melâhat kânıdur
 Şehre yakında müsâfür gelmiş âdem cânıdur
 Bendesine bende olan ‘âlemüñ sultânıdur
 Gabgabınuñ çâhı mücrim göñlümüñ sultânıdur
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Çâr-sû-yı hüsn içinde birisi bir ser-terâş
 Kelle-i ‘uşşâkı tîğ-ı cevri ile eyler terâş
 Kılır aña ser-fürû her kimse kim ister terâş
 Nâz ile şiveyle anı eyler ol dil-ber terâş
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Biri hammâm içre bir garrâ güzel dellâkdür
 Baş keser kanlar döker hem cüst u hem çâlâkdür
 Ayağına rûy-ı zerdüm ferş u cismüm hâkdür
 Tîğ-ı cevriinden dilüm mecrûh u sînem çâkdür
 Hak budur bâğ-ı İrem’dür şehr-i İdincik ki var
 Birisi Ferhâdzâde dil-ber-i şîrîn-keîâm
 Âsitânında olupdur niçe husrevler gulâm
 ‘Âşık olmuş hadd-i gülgûnına cümle hâs u ‘âm

- Zülf-i şebdîzine bağlanmış göñüller bi't-temâm
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- 95 Birisi aña bürâder mâh-ruh bir âftâb
Görmege her gün yüzün mihr-i sipihr eyler şitâb
Sîne tennûrında itdüm bağrumı ey dil kebâb
Eşk-i hûnînüm görüp rahm itmez ol 'âlî-cenâb
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Dil-ber-i nâ-mihrbânuñ birisi Mansûr'dur
Ruhları bedr-i dücâ zülfi şeb-i deycûrdur
Gerçi hüsn-i 'âlem-ârâyile ol meşhûrdur
Pertev-i mihr-i vefâ ammâ dilinden dûrdur
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Birisi 'Abdu'l-Celîl'ün oğlı bir ra'nâ beşer
Cümle hûbân içre bir mahbûb müstesnâ beşer
Kıl nazar insâf ile gör kim niçe zîbâ püser
Her gören bî-ihyâr ider 'aceb a'lâ püser
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Birisi bir dil-ber-i bî-misl ü hem-tâ mûy-tâf
'Âşıkına kara çullar geydürür ol bî-hilâf
Çağırup Hakk'a derûndan *neccinâ mimmâ nehâf*
Ka'be-i kûyını yüz biñ sa'y ile kıldum tavâf
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Biri İslâm oğlı Musli bî-hakîkat bî-vefâ
Dîni yok bir kâfir itmez itdügin anuñ baña
Bâr-ı cevrin çekmege yok tâkatüm yâ Rabbenâ
Hâlûme rahm idüp insâf eylemez insâf aña
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- 100 Bir güzeldür biri dirler adına Yanık Hasan
'Âşıkın eyler şeb-i hecrinde uyanık Hasan
Şimdi bir 'Azrâ-sıfat sevmiş olup Vâmık Hasan
Yaraşur her dâ'imâ dirsem aña 'Âşık Hasan
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var
- Biri bir başmakcı dil-ber kaddi mevzûn şekli hûb
Ayağa saldılar işin yoğ iken hergiz 'uyûb

Çekdürürken dâ'imâ 'uşşâka envâ'ı görüp
Hıdmetine meyl ider hikmet budur kim her kulûb
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Dil-berüñ nâmıyla 'İsî Bâli dirler birine
Yirde görse kûyını gökde Mesîhâ yirine
Gerdenin tutarsa 'âşık yirüdür şemşîrine
Niçe diller bend olupdur zülfinüñ zencîrine
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Birisi şâh-ı cihânuñ bir dil-âver bendedür
Çihre-i meh-tâbına hurşîd-i hâver bendedür
Kaddi şimşâdına ey Ravzî sanavber bendedür
Hâsılı deryâ-yı hüsne bir şinâver bendedür
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Haşre dek söylense bulunmaz nihâyet ey gönül
Bu yirüñ mahbûbına yok hadd ü gâyet ey gönül
Her biri bir kad-kıyâmet gamze âfet ey gönül
Ger kıyâma gelseler kopar kıyâmet ey gönül
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

105 Hâric ez-defter niçe nev-resteler var bî-'aded
Ân-ı ruhsârına olmuş iki ebrû iki med
Hâme tahrîr idemez zîrâ ki gördüm lâ-yu'ad
Her birisin şâ'ir-i hâdis ider şî'rinde 'ad
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

Yâ İlâhî her birine rûzı kıl 'ömr-i dırâz
Kâmet-i bâlâyile her biri olsun ser-firâz
Serv-kadler nâz idüp 'âşıklar itdükce niyâz
Tâzelensün her birinüñ sebz-i 'ömri kış u yaz
Hak budur bâğ-ı İrem'dür şehr-i İdincik ki var

4

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Aç gözüñi bâb-ı Hakk'a togrı varan râhı gör
Münkir olma sırr-ı hûya 'ârif-i âgâhı gör
Râh-ı Hak'da gice gündüz derd ile evvâhı gör
Müşkilât-ı fenn-i 'ışkı kâşif olan şâhı gör
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

Câmi‘-i Hak’da ne vaktin kim ‘ibâdât eylese
Yiri gögi ditredür Hakk’a münâcât eylese
Hak kabûl eyler du‘âsın ‘arz-ı hâcât eylese
Mât ider sâhirleri keşf-i kerâmât eylese
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

Fahr-i âl-i Mustafâ’ya ol durur kâ’im-makâm
Ravza-i Sultân Emîr anuñla buldı intizâm
Ka‘be-i kûyın tavâf eyler melekler subh u şâm
Nûrdan bir serv olur kılsa namâz içre kıyâm
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

Olayın dirseñ eger makbûl-i erbâb-ı himem
Rûyuñı hâk-i reh-i dergâhına sür dem-be-dem
Gel nazar kıl kurb-ı Hakk’a niçe basmışdur kadem
èÂrızında berk urur nûr-ı Resûl-i muhterem
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

5 Zümre-i erbâb-ı ‘ıška kılayın dirseñ duhûl
Gitme dergâhından ey dil gel o şâhuñ sen sen ol
Tâlibi matlûbına irişdürür bir demde ol
Anuñ ile buldı revnak türbe-i Âl-i Resûl
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

Teşne-leb gezme yabanda çeşme-i hayvâna gel
Taña kalmış necmi terk it şems-i ‘âlî-şâna gel
Dâmen-i kesretten el çek menba‘-ı ihsâna gel
Rûy-ı vahdet gösteren âyîne-i ‘irfâna gel
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

Diler iseñ saña seyrângâh ola ‘arş-ı berîn
Tûtiyâ kıl dîde-i cân u dile hâk-i derin
Pâdişâh-ı dehre istignâ iden sultân-ı dîn
Şimdi kimdür bilmek isterseñ eger ‘ilme’l-yakîn
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

Ey dil isterseñ eger dünyâ vü ‘ukbâ devletin
Sen sen ol al anuñ ecdâd-ı ‘ızâmı himmetin
İşiginde bende-i ednâ olup kıl hıdmetin
Göreyin dirsен Hak’uñ ‘âlemde feyz-i rahmetin
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh’ı gör

Sâliki cezb itmede bir keh-rübâdur ol hümâm
Mübtedîler müntehî kılmakda olmuşdur be-nâm
Hıdmetinde cân u dilden ihtimâm it ihtimâm
Mâsivâ fikrin çıkar dilden sözüm tut ve's-selâm
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

- 10 Ol künûz-ı zühd ü takvânuñ emîn ü mâliki
Bir nefesde hazrete îsâl ider biñ sâliki
Sevmeyen anı 'aceb bilsem niçe bed-haliki
Bidürür saña rumûz-ı *küllî şey'in hâlîki*
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
- Ol vilâyet gülsitânınuñ gül-i handânına
Ol kerâmet güllerinüñ bülbül-i nâlânına
Cân-ı dilden 'âşık ol mazhar düşüp ihsânına
Bî-riyâ tâ'at ider her rûz u şeb Sübhânına
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
- Nefs-i şûm pür hiyel mekrine uyup serseri
Vâdi-i gafletde gezme ey tevânger gel beri
Niçe ihyâ eylemişdür sünnet-i peygâm-beri
Ol velîler zümresinüñ server-i ser-defteri
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
- Âşiyân-ı kerkese konmaz hümâ-pervâz olan
Sayd-ı zâg u serçeye meyl eylemez şeh-bâz olan
Dâ'imâ şol evliyâullâhla dem-sâz olan
Bâyezîd-i vakt olan eşyâhdan mümtâz olan
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
- Sûfiler gibi safâ bul dâ'imâ sâfi dil ol
Meclis-i nâ-dânı terk it kâmilî sev kâmil ol
Tevbe kıl cürm ü hatâya sünnet ile 'âmil ol
Mâ'il-i ehl-i hevâ olma bu kavle kâ'il ol
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör
- 15 Tâbi' olup nefs-i şûmuñ her zamân ehvâsına
Kendüñi salma 'abes yire cihân gavgâsına
Girmek isterseñ Hudâ'nuñ cennetü'l-me'vâsına
Bir nazarda sâliki irişdürür Mevlâsına
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

Pister-i 'isyânda yaturken niçe sù'ul-mizâc
Şerbet-i himmetle eyler bir dem içinde 'ilâc
'Ârif ol gel ehl-i takvâ ile eyle imtizâc
Niçe bulmuş kadr ile bâzâr-ı 'izzetde revâc
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

Bende-i ednâ olup ol ser-firâz-ı 'âleme
Gel irişdür başuñı ey dil sipihr-i a'zama
Fursatı fevt eyleme 'âlemde irmez dem deme
Lutf-ı tab'ından niçe himmetler eyler 'âdeme
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

Ol meşâyıh zümresine server ü ser-tâc olan
Kulzüm-i 'ışkı gönüller içre pür emvâc olan
İşiginde pâdişehler bende-i muhtâc olan
Sâl-i dehrüñ her güninde sâyim olup aç olan
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

Gerçi çok demdür gözüm terk itmedi aglamasın
Ayda bir gün meh yüzün görürse hîç aglama sen
Nûr-ı mahz olur ser-â-ser giyse ger ak câmesin
Bilmek isterseñ bu 'asr içre cihân 'allâmesin
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

20 Niçe sa'y ile reh-i kûyında hâk itdüm yüzüm
Ârzû-yı sohbet ile geçdi gicem gündüzüm
Mâsivâ nakşını mahv eyle gönülden tut sözüm
'İd-ı şâdî günleridür turma ay iki gözüm
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

Bu fenâ evde bekâ buldukca 'ömr-i bî-vefâ
Gel fenâfillâh olup yolında hâk ol dâ'imâ
Kûy-ı hasretde vatan tutmak ne lâyıkdur saña
Eyle ey Ravzî sefer şehr-i Burusa'dan yaña
Şâh-ı iklîm-i kerâmet Şeyh Lutfullâh'ı gör

MÜSEDDES

1

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

La'l-i lebi 'izhâr idüp mûy-ı Hüsey'n'i

Hoş-bûyı tutar sünbülü şeb-bûy-ı Hüsey'n'i
Kim görse sever kâmet-i dil-cûy-ı Hüsey'n'i
Gün gibi tolansam ne 'aceb kûy-ı Hüsey'n'i
Ârâm idemez görmese dil rûy-ı Hüsey'n'i
Sevdi dil ü cânım benüm ebrû-yı Hüsey'n'i

Pâ-mâl görüp zülfi gibi şâm-ı gamında
Kan agladur oldı baña ahşam-ı gamında
Dil murgı giriftâr olup dâm-ı gamında
Eglence olur gönlüme hengâm-ı gamında
Ârâm idemez görmese dil rûy-ı Hüsey'n'i
Sevdi dil ü cânım benüm ebrû-yı Hüsey'n'i

Âzâd idüp hâl-i ruhi dâm-ı belâdan
Sevdâ-yı ser-i zülfi beni kesdi hevâdan
Pâk âyinesi jeng-i gam-ı mihr ü vefâdan
Dil şîşe-hurd olsa ne var seng-i cefâdan
Ârâm idemez görmese dil rûy-ı Hüsey'n'i
Sevdi dil ü cânım benüm ebrû-yı Hüsey'n'i

Ben niçe temâşâ idem ol mûy-ı miyânı
Müjgânlarınuñ tîrin atar kaşı kemânı
Reftârı hacîl eyler anuñ serv-i revânı
'Âlemde Yezîd olsun o kim sevmeye anı
Ârâm idemez görmese dil rûy-ı Hüsey'n'i
Sevdi dil ü cânım benüm ebrû-yı Hüsey'n'i

Şemşîr-i gamı yâreleri sînede bitmez
Bir mihr ü vefâ eylese biñ cevrine yitmez
Ey Ravzî bana rahm ile bir kez nazar itmez
Dil-hastesine zahm-ı hadengi neler itmez
Ârâm idemez görmese dil rûy-ı Hüsey'n'i
Sevdi dil ü cânım benüm ebrû-yı Hüsey'n'i

GAZELİYYÂT

1

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Dil çemenzâr-ı mahabbetdür sirişküm âb aña
Gûyiyâ cism-i nahîfüm oldu bir dolâb aña

Metn-i hüsnüñ ben niçe şerh eyleyem cânâ senüñ
Yazamaz degme ulu'l-elbâb fazl u bâb aña

Her seher bekler der-i kasrını tâ ahşâma dek
Bir şeh-i encüm-sipehdür mihr olur bu âb aña

2

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

...

Gülşen-i hüsn içre bir serv-i revândur kadd-i yâr
Ravziyâ gönülüm benüm gûyâ akar sudur aña

3

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bülbül artursa niyâzın arturur gül nâz aña
Şeb-nem agzın aradukca gonce açmaz râz aña

Âsmân âstân-ı yâre irişmez eger
İtse yüz biñ yıl hümâ-yı cân u dil pervâz aña

Zülfüñüñ şeh-bâzı dil murgın şikâr eyler yürür
Cân uçursam n'ola ey yâr kebûter bâz aña

Dâmen-i 'ırzum çeküp çâk itmesün diyü rakîb
Niçe yüzden eyledüm ikrâm ile i'zâz aña

Çok degül ey dil o meh-rûdan şikâyet itdügüm
Günde biñ kez baña cevri itmek olupdur az aña

Şöyle pervâz-ı bülend eyler ki ey dil ol hümâ
Evc-i Pervîn'e ire irişmeye âvâz aña

Bezm-i gamda nâlemi ney kaddümi çeng eyledüm
Degme bir tanbûr olıma Ravziyâ dem-sâz aña

4

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kıldı Bağdâd'a sefer ol şeh tutar il yâs aña
Kâfile-sâlârı olsun Hızır ile İlyâs aña

Kanda ‘azm itse Ebû İshâk sancakdâr olup
Leşker-i pür-şevket olsun cümle hayrî’ n-nâs ana
Şâh-ı mülk-i hüsn olan gözler ra‘iyyet hâlini
Eylemezse seg rakîb iblîsveş vesvâs aña
Dâ’imâ ‘uşşâkına cevri eylemezdi ol sanem
Fitne ta‘lîm itmese ol Ermeni pâpâs ana
Gördi agyâr öldüğün Ravzî yine mâtemdedür
Hey niçe mâtem düğün bayramdur ol yâs aña

5

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Seng-i cevri-yâr kim itmez tahammül kâf aña
Hoş döyer bu sadr-ı sad-çâküm benüm insâf aña
Gerçi kim bir sikke-sûret kimsedür cânâ rakîb
İtmedi ta‘yîn-i kıymet lîk bir sarrâf aña
Fenn-i ‘ışkı tıfl-ı dil şol resme tahsîl itdi kim
Görse tahsîn eyler idi sâhibü’l-Keşşâf aña
Çîn-i zülfün hasretinden sûfi-i âhûyı gör
Yüreginde tâze dâg olmuş nigârâ nâf aña
Biñ yaşar Ravzî gamuñda her gün ölür dirilür
Derd ü hicrûñ mâh u sâli çün gelür a lâf aña

6

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
La‘l-i nâb-ı yâr kim dirler şarâb-ı sâf aña
Bir dem içre eâlemi mest eyledi insâf aña
La‘l ü yâkût ile çeşmüm kâ’inâtı kıldı pür
Gör niçe virmiş Hudâ ihsân ile eltâf aña
Ol şeh-i ‘âlî-tebâr itmez baña ednâ nazar
Bir gedâyam gerçi gelmez benden istinkâf aña
Bezm-i hüsn içre ki bir câm-ı musaffâdur lebün
Var mı vechi sâkıyâ dest ura her eclâf aña
Ravza-i Rıdvân’a Ravzî idemez ‘âsî duhûl
Yârın itmezse şefâ‘at seyyidü’l-eşrâf aña

7

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gark olur deryâ-yı 'ışkuñ kim düşerse kâf aña
Düşdi bu dîvâne dil bî-havf u bâk insâf aña

Bî-vefâdur çarh-ı bed-mihre mahabbet eyleyüp
Nakd-i 'ömri itme zâ'id yirlere isrâf aña

Cennet-i lutf içre dîdâr ister iken 'âşıkuñ
Hışm u kahruñ ey melek-sîmâ gelür a'râf aña

İ'timâd itmek sefâhtdür kelâm-ı vâ'ize
Çünkü 'âdet oldı mescidde güzâf u lâf aña

Ravzi bir derde esîr oldı gam-ı la'lüñle kim
Zehr olur nûş eylese câm-ı şarâb-ı sâf aña

8

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Hırmen-i 'aklum ki gelmez cevce kûh-ı kâf aña
Sarsar-ı gam geldi ber-bâd eyledi insâf aña

Hamdü lillâh fûrkatüñde yalıñuz kalmadı dil
Mihnet-i derd ü belâ geldi olup ezyâf aña

Gülşen-i kûyuñda bir murg-ı hoş-elhândur göñül
Öykünür sanma hezârân itse bülbül lâf aña

Ol nigâr-ı bî-vefâ gâyet de istignâdadur
Hâl-i 'uşşâkıñdan olmaz hîç istikşâf aña

Ravzi'ye sensiz cehennem görünür bâg-ı cinân
Cennet olur sen bile olsañ eger a'râf aña

9

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Hadd-i gülgûn-ı nigârı koya her kim gül aña
Hâr-ı hasret görünürse yiridür her gül aña

İstemez gülşen-i dehr içre göñül sünbül-i ter
Zülf-i hoş-bûy-ı dil-âvîz yeter sünbül aña

Bezm-i 'âlemde şu kim câm-ı mahabbet içmez
Sâki-i meclis-i gam sunsa yaraşur mül aña

Zikr ü tesbîh gelür 'âşık-ı ser-meste müdâm

Her ne dem kılssa surâhî sanemâ kulkul aña
Gülşen-i hüsnî ki zeyn eylemiş ol gonce-dehen
Ravzi-i ‘âşık-ı şeydâ-dil olur bülbül aña

10

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Gerçi yanup âteş-i ‘ışk ile oldum mûm aña
Lîk yok bencileyin ‘âlemde bir mezmûm aña
Defter-i ‘uşşâkda adum benüm mevcûd iken
Gıtdi dünyâdan diyüp ‘arz itdiler ma‘dûm aña
Fûrkatinde kaddümi lâm eyledi efyûn-ı gam
Olmadı keyfiyyet-i hâlüm benüm ma‘lûm aña
Uçdı bülbül geldi ey dil gülşene zâg u zagân
Bu serâdan gıtdi tûtî oldu memlû bûm aña
Vardugınca kûyına Ravzî göründi dil-berüñ
Gelmese karşılayup her dem rakîb-i şûm aña

11

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Her kaçan düşnâm ider dil hastesin cânân aña
Reh-nümâ-yı gülşen-i Firdevs olur î mân aña
Ey Halîlüm Ka‘be-i kûyuñda kurbân olmaga
Merve hakı cân safâyile gelür her an aña
Derdine hîç ‘âşık-ı dermânde dermân istemez
Pister-i hasretde çün derdüñ yeter dermân aña
Yâre vâ‘iz varma ‘uşşâkuñ dir imiş yanına
Bir melekdür vesvese itse ne tañ şeytân aña
Ravzi her bir günde biñ kez öldügi olmaz ‘aceb
Eylemişsin yoluma olmaz diyü bühtân aña

12

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Hadd-i gülgûnuñ ki dirler lâle-i Nu‘mân aña
Olsa murg-ı dil yaraşur bülbül-i nâlân aña
Kül olur eczâ-yı dehr itse tecellî nûr-ı zât
Pes ne yüzden tâlib oldu Mûsi-i ‘İmrân aña

Her ne dem mihnet çekicin salsa haddâd-ı felek
Kelle-i ‘uşşâk-ı ser-gerdân olur sindân aña
Sanki emvât-ı nebâtâtı nesîm-i mihr-i cân
Mürde idi ‘âşık anuñ virdi mihr-i cân aña
Tîg-ı hicrân ile şerha şerha itdüm sînemi
Ravziyâ gördi o cânân itdi istihsân aña

13

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Düzd-i dil kim bâb-ı devlet feth olur her an aña
Var ise çâh-ı zenahdânuñ durur zindân aña
Seng-i düşnâmuñla sen kim şâd idersin ‘âşıkı
Dahı bundan gayrı olur mı ‘aceb ihsân aña
Mest ü hayrân eylemişdür vâlih ü şeydâların
La‘l-i meygûnuñ ki dirler hokka-i mercân aña
Bülbülâsâ n’ola kılrsa murg-ı dil âh-ı hezâr
Hâr-ı cevruñ zahmı irer ey gül-i handân aña
Ravzi-i dil-haste düşnâmuñla yâd olsa eger
Hak nasîb eylerdi cânâ soñ nefes îmân aña

14

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Rûy-ı dil-ber kim dinür mihr-i şu‘â‘-efşân aña
Ne yüzüyle beñzeyeye âyâ meh-i tâbân aña
Gayrılar dendânına olur leb-i dil-ber nasîb
Niçe olmayam ben ey dil vâlih ü hayrân aña
Togrılup geldükçe tîr-i cevruñ ey ebrû-kemân
Sîne-i sad-çâküm olur bir çabuk kalkân aña
Rûyuña öykündügiçün meh senüñ ây âfitâb
Gör ne kıldı gerdiş-i gerdûn-ı ser-gerdân aña
Ravzi dünyâdan güzer kıldı henüz ey dil dahı
Nâz u istignâ ider ol dil-ber-i fettân aña

15**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

Aya beñzetmiş ruh-ı cânânı zâhid vâý aña
Ehl-i diller anuñ içün dir imiş bed-rây aña
Nâle-i dil-sûz-ı meyle toldı 'âlem ser-be-ser
Ne dil ile öykinür bezm-i belâda nây aña
Murg-ı dil medhin okur la'l-i leb-i cânânumuñ
N'ola dirlerse eger tûti-i şekker-hây aña
Ey melek-sîmâ gönül bir lahza ârâm eylemez
Ger behişt-i câvidân olursa sensiz câý aña
Ravzi-i muhtâcı görüp elden utanmaz mısun
Hân-ı vasluñdan niçün degmez hey âfet pâý aña

16**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

Kirpigüñ tîr-i ciger-dûz oldı kaşuñ yay aña
Sîne-i sad-pâreye irmezse tîrüñ vâý aña
Zannum oldur kim be-gâyet ehl-i cevr olsañ gerek
Pâdişâhum biñ degül yüz biñ degüldür ay aña
Ol nihâl-i Sidre'den gel mîve-i vasl isteme
Degme bir tedbîr ile irişmez ehl-i râý aña
Na'ra-i mestâneýe ta'n itdügiçün dâ'imâ
Zâhid-i nâ-sâzı gör kim kaldı hûy u hây aña
Ravziyâ dil şöyle nâlân oldı bezm-i gamda kim
Kesdi sûz-ı sînesin öykünmez oldı nây aña

17**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

'Aks-i ebrûdur viren zînet degüldür mûý aña
Ne yüz ile la'l-i cânânında 'âşık mûý aña
Kıl o şâh-ı bî-emânuñ hışm-ı çeşminden hazer
Cevr ile merdümler öldürmek olupdur hûy aña
Sebz-pûş olmazdı servâsâ bu leb neşv ü nemâ
Eşk-i çeşmüm olmasa her sû eger kim cûý aña
Kûy-ı dil-berden kim olmışdur cüdâ âvâre dil

Olmadı cây-ı makar bir gayrı şehr ü kûy aña
Zülfüñ ucından nazardan düşdi Ravzî âh kim
Nergis-i şehlâ gınâsın virmedi şeb-bûy aña

18

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Gördi hüsnüñ gülsitânın havli çekdi mûy aña
Bülbül itdi nâleler göstermedi gül rûy aña
Merd iseñ zinhâr ey dil eyleme hergiz ‘inâd
Zâl-i devrân her ne sûretten görünse uy aña
Bâg-ı Firdevs-i cinândur kûyı ol hûrîveşüñ
Selsebîl-i eşk-i çeşmüm oldı gûyâ cûy aña
Kaddüñe öykünmez idi serv idüp küstâhlık
Bu kadar humk u cehâlet virmese ol boy aña
İtlerüñle hem-sifâl olmasa Ravzî dostum
Niçe eylerdi hased her düşmen-i bed-hûy aña

19

Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün
Çâh-ı zenahdândan cüdâ zindân olur dünyâ baña
Olsa münâsibdür eger mülk-i ‘adem me’vâ baña
‘Ummân-ı eşküm ‘âlemi mânend-i tûfân eyledi
Görinmez oldı katrece ey dil yedi deryâ baña
Ey bâg-ı hüsnüñ mîvesi beñzüm sarardı gussadan
Kaysı-ı la‘lûñden cüdâ dir gören ayva baña
Fürkatde geçdi her günüm mihr-i ruhuñ hîç görmedüm
Gelme müyesser ola mı ol mâh-rû âyâ baña
Gülzâr-ı kûyında benüm ol gonca-i handânumuñ
Ravzî işiden nâlişüm dir bülbül-i gûyâ baña

20

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
‘Arızuñ alı yeter ey ruhı gül-nâr baña
Gayrı bir vech ile âl eyleme tekrâr baña
Kûyuñuñ dârü’ş-şifâsında zebûn u zâram
Eyle tîmâr gel ey gözleri bîmâr baña

Mülk-i şâdîde niçe cây u mekân isteyeyin
Kıldı bünyâd cefâ kasrın o mi‘mâr baña
Dil-i mecrûhı ziyâretde vefâlar eyler
Nâvek-i gamze-i dildâr-ı cefâkâr baña
Kana döndi gözümüñ yaşı benüm ey Ravzî
Niçe kan aglamayam kim güler agyâr baña

21

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Gülsitân-ı hüsn-i dil-ber kim temâşâdur baña
‘Andelîb elhânı ey dil yâ ne gavgâdur baña
Gülşen-i cân içre kaddüñ yâdına ey lâle-had
Her elif sînemde bir serv-i dil-ârâdur baña
Gam beyâbânında gönlüm tıflın idüp nâ-bedîd
Âh u feryâd itdüren ol şûh-ı ra‘nâdur baña
Şehr-i ‘ışk içre ‘aceb mi râhat olmasam eger
Kûy-ı mihnet mesken-i me’lûf u me’vâdur baña
Bâg-ı ‘ömrüñ irdi ey Ravzî hazânı âh kim
Anda her dem mîve-i nârenc ayvâdur baña

22

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Dâ‘imâ mihrâb-ı ebrû kim temâşâdur baña
Hây u hây ol demde hey sûfî ne gavgâdur baña
Bâg-ı hüsninde rakîb aldukça şeftâlûların
Yâ çekirdekdür degen ey dil ya ây vâdur baña
Başuma kûy-ı melâmet içre taşlar yagduran
Bu dil-i dîvâne vü rüsvâ vü şeydâdur baña
Hâbda bir kerre şeftâlûsın itsem iltimâs
Şimdi anuñ kaysı mıdur diyü elmâdur baña
Gam şebinde ‘aklum ey Ravzî perîşân eyleyüp
Kara günler gösteren zülf-i semen-sâdur baña

23

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Rûz-ı ‘îd-ı vuslatuñ ey meh temennâdur baña

Rûze-i hicrûñ gamın çekmek ne gavgâdur baña
‘Ar‘ar-ı kaddûñ behişt-i cân u dilde râstî
Ey nihâl-i Sidre-kâmet şâh-ı Tûbâ’dur baña
Âşinâ olalı bahr-ı ‘ışk-ı cânânımla ben
Ten seffîne âh lenger eşk deryâdur baña
Dâ’imâ Mecnûn-sıfat gül-geşt-i sahrâ itdürüp
Kara çullar geydüren ol zülfi Leylâ’dur baña
Zulmet-i gam gitse dilden tañ degüldür Ravziyâ
Pertev-i ruhsârı mihr-i ‘âlem-ârâdur baña

24

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Bir perîyem hıl‘at-i hüsnüm yaraşukdur baña
Her benî-âdem müsahhar olsa lâyıkdur baña
Gonca-i ‘Azrâ-‘ızârıyam melâhat bâğınıñ
Gülşenümde bülbül-i şûrîde Vâmık’dur baña
Hançer-i cevrumle her kim sînesin çâk eylemez
Gelmesün meydâna yâr-ı nâ-muvâfikdur baña
Dâ’imâ ‘uşşâkuma cevır ü cefâdur ‘âdetüm
Zerrece mihr ü vefâ bir emr-i hârikdur baña
‘Âşıkum sanma ki sensin Ravziyâ ancak hemân
Ser-be-ser mecmû‘-ı ‘âlem halkı ‘âşıkdur baña

25

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Bahr-i eşk içre tenüm fülk-i felâketdür baña
Gerçi menzil sâhil-i deryâ-yı hayretdür baña
Gelseñ ayag üstine kopar kıyâmet başuma
Kâmetüñ cânâ kıyâmetden ‘alâmetdür baña
Seyr-i gülzâr eylesem senden cüdâ ey serv-kad
Lâle-i hûnîn-ciger bir câm-ı hasretdür baña
Tîr-i hecrüñ deldi bagrum geçdi cânâ sîneden
Niçe nâlân olmayam hengâm-ı fûrkatdür baña
Ravziyâ bezm-i elestüñ mestiyem bilmez misin
Bâde nûş itmek ezelden eski ‘âdetdür baña

26

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gülşen-i kûyuñ senüñ gülzâr-ı cennetdür baña
Anda her zerrîn kadeh bir câm- 'işretdür baña

Haste-i bî-çâreyem gelmez tabîbüm yanuma
Bir garîbem kendi şehrüm dâr-ı gurbetdür baña

Lâbis-i dîbâ-yı zîbâ eyleyen dâ'im beni
Halk-ı 'âlemden gelen seng-i melâmetdür baña

Bir hilâl-ebrû güzel sevdüm yeñile gün gibi
Kûyını tokuz tolanmak eski 'âdetdür baña

Ravziyâ bilmezlik ile tevbe itdüm bâdeye
Her günâhuñ âhiri bildüm nedâmetdür baña

27

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kabr-i târîküm benüm bir genc-i vahdetdür baña
Menzil-i ihsân u cây-ı istirâhatdür baña

Lutf-ı Yezdân ile mâl-â-mâl olupdur var ise
Dil safâlar kesb ider gülzâr-ı cennetdür baña

Bâr-ı mihnet çekmeden 'âlemde âzâd oldugum
Hazret-i Bârî Ta'âlâdan 'inâyetdür baña

Hâl ehli berzaha kılmaga her gâhî nazar
Nergis-i kabrüm benüm bir çeşm-i 'ibretdür baña

Ârzû-yı hâtırum 'âlemde ey Ravzî benüm
Mustafâ' dan rûz-ı mahşerde şefâ'atdür baña

28

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gördiler hüsnüm libâsı key yaraşukdur baña
Kimi bende oldı halkuñ kimi 'âşıkdur baña

Cevrûme râzı vü şükrân üzreyiken dâ'imâ
'Âşika mihr ü vefâ itmek ne lâyıkdur baña

Bir hümâyın evc-i istignâda pervâz eylerin
Zâgveş meyl-i edânî nâ-muvâfikdur baña

Hûn-ı 'uşşâk itdi zeyn etrâf-ı kûyum ser-be-ser

Gâh geh seyr itmege rengîn şakâyıkdur baña
Ârzû-yı mihr iderseñ benden ey Ravzî eger
Muktezâ-yı hüsn-i bî-misl anı ‘â’ıkdur baña

29

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Yâd-ı la‘lüh kim şarâb-ı zindegânîdür baña
Niçe dil-şâd olmayam ‘işret zamânıdur baña

Gerçi vâ‘iz medh ider turmaz kusûr-ı cenneti
Kasr-ı Firdevs ol habîbüñ âsitânıdur baña

Ey melek sabr-ı dil ü ârâm-ı cânı n’ideyin
Fürkatüñ nâr-ı cahîm anlar zebânıdur baña

Çeşm-i hûn-âbumda ey dil ol ‘Acem mahbûbınuñ
Hâk-i râh-ı kûyı kuhl-ı Isfahânîdür baña

Tâc-ı ‘ırz u câme-i sâlûs u destâr-ı vekâr
Nefs-i şûmuñ Ravziyâ bâd-ı girânıdur baña

30

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Zülfüñüñ sevdâsı ‘ömr-i câvidânîdür baña
Çeşm-i bîmâruñ gamı sıhhat nişânıdur baña

Sînede yir yir nişân-ı seng ü zahm-ı tîrler
Ol kemân-ebrû nigâruñ armağânıdur baña

Ey lebi Şîrîn gamuñda âteşin âh eylesem
Her şerâra serde tâc-ı Husrevânîdür baña

İtdüren âfâkı hûn-âlûde her şâm u seher
Dîde-i pür-hûnumuñ eşk-i revânıdur baña

Şâdmânâm kûyuñ iti tu‘me olacak dimiş
Ravzi-i âşüfte-hâlüh üstühânıdur baña

31

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Leşker-i gam kûy-ı mihnetden gelüp her ân baña
Hâne-i cân içre olur rûz u şeb mihmân baña

Ol meh-i nâ-mihrbândan çekdigüm cevri görüp
Karalar geydi bulut ra‘d eyledi efgân baña

Çıkdı ol cânân-ı çâr-ebrû elümden nâ-gehân
Ben şu nâ-çârem ki dermân idemez Lokmân baña
Hâbda nûş eyledüm cânâ zülâl-i la'lüñi
Oldı Hızrâsâ müyesser çeşme-i hayvân baña
Lâm-ı zülf-i bî-vefâlar gibi olmazdum dü-tâ
Ravziyâ bâr-ı cefâ çekdürmese dermân baña

32

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Mürde-i bî-cân dirise yaraşur yârân baña
Hâkdur cismüm hulûl itmiş degüldür cân baña
Ne açıldum goncaveş hergiz ne güldüm gül gibi
'Andelîbâsâ müyesser oldı ne efgân baña
Bir hasîra mâlik olmadum bu köhne tekyede
Ben bir abdâlam ki dirler 'âşık-ı 'uryân baña
Ben şu 'âlî-meşrebem kim Ravziyâ Mûsâ-sıfat
Görinür hep genc-i Kârûn hâk ile yeksân baña

33

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Güne güne geçdi nakş ol nakş çok cânân baña
Şimdi bir sûretdeyem kim beñzemez insân baña
La'lüñ ihyâ eyler ammâ ta'n-ı düşmen öldürür
Oldı hep ölmek dirilmek dostum yeksân baña
Derd-i hicrân şol kadar itdi za'îf ü nâ-tevân
Cümle ehl-i tıbb u hikmet idemez dermân baña
Mürde-i sad-sâleyem ihyâya yokdur çâre hîç
Senden olur var ise ey 'Îsî-yi devrân baña
Derdümüñ dermânı yok çekdüm etıbbâdan elüm
Çâre yokdur Ravziyâ dermân ide Lokmân baña

34

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Fürkat eyyâmında ölmek olmasa âsân baña
Tîg-ı hicrânını göndermezdi ol cânân baña
Bâr-ı mihnetdür elif kaddüm benüm lâm eyleyen

Geldi za‘f-ı pîrlık zan itmesün yârân baña
Gûş idüp nâlem benüm güm güm felekler gümledi
Saçını çözdü bulutlar agladı bârân baña
La‘l-i Şîrîn’üñ gamından geldi cânım agzuma
Hâlet-i nez‘imde gel ey husrev-i hûbân baña
Ravziyâ rahm eylemez Ya‘kubveş kan agladur
Fûrkatinde dem-be-dem ol Yûsuf-ı Ken‘ân baña

35

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Arturur cevriñi günden güne cânân baña
Bundan [özge] niçe olur dahı ihsân baña
Ko beni derd-i gam-ı ‘ışk ile cân terk ideyüm
Ey tabîb-i dil ü cân eyleme dermân baña
Tîg-ı derd-i gam-ı ‘ışkuñla helâk eyle beni
Dostum cevri ü cefâ eyleme her an baña
Cümle ‘uşşâk revân eyleyeler cânların
Lâzım olur diriseñ vasluma kurbân baña
Ravziyâ derd-i gam-ı yâr ile ölmezsem eger
Aglasın haşre degin derd ile yârân baña

36

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Nâz u istignâ idüp gelmezse cânânım baña
‘Azm-i kûy-ı yâr ider yâ hû diyüp cânım baña
Kâfiristâna esîr olmuş gibi gamdur gelen
Küfr-i zülfüñden cüdâ ey dînüm îmânım baña
Şâh-ı ‘ışkam ben ‘adem mülkine kılmaga sefer
Kûs-ı rihletdür gamuñda âh u efgânım baña
Âsitânuñda senüñ da‘vâ-yı ‘ışk itsem ne var
Şâhid ü bürhân yeter çâk-ı girîbânım baña
Gel beni Ravzî-sıfat pâ-mâl-i hicrân eyleme
Kıl ‘inâyetle nazar devletli sultânım baña

37

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Hak müyesser ide mi vuslat-ı cânânı baña
Tâli‘üm göstere mi ol meh-i tâbânı baña

Dem-be-dem kûşe-i gamda acıyup kan aglar
Rahm ider dîdelerüm gibi ‘acep kanı baña

Ol terâzûdan iner şâh-ı cihânı sandum
Şöyle vasf eylediler Yûsuf-ı Ken‘ân’ı baña

Ser-be-ser gülşen-i dehri pür iderken nâlem
Kimse teşbîh idemez bülbül-i nâlânı baña

Derdümüñ çâresi la‘l-i leb-i cânânumdur
Ravziyâ añma Aristo ile Lokmân’ı baña

38

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Niçe kâr itmeye zehr-i gam-ı hicrânı baña
Görmedi kimse revâ vuslat-ı cânânı baña

Gül yeter gülşen-i ‘âlemde senüñ verd-i ruhuñ
Añma ey gonçe-dehânım gül-i handânı baña

Ey tabîb-i dil ü cân derd ile me’nûsem ben
İstemez anı göñül söyleme dermânı baña

Verd-i ruhsârûña ‘âşık mıdur ol bencileyin
Añma gûyâlıg ile bülbül-i nâlânı baña

Râ kaşı Rûm haracın getürür ey Ravzî
Râm olupdur yine bir Rûmili oğlanı baña

39

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Gösterür nâme-i gam sûret-i hicrânı baña
Odlâ yaksam yaraşur defter ü dîvânı baña

Benüm âşüfte-dilüm kadd-i nigârı ister
Söyleme ikide bir serv-i hırâmânı baña

Yeter ey Hızr-nefes âb-ı zülâl-i la‘lün
Añma hayvân dökilen çeşme-i hayvânı baña

Sarayın sîneye cânım gibi anı cânâ

Gönderürseñ eger ol hancer-i bürrânı baña
Cennetüñ hûrileri cümle saña ey Ravzî
Hak müyesser ide Rıdvân ile gilmânı baña

40

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Cân u başı niçe kılmayam fidâ cânâ saña
Ben degül hep bende olmuşdur bütün dünyâ saña

Ey Mesîhâ-dem dönüp bir kez nazar kılmaz mısın
Mürde diller çağırıp dirlerse yâ ‘Îsâ saña

Ta‘n u teşnî‘ eylemezdüñ baña ey zâhid eger
‘Ârızın ‘arz itse bir gün ol melek-sîmâ saña

Kılmaduñsa zülfinüñ çengâline cânuñ fidâ
Nakd-i ‘ömri yirine harc itmedüñ hayfâ saña

Kûy-ı yâri cânuñ ey Ravzî çıkınca bekledüñ
Bâg-ı Firdevs-i cinân olmak gerek me’vâ saña

41

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Mülk-i hüsn içre bulunmaz gerçi bir hem-tâ saña
Key yaraşur kırmızılar geydügüñ cânâ saña

Anuñ içün yarım agız baña virmezsin selâm
Pâdişehsin bende olmuşdur bütün dünyâ saña

Başı ditrer birinüñ birisinüñ noksânı var
Mîhr ü mâhı niçe teşbîh eyleyem âyâ saña

Kara yir kalmadı zîrâ hep ihâtâ eyledüñ
Ey gözüm yaşı niçe beñzer idi deryâ saña

Yârüñ almaduñ gibi bir kerre şeftâlûsını
Rûy-ı zerdüñ Ravziyâ gören didi eyvâ saña

42

Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün

Ey dil nedür bu nâle bu feryâd u bu eyvâ saña
Yanup felekler rûz u şeb acır idi deryâ saña

Bâg-ı melâhat içre bir servi-i hoş-reftârsın
Key yaraşur ol câme-i sebz ey sehî-bâlâ saña

Biñ cânım olsa yoluña kurbân iderdüm ser-be-ser
Bir cân nedür kim kılmayam anı fidâ cânâ saña
Gülzâr-ı hüsnüñ gerçi kim çokdur gül-i handânları
Olsun hezârân cân fidâ ey gonçe-i ra'nâ saña
Ravzî degüldür çâkerüñ ancak benüm çok sevdiğüm
Hep bende-i fermân geçer İskender ü Dârâ saña

43

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Cennet-i vaslını 'ahd itse gönül yâr saña
Âteş-i düzâh-ı hecr itmez idi kâr saña
İt rakîbüñ bizi dün gördi kudurıyazdı
Şükrüm oldur ki bugün gelmedi muhtâr saña
Arturur cevrimi katlin hele sabr it ey dil
Ne terakkîler ide Hazret-i Hünkâr saña
Sen şu nûr âyetisin Beyt-i Hudâ hakkıçün
Secde eylerdi habîbüm der ü dîvâr saña
Ravziyâ eyle nazar âyine-i hicrâna
Anca şâyet görine vuslat-ı dildâr saña

44

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Niçe bir ide dilâ cevri ü cefâ yâr saña
Râm olur bir gün o dildâr-ı cefâkâr saña
Dün gice mihr ü vefâlar ideyin diyü o meh
Va'deler kıldı bu gün eyledi inkâr saña
Bâr-ı hicrânı rakîb-i har egerçi çekemez
Medh ider kendüyi yük çekmede her bâr saña
Yanına varma rakîbüñ didüğümçe cânâ
Tutmaduñ sözümi bir kerre yürü var saña
'Akl u sabr u dil u cân gitdi elüñden ne gelür
Çâre yok yârdan ey Ravzi-i nâ-çâr saña

45

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Küyuña varsa kuluñ lâ-hakk olur 'âr saña

Ta'n ider pâdişehüm var ise agyâr saña
Gülşen-i kûyuña bülbülveş iderdün tayerân
Himmat ideyidi illâ Ca'fer-i Tayyâr saña
Şimdi çek bâr-ı cefâsını nigâruñ ey dil
Ola bir dem ki vefâlar kıla her bâr saña
Açılır gülşen-i cânuñ gül-i nev-resteleri
'Arz-ı 'ârız kıla ger ol gül-i bî-hâr saña
Manzaruñ la'l-i leb-i yâr olıcak itme 'aceb
Ravziyâ dirlere ise vâkıf-ı esrâr saña

46

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Hıl'at-i hüsnüñ nigârâ key yaraşıkdur saña
Ol sebebden cümle 'âlem halkı 'âşıkdur saña
Pâdişâhısın benüm şâhum melâhat mülkinüñ
'Adl ü dâd itseñ cihân halkına lâyıkdur saña
Bî-günâham eyleme düşmen sözine i'timâd
Dostum turmaz geçer zîrâ münâfikdur saña
Kûh u deşti lâle-reng itdi sirişküm ser-be-ser
Seyre çık ey kâküli sünbül şakâyıkdur saña
Ey şeh-i hüsn-i behâ 'Azrâ 'ızâruñdur senüñ
Ravzi-i ser-defter-i 'uşşâk Vâmık'dur saña

47

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Niçe demdür ey gözüm hiç gelmedi uyhu saña
Vâr ise sihr eyledi ol gözleri câdû saña
Başdan aşdı bahr-ı gam mânend-i tûfân ey gönül
İtmedi bir kerre meyl ol kâmeti dil-cû saña
Zülf sünbül hat benefşe çeşm nergis lâle ruh
Nev-bahârum cânib-i Hak'dan 'atâdur bu saña
Bir tebessüm eyle görünsün didüm lü'lü dişüñ
Didi yeter katre-i eşk-i terüñ lü'lü saña
Pîrlıkde gördüğüñ her nev-cevânı sevmeseñ
Ehl-i diller Ravziyâ itmezdi güft ü gû saña

48

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Cümle ‘âlem meyl ider ol kadd-i Tubâ’dan yaña
Zâhidüñ ‘azmi velî cennetde hûrâdan yaña

Fürkatinde ‘âlemi bârân-ı eşküm kıldı pür
Ol perî seyr itmege gelmez mi deryâdan yaña

Bilmedin eblehligüñ cümle Sitanbul ehli hep
Sûfî gel rindân ile ‘azm it Kalata’dan yaña

Alaym dirseñ eger tesnîm ü kevserden nasîb
Zâhidâ sevk it bizi câm-ı musaffâdan yaña

Kûy-ı yâre beñzemezse Ravziyâ her vech ile
Gözüm açup bakmayam Firdevs-i a‘lâdan yaña

49

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Kopdı dilden meyl ol zülf-i semensâdan yaña
Gûyiyâ Mecnûn’dur ‘azm itdi Leylâ’dan yaña

Bu fenâ dünyâda sûfî kûy-ı yâri terk idüp
Niçe eblehdür baka Firdevs-i a‘lâdan yaña

Pâye-i ‘ulyâya ey dil bende basardum kadem
Ol şeh-i a‘lâ-nazar baksa bu ednâdan yaña

Zâhid-i sâlûsı ko küfrinde ey pîr-i mugân
Gitdi îmânuñ gibi gelmez kilisâdan yaña

Pister-i mihnetde yatar ey tabîb-i cân u dil
Bir nazar kıl Ravzi-i bîmâr u tenhâdan yaña

50

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Göñlüm akar her dem ol serv-i dil-ârâdan yaña
Mâ’il olur tıfl olan zîrâ temâşâdan yaña

‘Ârif ol yâr-ı kıyâmet-kaddi gözle ey göñül
Eyleme hergiz nazar cennetde Tûbâ’dan yaña

Ebleh olmasañ eger ey sûfî kûy-ı yârdan
Göz yumup bakmaz idüñ Firdevs-i a‘lâdan yaña

Eşk-i hûnînum gamuñda tutdı deşt-i sînemi
Lâleler açıldı gelseñ n'ola sahrâdan yaña
Muntazırdur üstühânuñçün kilâb-ı kûy-ı yâr
Lâzım oldu Ravziyâ gitmek ehıbbâdan yaña

51

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

İtse tañ mı kâ'inâtı pür-ziyâ gülgün kabâ
Oldı zîrâ matla'-ı subh-ı safâ gülgün kabâ
N'ola kılsam bülbülâsâ âh u feryâdum hezâr
Gülşen-i 'îd içre itmez merhabâ gülgün kabâ
Çak boyuñca 'âşıkuñ kanına girseñ yaraşur
Gey münâsıbdür saña ey bî-vefâ gülgün kabâ
Cünd-i gam pâ-mâli olmazdum eger nûş eylesem
Câm-ı la'lüñden şarâb-ı dil-küşâ gülgün kabâ
Ravzi-i dil-hastenüñ hâlin sorarsañ ey tabîb
Dilde fikr ü zikri anuñ dâ'imâ gülgün kabâ

52

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Ben olalı ol gözleri cellâddan cüdâ
Olmadı dil figân ile feryâddan cüdâ
Yâra sever seni diyü durmaz geçer beni
Gitdi rakîb olmadı ifsâddan cüdâ
Göñlüm yıkıldı irmeyeli dest-i cüd-ı yâr
Zîrâ binâ harâb olur üstâddan cüdâ
Ayrılmasun yanumdan efendi seng-i gamuñ
Lâyık degül ola dil-i nâ-şâddan cüdâ
Pîr-i mugândan ayrı yolum irdi mescide
Sûfî tarîkım azıdur irşâddan cüdâ
İñler felekler öldigümi gûş idüp benüm
Kûh itse nâleler n'ola Ferhâd'dan cüdâ
Düşdüm diyâr-ı fûrkate zâd oldu derd ü gam
Ravzî baña ol yâr-i perî-zâddan cüdâ

53

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Baňa sad hayf âsitân-ı şâhdan oldum cüdâ
Kaldum ayakda yüce dergâhdan oldum cüdâ

Leşker-i mihnet araya aldı kaldum yaluñuz
Deşt-i gamda hayme vü hargâhdan oldum cüdâ

Ötesi çıkmaz imiş bir yola gitdüm âh kim
İrmedüm maksûda şâh-râhdan oldum cüdâ

Gönlümi eglerdi âh u nâleler bâri hele
Şimdi şöyle hasteyem kim âhdan oldum cüdâ

Ravziyâ kaldum şeb-i fûrkatde zâr u haste-dil
Yıldızum düşdi benüm bir mâhdan oldum cüdâ

54

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Dil ü cân zülf-i dil-âvîz-i semen-sâya fidâ
Mîhr ü mâh ol iki ruhsâr-ı mücellâyâ fidâ

Tu'me olsa n'ola dendân-ı seg-i kûyuña ten
Cân kapuñ bendesi bir çâker-i ednâyâ fidâ

Hükm ider tîg-i nedâmetle helâk olsa gerek
Kılmayan cânını ol kaşları tigrâyâ fidâ

Ser-be-ser halk-ı cihân yoluña cân oynar iken
Niçe cân ola ki cânâ saña olmaya fidâ

Zülfî zünnârına dil bağladugum mug-beçeler
Revnak-ı deyr-i vefâ ya'ni ki 'Îsâ'ya fidâ

'Acele eylemezsin vuslatuñuñ 'ahdine ben
İderin cân u dili va'de-i ferdâyâ fidâ

Yâ İlâhî ne sa'âdetdür o kim 'âlemde
Cân-ı Ravzî ola bir dil-ber-i ra'nâyâ fidâ

55

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Cigerde gâh olur 'ıškuñda yanıklar olur peydâ
Geh olur cûy-ı eşkümde bulanıklar olur peydâ

Gam-ı zülfüñle çeşmüm subha dek yıldız sayar her şeb

Uyur gerçi kara bahtum uyanıklar olur peydâ
Melûl olma rakîb-i nâ-sezâ gitdise kapuñdan
O dergâha niçe vech ile lâyıklar olur peydâ
Garîbüñ gördüğüñce bir göz ucıyla nazar kılsañ
Nazardan dûr ider birkaç münâfıklar olur peydâ
Ne gam ey ruhları ‘Azrâ eger Ravzî kıla rihlet
Yine hüsnüñ deminde niçe Vâmıklar olur peydâ

56

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Şu demden ki nigârâ oldu bu heft âsmân peydâ
Felek senden güzel kılmadı bir mihr-i cihân peydâ
Eger ‘azm-i remîme kabrüm üstinden nazar kılsañ
Olurdu ey Mesîhâ-dem revân cismümde cân peydâ
Şeb-i fûrkatde zulmet tutdı ey dil ‘âlem-i cânı
Degül bir zerrece ol mihr-i rahşândan nişân peydâ
Senüñ kaddüñ gibi olmadı ey nahl-ı ser-efrâzum
Melâhat bûstânı içre bir serv-i revân peydâ
Ne mümkindür ki ol ebrû hilâlüm gibi ey Ravzî
Ola devr-i kamerde bir meh-i nâ-mihrbân peydâ

57

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Yine mülk-i melâhatde olup bir nev-cevân peydâ
Dilinde eyledi ‘âşıklarüñ dâg-ı nihân peydâ
Bu ‘âlem bir ribât-ı köhnedür her gün olur andan
Güzergâh-ı fenâyâ niçe yüz biñ reh-revân peydâ
Gam-ı ‘ışkuñla tahmîr olmuş idi tıynetüm cânâ
Dahı ‘âlemde olmadan zemîn ü âsmân peydâ
Hemân-dem tâze cân bulurdum ey dil hâküm üstinde
Eger ol ‘İsi-i devrân olaydı nâ-gehân peydâ
‘Adem iklimidür menzil çün âhir saña ey Ravzî
Olur bir gün ki hiç olmaz vücûduñdan nişân peydâ

58

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Gülistân-ı cihân içre olalı bâgbân peydâ

Senüñ kaddüñ gibi kılmadı bir serv-i revân peydâ

Hayâl-i nahl-i kaddüñle ‘aceb mi olsa ey servüm

Kinâr-ı cûy-ı eşkümde nihâl-i ergavân peydâ

Göresin dü ruhı sen misin anlar mıdur ey vâ‘iz

İdersin hakkına ‘âşıklarüñ biñbir yalan peydâ

Ser-i kûyında karşı geldügince tutmaga agzın

Ten-i zârumdan ey dil it rakîbe armagân peydâ

Kaçan görsem ol âhû çeşmi agyâr ile ey Ravzî

Hemân dilden olur bî-ihyâr âh u figân peydâ

59

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

‘Aceb olmaz hezâr eylerse gülşende figân peydâ

Öte tur diyü hâr itdürmez aña âşiyân peydâ

Hayâl-i sâye-i kaddüñle ey nahl-ı hırâmânım

İder nakkâşlar kâgıdda serv-i nâ-revân peydâ

Gamuñda serverâ olmazdı benden gayrı bir kimse

Eger bir dahı olsa pâdişâh-ı kâmrân peydâ

Firâk-ı la’lûñ ile aglasam ey gözlerüm nûrı

Olur her dem-be-dem çeşmüm belâ dîdemde kan peydâ

Irakdan sînemüñ çâkini ‘arz itdükçe ey Ravzî

Hemân destinde ol şâhuñ olur tîr ü kemân peydâ

60

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Yıkup bünyâduñı her gün harâb ol ey dil-i şeydâ

Yanup tennûr-ı mihnetde kebâb ol ey dil-i şeydâ

Sürüp pâyine yüz bulmak dilerseñ pâye-i ‘âlî

O şâhuñ âsitânında türâb ol ey dil-i şeydâ

Olup erbâb-ı devletden işigi itine yâr ol

Uluyup sen de bir ‘âlî-cenâb ol ey dil-i şeydâ

Suvar gül-zâr-ı kûy-ı yâri bârân-ı sirişkûñle

Düşüp zülfi hevâsına sehâb ol ey dil-i şeydâ
İşigi taşına başı koyup Ravzî-sıfat her dem
Cihânda devlet ile kâm-yâb ol ey dil-i şeydâ

61

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Mahabbet nârına yanup kebâb ol ey dil-i şeydâ
Mey-i gam nûş idüp mest-i harâb ol ey dil-i şeydâ
Rumûz-ı ‘*alleme*’-*l-esmâya* ‘âriflerden it kendüñ
Ko cehli ‘âlem-i ‘ilm-i kitâb ol ey dil-i şeydâ
Gülîstânında yârüñ tâze tâze güller açılsun
Akup ayagina ol servüñ âb ol ey dil-i şeydâ
O dildâr-ı dil-ârâmuñ ziyâretgâh idüp kûyın
Sa‘âdet göklerinde âfitâb ol ey dil-i şeydâ
Eger Ravzî su‘âl eylerse remz-i *künti kenz* aslın
Sakın lâl olmayup hâzır cevâp ol ey dil-i şeydâ

62

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Göñül murgı n’ola göklerde uçarsa hümââsâ
Güneş ruhsârını görmek diler zülf-i dü-tââsâ
İşigüñde sakın ‘uşşâkuñ âh-ı sûznâkinden
Ki fark-ı ferkadâna irişür tîr-i du‘ââsâ
Saña çâker geçinsem n’ola kapuñda geh olur kim
Cihâna hükm ider bir bende şâha pâdişâhâsâ
Serâyında Mehemmed Şâh’ı görsem gûyiyâ ey dil
Hemân ‘arş-ı berîn olur mekânım Mustafâ’âsâ
Gam-ı yâr ile ey Ravzî beni çarh itdi ser-gerdân
Akar yaşum döner başum dem-â-dem âsiyâbâsâ

63

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Niçün pâ-mâl idersin zülfüñ ey şeh bir gedââsâ
Kim açup üstüñe per sâye salurken hümââsâ
Temâşâgâh-ı ‘âlemde ider iken cihân seyrin
Gubâr-ı kûy-ı cânânı görenler tûtiyââsâ

Ser-i zülf-i dü-tâ hıfz itmege mühr-i Süleymân'ı
Tolanmış genc-i hüsnin ol perînüñ ejdehâsâ
Gam-ı 'ıškuñ 'aceb cevher degül midür ki sultânım
Mes-i rûyını 'uşşâkuñ zer eyler kîmyâsâ
Şehâdet kanına gark ol Hüseyin'i çün seversin sen
Bugün meydânda ey Ravzî şehîd-i Kerbelâ'âsâ

64

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Fırâkuñda duhân-ı âh olup ebr-i bahârâsâ
Çemen-zâr-ı gamuñda akar eşküm cûy-bârâsâ
Gam-ı hâlûñle 'aklum gitdi düşdüm didi bir 'ârif
Bu sevdâdur seni pâ-mâl iden zülf-i nigârâsâ
Yüzün sürmek diler pây-ı semend-i şeh-süvârına
Bugün bir mübtelâ gördüm yatar yolda gubârâsâ
Gamuñdan tâze tâze dâg ile ey haddi gülgünüm
Kızardı hasretüñde kûh-ı sînem lâlezârâsâ
'Alî hakkı Hüseyin'üñ dönmez 'ışkıñdan ey Ravzî
Keserse başımı tîg-ı cefâsı Zü'l-fekârâsâ

65

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Der-i dildâra yüz sürdüm yine mihr-i cihânâsâ
Mekân-ı kadrüm olsa tañ mı evc-i âsmânâsâ
Yine gülgüniler giymiş melâhat gülsitânında
Bugün bir gonce-fem gördüm nihâl-i erguvânâsâ
Leb-i la'l-i revân-bahşuñ hayâli çıkmadı dilden
Gözümde uçar ammâ kim görünmez murg-ı cânâsâ
Fırâkuñda iki gözüm benümçün yaş döker her dem
Bulınmaz kanlar aglar hiç çeşm-i hûn-feşânâsâ
Saña biñ dürlü mekr ü hîle itmez çünki ey Ravzî
Neden sevdüñ bu dehr-i pîre-zâli nev-cevânâsâ

66

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün
Toldı gamuñla sînem şâhâ hızâneâsâ

Yeter cefâlar itdün sen de zamâneâsâ
Kaddün dü-tâdur ammâ yoluñda togriyam ben
Ragbetler eyle cânâ tîr ü kemâneâsâ
Eglencedür hemîşe nâlem sadâ-yı neyveş
Dûr itme meclisüñden çeng ü çegâneâsâ
Beyhûde hây u hûyı mescidde sûfi terk it
Anuñ yiri degüldür savt-ı terâneâsâ
Ravzî kemîne bende olalı dergehüñde
Seyrân ider cihânı şâh-ı yegâneâsâ

67

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

İtmek dileyen cennet ü Rıdvân'ı temâşâ

Kılsun ser-i kûyuñda o cânânı temâşâ

Fark idemedüm ol meh-i tâbân ile hergiz

Farkuñda idüp mihr-i dirahşânı temâşâ

Kûyuñda benüm nâlelerüm gûş ide her kim

Gülşende ider bülbül-i nâlânı temâşâ

Pervâne yakar bâl ü perin şem'a görünce

Cânın yakar itmezse eger anı temâşâ

Vâ'iz dir imiş hûb seven cennete girmez

Ravzî ide billâh şu yalanı temâşâ

68

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Gülşende ki sen itmeyesin yârı temâşâ

Hazz ide misin eylemeden hârı temâşâ

Kûyuñda eger manzaruñ olmazsa o dil-ber

Zinhâr varup eyleme agyârı temâşâ

Soydı deñize koydı rakîbi bogayazdı

Karadan iderken o sitemkârı temâşâ

Gün başına bir 'arz-ı ruh itmezse o meh-rû

Her heftede bir kerre gerek bârî temâşâ

Gelmiş mi nazar eyle cihân dârına misli

Kıl ey gönül ol şâh-ı cihândârı temâşâ

Olur o şehüñ şevketine vâlih ü hayrân
Kim kılsa eger hazret-i hünkârı temâşâ
Başını keser ‘âşıkınıñ kanın akıtmaz
Ben eyledüm ol gamzesi mekkârı temâşâ
Asılmagiçün dâra gider gördi rakîbi
Çekdi ipini itdi o murdârı temâşâ
Derdüñle senüñ çâresi bî-çârelik olmuş
Gel eyle begüm Ravzi-i nâ-çârı temâşâ

69

Mef’ülü/ Fâ’ilâtü/ Mefâ’ilü/ Fâ’ilün

İtmez cihânda kimseye ol bî-vefâ vefâ
Âdet budur ki eylemez ehl-i cefâ vefâ

Tîg-ı cefâ vü cevri ile öldürmege beni
‘Ahd itmiş idüñ eylemedüñ dil-berâ vefâ

Ferhâd-ı ‘ışka cevri idesin gayre dâ’imâ
Şîrîn degül mi eylesin Husrevâ vefâ

Hercâyidür güneş gibi ben anı bilürin
Mümkün midür ki eyleye ol meh-likâ vefâ

Hep ümmet-i Mehemmed iderdi du‘â-yı hayr
Ravzî ideydi saña eger Mustafâ vefâ

70

Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilün

Gelmedi çün ey perî-ruhsâr irmeden vefâ
Yog imiş ‘âlemde bildüñ mâ-tekaddemden vefâ

Gel vefâlar eyle didüm ol Mesîhâ-dem didüm
Geldi mi bilmez misin ‘İsî’bn-i Meryem’den vefâ

Bülbülüñ bildüñ mi efgândan nedür maksûdını
Yolunup dirgürmedüm gülzâr-ı hurmâdan vefâ

Niçün itmezsın vefâ didüm didi ol nâzenîn
Baña mîrâs olmadı zîrâ ki itmeden vefâ

Ravziyâ gamdan şikâyetler idersin muttasıl
Görmedüñ mi ‘âlem içre yohsa hiç gamdan vefâ

71

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Cevre biz kâylüz ey yâr-ı cefâ-hû ne vefâ
Ne cefâ eyledüñ ey dil-ber-i dil-cû ne vefâ

Gam-ı ebrûsı beni eşküme gark itmez idi
Râm idüp hükmüne itdürmese Ceyhûn'a vefâ

Seng-i cevrüñle şikest olsa ne var kâse-i ser
Lutf idüp Leylî iderse n'ola Mecnûn'a vefâ

Gam-ı dünyâ ile ol yirlere geçdi âhir
Mâl ey hâce-i dehr itmedi Kârûn'a vefâ

Yâr alup yanına agyârı geçer yanumdan
Cevre âgâz idüp eyler yine bir gûne vefâ

Âb-ı şemsîrûñi isterdi o dil-teşne senüñ
İtmedüñ Ravzî-i bîmâr-ı digergûna vefâ

72

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Kanı ol dem ki kapuñda senüñ derbân idüm cânâ
Visâlûñ hânına şâm u seher mihmân idüm cânâ

Kapuñda ululanup ser-fürû itmezdüm eflâke
Seg-i kûyuñla zîrâ hem-dem ü yârân idüm cânâ

Gül-i ruhsârûñ için her seher gülzâr-ı kûyuñda
Hezârân nagme eyler bülbül-i nâlân idüm cânâ

Hayâlâtına düşünmezdi göñlüm cevr-i gerdûnuñ
Senüñ ma'cûn-ı la'lüñden ki kan hayrân idüm cânâ

İrüp Ravzî-sıfat kadr-i bülendüm evc-i keyvâna
İşigüñ bendesi bir şâh-ı 'âlî-şân idüm cânâ

73

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Dehân-ı yâr iderken gonçe-i zîbâya istignâ
'Aceb mi kılsa nâlem bülbül-i şeydâya istignâ

Metâ'-ı 'ıškuña şâhâ olup mâlik ider göñlüm
Gınâ bâzârı içre hâce-i dünyâyâ istignâ

Melâhat gülsitânı içresin bir gonçe-i tersin

Görenler zülfüñ eyler sünbül-i ra'nâya istignâ
Leb-i la'lüñ firâkında gözüm yaşı benüm cânâ
'Aceb olmaz iderse lü'lü-i lâlâya istignâ
Ruhuñ nârına yanmakdur nigârâ pîşesi çünkim
Satar pervâne göñlüm şem'-i bezm-ârâya istignâ
Metâ'uñ ger revâc olmasını isterseñ ey Ravzî
Saña bâzâr-ı 'ışk içre gerek sermâye istignâ
Belâgat menba'ısın sözlerüñ kand-i mükerrerdür
İderseñ sen n'ola tûtî-i şekker-hâya istignâ

74

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Revâ mı mürde ihyâ itmede 'Îsâ'ya istignâ
Ben öldüm derd ile eyler beni ihyâya istignâ
Yaraşur ey melâhat gülşeninüñ serv-i refâtı
İderse muntehâ kaddüñ eger Tûbâya istignâ
Leb-i la'line ey zâhid harîdâr olmaduñ gitdi
Sañâ mı kaldı 'âlemde mey-i hamrâya istignâ
Gök altunda 'acebdür kimseye hiç ser-fürû itmez
Meger gökden inüpdür ol büt-i tersâya istignâ
Saçuñ miske gözüñ âhû-yı Çîn'e n'ola ta'n itse
İder ol iki gîsû 'anber-i sârâya istignâ
Görüp dâm-ı ser-i zülfüñ kaçur murg-ı dil-i zâhid
Niçe Mecnûn olur ol kim satar Leylâ'ya istignâ
Gınâ-yı 'ışk ile sultân-ı 'âlem olduñ ey Ravzî
İderseñ n'ola her a'lâ ile ednâya istignâ

75

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Güneş ruhsâruñ eylerse 'aceb mi aya istignâ
Meleksin sen idersin her melek-sîmâya istignâ
Hemân sâyem kalupdur hep yanumdan kaçdı yârânum
'Aceb müşkil degül mi kim ide hem-sâye istignâ
Ne tañ cânâ ruhuñdan meh senüñ nûr iktibâs itse
Hilâl ebrûñ iderken gurre-i garrâya istignâ

Namâzı ka‘be-i kûyuñda eylerken edâ her gün
‘Aceb olmaz idersem Mescid-i Aksâ’ya istignâ
Nitekim dâr-ı zülfine gönül ber-dâr olur yârûñ
Yiridür Ravziyâ kılsam eger Dârâ’ya istignâ

76

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
İderse kaddüñ ey hûrî n’ola Tûbâ’ya istignâ
Safâ-yı kûyuñ eyler cennetü’l-me’vâya istignâ

Leb-i dil-ber hayâline düşer hayrân olup gönülüm
Geçer kand-i mükerrerden satar halvâya istignâ

Firâkuñda n’ola Ka‘be irişmezse eger zemzem
Gözüm yaşı ider zîrâ yidi deryâyaya istignâ

Güneş bir zerrece yokdur ruhuñ yanında ey mehveş
Cebîñüñ tañ degüldür eyler ise aya istignâ

Niye nâlân olursın ney-sıfat ‘âlemde ey Ravzî
Belâ bezminde nâleñ eyler iken nâyaya istignâ

77

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Gördiler gerçi cefâ itmegi cânâna revâ
Lîk sen gayre idersin anı cânâ ne revâ

Degme bir tahta makarr-ı şeh-i devrân olıma
Gönülümüñ tahtını gördüm ben o sultâna revâ

Togrılıp geldügiçün sadra geçürdüm tîrûñ
Eyledüm ‘izzet aña şöyle ki mihmân revâ

Bendesin defter-i ‘uşşâkına kayd itmez ise
Görmezüz anı o ser-defter-i hûbâna revâ

İtmedüñ şerbet-i la‘lûñ aña cânâ ihsân
Görmedüñ Ravzi-i dil-hasteñi ihsâna revâ

78

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Elâ yâ eyyühe’s-sâkî edir ke’sen ve nâvilhâ
Şarâb-ı la‘lûñe sabr eylemek gâyet de müşkil hâ

Okurken ders-i 'ışkı tıfl-ı cânım mekteb-i gamda
Dimiş yârâna üstâdum benümçün hayli kâbil hâ
Güzeller sevmegi men' eyler imiş vâ'iz-i câhil
Cihânda 'âlim oldur kim ola 'ilmiyle 'âmil hâ
Ayaguñ tozını kandan görürdüm her dem ey servüm
Eger kim cûy-ı eşküm olmasa kûyuñda sâ'il hâ
Meger la'l-i lebüñ 'allâmesinden ders okur Ravzî
Lisân-ı gayb söyler dahı bilmez gayrı bir dil hâ

79

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir ke'sen ve nâvilhâ

Mürüvvet menba'ısın ol benüm sözümle 'âmil hâ

Gezerken deşt-i hayretde görüp Mecnûn-ı nâ-ŝadı
Eyitdüm sensin ancak baña 'ışk içre mu'âdil hâ

Ri'âyet eyle 'uŝŝâkuñ ŝikeste-hâtırın tâ kim
Du'âya diyeler şâhâ senünçün hayli 'âdil hâ

Unutdurdı cihânda sihrini Hârût u Mârût'uñ
Ŗu hâlün kim zenahdân olmuş aña Çâh-ı Bâbil hâ

Bu şi'r-i Hâfız-üslûbı görüp Rûm içre ey Ravzî
İder tahsîn ü sâbâŝı saña cümle efâzıl hâ

80

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Bûy-ı vefâdan ey gül-i handân unutma hâ

Dirler saña egerçi hezârân unutma hâ

Bir hasteyem ki eylemedün ey tabîb-i cân
Ben derdmende lutf ile dermân unutma hâ

Hîç bilmezsin ne çâre idem kim rakîbden
Yokdur seni ayırmaga imkân unutma hâ

Ey şâh-ı bî-vefâ niçün insâfa gelmedün
Tutdı cihânı zulm-i firâvân unutma hâ

Eşküm diremleri ile dâmân-ı câmeden
Toldı gamumda bir niçe hemyân unutma hâ

Hâmûş u lâl iken gam-ı 'ıŝkuñda ser-be-ser

Kılduñ bizi efendi gırîvân unutma hâ
Ravzî irişdi âhirine ‘ömr-i nâzenîn
Cevr-i nigâra olmadı pâyân unutma hâ

81

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Yakduñ beni gam odına ey cân unutma hâ
Salduñ cihâna âteş-i sûzân unutma hâ

Eşküm güherlerini döküp zayi‘ eyledüñ
Ey lâ‘l-i nâbı lâ‘l-i Bedahşân unutma hâ

Gülzâr-ı gamda nâle ider ‘andelîb-i cân
Hâr-ı cefâdan ey gül-i handân unutma hâ

Cûy-ı sirişküm akıdup ey yâr-ı kîne-cû
Hâk ile eyledin beni yeksân unutma hâ

Salduñ bizi koyun sürüsü gibi yârına
İtdüñ rakîbi yoluña kurbân unutma hâ

Çâh-ı zekan-ı mahbesine düşdi haste-dil
Kılduñ mekân cânımı zindân unutma hâ

Şâhâ rakîbe şimdi rakîb eyleyüp yine
Kûyuñda eyledüñ beni sekbân unutma hâ

Bend-i belâ-yı gussadan âzâd kılmaduñ
Ey bâg-ı hüsne serv-i hırâmân unutma hâ

Yırtar yüzini nâhun-ı cevruñle ‘âşıkân
Bir demde eyledüñ niçe yüz kan unutma hâ

Top-ı cefâ vü cevruñ idüp nâ-gehân yine
Dil kal‘asını eyledi vîrân unutma hâ

Ravzî görüp beni ser-i kûyuñda yüzüme
Bir sille çaldı didi o cânân unutma hâ

82

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Hasteler bulmasa güftâr-ı lezîzüñden şifâ
Şerbet-i düşnâm-ı telhumla iderdüm iktifâ

Anda eşküm zezem ü rûyum benüm hâk-i harem
Merve hakkı Ka‘be-i kûyuñdadur yârüñ Safâ

Fürkatüñde cûy-ı eşküm cûş idüp deryâ-sıfat
‘Âlemi gark eyledi mânend-i mülk-i Kaydefâ

Çekdi bir mikdâr Yûsuf cevriñi ihvânûñ
Ben Hüseyn’üñ çekdüm ihvânından envâ‘-ı cefâ

Kıymet ü kadri bilinür miydi ey Ravzî eger
Olmasa ‘ömr-i ‘azîzüm gibi dil-ber bî-vefâ

83

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Gelse gam-hâneñe ol serv-i dil-ârâ tenhâ
Akıdup göz yaşıñ ayagına agla tenhâ

Dâr-ı dünyâda karâr idemedüñse sûfî
Bir dem eglenme yürî cennet-i me’vâ tenhâ

Ey gönül kesret-i cem‘iyyet-i yârânı koyup
Yâr ile eyle yürî seyr ü temâşâ tenhâ

Zevrak-ı hayret ile turma Sitanbul’dan geç
Bir nigâr ile yürî şehr-i Kalata tenhâ

Gam-ı ‘ışk ile benüm oldı mükedder hâlüm
Ravziyâ kaldı gönül derd ile derdâ tenhâ

84

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Oldı bir cânibe Mecnûn ile Leylâ tenhâ
Bir yaña Yûsuf ile gitdi Züleyhâ tenhâ

Gelmez iseñ de hele bâri ne var ‘ahd itseñ
Hücreme rence-kadem kılmaga cânâ tenhâ

Ne kadar var ise dünyâda baña dil-berler
Sûfî ‘ukbâda saña cennet ü havrâ tenhâ

Hâr ile hem-dem olur gülşen içinde gül-i ter
Derd ile nâle ider bülbül-i gûyâ tenhâ

Ravziyâ yâr ile yâr olmada dâ‘im agyâr
Gam-ı hicrân ile her ‘âşık-ı şeydâ tenhâ

85

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Hâr ile çünki olur gonce-i ra‘nâ tenhâ
Nâle kılsa yaraşur bülbül-i şeydâ tenhâ

Zülf-i dil-ber gibi ‘akluñ ko perîşân olsun
Bir perî-peyker ile gez yûri tenhâ tenhâ

Bulmadum ‘âlem-i ‘ışk içre selâmet yakasın
Bahr-ı hayretde gönül kaldı dirîgâ tenhâ

Sînemüñ şerhaları şerh idemezler hâlüm
Yâr gelmez n’ideyim hücreme hayfâ tenhâ

Ravziyâ yâr ile mey nûş idecek demlerdür
Gül-i ra‘nâyile her gülşen-i zîbâ tenhâ

86

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Ser-â-ser halk vuslatda baña hicrân hemân tenhâ
Yaraşur her dem aglarsam idüp âh u figân tenhâ

Seni görmek diler cân talbınur tende karâr itmez
Gel insâf eyle kaldum sensiz ey rûh-ı revân tenhâ

Zebûn-ı zâr kaldum gördi hergiz tende tâkat yok
Gider kûy-ı dil-ârâmına cân-ı nâ-tevân tenhâ

Virilür bî-tevakkuf her kişiye mansıb-ı vuslat
Baña geldükçe her nevbet iderler imtihân tenhâ

Ölüm haddine irdüm yarî cânım gitdi ey Ravzî
Rakîb ile ider seyri müdâm ol yâr-ı cân tenhâ

87

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

‘Aceb mi çıksa her gün seyre ol şâh-ı cihân tenhâ
Cihânı seyr ider zîrâ ki mihr-i âsmân tenhâ

Felekde taña kalursa ‘aceb mi mâh ile encüm
Geceyle seyre çıkmış ol meh-i nâ-mihrbân tenhâ

Görenler seyr iderken gülşen-i kûyında cânânı
Sanurlar salınur bâg içre bir serv-i revân tenhâ

Rakîbüñ mekr ü şerrinden emîn olmaga bir lahza

Meger kabre girem yohsa bulunmaz bir mekân tenhâ
Ögünseñ sen n'ola Ravzî cihândan gitdi ay Bâkî
Niçe lâf eyler iseñ eyle bulındı zamân tenhâ

88

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Görse Kaya beni yire bakup arar kaya
Suçum nedür ki taş ile başum yarar Kaya

Dîvânesin kaçan ki görürse vefâ idüp
Avuc kayasın ikide birde atar Kaya

Gerçi ki taş yüreklidür aslâ vefâsı yok
Dil gayrı dil-ber istemez aña yeter Kaya

Baña cefâ taşın atar agyâra rahm ider
Bir dem mi var tokunmaya taşı meger kaya

Başumda götürürdüm idüp dâ'im ihtirâm
Ravzî bulunsa başuma lâyık yarar Kaya

89

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Niçe almasun dil-i 'âşıkların dil-ber Kaya
Mülk-i hüsne olmuş istihkâk ile server Kaya

Başuma çal işigüñ taşın didükce hışm ider
Bilmezin suçum nedür kim hışm idüp fırlar Kaya

Âteş-i âh-ı derûnumla benüm nerm olmadı
Var ise pûlâddır kalbüñ yahod mermer Kaya

Şîve bardağı içinde bir içim sudur yahod
Sükkerî pâlûdedür dir dir dilâ ditrer Kaya

Mün'akis olmuş benüm sûz-ı derûnum sanasın
Tâb-ı tebden gördüm ey Ravzî yanar par par Kaya

90

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kûh-ı gam Ferhâd'ıyam'ışkuñda ey dil-ber Kaya
Husrev-i mülk-i melâhat yâr-ı şîrînter Kaya

Hıdmetüñden yüz çevirmez bendeyem kapuñda ben
Baña kesdürseñ yiridür dâ'imâ taşlar Kaya

Gönlüñ ayrılmadı agyâr ile hem-râz olmadan
Bâd-ı âhumla yirinden gerçi kim kopar Kaya
Başuma devlet hümâsı sâye salardı eger
Reh-güzâruñda olaydı kelle bir kemter Kaya
Taşdan taşa çalarsın Ravzi-i bî-çâreyi
Bûseyi yâkût-ı la'lüñden iderse cer Kaya

91

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Zümre-i meh-rûlara kılan seni server Kaya
Cismüñi billûr itmiş kalbüñi mermer Kaya
Öldürürseñ bâri cevruñ çekmeden ben hasteñi
Eyleme seng-i mezârum üstüme ser-ber Kaya
Gele mi kûyuñda ko bir rahneye didüm didi
Kim be-nâm-ı Ka'be'ye lâyıık degüldür her kaya
Bir kara taş iken ayırmaz rakîbi kendüden
Dil hisârın top-ı cevr ile harâb eyler Kaya
Cevherî bir tâc olur yir yir nişân-ı seng-i yâr
Başuma çaldukca ey Ravzî o meh-peyker Kaya

92

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Taşa çaldum başumı yoluñda ey hânum Kaya
Başa çıkmadum gam-ı 'ışkuñla sultânum Kaya
Seng-i mermerden midür kalbüñ ki te'sir eylemez
Nerm ider pûlâdı gerçi âh u efgânum Kaya
Ârzû-yı kuhl-ı hâk-i pâyüñ ile dem-be-dem
Kanlar aglar dâ'imâ bu çeşm-i giryânum Kaya
Cûy-ı eşküm taşdı tutdı ser-be-ser dünyâ yüzün
Korkum oldur kûyuñı gark eyleye cânım Kaya
Küfr-i zülfüñ fikridür Ravzî'nüñ alan 'aklını
Anı mahrûm itme gel ey dînüm îmânum Kaya

93

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Dür midür ol sadefde ki bir dâne olmaya

Eşhâsa muhtelit kişi merdâne olmaya
Sünbül benefşe açıla zeyn ola bâg u râg
‘Âkil midür şu kimse ki dîvâne olmaya
La‘lûñ şarâbı yâdına ser-mest olalı dil
Basmaz ayagın anda ki mey-hâne olmaya
Bezm-i belâda âteşe yansun şu cân kim
Şem‘-i ruhuñ ziyâlana pervâne olmaya
Ravzî yabanda yâd ola lâyıık mı her denî
Yâr ile âşinâ ola bî-gâne olmaya

94

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

Âyâ nedür bu mihr ü vefâ gayra dâ'imâ
Gelmez baña cefâ ider ol mâh-ı bî-vefâ

Şehd-i vefâsı lezze[t]ini gönülüm istemez
Zehr-i cefâsı baña yeter bâl eger belâ

İtdi hazân bâd-ı fenâ bâg-ı ‘ömrümi
Bir kez müyesser olmadı benden yaña bekâ

Ben niçe mest olam mey-i bezm-i elest ile
Şîrîn lebüñ şarâbı gerek husrevâ baña

Şeh-bâz-ı zülfi eyledi dil murgını şikâr
İnmez egerçi yir yüz[ine] Ravziyâ hümâ

95

Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün/ Müstef‘ilün

Rûyı perîler görünür anuñçün anda dâ'imâ
Dirler dil-i ‘âşıklara âyîne-i ‘âlem-nümâ

Gerçi Mehemmed bî-bedel bir mâh-rû mahbûbdur
Rûşen budur kim gün gibi andan güzeldür Mustafâ

Gözler kamaşur bakamaz işrâk-i hüsnüñden yine
Giymiş güneş gibi bugün ol meh-likâ zerrîn kabâ

Her kim görüp yüz şevk ile ey mâhveş mihr-i ruhuñ
Öldürmelidir anı kim teslîm-i cân itmez saña

Kûy-ı nigâr-ı mehveşin dil-murgı eyler ‘ârzû
Ravzî ‘aceb olmaz eger göklerde uçarsa hümâ

96

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Meh gibi hercâ'isin dirsem ne var ây âfitâb
Geldigünce gitmege zîrâ ki eylersin şitâb

Vasf-ı hüsnüñ ey güneş hergiz kemâhî idemez
Cümle 'allâme eger kim yazalar yüz biñ kitâb

Gendüm-i 'ömri düketdüm hırmen-i 'âlemde ben
Agzuñ esrârını sordum virmedüñ şâfi cevâb

Ey tabîb-i cân niçün dâru'ş-şifâ-yı 'ışkda
Öldürüp ben hasteñi tahsîl kılmazsın sevâb

Sanma hâb-ı nâza varmışdur nigâruñ gözleri
Ravziyâ mest itmiş anı ol şarâb-ı la'l-i nâb

97

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Âsmân-ı kasruña ey server-i 'âli-cenâb
Yiridür bir şemse-i zerrîn olursa âfitâb

Kâr iderdi cânuma tâb-ı teb-i hecrüñ senüñ
Ey tabîbüm virmese la'l-i lebüñ şâfi cevâb

Ey Halîl'üm Ka'be bünyâd itmedür gûyâ hemân
Seng-i cevrüñle dil-i vîrânemi lutf eyle yap

Gördi mihr-i âsmân ser-mûzeñ öpdüğün zemîn
Döndi reşkinden didi *yâ leytenî küntü türâb*

Her gice bekler serâyuñ ey meh-i ebrû-hilâl
Nâmı aydın bir mübârek pâsbândur mâh-tâb

Secde kılmazdum der-i kasruñda olmasa eger
Melce'-i erbâb-ı 'ışk ol südde-i devlet-me'âb

Hüb-rûlar sevdüğümçün ta'n ider zâhid velî
Ravziyâ itmez müsâvî eylemekten ictinâb

98

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ehl-i diller anuñ içün didiler aña şarâb
İçdügince katl-i 'uşşâk itdürür saña şarâb

Bezm-i meyde ney-sıfat nâlân idersin düşmeni

Her kaçan kim sâkiyâ sunsañ ahibbâña şarâb
Câm-ı la'lûñ yâdına ser-mest olur 'âşıklarunñ
Meclis içre dökilüp saçılsa her yaña şarâb
Hacletinden reng-i rûyı kana dönmezdi eger
Sâkiyâ öykünmese la'l-i musaffâña şarâb
Teşne dil kaldı der-i mey-hâne-i hecründe ol
Dökmemek lâyük mıdur Ravzî-i şeydâña şarâb

99

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Dil-berâ mihr-i ruhuñ şevkine ger döne kebâb
Yiridür dönmede baş egmese gerdûna kebâb
Bezmüne varmag için çekdi çevürdi kendin
Nâr-ı 'ışkuñla giyüp câme-i gülgüne kebâb
Eşk-i hûnîn akıdup 'ışkuña yakar cismin
Niçe döndi gör e ben 'âşık-ı mahzûna kebâb
Her kişi mâ'il olur dâ'im aña döndügiçün
Bâg-ı bezm içre dilâ Rûha-i mevzûna kebâb
Lutf u ihsân ile dil-ber seni mesrûr eyler
Ravziyâ destüne sohbetde eger suna kebâb

100

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Kuru sevdâlarda fikr-i zülf-i sünbûlsâ idüp
Niçe demler akdı yaşum 'âlemi deryâ idüp
'İdgehde âşinâlık itmeyüp ey serv-kadd
Yâdlarla salınursın baña istignâ idüp
Kûy-ı dildâra gelüp küstâhlık itdün diyü
İtleri dâmânuma yapışdılar gavgâ idüp
Dûzah-ı fûrkatde habs itmekdür ey dil pîşesi
Kârını 'âşıklarınunñ âh u vâveylâ idüp
'Akl u fikrün gitmiş ey Ravzî 'aceb dîvânesin
Kime diñletseñ gerek ol şâhdan şekvâ idüp

101**Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün**

Nâr-ı firâk bagrumı yakdı kebâb idüp
Hasret gözüm yaşuñı akıtdı şarâb idüp
Rûhum 'urûc eyledi 'izzet makâmına
Dil ârzû-yı südde-i devlet-me'âb idüp
Başladı Topcızâde dahı tıfl iken hele
Yıkmaga dil hisârını yap yap harâb idüp
Vasfında zülfinüñ yine 'allâme-i hired
Bir hoş risâle yazdı niçe fasl u bâb idüp
Fürkat şebinde Ravzî'nüñ od eyledüñ yirin
Çak böyle her gün aña n'idersin 'azâb idüp

102**Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün**

Beni barmag ile gösterdügiçün ragbet idüp
Tîrûñi sadra geçürsem yiridür 'izzet idüp
Dil-i dîvâne hele şimdi birez uslandı
Seg-i cânân ile bir yirde ulur ülfet idüp
Ser-fürû eyleyelüm câma surâhî gibi biz
Sûfi mey-hâneye varmazsa enâniyyet idüp
Mey gibi bir dem idi kalmış idük ayakda
Pîr-i mey-hâne ele aldı bizi himmet idüp
Ravzi halvetde bugün şevk ile hammâm-sıfat
Sîneye çekdi o meh-pâreyi germiyyet idüp

103**Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün**

Kendüñi görme begüm kibr ü enâniyyet idüp
Gün gibi yakma cihân halkını germiyyet idüp
İñledi ra'd görüp derd-i firâkuñda beni
Agladı hâlûme bârân benüm rikkat idüp
Mülk-i şâdîde şeh olurdum efendi ben de
Gelmese hâtıra gam leşkeri cem'iiyyet idüp
Sâkiyâ varup ayagina niçe düşmeyelüm

Bâde-i pîr-i mugân elde tutar hürmet idüp
Yâr yanında seni hayr ile añmazsa rakîb
Ravziyâ aña n'idersin bu kadar 'izzet idüp

104

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Bend-i gamdan bendeñi ey serv-kad âzâd idüp
Bir göz ucıyla nazar kılsañ ne var dil-şâd idüp
Gülşeninden dûr olmışdur meger ol goncenüñ
Bülbül-i dil nâle eyler derd ile feryâd idüp
Şâh-ı 'âlî-şânsın mecmû'-ı 'âlem halkını
Zîr-i destüñde idersin emrüñe münkâd idüp
Yâdlarla âşinâ olup güler oynarsın
Gam diyârında beni şâd eylemezsin yâd idüp
Mezra'-ı evkâtdan bir habbe hâsıl kılmadum
Hirmen-i 'ömri tağıtdum Ravziyâ ber-bâd idüp

105

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Dergehinden sürdi ol şeh bendesin merdûd idüp
Göklere boyadı âhum gökleri pür-dûd idüp
Evvel âhir dostumsun gayr ile hem-râhsın
Hâsılı tahsîl-i hâsıl itdi düşmen sûd idüp
Cümlesinüñ hâtırındasın meger melhûz idüñ
Yohsa n'eylerdi melekler Âdemi mescûd idüp
Bî-vefâdur bildüm âhir ol perî-peyker beni
Cûy-ı eşke gark ider hecrinde yirüm od idüp
Ravzi 'âşıkdur saña al hâtırın didüm ele
Didi n'eylersin anı 'uşşâkdan ma'dûd idüp

106

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Dilde dâg-ı mihrüñi ey mâh-rû tekrâr idüp
Soyunup abdâluñ oldum şevkuñı izhâr idüp
Söyledüm lü'lü dişüñ vasfında bir garrâ gazel
Ehl-i diller bezmine dürr ü güher îsâr idüp

Sırr-ı 'ışkı 'âleme fâş itdi dil Mansûrveş
Gel siyâset eyle cânâ zülfüne ber-dâr idüp
Bir bahâne olsa bir bir hâlümü 'arz eylesem
Ol güzeller şâhına eş'ârımı iş'âr idüp
Ravziyâ eflâke irişdürdi devrân başımı
Âsmân-ı âsitân-ı yâre hıdmetkâr idüp

107

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ey rakîb-i bed-likâ hıkd u hased ibrâz idüp
Bezm-i cânândan beni dür eyledüñ ifrâz idüp
Nâyveş nâlân olup def gibi döğünsem n'ola
Derd-i fûrkat kâmetüm çeng itdi beñzüm sâz idüp
Encüm-i eşküm dökülse tañ degül ol mâh-rû
Cevr ü zulmi çog ider mihr u vefâyı az idüp
N'ola handân olsa dil ol gül görüp ben bülbülin
Bir nazar kılmaz baña agyârdan mümtâz idüp
Âsitân-ı yâri görmek ârzû eyler meger
Ravziyâ göñlüm hümâsı göklere pervâz idüp

108

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bendeñi derbânuñ itdi şâh 'âlî-câh idüp
Ser-firâz iden seni iklim-i hüsne şâh idüp
Kıldı eşküm encümin ezhâr-ı sahrâ-yı belâ
Sen hilâl-ebrûyü burc-ı çarh-ı hüsne mâh idüp
Saldı ben Mecnûn'ı sahrâ-yı belâ-yı fûrkate
Leyli-i zülfüñ gamında derd ile hem-râh idüp
Fûrkatüñ her gicesin zülfüñ-sıfat kıldı dırâz
Vuslatuñ eyyâmını 'ömrüm gibi kûtâh idüp
Ey tabîb-i cân sorarsañ Ravzi-i dil-hasteñi
Cânını assına teslîm itdi bir kez âh idüp

109

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bezm-i hicrânuñda kaddüm çeng ü nâlem nây idüp

Mest-i 'ışk itdüñ beni 'âlemlere rüsvâ idüp
Tırveş yabana atarduñ beni çün 'âkıbet
Ey kemân-ebrû elif kaddüm n'iderdüñ yâ y idüp
İtlerüñ karşu gelüp dâmânum aldılar benüm
Üstühânum pâre pâre eylediler pâ y idüp
Yûsuf-ı Ken'ân-ı hüsn itmiş seni feyz-i Hudâ
Mısr-ı 'ışk içre beni tûtî-i şekker-hây idüp
Tır-i cevri ol kemân-ebrûnuñ ey Ravzî yine
Sînemüñ çak sadr-ı a'lâsına geçdi cây idüp

110

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün
Ne kim var ise 'akl u cân u dil cânânuñ olsun hep
Ferâgum var benüm her mâ-melekden anuñ olsun hep
Nedür bâr-ı girânî rind-i 'ârif ey dil-i şeydâ
Çıkar tâc u kabâyı ser-be-ser yârânuñ olsun hep
Kabûl it hıdmete redd eyleme 'uşşâkı sultânım
Şeh-i mülk-i melâhatsin senüñ derbânuñ olsun hep
Yeter eşküm direm dînâr baña rûy-ı zerdümdür
Metâ'-ı dehr-i fânî tâlib-i dünyânuñ olsun hep
'Acem şâhını mâ itdi yine Rûm'üñ Süleymân'ı
Bu 'âlem câygâhı leşker-i 'Osmân'üñ olsun hep
Kemân-ebrû güzelsin sen benüm devletli sultânım
Ne kim var ise 'âşıklar kuluñ kurbânuñ olsun hep
Şehâ Ravzî'yi geh geh seng-i düşnâmuñla yâd eyle
Garîbüñ derdmendüñdür aña ihsânuñ olsun hep

111

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
'Ârızuñ âbın görüp ây âfitâb-ı sun'-ı Rab
Üstine dıtrer güneş gûyâ tutışmış anı teb
Kûşe-i hasretde mihnet çekmedür kârım benüm
Bezm-i vasl-ı yârda agyâr ider 'ıř u tarab
Rahm idüp 'uşşâka îmâna gelürsin ey sanem
Bend-i küfr-i kâkülüñ bir bend ile çözdüm bu şeb

Bir bölük hercâ'ilerdür gördüm anuñ her birin
İhtiyâr-ı gurbet itdüm terk idüp yârânı hep
'Aklı başında degüldür mest-i lâ-ya'kıldur ol
Gül zamânı ola her kim içmeye âb-ı 'ineb
Ey cefâ-pîşe baña toyınca cevr itseñ eger
Hân-ı vasluñ 'ömrüm oldugınca kılmazdum taleb
Hancer ile yaralar açsam dimişdi sîne
Ravziyâ ihmâl-i yâre bilmez n'oldı sebep

112

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Bir hûb Rûmi didi baña hey 'arab 'arab
Yirüñ senüñ ne yirdür ayıtdum Haleb Haleb
Engûr-ı la'l-i nâbını sordum o goncenüñ
Gül gibi güldi nâz ile didi 'ineb 'ineb
Didüm efendi kûyuña gelmiş rakîb-i har
Didi nedür murâdı ayıtdum hatab hatab
Hurmâ-yı la'l-i yâre ne dirsın didi didüm
Ey nahl-i bûstân-ı melâhat ratab ratab
Beñzi sararsa 'âşık-ı dil-hastenüñ eger
Didi ne dirler aña ayıtdum zeheb zeheb
Girmiş rakîb-i seg yine bir şekl-i mühmele
N'olduñ diyen kimesneye aydur cereb cereb
Gün yüzüne bakılmaz olupdur şu'â'dan
Ey meh güneş gibi yalabırsın yalap yalap
Murg-ı visâl-i yâri şikâr itmek isteyüp
Şeh-bâz-ı cân u dil talabırlar talab talab
Bir dahı sarayın diyü cânânı sîneye
Ey pîrehen yine dolabırsın dolap dolap
Ol hâce-i zâmâne ki dünyâya meyl ide
Anuñ sakalını n'ola yolsam kelep kelep
Ravzî fesâhati niçe bu şi'rimüñ didüm
Ol menbâ'-ı belâgat ayıtdı 'aceb 'aceb

113

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Dil ü cân virüp oldum vasla tâlib
Didiler râygân olur menâsıb

Ahibbâñı ser-i zülfüñde bend it
Yaraşmaz gerden-i a'dâda ol ip

Gamuñda niçe kez öldüm dirildüm
Saña cân virmedür gördüm münâsıb

Olurdu âsitânuñ secdegâhum
Serâyüñda rakîbüñ olmasa dübb

Temâşâ eyle Ravzî Rûmilinde
Ne zîbâ şehr imiş bu şehr-i İştib

114

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

Pür-zû ideli 'âlemi mısbâh-ı mahabbet
Sunuldu benüm destüme miftâh-ı mahabbet

Dünyâ gamını çekmez isek biz n'ola cânâ
Râhat mı degül rûhumuza râh-ı mahabbet

Her yâr-ı perî-zâdı getürseñ n'ola bezme
Çün oldı müyesser bize rahrâh-ı mahabbet

Geşt eyledi dil 'âlem-i 'ışk içre pey-â-pey
Bulunmadı hem-pâ aña seyyâh-ı mahabbet

Her müşkilin ebvâb-ı kitâb-ı gam-ı 'ışkuñ
Ravzî bize feth eyledi fettâh-ı mahabbet

115

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

Te'sîr idemez sûfiye ey pîr-ı mahabbet
Ger kavs-i kazâdan atıla tîr-ı mahabbet

Her mûş-ı denî genc-i selâmetde safâda
Kuhsâr-ı melâhatda gezer şîr-ı mahabbet

Sahrâ-yı dile şevket ile kurdı otagın
Dârâ-yı kader kadr-i cihân-gîr-ı mahabbet

Müjgânını sevdüm o bıçakçı güzelinüñ
Çok cânuma kâr eyledi şemsîr-i mahabbet
Ravzî seg-i kûyuñla senüñ hem-ser olupdur
Kapuñda geçinse n'ola kıtmîr-i mahabbet

116

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Takıldı ezel boynuma zencîr-i mahabbet
Olsam n'ola kuhsâr-ı gama şîr-i mahabbet
Dil âteş-i hicrân-ı cevânân ile yandı
Himmet demi irişdi gel ey pîr-i mahabbet
Her zümre biri birisine kıldı 'adâvet
Tayy itdi felek çünki tavâmîr-i mahabbet
Hep cûş u hurûş eyledi mecmû'-ı tavâ'if
'Âlemde ki çalındı mezâmîr-i mahabbet
Ravzî niçe mest-i mey-i 'ışk olmayayın kim
Bir câm-ı safâ sundı baña mîr-i mahabbet

117

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Firâş-ı fûrkatüñde haste dil gerçi umar şerbet
İrişür nâ-gehân sâkî- i merg aña sunar şerbet
Kapuñ dârü'ş-şifâsında yaturlar niçe demlerdür
Tabîbüm la'l-i nâbuñdan diler dil-hasteler şerbet
Bulınmaz ger ararsañ ser-be-ser mısır-ı belâgatda
Bu şî'r-i şekker-âmîzüm gibi cânlar yakar şerbet
Kim okursa benüm eş'ârımı aglar safâsından
Bilür anı olur mergûb eger olsa şeker şerbet
Okı ey husrev-i şîrîn-dehen Ravzî'nüñ eş'ârın
Eger bezm-i belâgatde dilerseñ mu'teber şerbet

118

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Zülâl-i la'l-i nâbuñdur senüñ cânâ şeker şerbet
Dil ü cân teşnedür lutf it baña cânlar deger şerbet

Harâretden helâk oldu dil ü cân âteş-i gamda
Yürekler yanmasun def` eylemez illâ meger şerbet
Suvar şemşîr-i hûn-efşânûñ ile teşnedür düşmen
Gerekdür dostum anuñ mizâcına yarar şerbet
Gel ihsân eyle ben dil-teşneye şemşîr-i hûn-rîzûñ
Harâret olsa bir dilde revân anı keser şerbet
Sorarsañ hâlini hecrûñde dâ'im der-be-derlikden
Digergûn oldu Ravzî ey tabîb-i cân arar şerbet

119

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Gel ihsân it ruh-ı zerdüm görüp ey sîm-ber şerbet
Dil ü cân oldu mihmânûñ gerekdür mâ-hazar şerbet
Geçüp başuñdan anuñçün diyâr-ı Mısr'ı terk itdi
Gelüpdür bezmüñe olmagiçün cânâ şeker şerbet
Şarâb-ı 'ışkuñ ile gitse 'âşık n'ola kendinden
Za'îf olsa eger haste aña eyler zarar şerbet
Nasîb olmaz baña bildüm ki hergiz bezm-i vasluñda
Eger mecmû'-ı 'âlem tolsa cânâ ser-be-ser şerbet
Gice gündüz der-i mey-hânedede ser-mest-i lâ-ya'kıl
Zülâlûñ yâdına Ravzî senüñ hergâh içer şerbet

120

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Baña vâdi-i gamda oldu cânâ derd-i ser hasret
Beni kûy-ı melâmet içre kıldı der-be-der hasret
Göñül kûyuñda sâkindür ebed bizden yaña gelmez
Hemân ol tıfla beñzer kim aña mâder peder hasret
Niçe gündür görünmezsün gel ey mihr-i melek-sîmâ
Saña dil hasret ü ten hasret ü cân u ciger hasret
Tahassür çekmeden bir nesneye hiç kimse hazz itmez
Rakîb-i rû-siyâha olsa ammâ mu'teber hasret
Firâk-ı yârda hâlüm mükedder oldu ey Ravzî
Bu 'âlemde kimüñ varmaz mizâcına keder hasret

121

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Gamuñda eşk-i çeşm ü rûyum itdi sîm ü zer hasret
Beni kapuñdan ayrı kıldı şâhâ der-be-der hasret

Soyunsañ her kaçan hammâma girseñ ey perî-peyker
Çeker senden cüdâ hep câme vü tâc u kemer hasret

Basılmaz küşt-gîr-i Zâl-i gerdûna gönül ammâ
Basar merd-i tevânâ gibi ey nûr-ı basar hasret

Görinen eşk-i hûn-âlûd sanmañ rûy-ı zerdümdür
Cefâ tîgıyla çeşmümden ciger kanın döker hasret

Ser-â-pâ olsa pâre pâre ey Ravzî n'ola bagrum
Kimüñ cânına irişdürmedi tîg u teber hasret

122

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Mücerred merd-i pâkem ben gerekmez hiç baña 'avret
Erenler aña er dimez ki yanında tuta 'avret

Eger er Rüstem-i Zâl-i zamân olsa zebûn eyler
İdüp mekr u füsûn ile elif-kaddin dü-tâ 'avret

Erenler cân'ıçün ey dil hemân gılmâna 'ışk olsun
Gerekmez cennet içre görünürse câ-be-câ 'avret

İdüp hep kendüye sa'yi yapardı 'âlemüñ gönlin
Yakardı mülk-i dünyâyı olaydı pâdişâ 'avret

Zelîhâ-yı zamân ancak diyüp meyl itme ey Ravzî
Eger kim hüsn ile olursa bir Yûsuf-likâ 'avret

123

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Melâhat burcına olsa eger şemsü'd-duhâ 'avret
Ne mümkindür dil-i târîkümi rûşen kıla 'avret

Uyarsañ sözine eyler mekânüñ âteş-i dûzah
'Aceb bu hâl ile bilsem niçe cennet bula 'avret

Perî-sûret melek-sîret güzeller vâir iken sûfî
Neden zen-pâre olduñ sen ne sihr itdi saña 'avret

Eger bir kerre üf dirseñ düşer arkası üstine
Cihânuñ pehlevânıdur öbür işden yaña ‘avret
Sakın âl eyler aldanma görüp dest-i mühennâsın
Melek olsa da sihr eyler hazer kıl Ravziyâ ‘avret

124

Mef‘ülü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

Hat geldi haddüñe yüri hengâmeyi tagıt
Yaz hâtırın şikestelerüñ nâmeyi tagıt

Abdâl Işık-sıfat yüri ‘uryân bu ‘arsada
Dâg ile zeyn idüp tünegi câmeyi tagıt

Emr-i Hudâ’yı tut heves-i mutma‘inne kıl
Uyma hevâ-yı nefsüñe levvâmeyi tagıt

İtdüm kitâb-ı ‘ışka ben ey dil mütâla‘a
Hall-i gavâmız itmege ‘allâmeyi tagıt

Ravzî yeter karaladuñ a‘mâl defterin
Evrâkı tevbe suyına sal hâmeyi tagıt

125

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Mekteb-i hüsn içre okur bir perî-peyker lugat
Mâhir olmaga cefâ fenninde ez-berler lugat

Okumamışdur o meh Mihr ü Vefâ destânını
Tıfıldur dahı hemân ancak okur yazar lugat

Mâlik olmaz kimse ‘ilm-i ‘ışkuñ istihrâcına
Lafzı muğlakdur ‘ibârâtı temâm ister lugat

Şerhe niçe kâdir olam metn-i hüsnüñ ben senüñ
Kimseler vâkıf degül zîrâ ki ser-tâ-ser lugat

Hîç koynumdan çıkarmazdum tutup cânım gibi
Bulsam ey Ravzî eger bir dahı bir dil-ber lugat

126

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Bulınmaz gerçi ‘âlem içre fahr-ı enbiyâ haslet
Seni gördüm ben ey yâr-ı ‘azîzüm Mustafâ-haslet

Firâk-1 Zü'l-fekâr-1 gamzeñ ile sîne-çâk oldum
Efendisin sen ol şâh-1 'Ali'y-yi Murtazâ-haslet
Sularsam cûy-1 eşkümler 'aceb mi gülşen-i kûyuñ
Benüm çeşmüm güher-pâşum olupdur âsiyâ-haslet
Gam-1 câm-1 lebüñle sâkiyâ bezm içre ben öldüm
Gel ihsân eyle la'lüñden şarâb-1 cân-fezâ-haslet
Kulûb-1 ehl-i 'irfânı n'ola cezb itse ey Ravzî
Senüñ şî'rüñ gibi hiç görmedüm bir keh-rübâ-haslet

127

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Visâlüñden cüdâ düşdüm vedâ' itdi baña devlet
Mukarrer kimseye bâkî degüldür dâ'imâ devlet
'İbâdetde hilâlâsâ eger kaddüñ iderseñ ham
Sa'âdet 'îdına irersin eyler merhabâ devlet
Edebden hâric evzâ'1 gel ey şûrîde-dil terk it
Edeb her kande kim olursa eyler iktizâ devlet
Eger kim âb-1 tevbeyle yüzüñ yursañ bu meydânda
Saña her kanda 'azm eylerseñ olur reh-nümâ devlet
Ayagıyla gelürdi bezm-i hâsa ol şeh-i devrân
Eger bu oñmaduk başumda olsa Ravziyâ devlet

128

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Hümââsâ dem-â-dem gerçi göklerde uçar devlet
Geh olur kim bir ednâ kimse başına konar devlet
Gedâyı şâh u geh şâhı gedâ eyler bu devrândur
Gehî bâlâ vü geh zîr âsiyâbâsâ döner devlet
Baña bir devlet-i 'uzmâ müyesser kıl ki yâ Mu'zî
Ebed hiç zâ'il olmasun gerekmez muhtasar devlet
Şeh-i mülk-i fenâyam ben aña mâyil degül gönülüm
Bu dünyâ ehli yanında egerçi mu'teber devlet
Meger sen istemezsin var ise 'âlemde ey Ravzî
Büzürg ü küçek ister cümleten hep ser-be-ser devlet

129

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Saňa ey hâce vird ise eger kim sîm ü zer devlet
Ruh-ı zerd ile baňa dirhem-i eşküm yeter devlet

Hüner fakr ile fahr idüp geçinmekdür bu ‘âlemde
‘Aceb bilsem niçün ister ki her bir bî-hüner devlet

Düşel’den âteş-i iflâsa ‘ayn-ı âteş oldum ben
Baňa ey nûr-ı ‘aynum gelmesin yohsa yanar devlet

N’ola ‘akl-ı ma‘âşa mâlik olmazlarsa ‘âşıklar
Mahabbet ehli yanında degüldür mu‘teber devlet

Sitâreñde o meh-rû saňa gelmez bir gün ey Ravzî
Kişinüñ tâli‘i dönse revân andan kaçır devlet

130

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

İderseñ baňa ger ey zâhid-i âhir zamân himmet
Cihânda hâli yir kalmaz tolar kevn ü mekân himmet

‘Adem mülkine giderseñ eger düşdükce ey zâhid
Gözün bizden yaňa tut turma gönder armagân himmet

Şeh-i devrâna taraf-ı kelle-pûşum ser-fürû itmez
Eger pîr-i mugan itse şarâb-ı ergavân himmet

Eser yil gibi geçsin üstümüzden himmetün zâhid
Yeter esdüñ savurduñ başuňa kıl sen hümâ himmet

Meşâyıhda ne kuvvet ne kanâ‘at ne ‘ibâdet var
Niçe olmasun ey Ravzî nahîf ü nâ-tevân himmet

131

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

N’ola ben bendesine kılsa o şâh-ı cihân himmet
Gedâya idegelmişdür begüm ‘Osmâniyân himmet

Çeküp mey başa ben de pâdişâh-ı ‘âlem olurдум
İdeydüñ la‘l-i nâbuñdan şarâb-ı ergavân himmet

Kimine ‘izzet itseñ zillet eyler tâli‘-i nahsı
Kimini devlet ü ‘izzetle eyler kâmrân himmet

Rakîbe itdigün ihsân olur hep ser-be-ser zâyî‘
Götürmez deyme bir nâ-dan olur bâr-ı girân himmet
Saña ta‘zîm idüp karşı gelürler çünki ey Ravzî
Kilâb-ı kûyına it sen de bir kaç üstühân himmet

132

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Zamânıdır eger eylerseñ ey pîr-i mugân himmet
İder dervîşe zîrâ mürşid-i ‘âlî-mekân himmet

Elin öp mey-fürûşuñ düş ayagına safâlar sür
Bu devrân içre ey sâkî saña oldu hemân himmet

Döküpdür kanımı cellâd-ı çeşm-i mest-i pür-hışmuñ
Leb-i la‘lûnden eyle pâdişâhum kana kan himmet

Senüñle sîne-ber-sîne olalum kaçma gel bizden
Mürüvvet menba‘ısın eyle cânâ cânâ cân himmet

Cihânda lutf u himmetden eser kalmadı ey Ravzî
Mürüvvet nâ-bedîd olmışdur olmaz râygân himmet

133

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün
Geşt eyle ‘âlemi yürî ey dil seyâhat it
Ayaguñ altına alup eyyâmı sür‘at it

Az yaş içinde çok dem idüp kanlu yaş revân
Deryâ-yı eşk-i çeşmüm ter içre sebâhat it

Gör kandadur tefahhus idüp ara sû-be-sû
Sabr u sükûndan yürî bir dem ferâgat it

Bâşed ola ki sayd idesin ol hümâyı sen
Şeh-bâzvâr evc-i hevâya ‘azîmet it

Bağışlasun günâhını Ravzî-i fakîrûñ
Yirden göge bu bendeden ol şâha minnet it

134

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün
Kûy-ı nigârı ey dil-i şeydâ ziyâret it
Bülbül-sıfat mesîreñi gülzâr-ı cennet it

Zâg u zagan sıfat uçurup seng-i ta'n ile
Kûy-ı nigârı görmege agyârı hasret it
Kûyuñ kilâbı ile beni hem-sifâl idüp
Lutf u mürüvvet ile şeh-i mülk-i 'izzet it
Halvetde ol nigârı der-âgûş ideyin
Ey şeyh-i şehri bâña da bir kerre himmet it
Ravzî Hüseyin'i sev yürü şol sevmeyenleri
Bu Kerbelâ'da gel siper-i tîr-i la'net it

135

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Şehensâh-ı zamân olduñ niçe iklîmi gördüñ tut
'Adem sahrâsına varduñ otâg-ı 'ömri kurduñ tut
Şikâr-ı vahş u tayr itdüñ bu 'âlem saydgâhında
Murâduñ şâh-bâzın 'âkıbet elden uçurduñ tut
Zebûn-ı zahm-ı şemşîrûñ olup Dârâ vü Rüstem'le
Memâlik feth idüp devlet serîrinde oturduñ tut
İzâle eyleye cehl-i mahzı kendüñden haberdâr ol
Heyûlâ dersini ko 'ilm-i nârencât okurduñ tut
Kanâ'at ehli olmazsañ cihânda râhat olmazsın
Cefâ-yı dehre mu'tâd ol vefâ mülkini yurduñ tut
İçersin bâde-i mevte hayât elden gider Ravzî
Bu bezm-i bî-bekâ içre safâ câmını sürdüñ tut

136

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Murâd atına bindüñ dil murâd atını sürdüñ tut
Hümâlar saydına bir günde biñ şeh-bâz uçurduñ tut
Ne deñli küşt-gîr olsañ gelür arkañ yire âhir
Koyup pâ ferkadâna pençe-i hurşîdi burduñ tut
Bu menzilden göçersin çâh-ı kabre irişür râhuñ
Serây-ı devlet-âbâd-ı şeh-i devrânı yurduñ tut
Düşersin pençe-i bebr-i pelengistân-ı hâmûna
Otâg-ı zevkî 'işretgâh-ı gerdûn üzre kurduñ tut

Binüp Husrev-sıfat Şebdîz-i 'îş ü 'işrete her gün
Kemân-ı Rüstem'i çekdüñ şikâra tîrûñ urduñ tut
Cihânı ser-be-ser seyr eyledüñ çok nîk ü bed gördüñ
Dahı bir nesne kaldı görmedüñse anı gördüñ tut
Nedür bu hâb-ı gaflet aç güzüñ ey dil safâlar sür
Koyup ser bâliş-i zevka niçe yüz yıl uyurduñ tut
Fenâ bâzârgâhında idüp bey' u şîrâ her gün
Geçüp dükkân-ı 'işretde emîrâne oturdun tut
Şeh-i devrân-sıfat her gün ziyâfetler idüp halka
Cihânı hân-ı ihsânuñla biñ kerre toyurduñ tut
Cihân husrevlerini bende-i fermânuñ idindüñ
Riyâsetler sürüp 'âlemlere hükümüñ buyurduñ tut
Yeter eglendüñ ey Ravzî temâm insâfdan geçdi
Fenâ dünyâyı terk eyle bekâ mülkinde yurduñ tut

137

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Serây-ı Keykubâd u Rüstem ü Dârâ'yı yurduñ tut
Serîr-i saltanatda niçe mâh u sâl oturduñ tut
İrüp bir Hızr-ı vakte zulmet-i emmâreden çıkduñ
Vücûduñ câmesin ser-çeşme-i hayvânda yurduñ tut
Zemahşer mahşerüñ oldı anuñla haşr olup her gün
İdüp bahs ü cedel 'allâmeden tefsîr okurduñ tut
N'idersin devlet ü dünyâ-yı dîni ey dil-i şeydâ
Yedi iklîme gûyâ şevket ile şâh olurduñ tut
Bekâ bulmak dilerseñ kendüñi 'addeyle mevtâdan
Çalındı kûs-ı rihlet kâfileñ turduñ göçürdüñ tut
Akarsu gibi çağlarsın eser yıl gibidür 'ömrüñ
Cihânda her ne kim bulduñsa hep urdun götürdüñ tut
Bir abdâl-ı fenâveş 'âkıbet 'uryân olursın sen
Bu 'âlem tekyegâhın ser-be-ser sildüñ süpürdüñ tut
Vücûduñdan olur bir dem ki hiç olmaz eser zâhir
Bu meydânda sabââsâ birez yildüñ yöpürdüñ tut

Cihândan behre kim aldı ne Zuhâl u ne Cem kaldı
Gidersin sen de ey Ravzî cihân turdukça turduñ tut

138

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Şeh-i devrân olup a‘dâñı hep kırduñ geçirdüñ tut
Şikâristân-ı ‘âlemde yine sayduñ kaçırduñ tut

Süleymân’uñ saña mihrin turalum rûzi kılmış Hak
Niçe biñ leşkere mâlik olup kaydın kayırduñ tut

Eger bilmezse hâl-i zâruñı yâr-ı dil-âzâruñ
Peyâm-ı derd-i ‘ışkı gûş-ı cânâna degirdüñ tut

Geçüp seccâde-i şer‘a niçe ahkâm idüp icrâ
İki hasmı görüp biri birisinden ayırduñ tut

Eger kim az yaş içre senüñ akdı ise çok yaşuñ
Safâ ‘ummânını biñ kerre başuñdan aşırduñ tut

Fesâhat gide dilden lâl u ebkem olasın bir gün
Belâgat gülşeninde ‘andelîbâsâ şakırduñ tut

Ne gam ‘âlemde bir abdâl-ı ‘uryân olsañ ey Ravzî
Libâs-ı kibr ü ‘ucbı kendüñe her gün giyirdüñ tut

139

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

Ey tîr-i gamze sînemi yir yir cerâhat it
Reşk âteşine düşmeni yak pür-harâret it

Düşdüm firâş-ı mihnete-i hicrâne ey ecel
Ben haste-i belâ-zedeyi gel iyâdet it

Bâr-ı gam itdi zîr ü zeber hâk-i cismümi
Ey nûr-ı dîde bâri mezârum ziyâret it

Şâd ol ferah zamânı irişdi ki hâneñe
Mihmân-ı derd-i gam gelür ey dil ri‘âyet it

‘Aksine döndi devr-i zamân çünki Ravziyâ
Gerdûn-ı dûnuñ emrine sen de itâ‘at it

140

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Âteş-i hicrâna yakduñ kâ'inâtı âh mevt
Anuñ için çağırup dir cümle halk eyvâh mevt

Gözüñ aç 'âlemde zinhâr itme taksîr-i 'amel
Hâb-ı gafletde yaturken irişür nâ-gâh mevt

Ger Süleymân-ı zamân olsañ da ey dil mûrveş
İledür zîr ü zemîne hâh eger nâ-hâh mevt

Başuña cem' eyle 'akluñ hâb-ı gafletden göz aç
Birgün eyler kendi kendüñden seni âgâh mevt

Kadr ü 'izzetle mekânuñ olsa ger evc-i Zuhâl
Çâre bulmazsın halâsa saña bulur râh mevt

Eylemezsın gerçi eflâk-ı berîne ser-fürû
Bir gün olur zîr-i kabri saña eyler çâh mevt

'Âlemi yirdüñ yudarduñ hep koyarduñ cevfüñe
Saña terk itdürmeseydi mansıb ile câh mevt

Pençe-i şîr-i ecelden bulımaz kimse halâs
Her gedâ vü mîre takdîr eylemiş Allâh mevt

Ravziyâ akrân u emsâl içre mât eyler seni
Nat'-ı gafletde irüp dirse eger kim şâh mevt

141

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Yap yap harâbe-i dil ü cânı 'imâret it
Yık yık hisâr-ı düşmen-i nefsi hasâret it

Dîvânevâr gitme felâket diyârına
Dîvân-ı Ahmed'e yüri yüz sür ziyâret it

Terk it şakayı kimseyi incitme ey gönül
Cehd eyle sen de kendüñi ehl-i sa'âdet it

Mihmân-ı tîr-i cevri gelüp kondı sîneñe
Hûn-ı cigerle mâ-hazar anı ziyâfet it

Sadr-ı selâmet isteriseñ Ravziyâ sakın
Nefs-i le'îme virme murâdın hakâret it

142

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Çeng ü çegâne diñlemedin gel ferâgat it
Gûş it bu kavli emr-i Hudâ'ya itâ'at it

Savt-ı terâneyi yeter itdüñ semâ' u gûş
Fıkr it huzûr-ı hazreti 'ırzuñ sıyânet it

'Ömrüñ vedî'atine hıyânetden it hazer
Hıfz u hırâset eylemede istikâmet it

Vakti irişdi ıssına tapşır emâneti
Naks u zevâlden hazer eyle diyânet it

Lutf u 'atâ saña yaraşur yâ İlâhi çün
Ravzî za'ife merhamet eyle 'inâyet it

143

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Nefsüñ hevâsına yeter uyduñ isâbet it
Bir pîr-i mürşide iriş andan 'inâyet it

Tutma elüñ ucuyıla bir iş ki hayr ola
Ya'nî ki Hakk'a cân ile dilden 'ibâdet it

Bir nesne cidd ü cehd ile kim girmeye ele
Ol işe dikkat eyleme andan ferâgat it

Dünyâ evi ki âhirete oldı mezra'a
Fevt itme fırsatı çalış anı zirâ'at it

Ey çeşm-i halkı hâb-ı 'ademden uyarıcı
Ravzî hakîri nâr-ı sakardan selâmet it

144

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

İderse mürdesin ihyâya Îsâ-yı zamân niyyet
Sevincinden revân çıkmaga eyler tende cân niyyet

Akar her sû sirişküm cûyı bâg içre eger kılsañ
Rakîb ile salınmaga sen ey serv-i revân niyyet

Rakîbi kûy-ı cânândan gidermek baña âsândur
Derûn-ı dilden olursa eger aña hemân niyyet

Geçüpdür cânuma tîr-i cefâsı n'ola eylersem
Rakîbüñ başına çalmaga tîg-i hûn-feşân niyyet
Kılıcuñla dil-i Ravzî'yi pâre pâre kılmaga
Münâsibdür eger eylerseñ ey şâh-ı cihân niyyet

145

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

La'lüñiçüñ eylesem agyâr ile her bâr bahs
Kâdir olmaz agzın açup itmege tekrâr bahs
Murg bâl uçup yirinden perrüm agar başuma
Ol perî-ruhsâr ile itse kaçan agyâr bahs
Her ne sûret gösterürse râzı ol dünyâ-yı dûn
Merd iseñ gel 'avret ile eyleme zinhâr bahs
Gül yanında i'tibârum senden artukdur diyü
Bülbül-i şeydâ ile gülşende eyler hâr bahs
Cân dilerse yâr zinhâr itme ey Ravzî nizâ'
Eylemek câ'iz degül şâh ile hizmetkâr bahs

146

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

La'l-i nâbuñdan kim eylerse eger ey yâr bahs
İtmege câm-ı mey-i hamrâdan eyler 'âr bahs
Sükker-i pâlûde yâ kand-i mükerrerdür lebüñ
La'l-i nâbuñdan anuñçün eylerüz tekrâr bahs
Gülşen içre yolınup bülbül ider âh-ı hezâr
La'l-i nâb-ı yârdan niçün ider her hâr bahs
Kimi pisteh gonca-i nev-restedür dirler kimi
Vasf-ı la'lüñden iderler ey gül-i gülzâr bahs
Mürdeler ihyâ olup cânlar ider kesb-i safâ
La'l-i nâbuñdan senüñ itmege hikmetvâr bahs
Şimdi ihyâ-yı Mesîhâ'yı ferâmûş itdi halk
La'l-i nâbuñdandır ey 'Îsî-nefes her bâr bahs
'Aks-i ebrû zâhir olmuş câm-ı la'l-i yârda
Hatt-ı nevdür diyü ey Ravzî ider agyâr bahs

147

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Eyledüñ la'l-i lebünden hatt-ı cânân ile bahs
Âb-ı hayvân için itdüm Hızr-ı devrân ile bahs
'Âlemi gark itmede mânend-i deryâ-yı muhît
Dîde-i giryânüm eyler bahr-i 'ummân ile bahs
Anun ile başa çıkmaz bir 'Ömer-meşrebdür ol
Eylese şâh-ı 'Acem ger 'Âl-i 'Osmân ile bahs
Mâh-rûlar sevmede her kim benümle bahs ider
Zerrelerdür kim iderler mihr-i rahşân ile bahs
Yârüñ ahvâlin sorarsın kûyınıñ sükkânına
Ravziyâ haddüñ degülken ehl-i dîvân ile bahs

148

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Firâkuñdur yaşum la'l-i Bedahşân olmaga bâ'is
Gam-ı şemşîr-i hecrüñdür ciger kan olmaga bâ'is
Nihâl-i nahl-ı kaddüñden cüdâ oldugum olmışdur
Elifler sînede serv-i hırâmân olmaga bâ'is
Gam-ı gülzâr-ı hüsnüñdür benüm ey verd-i handânüm
Baña bülbül-sıfat her demde nâlân olmaga bâ'is
Sehergeh şeb-nem-i eşküm düşürse olur ol gonce
Gülistân-ı melâhat içre handân olmaga bâ'is
Mey-i eşküm dökilse bezm-i gamda n'ola ey Ravzî
O mest-i nâz olupdur baña giryân olmaga bâ'is

149

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Ol âhû-çeşm olupdur baña sekbân olmaga bâ'is
O şâha bende olmak oldu sultân olmaga bâ'is
Rakîbâ senden aslâ âdemîlük gelmedi gitdi
Nedür saña 'aceb gül-i beyâbân olmaga bâ'is
Gam-ı 'ışk-ı nigârumdan gelen dest-i meşakkatdür
Baña her dem-be-dem çâk-ı girîbân olmaga bâ'is

Mahabbet gülşeninde hâtırum sünbülveş ey gonca
Gam-ı zülfüñ degül midür perîşân olmaga bâ'is
Bihamdillâh olupdur gülşen-i 'ışk içre ey Ravzî
Benüm agladugum ol gonca handân olmaga bâ'is

150

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Ben oldum saña ey dil şâha derbân olmaga bâ'is
Sen olduñ baña mülk-i 'ıška sultân olmaga bâ'is

İşidüp nâsuhuñ bârid sözün cân cismi terk itdi
Olur vakt-i şitâ eşcâr 'uryân olmaga bâ'is

Benüm ey merdüm-i çeşmüm baña senden cüdâlıkdur
Sirişküm 'âlem-i fûrkatde 'ummân olmaga bâ'is

'Aceb hâl-i zenahdânuñ o çâh içre neden düşdi
O miskînüñ mekânı n'oldı zindân olmaga bâ'is

N'idersin beng u esrârı yeter fikr-i leb-i dil-ber
Dilâ Ravzî-sıfat 'âlemde hayrân olmaga bâ'is

151

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Eyleme olmaz tabîbâ baña tîmâruñ 'ilâc
Derdine olur mı hiç ölmeli bîmâruñ 'ilâc

Niçe gündür söylemezsin işte ben öldüm meded
Agzuma sögseñ olur lafz-ı şeker-bâruñ 'ilâc

Tîg-i hûn-efşânuña yalmanur ancak teşnevâr
Yohsa yalmânî midür derdine agyâruñ 'ilâc

Haste-i 'ışkâm meded dil-teşne kaldum ey tabîb
La'l-i nâbuñdur şifâ her derde güftâruñ 'ilâc

Olsa derbân-ı etibbâ eylese dermân taleb
Ravziyâ derdine olmaz 'âşık-ı zâruñ 'ilâc

152

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Sîne-i mecrûha kılssa çeşm-i bîmâruñ 'ilâc
Derdine olmaz idi 'âlemde agyâruñ 'ilâc

Haste yatur zâr u giryândur ser-i kûyında dil
Hâtırına gelmez ol yâr-ı dil-âzâruñ ‘ilâc
Mûciz u Teshîl ü Kânûn u Şifâ’dan çâre yok
Derdine olmadı ben bîmâr-ı nâ-çâruñ ‘ilâc
Çâre yok bîmâr-ı derd-i ‘ışka tîmâr idesin
Ey tabîb olsa eger her tîşe vü kâruñ ‘ilâc
Bezmi-i ‘irfân içre devr itmezdi ey Ravzî müdâm
Teşne-diller derdine olmasa eş‘âruñ ‘ilâc

153

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Gam-ı yâr ile yârân ol dil ü cân ile tenden geç
Şehîd-i tîg-i ‘ışk-ı pâk olup fikr-i kefinden geç
N’idersin tâlib-i deryâ-yı vasl-ı yâr olup her dem
Yeter lü'lû-i eşk-i ter dilâ dürr-i ‘adenden geç
Mahabbet gösterüp ahbâb eger cevri eylese a‘dâ
Mukayyed olma gel ey dil sevenden sevmeyenden geç
Didüm tîr-i cefâ zahmı nigârâ cânuma geçdi
Didi nâz ile ol ebrû-kemânum gel geçenden geç
Hat-ı nev gelse zeyn itse didüm ruhsâr-ı cânânı
İşidüp didi bir ‘ârif yûri seyr-i çemenden geç
Yeter nûş itdüñ ey dil zehr-i cevriñ ol cefâ-hûnuñ
Hüseynî-meşreb olduñ çünkü sen hubb-ı hasenden geç
Didüm cânâ seni çok ‘âlem-i ervâhdan sevdüm
Didi meydân-ı ‘ışka gelmedi bir kimse senden geç
Süleymân-ı zamânsın sen benüm devletli sultânım
Senüñ yanuñda yaraşmaz rakîb-Ehrimen’den geç
Nedür bu nâle ey bülbül cefâ-yı hâra döymezeñ
Mahabbet gülşeninde gonçe-i gül-pîrehenden geç
Visâl-i yâr ise maksûd eger ‘âlemde ey Ravzî
Hicâb-ı vuslat olmışdur saña kayd-ı bedenden geç
Fenâ dünyâda menzilgâh-ı maksûda irem dirseñ
Kurılmış cûy-ı ‘ömr-i bî-bekâya cîsr-i tenden geç

154

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Mübtelâ-yı derd-i hicrân olsa bir bîmâr güc
Ey tabîb-i cân u dil ben hasteye tîmâr güc

'Adl u dâduñ kadrini bilmez ra'yyet âh kim
Zulm ü bî-dâd itse ey dil 'âleme hûnkâr güc

Âh kim tâb-ı teb-i hicrânı beñzüm itdi zerd
Derd-i yâri eylemek ikrâr güc inkâr güc

Eyledi bâr-ı cefâ-yı yâr elif kaddüm dü-tâ
Tâkatüm tâk oldu zîrâ çekdigüm her bâr güc

Bir nigâr-ı çâr-ebrûdan cüdâ düşdüm yine
Derd-i hicrâna 'ilâc ey Ravzi-i nâ-çâr güc

155

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Râhat olmak isteyen çekmek gerekdür çâr güc
'Âlem içre cârdan çekmek gerekdür câr güc

Nâz u istignâ idüp gelmezse dil-ber yanuña
Yârdan çekmek gerekdür 'âşık-ı bî-'âr güc

Ger te'ehhül eyleseñ benden nasîhat saña kim
Ol mülâzım-hâne-i vîrânecik her bâr güc

Nefs-i şûmuñ tâbi' olup dâ'imâ ehvâsına
Cürm ü 'isyân işleme soñunda istigfâr güc

Ger bekâ bulmak dilerseñ mesned-i 'izzetde sen
Çek fenâ dünyâda ey dil ne kadar kim var güc

Zât-ı Bârî'den ne isterseñ müyesserdür saña
Râh-ı Hakk'ı ey gönül zann eyleme zinhâr güc

Cebr-i sarfa sâlik olma tut sözüm ey haste-dil
Çek 'ibâdet bârını emr itmedi Cebbâr güc

Bendeye hıdmet yaraşur şâha ihsân u 'atâ
Sanma hıdmetkâra sultân emr ide tekrâr güc

Ger düşerseñ 'adle mazhar hâlûñe itler güler
Fazlına mazhar düşürmezse eger Gaffâr güc

Âsitân-ı yârdan men' itse a'mâlûñ seni
Derd-i hicrân ile kılmak her dem âh u zâr güc
Çek cefâ bârını ey Ravzî kadîmî yârdan
Yâr-ı gârından çekerse n'ola yâr-ı gâr güc

156

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Dil hevâ-yı kâkülûñle bî-karâr olmak ne güc
Tâgıdup cem'in perîşân rûzgâr olmak ne güc
Matla'ından gün gibi itmez tulû' ol mâhveş
Her seher ki kârum ey dil intizâr olmak ne güc
Hey dirîgâ 'ârız-ı cânâna geldi hatt-ı nev
Hâtır-ı fâtırda her dâ'im gubâr olmak ne güc
Mübtelâ-yı derd-i 'ışk-ı yâr olan dil-hasteler
Nerd-i gamda ta'n-ı 'agyâr ile zâr olmak ne güc
Mîve-i ümmîde ey Ravzî el irmez âh kim
Serv-i nâz u nâzenînüm bî-semâr olmak ne güc

157

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Bir meh-i bî-mihr elinden bî-karâr olmak ne güc
Yârdan mehcûr olup agyâra yâr olmak ne güc
Gam deminde zârî zârî giryesinden 'âşıkûñ
Fûrkat-i yâr ile eşki cûybâr olmak ne güc
Goncesinden dûr olup hâr-ı cefâdan mâ'adâ
Sînesinde bülbülûñ dâg-ı hezâr olmak ne güc
Niçe demdür gözlerümden yaş yirine kan akar
Şîşe-i hâtırda dâ'im inkisâr olmak ne güc
İşte geldüm didi gitdi Ravziyâ ol mâh-rû
'Âşık-ı mehcûruñ işi intizâr olmak ne güc

158

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Gülşen-i kûyında kârum âh u zâr olmak ne güc
Bülbülûñ feryâdı her demde hezâr olmak ne güc

İhtiyârum gitdi elden nâ-gehân gördüm seni
Nev-cevânlar sevmede bî-ihtiyâr olmak ne güc
Hâk-i râhâsâ düşüp pâ-mâl-i devrân olasin
Sür‘at ile esb-i cânânuñ süvâr olmak ne güc
Âteş-i hicrâna düşdi dil semenderler gibi
Bülbül-i destân-serânuñ yiri nâr olmak ne güc
Ravziyâ âhum beni ‘âlemlere fâş eyledi
‘Âşikuñ râz-ı derûni âşikâr olmak ne güc

159

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Eline alsa kaçan nâz ile dil-ber turunc
Dehşetinden turamaz ayaga düşer turunc
Hâlini söylemez ammâ ki sarardur beñzin
‘Âşık-ı haste-i bî-çâreye beñzer turunc
Geh giyer başa emîrâne yeşil destârın
Görinür ‘âleme çün âl-i peyâm-ber turunc
Geh girüp şekl-i Yehûdîye ne hikmetdür kim
Sarinur başına destâr-ı muza‘fer turunc
Hasret-i dâne-i nâr-ı ruhu yârûñ Ravzî
İki ruhsârımı itdi iki asfer turunc

160

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Cân dimâgını ider gerçi mu‘attar turunc
Sanma kim sîb-i zenahdânuña beñzer turunc
Geydi nârencî kabâ ‘arz ide tâ kim hüsnin
Meclise virmek için zînet ü zîver turunc
Bezm-i cânâna gelüp niçe bulurdı ragbet
Lezzet-i et‘ime’i kılmasa hoşter turunc
Hasret-i sîb-i zenahdân ile dil-hastelerûñ
Derd ile nâle vü eyvâ idüp ister turunc
‘İşk bâzârına Ravzî ruh-ı zerdin getürüp
Yâr bakmaz yüzine gerçi ki satar turunc

161

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Oldı dâmâd ile çün hem-ser ü hem-pâ sagdıç

Oldı gûyâ güyegi Sidre vü Tûbâ sagdıç

Ne ‘aceb gülşen-i sûr olsa eger pür-zînet

Gül-i nev-res güyegi bülbül-i şeydâ sagdıç

Biri birine eger ‘âşık olursa ne ‘aceb

Oldı gûyâ güyegi Vâmık u ‘Azrâ sagdıç

Meh-i tâbâna döner perde-i şebde güyegi

Kalsa gün gibi ne tañ taşrada tenhâ sagdıç

Bülbülâsâ güyegi şâd u ferah ey Ravzî

Güle beñzer gülüp açılmada gûyâ sagdıç

162

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Güyegi merd-i cihân olsa tevânâ sagdıç

Vehme düşmez güyegi gam yimez aslâ sagdıç

Ger yigit hoş olup olursa eger yancuk boş

İş becermez güyegi n’ylesin aña sagdıç

Serv ‘ar‘aruñla karşı salınur gülşende

Geldiler bir yire dâmâd ile gûyâ sagdıç

Niçe gün halvet ider taşraya çıkmaz güyegi

Eger olursa aña mürşid-i dâna sagdıç

Sürse dâmâd n’ola zevk u safâ ey Ravzî

‘İşret esbâbını hep itdi müheyyâ sagdıç

163

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Güyegi pâdişeh olmuş aña paşa sagdıç

Ehl-i ‘işret güyegi halka temâşâ sagdıç

Ser-fürû eylemede halk-ı cihân her birine

Oldı dâmâd meger Rüstem ü Dârâ sagdıç

Bezm-i ehl-i dil arasında görüñ kim güyegi

Oldı pâlûde-i ter sükkeri halvâ sagdıç

Bülbülâsâ n'ola feryâd u figân itse gönül
Gül-i ra'nâ güyegi gonce-i zîbâ sagdıç
Her gören 'âşık olursa ne 'aceb ey Ravzî
Güyegi tâze cevân dil-ber-i ra'nâ sagdıç

164

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Güyegi bülbül-i gûyâ gül-i handân sagdıç
Cûy-ı dil-cû güyegi serv-i hırâmân sagdıç

Bezm-i sûr olsa 'aceb mi gice gündüz rûşen
Güyegi mihr-i münevver meh-i tâbân sagdıç

Ser-be-ser 'âlemi hep itdi ziyâfet güyegi
Fukarâya demidür eylese ihsân sagdıç

Güyegi devlet ile itdi murâdın hâsıl
Ger güvâh ister iseñ şâhid-i bürhân sagdıç

Zevk u 'işretde yaraşur güyegi ey Ravzî
Eyle sen 'âlemi şimdengirü seyrân sagdıç

165

Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün
Okur egerçi o maksûd-ı dil kitâb-ı müzâh
'Avam ile yürür ammâ o ruhları mısbâh

Sarardugına hazan bergi gibi ruhsârum
Şehâdet eyleye kabrümde açılan vehvâh

İletse yoñmaga bir niçe kerre hakkâke
Rakîb-i bed-güheri kimse idemez ıslâh

Açılsa n'ola dilâ bâb-ı vuslat-ı cânân
Niyâz idüp diyelüm bu ümîde yâ Fettâh

Bedî'-i hüsn-i nigârı beyân kıl ey Ravzî
Kelâmuñ oldı kilîd-i me'âniye miftâh

166

Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün
Kilîd-i vuslatı kimdür bilür misün fettâh
Visâl-i yâre dilâ terk-i cân olur miftâh

Gözüm yaşı ile tâb-ı teb-i firâkuñda
Beni ihâta iderse ‘aceb degül dahdâh
Benüm gibi yiler oñmaz ümîd-i vuslatla
Ne gördi ne hod işitdi cihânda bir seyyâh
Ne ruhlaruñ gibi gördüm bir âteş-i cân-sûz
Ne ‘ışk-ı pâke müşâbih cihânda bir nakkâh
Ne mümkün ol kişi kim sâhil-i bekâya ire
Fenâ deñizine olmaya Ravziyâ mellâh

167

Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Kilîd-i gussa-i fethe ne buldı dil miftâh
Ne baña hergiz açıldı cihânda bâb-ı felâh
Mühimm olan şeb-i gamda ruhuñ hayâlidür
Baña ne zû’-i sirâcî gerek ne hod mısbâh
Müyesser olmadı mısbâh-ı ruhlaruñ görmek
‘Înâyet itmedi hayfâ ki fâliku’l-esbâh
Yoluñda cânımı kıblem ‘aceb mi terk itsem
Tavâf-ı Ka‘be-i kûyuñda yaraşur ervâh
Olurdi Ravzi-i çâker kapuñda derbânuñ
Ümîdi bâbını feth eylese eger Fettâh

168

Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Bizüm rakîb ile mâbeynimüz iden ıslâh
İderdi müşkilini cümle ‘âlemüñ îzâh
Götürdi hâkini yirden ilettdi kûyuña bâd
Du‘âya mazhar olursa revâ gudüvv ü revâh
Yakînde geldi ‘arabdan rakîb-i bed-çihre
Revâ mıdur ola kûyuñda sâkin ol fellâh
Kuru karaltıymış yok meâli sözlerinüñ
Zamânenüñ şu‘arâsı birer bölük eşbâh
Azıtdı râhını Ravzî ne yolıdur mescid
Gideydi kûy-ı harâbâta ol bulurdi felâh

169

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Kanlar agladugumı görse olur yâr ferah
Korkarın gelmege kim olmaya dildâr ferah

Bezm-i gülşende gülüp gonce-sıfat açılsañ
Bülbül-i cânım olur ey gül-i bî-hâr ferah

Seyr-i kûyuñ baña dîdâr gınâsın viremez
Cennete girmek ile olmaya ebrâr ferah

Haber-i mevtümi göndermez idüm cânâna
İşidüp olmasa ol şûh-ı sitemkâr ferah

Dildeki hüznü hayâl-i leb-i dil-ber giderür
Ravziyâ eyler imiş âdemi esrâr ferah

170

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Bâr-ı mihnet çekdürüp ben hasteye her bâr çarh
Nâlemi ney kaddümi çeng eyledi gaddâr çarh

Gâh geh gökden işidilen degüldür bâng-ı ra‘d
Nâle-i dil-sûzuma âheng olur ey yâr çarh

Mâh-rûlar arasında ey hilâl-ebrû nigâr
Görmedi hiç saña beñzer bir güneş-ruhsâr çarh

‘Arz-ı mihr idüp güler halkuñ yüzine gâh olur
Güne güne hîle eyler ki dönüp mekkâr çarh

Ravziyâ kimin ‘Azîz-i Mısr ider Yûsuf-sıfat
Kimini cân-ı ‘azîzinden ider bî-zâr çarh

171

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

Oldum gamuñda yaşuma gark-âb hey meded
Bilmez benüm bu hâlümü ahbâb hey meded

Da‘vâ-yı ‘ışkuñ eyler imiş müdde‘î senüñ
Yaraşmaz aña gevher-i nâ-yâb hey meded

Hecrüñ deminde başa belâ şöyle geldi kim
Gamdan halâsum itmedi îcâb hey meded

Deryâ-yı hayretüñ niçe görem karasını
Keştî-i ‘akl garka-i gird-âb hey meded
Ravzî kilîd-i gam der-i şâdîyi bend ider
Feth eylemezse fâtiḥ-i ebvâb hey meded

172

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Derd ile âḥ ideyin derdâ meded
Niçe müşkil oldı iş hayfâ meded

Gitdi İstanbul’a zulm ihdâsına
Sakınuñ koparmasun gavgâ meded

Diñler ise ger anuñ da‘vâsını
Zulm ider halka Ali Pâşâ meded

Şehr-i İdincik’de bir iş itdi kim
Kimse mislin görmedi kat‘â meded

Her ne kim itdise kaldı yanına
Men‘ ider bir kimse yok aslâ meded

Bakır itdi adını altûn iken
Yüz virüp kâzî aña hâşâ meded

Dilerin Hak’dan ki artuk gelmeye
Şallah anı gark ide deryâ meded

Ger gelürse yine bunda göresüz
Niçe olur fitneler peydâ meded

Ravziyâ hâtif didi târîhini
Gitdi Pîrî gelmesün aña meded

173

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Derd-i hicrân ile kaldı dil-i bî-çâre meded
Beni söyleñ o tabîb-i dil-i bîmâra meded

Yâreler yâreye söylerler egerçi dilde
Hâlümi şerh idemezler benüm ol yâra meded

Tîg-i hicrân ile kıldı cigerüm sad-pâre
Merhamet kılmadı ben hasteye bir pâre meded

Yüzin astarını bilmezleri hem-râh idinüp
Pâreye çaldı beni eyledi âvâre meded
Bu günâhumla niçün zülfine ber-dâr itmez
Ravziyâ sevdüğümü söyle o dildâra meded

174

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Vasl-ı Şîrîn-i revân-bahşa degüldür mu‘tâd
Tîşe-i hecr ile cân virse yaraşur Ferhâd
Gerçi Şeddâdî binâ bagladı kûyuñda rakîb
Göreyin mahv ola gûyâ ki binâ-yı Şeddâd
Husrev-i mülk-i kanâ‘at geçinen ‘âşıklar
Seng-i gam kesmede Ferhâd’ı idinmez ırgâd
Böyledür resm-i gülistân-ı cihân ey dil-i zâr
Güle gül gonceleri eyleye bülbül feryâd
Ravziyâ ‘ışk binâsını ben itdüm tekmîl
Gerçi kim aña temel salmış idi çok üstâd

175

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Oldı dil mülki gamuñdan âbâd
Cümle cevır ehline sensin üstâd
Bâg-ı ‘ışkuñda olayın bende
Beni ey serv-kad itme âzâd
Ayrı düşdüm gül-i handânumdan
Bülbülâsâ n’ola kılsam feryâd
Dostlar kaldı gam-ı hecrüñde
Düşmeni her dem idersin dil-şâd
Bâdenüñ koma ayagın elden
Ravziyâ ‘ömrüñü kılma ber-bâd

176

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Baña bî-gam diyü itmek isnâd
Gam-ı cânâna kim olmaz mu‘tâd

Ol perî niçe kaçardı benden
Araya girmese bir kaç hussâd
Çemen-i gülşene başın egmez
Serv teklîfden olmuş âzâd
Görmezsin şem‘-i ruh-ı cânânı
Yana yana n’ola kılsam feryâd
Dost terk itmez idi ahabbın
Ravziyâ itmese düşmen ifsâd

177

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Gelmedi olalı dehre bünyâd
Hûblar sevmede benden üstâd
Husrev ayagina geldi Şîrîn
Başa iletmedi işin Ferhâd
Mürde ihyâ ider iken la‘li
Beni öldürdü o çeşm-i cellâd
Yâdı düşnâmuñ ile yâd itdün
Âşinâñı niçün itmezsün yâd
Taşa mı kullanur idi Şîrîn
Ravziyâ olmasa Ferhâd ırgâd

178

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
‘İbâduñ bihteriyem diyü kendin ‘add ider ‘âbid
Kaşuñ mihrâbına yâ secde niçün eylemez zâhid
Mey-i engûrdan geçdi be-hey sûfî gönül ammâ
Şarâb-ı la‘l-i cânânın diler fikri degül fâsid
Dil-i ‘uşşâkı dir dir ditredür berg-i hazânâsâ
Hevâ-yı fâside âgâz kılsa nâsuh-ı bârid
Didüm tek sen benüm ol ser-be-ser ‘âlem saña cânâ
Didi hiç nesne bilmezsün ki zîrâ kendüñe ‘â’id
Şehîd-i Kerbelâ-yı ‘ışk-ı pâkem dirsem ey Ravzî
Hüseyn’uñ hüsn-i bî-hemtâsı yeter sıdkuma şâhid

179

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Mübtelâ-yı 'ışka olmaz genc-i gamda 'âr derd
Oldı anuñçün dil-i bî-mâra yâr-ı gâr derd

Nûş idel'den acı acı şerbet-i hicrânũñ
Eyledi cân-ı lezîzümnden beni bî-zâr derd

Mîve-i 'ömrüm çürütdi hâke saldı âh kim
Bâg-ı dilde servetũñ her bâr ider reftâr derd

Ey tabîbüm ben saña hâlüm niçe vasf eyleyem
Bende tâkat mi komışdur kim idem güftâr derd

Ravziyâ derd-i derûnumdan benüm âgâh olur
Cân-ı zâr-ı nâ-tevânında kimũñ kim var derd

180

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Beñzümi zerd itdi kıldı zâr u haste âh derd
Bir dem ayrılmadı yanumdan benüm eyvâh derd

Şöyle kılmışdur mahabbet ben za'îf ü hasteye
Bir nefes benden ırâg olmaga bulmaz râh derd

İdemez dermân Aristo derd-i bî-dermânuma
Cân-ı bîmârumdan ayrılmaz benüm her gâh derd

Ay ile yanaşdı ammâ oldı yıl gitmez dahı
Hem-zebânım ola gibi niçe sâl ü mâh derd

Nâleler itdükçe ey Ravzî firâş-ı gamda ben
Sûzişümnden kıldı 'âlem halkımı âgâh derd

181

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Mısır içinde gerçi kim dirler olur şekker lezîz
Rûm'da baña gelür ey dil leb-i dil-ber lezîz

Pend-i telhi nâsuhuñ bezm-i cihânı kıldı pür
Yine bâg-ı 'âlem içre mîveler ister lezîz

Gün yüzũñ görüp didüm şevkile bir garrâ gazel
Mihre karşı olsa olur mîveler ekser lezîz

Bendesine ‘adl ü dâd itse o şâh-ı bahr u ber
Bahr olup cüllâb-ı ter biterdi her ber ber-lezîz
Ehl-i bezmüñ yüregini yakdı ey Ravzî tamâm
Böyle olur olıcak ‘âlemde şi‘r-i ter lezîz

182

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Gerçi dirler nesne olmaz vasl-ı cânândan lezîz
Fürkatinde aglamak baña gelür andan lezîz
Dil safâlar kesb ider kılsañ eger düşnâm-ı telh
Şâhdan olmaz gedâya lutf u ihsândan lezîz
Pîrlikde nev-cevânlar sevdüğüm ‘ayb eylemeñ
Âhirinde ‘ömrüñ olmaz kişiye cânan lezîz
Baña yâri yâd idüñ kim nesne gelmez hasteye
Cân teslîminde hergiz savt-ı Kur’ân’dan lezîz
Bûse ‘ahd itdi o kâfir ben inandum sözine
Ravziyâ mü’minlere ne olur îmândan lezîz

183

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Dâr-ı zülfîn gözedürsin her bâr
Göreyin olasın ey dil ber-dâr
Hâb-ı nâz içre uyur dahı henüz
Tañ degül nâlem işitmezse o yâr
Bilmeyen encüm ü rahşân añlar
Çıkdı eflâke figânumla şirâr
Derde kıl çâre cefâñı çekeyin
Haste-i ‘ışka gerekmez tîmâr
Âb-ı şemsîr-i cefâ teşnesiyüz
Şerbet isterse ‘aceb mi bîmâr
Dâr-ı dünyâda yeter baña gamuñ
Gayrı bir nesne gerekmez deyyâr
Güli hâr ile görür gülşende
Ravziyâ n’ola figân itse hezâr

184

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Gam-ı la‘lüh beni kıldı bîmâr
Derdüme olmadı derdâ tîmâr

Âteş-i ‘ışka cihânı yakduñ
Çıkıdı çak evc-i Süreyyâ'ya şîrâr

İstesem bûse baña hışm eyler
Öper ammâ leb-i la‘lin agyâr

Sâde-rûlarda vefâ sûreti yok
Çâr-ebrûları sevdüm nâ-çâr

Çekdigüñ ol sanem-i câfiden
Ravziyâ bâr-ı cefâdur her bâr

185

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Kapucızâde dirler şehri hüsn içre bir âfet var
Kapuya giderin şâha o zâlimden şikâyet var

Zebûn olmuş ‘asâsından niçe Fir‘avn olan ser-keş
‘Asâ-yı hazret-i Mûsâ-sıfat anda kerâmet var

O şâhuñ âsitânında n’ola derbân olursam ben
O dergâha şu kim bende olur başında devlet var

Yanumdan geçdi sür‘atle ‘asâya tayanup kaldum
Didüm her kande kim ‘azm eyleseñ sag u selâmet var

Za‘îf ü nâ-tevân olup ‘asâya düşdüm ey Ravzî
Ne dilde sabr u ârâm u ne tende istirâhat var

186

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Melâhat âsmânında bugün bir mâh-tal‘at var
Mesîhâ’dan haber îmâ ider Hurşîd-haslet var

Beni kûyuñda gördükçe anuñçün saña gamz eyler
Rakîbüñ kalb-i nâ-pâkinde sultânüm habâset var

Gelüp geçdikçe sînemden deler düşmenlerin bagrın
Kemân-ebrû güzelsin sen senüñ tîründe cür’et var

Rakîbüñ gözleri dün ‘îdgehde gitmedi bizden
Anuñ ol ugrun ugrun bakışında hoşca hâlet var
Niçün pâ-mâl olur kûyumda dirseñ cur‘aveş Ravzî
Ayaguñ tozına yüzün sürer başında devlet var

187

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Temâmet ‘âlemi geşt eyledüm gördüm selâmet var
Senüñ deryâ-yı ‘ışkuñ âşinâsında felâket var
Tefe‘ül eyleyüp açdum nigâruñ mushaf-ı ‘ışkın
Revân seyf âyeti geldi tarîkumda şehâdet var
Beyân idüp benüm bir bir güzeller sevdüğüm söyler
Kelâm-ı vâ‘izi gûş it yine keşf-i kerâmet var
Bize teşnî‘ u ta‘n itmekden aslâ geçmedüñ gitdi
Mukarrer bildüm ey zâhid mizâcuñda sefâhet var
Anı kim istima‘ itse safâsından semâ‘ eyler
Senüñ şî‘ründe ey Ravzî ‘aceb bilsem ne hâlet var

188

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Gülistân-ı melâhatde yine bir serv-kâmet var
Kıyâm itse gören aydur kıyâmetden ‘alâmet var
Benüm evvel nazarda aldı ‘aklum kıldı dem-beste
Nigâruñ bilmezim kim çeşm-i mestinde ne hâlet var
Sen ol şâh-ı cihânsın tîg-i hicrânuñla ben öldüm
Ne sende rahm u insâf u ne bende sabr u tâkat var
Ne bir lahza benüm anlardan ayrılmak diler göñlüm
Seg-i kûyuñla yâr olmaga bende ne liyâkat var
Perîler mecma‘ı olmuş görüp bezm-i safâ-bahşum
Didi bir rind-i ‘ârif sende ey Ravzî kerâmet var

189

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Leb-i la‘lûñ gibi cânâ ne bir câm-ı melâhat var
Ne hergiz çeşm-i bed-mestüñ gibi bir ‘ayn-ı âfet var

Ne gördüm ‘âlem içre saña beñzer bir perî-peyker
Perî teshîrine mâlik ne bir sâhib-kerâmet var
Benüm gibi ne bir kimse belâya sabr ider hergiz
Cefâ vü cevruñe cânâ senüñ ne hadd ü gâyet var
Hüviyyet gösterür agyâr ile ‘uşşâkına ammâ
Nümâyiş böyledür yârüñ zamîrinde nedâmet var
Dahî medhin ko ey Ravzî mükerrer kıl lebi vasfin
Gül-i hoş-bûdur ol ammâ leb-i la‘linde lezzet var

190

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Ne sende ‘âşık-ı dil-hasteye lutf u ‘inâyet var
Cefâ vü cevruñe şâhâ ne bende sabr u tâkat var
Ra‘iyyetde ne kudret kaldı kim sabr ideler cevre
Benüm devletlü sultânım ne hod sende ‘adâlet var
Ferahdan sînemi kûyuñda çâk itsem ‘aceb olmaz
Ki her tıfluñ elinde baña bir seng-i melâmet var
Benüm yanumda yir yir zahm-ı tîri ey cefâ-pîşe
Hasûduñ deldi bagrın dahî kalbinde cerâhât var
Niçe diller asılmış dâr-ı zülf-i yâre ey Ravzî
Yine meydân-ı hüsninde o dildârüñ siyâset var

191

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Hâb-ı nâra varıcak ol iki çeşm-i bîmâr
‘Âşıkuñ hâli n’olur cevru cefâ kılrsa o yâr
Ey kadeh bezm-i mey içre niçe dönseñ bilürüz
Cebr ile bûsesin alduñ yine dîrsin cebbâr
Gam-ı ‘ışk ile o meh başuma odlar yakdı
Tañ degül evc-i Süreyyâ’yı pür eylerse şîrâr
Yarım agızla didi gerçi ikisinde bile
Hele bir bûseye ‘ahd eyledi yârüm tekrâr
Baña göstermedi mihr-i ruhın ol meh-rûnuñ
Ravziyâ saña ne cevru eyledi çarh-ı gaddâr

192

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Murg-1 dil ol gonceye karşı ider âh-1 hezâr
Kuş dilin söyler Süleymân gele gûyâ hezâr

‘Îd u nev-rûzuñ temâşâ itmegiçün zînetin
Çekdüm eyyâm-1 şitâda niçe demler intizâr

Pây-mâl-i cevri-gerdün eyledi devrân beni
Kaldum ayakda elüm al ey şeh-i çâpük-süvâr

Ey sehî-kad gel gözüm yaşın temâşâ eyle ki
Zînet olmak serv ile hoşdur kinâr-1 cûy-bâr

Goncalar güldi gül açıldı temâşâ eyle gel
Gülsitânda servler raks eyler el karsar çenâr

Lâleveş câm al ele dilden gam-1 devrânı sür
Ravziyâ gül gibi handân ol ki irişdi bahâr

Gözlerüñ yaşı akarsa yiridür cûlar gibi
Bir nigâr-1 serv-kaddi idemezseñ der-kinâr

193

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

İtdi kül eczâmı nâr-1 intizâr

Câna geçdi zehr-i mâr-1 intizâr

‘Aklum alup deng ü hayrân eyledi

Kaddümi çeng itdi bâr-1 intizâr

Niçe demdür hâk-i râh oldı beden

Oldı çeşmüm çeşmesâr-1 intizâr

Bülbülem bir gülden ayrıldum yine

Cânum âzâd itdi hâr-1 intizâr

Kan yudarsam ben surâhîveş ne gam

Gitmedi dilden humâr-1 intizâr

Ser-be-ser âfâkı nâlem kıldı pür

Toldı ‘âlem âh u zâr-1 intizâr

Bende oldum bir sipâhîzâdeye

N’ola olsam şehriyâr-1 intizâr

Katre katre hûn-ı eşkünden benüm
Dânelenmişdür enâr-ı intizâr
Ravziyâ hecrinde meskendür baña
Mihnet-âbâd-ı diyâr-ı intizâr

194

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Bihamdillâh ser-i kûyuñda ol mâhuñ turagum var
Fürûg-ı mihr-i 'âlemden benüm ey dil ferâgum var
Cüdâyam gerçi kim Bakkalzâde Musli Şâhumdan
Gam-ı la'liyle dükkân-ı belâda bal u yagum var
Çıkarısa tañ degüldür zulmet-i gam hâne'-i dilden
O yârüñ âteş-i 'ışkıyla yanar bir çerâgum var
Digergündür benüm hâlüm cüdâyam hâl-i la'linden
Niçe kan aglamayam kim cigerde tâze dâgum var
Zemîn tahtum güneş bir tâc-ı zerrînümdür ey Ravzî
Şeh-i iklîm-i 'ışkam çarh-ı atlâsdan otagum var

195

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Niçe varam ey Süleymânım saña yasakçı var
Hüdhüd-i Belkıs'veş kapuñda bir nacakçı var
Taş taşıt Ferhâd'veş ey husrev-i Şîrîn-dehen
Kûyuñı seyrâna gelmiş niçe biñ aylakçı var
Derd-i 'ışka çâre sor her gördüğüñden ey gönül
Başına gelmiş benüm hâlüm niçe başmakçı var
Burc-ı çarha kim 'alem dikdi benüm âhum gibi
Gerçi meydân-ı mahabbetde niçe bayrakçı var
Pâre pâre eylediler bâl-i murg-ı bâlümü
Pâdişâhum âsitânuñda niçe çaylakçı var
Kâse-i la'linden olmadı içem bir katre su
Şehrümüzde şimdi dükkân açdı bir bardakçı var
Barmagında kâse-i ser Ravziyâ fir fir döner
Şehr-i İdincik'de bir garrâ güzel çanakçı var

196

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Vakt-i tekellüm agzını cânân açar kapar
Bir hâcedür ki hokka-i mercân açar kapar

Geh gam gelür 'ayyâreye geh derd-i hasretüñ
Bir hasteyem ki hücremi yârân açar kapar

Âh itdügümce gerdenine zülfi tolaşur
Gûyâ ki genc-i hüsnini su'bân açar kapar

Geh 'arz-ı lutf u gâh 'itâb ile hışm ider
Göñlüm serâyın ol şeh-i hûbân açar kapar

Peyk-i ecel gelür gider oldu melâli ko
Ey Ravzî kapumı hele Lokmân açar kapar

197

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Göñlüm kilîdini gam-ı cânân açar kapar
Bâb-ı serâyı nite ki derbân açar kapar

Ol goncenüñ görem diyü gül-berg-i ruhların
Bülbül hezâr bâg-ı gülistân açar kapar

Her gâh açduğınca der-i kasrın ol melek
Gören sanur ki cennet-i Rıdvân açar kapar

Gördüm rakîb-i rû-siyehi kûy-ı yârda
Lâyık degül ki Ka'be'yi şeytân açar kapar

Rûy-ı visâl-i yâri görür her sahîfede
Ravzî egerçi defter-i hicrân açar kapar

198

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Gel ey gülzâr-ı hüsn içre sabââsâ esen dil-ber
Hezârân haste var görsün yüzüñ sag u esen dil-ber

Yine bir husrev-i Şîrîn-lebüñ dil oldu Ferhâd'ı
Eger kimdür dir iseñ pâdişâhum işte sen dil-ber

Sen ol rûh-ı musavversin ki hicrânuñla ben öldüm
Beni kayd-ı bedenden bir nefeste ey kesen dil-ber

Hiç uslanmasun ol Mecnûn-ı 'ışkuñ var ise 'aklı
Eger zencîr-i zülfünden ola aña resen dil-ber
Visâl-i 'îdgâhında rakîbi şâdmân eyler
Firâkında beni mahzûn iden ol şûh u şen dil-ber
Görüp bülbüllerüñ feryâdını gülzâr-ı kûyuñda
Niçün gül gibi açılmazsın ey gonce-dehen dil-ber
Ruhınuñ eline alındı canum dirsın ey Ravzî
Eger ol yâr-ı çâr-ebrû Hüseyın ise hasen dil-ber

199

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Tîrûñi ey kaşı yâ sînedeki dâg ister
Şekl-i âh oldugıçün cân virüp aylag ister
Gün yüzüñi gören ey mâhveşüm 'âşık olup
Sîne-ber-sîne seni her gıce kuçmag ister
Gözlerümden sakınur hâk-i rehüñ bâd-ı sabâ
O yiler oñmazı gör başına toprag ister
Şem'-i ruhsâruña pervâne göñül kûyuñda
Bâl ü per yakup ölür dirilür uçmag ister
Kûyını âhumla tutaydı yaşum ey Ravzî
Dem-be-dem gerçi rakîb âh idüp ırmag ister

200

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Nitekim zâhid-i sâlûs seyr-i bâg u râg ister
Cihânuñ bâg u râgından benüm göñlüm ferâg ister
Tutarsa kûh u deşti na'ra-i âhum 'aceb olmaz
Ol âhû çeşmi agyâr-ı bed-endîş olımag ister
Visâlün şehrinün menzillerine irişilmezse
Firâkuñda göñül kûy-ı 'ademde bir konag ister
Kurutdı kanum o zâg rakîb-i rû siyeh zîrâ
Görüp gîsû-yı cânânı aña dil baglamag ister
Diyâr-ı 'ışka sultân oldum ey Ravzî benüm göñlüm
Hayâl-i kâkül-i yâr-ı dil-ârâdan otag ister

201

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Mey-i la'l-i lebûñ cânâ ki cân-ı nâ-tevân ister
Gam-ı hecrüñde ol bir mürdedür kim tâze cân ister

Ezelden tâli'üm yokdur egerçi mâh-rûlardan
Görinmez gözüme encüm gönül mihr-i cihân ister

Dil-i âşüfte vü şeydâ kelâm-ı gayrı gûş itmez
Me'ânîyi bedî'-i hüsn-i dil-berden beyân ister

Dem-â-dem 'andelîbâsâ figân u nâleler eyler
Bu gülşende karâr itmez gönül bâg-ı cinân ister

Kelâm-ı rûh-bahşuñla müşerref eyle 'uşşâkı
Gürûh-ı mürde ey Ravzî hayât-ı câvidân ister

202

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Mahabbet pîriyem gönüm benüm bir nev-cevân ister
Melâhat âsmânında meh-i nâ-mihrbân ister

Kıyâmet-kâmet olmışsun ne zîbâ âfet olmışsun
Kıyâm it kim dil-i şeydâ kıyâmetden nişân ister

Seg-i kûyuñ beni gördükce istikbâl idüp cânâ
Ten-i zâr u nizârumdan bir iki üstühân ister

Hevâ-yı kâkül-i dildârda pervâz ider gönüm
'Aceb dîvânedür perr-i hümâdan sâyebân ister

Dil-i âşüfte ey Ravzî niçe dîvânedür gör kim
Ser-i kûy-ı dil-ârâmında bir 'âlî mekân ister

203

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Geçdügince ebr-i zülfin yüzine örter geçer
Baña gün göstermez ol meh-rû niçe günler geçer

Şerha-i sînem egerçi yaramaz bir nesneye
Hançer-i ser-tîzüñ anı dâ'imâ yarar geçer

Ben seni her gâh eser yilden niçe sakınmayam
Üstüñe bâd-ı sabâ ey verd-i ter ditrer geçer

Ne ‘aceb hûn-ı ciger ardınca olursa revân
Tîrûñ ey ebrû-kemânım sîneye ugrar geçer
Evc-i Keyvân'a irerse başı Ravzî'nûñ n'ola
Zîr-i pâ-yi esb-i cânânında hâkister geçer

204

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Zâhidi sanma ki hây u hûy u gavgâdan geçer
Fikr-i la‘l-i yâr ile câm-ı musaffâdan geçer

Yirde kalmaz ey melek iñletme ben dil-hasteñi
Tîr-i âhı ‘âşıkuñ evc-i Süreyyâ’dan geçer

Kûy-ı cânânı görüp geçsem ‘aceb mi zâhidâ
‘Âşık-ı dîdâr olan Firdevs-i a‘lâdan geçer

Gerçi kim zâhid bütün dünyâya virmez yârını
İsm-i yâri zikr ider illâ müsemâdan geçer

Ger behişt-i heşti ey Ravzî baña ‘arz itseler
Yârdan geçmez gönül mecmû‘-ı hûrândan geçer

205

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Kûy-ı yâri görse ‘âşık her temâşâdan geçer
Tâc-ı Kayser terkin urur mülk-i Kistrâ’dan geçer

Gerdiş-i gerdûn eger mehcûr iderse yârdan
Tîr-i âh-ı sûznâki tâk-ı mînâdan geçer

Fâhteâsâ kaçan kadd-i nigârı görmese
Murg-ı dil nâlişler eyler serv-i bâlâdan geçer

Fikr-i ruhsâriyle idüp iktifâ ol goncenûñ
‘Andelîb-i cân u dil gül-berg-i hamrâdan geçer

Rûy-ı yâri gördüğümce mû-be-mû müjgânlarım
Şâneâsâ Ravziyâ zülf-i mutarrâdan geçer

206

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Husrevâ Ferhâd’veş ‘âşık ser ü pâdan geçer
Hecre döymez cân-ı Şîrîn ile halvâdan geçer

Sâkiyâ seyrinde la‘lûñ cür‘asın nûş eyleyen
İstemez mey-hâne sadrın câm-ı sahbâdan geçer
Hâl-i hindû-yı dil-ârâmunusuz ârâm eylemez
Şâh-ı ‘ışk olan Semerkand u Buhârâ’dan geçer
Gülşen-i kûyuñla cânâ serv-kaddüñ var iken
Seyr-i Firdevs istemez dil şâh-ı Tûbâ’dan geçer
Cûy-ı eşküm içre ey Ravzî gözüm merdümle
Zevrak ile beñzer ol insâna deryâdan geçer

207

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Çâr-sû-yı hüsne gelmiş bir perî sûret satar
‘Âşıkınıñ göñlin alur dil-berî sûret satar
Silleler çalup rakîbüñ gömgök itdi sûretin
Didi kim bâzâr içinde çâkerî-sûret satar
Kasdı bu bâzâr-ı ‘ışka geldüğinden zâhidüñ
Gam metâ‘ına degildür müşterî sûret satar
Girdi bâzâr içre sûfi câme-i sâlûs ile
Kimse bilmez kalbini zîrâ adı sûret satar
Güne güne sûrete koymag için ‘âşıkların
Ravziyâ hüsn ilinüñ dil-berleri sûret satar

208

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Dehânında egerçi hatt-ı nev gâyet de zîbâdur
Temâşâ kıl ol ebrûlar niçe a‘lâdan a‘lâdur
N’ola handân olursam gül gibi ey gonce sînemde
Senüñ şemşîriñüñ her yâresi bir serv-i bâlâdur
Ser-i kûyuñda biñ cân ile kurbân ideyin cânı
Rakîbüñ bezmine şem‘ olan ol mâh-ı şeb-ârâdur
Eger cem‘iyyet-i hâtır giderse gam degül cânâ
Senüñ zülf-i perîşânuñ dil-i Mecnûn’a Leylâ’dur
Fîrâk-ı gülşen-i kûyuñda bülbül gibi her gâhî
Beni nâlân iden ol gonca-i bî-misl ü hem-tâdur

Tahassür çekdigüñden hem-nişîn-i yâre ey Ravzî
Rakîb-i rû-siyeh yanußda bir mahbûb-ı garrâdur

209

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Nârumuz dilde nûrumuzdandır
Bunca gamlar sürûrumuzdandır

Kasr-ı vasluñdan ayrı düşdügümüz
Hıdmetüñde kusûrumuzdandır

Nûş kılmak firâkuñuñ zehrin
Mey-i nâba gurûrumuzdandır

Mihnet-âbâd-ı gamda kaldugumuz
Sanmañuz kim huzûrumuzdandır

Tîr-i cânânı anda defn itdük
Ravziyâ dil kubûrumuzdandır

210

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

‘Îzârüñda senüñ ey meh yidi hâlüñ yedigerdür
Ruhuñ ayına bakanlar didiler mihr-i hâverdür

Degüldür kırmızı câme olupdur kana müstagrağ
Niçe ‘âşıklar öldürmiş o bir şâh-ı muzafferdür

Gülistân-ı melâhat içre ol serv-i ser-efrâzuñ
Dehânı gonçe-i terdür ‘ızârı verd-i ahmerdür

Yanar tâb-ı teb-i hicrâne olur gözleri suda
Mahabbet bahrine bencileyin her kim şinâverdür

Didüm Ravzî kuluñ kimdür didi bilmez misin anı
Mahabbet ‘arsagâhında dilîr olan dil-âverdür

211

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Hüner mihr itmedür ey meh cefâ itmek ne zahmetdür
Güzeller ‘âşıkâ [cevr] eylemek hod eski âdetdür

Geçüp hep rub‘-ı meskûndan hüner bî-mesken olmakdur
Mekânı ‘âşık-ı bî-dillerüñ şehr-i melâmetdür

Cigerde tâze tâze dâg-1 mihrüñ vardı ey meh-rû
Gözümde kanlu yaşlar akduğı aña ‘alâmetdür
Ne gam pâ-mâl-i fakr u fâka olsam cevri devrândan
Başumda şu‘le-i âh-1 derûnum tâc-1 devletdür
Gamuñda bir dem içre biñ kez ölür dirilür Ravzî
Rakîbüñ yüzini görmez hele sag u selâmetdür

212

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Kilâb-1 kûy-1 yâre hem-sifâl olmak sa‘âdetdür
Kime olsa müyesser cânib-i Hak’dan hidâyetdür
‘Aceb Mecnûn-1 şeydâ terk idüp dergâh-1 Leylâ’yı
Çıkup dîvâneveş yabana gitmek ne sefâhatdür
Mesîh-i la‘li gerçi mürdeler ihyâ ider ammâ
Ol iki çeşm-i mestândan hazer kıl ‘ayn-1 âfetdür
Hat-1 nev gelmiş ammâ la‘line sanma ki cevri itmez
Cefâ itmek güzeller ‘âşıkına eski ‘âdetdür
Kıyâmetden haber bilmez egerçi kimse ey Ravzî
Kıyâma gelse ol âfet kıyâmetden ‘alâmetdür

213

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Güzeldür ol melek-sîmâ nigâr-1 mâh-1 tal‘atdur
Melâhat âsmânında hilâl-ebrû bir âfetdür
Benüm Rûmilinüñ dil-berlerine iştiyâkum yok
Bu Anadolu dur bunda güzeller bî-nihâyetdür
Müdâm ayaga salma ‘âşık-1 ser-mesti ey sâkî
Ele almak dil-i üftâdeyi lutf u mürüvvetdür
Güzel sevmek hatâdur dîrsin ey zâhid ne sözdür bu
Günâha tevbe kıl kim âhiri cürmüñ nedâmetdür
Tabîbâ Ravzî-i dil-haste kimdür bilmek isterseñ
Dil-i sengîñüñi nerm eyleyen sâhib-kerâmetdür

214

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Gel ey dil âh u efgân eyle kim eyyâm-ı fürkâtür
Yaraşur nâleler kılssa o kim bed-nâm-ı fürkâtür

Dirîgâ çıkdı elden Mısr-ı vasl-ı yâr-i hercâyî
Baña me’vâ vü menzil şimdi hayfâ Şâm-ı fürkâtür

Tolındı mihr-i ‘âlem gibi ol hurşîd-i meh-tal‘at
Cüdâyam subh-ı vuslatdan gönül ahşam-ı fürkâtür

‘Aceb olmaz olursam bezm-i gamda mest-i lâ-ya‘kıl
Benüm nüş itdügüm ey dil şarâb-ı câm-ı fürkâtür

‘Adem evcine pervâz eyler idi murg-ı cân ammâ
Bu vâdîde mukayyed iden anı dâm-ı fürkâtür

Eger hengâme-i deşt-i meşakkatde benüm herdem
Gözümden kan revân olsa ne var hengâm-ı fürkâtür

Sorarsañ sâkiyâ senden cüdâ Ravzî’nüñ ahvâlin
Belâ bezminde ol bir rind-i dürd-âşâm-ı fürkâtür

215

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

İşi ol ‘âşikuñ kim cevri dil-berden şikâyetdür
Mecâzîdür anuñ hep ‘ışkı kendi bî-hakîkatdür

Eger şemşîr-i cevruñle benüm devletli sultânüm
Beni öldürmek isterseñ n’ola lutf u mürüvvetdür

Ayaguñ tozına yüz sürmeden kaçmaz benüm şâhum
Gedâ-yı küyuñ olmak ‘âşikuñ başında devletdür

Gözüñ yaşı akar her dem-be-dem gerçi be-hey zâhid
Hemân çekdüklerüñ zâ’id yire bir kurı zahmetdür

Cefâ şemşîrini çal Ravziyâ tîr-i belâ gündür
Rakîb-i nâ-terâşa rîş-hand itmek sefâhatdür

216

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Nerd-i ‘ışkuñda gam-ı hecrüñle gönülüm zârdur
Baña bu bendi geçen ol turre-i tarrârdur

Çok zamândur ‘âşık oynun oynamaz benden kaçar
Bilmezsin kimüñle oynar yâ kimüñle yârdur
Pây-mâl-i leşker-i hicrân iden ben çâkerin
Günde yüz biñ cevri u zulm icâd iden hûnkârdur
Kûh-1 gamda husrev-i ‘ışk eyleyen Ferhâd’ını
‘Ârız-1 gülgûn ile ol yâr-1 Şîrîn-kârdur
Ay olur sormazsın ahvâlini Ravzî bendeñüñ
Âsitânuñda niçe yıldur ki hıdmetkârdur

217

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Halvet içre şol murâkıb sûfiler kim vardur
Her birinüñ fikri ü zikri dirhem ü dînârdur
Rîsmân-1 zülfüñe cân oynaruz cân-bâzveş
‘Âşıkâ cânân öñünde cânın añmak ‘ârdur
Hâl-i ruhsârüñ semenderdür ki girmiş âteşe
Yâ Halîl’ullâhdur kim meskeni gülzârdur
Encüm-i rahşân ile zeyn oldı sanma âsmân
Pür şerâr iden cihânı âh-1 âteş-bârdur
Gûş-1 cânâna yaraşur dir isem olmaz ‘aceb
Ravziyâ her bir kelâmuñ bir dür-i şehvârdur

218

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Gam-1 fûrkat baña vuslatda şâdân olmadan yegdür
Ki zîrâ ehl-i ‘ışka girye handân olmadan yegdür
Görüp gül-‘ârızın ol goncenüñ hâmûş olup turmak
Gülistân içre bülbül gibi nâlân olmadan yegdür
Güneş ruhsârını her günde bir kez görmek ol mâhuñ
Sipihri-i dilde yüz biñ mihr-i rahşân olmadan yegdür
Ayagı götürüp bezm-i bekâya bir el öñ gitmek
Fenâ küncinde bir kaç gice mihmân olmadan yegdür
Gedâ-yı kûy-1 fakr olmak saña ‘âlemde ey Ravzî
Gözüñ aç pâdişâh-1 mülk-i ‘Osmân olmadan yegdür

219

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Tabîbüm dilde derdüñ derde dermân olmadan yegdür
Gam-ı la‘lûñ benüm yanumda Lokmân olmadan yegdür

Visâlûñ yâdına kûyuñda handân oldugum cânâ
Fırâkuñda gam-ı hecrûñle giryân olmadan yegdür

Nigârâ kûyuñ etrâfında ser-gerdânlıgum her geh
Düşüp bir kûşede pâ-mâl-i devrân olmadan yegdür

Bir ednâ çâkerûñle hem-ser olmak âsitânuñda
Efendi pâdişâh-ı mülk-i ‘Osmân olmadan yegdür

Ümîd-i vuslat ile Ravziyâ cem‘iyyet-i hâtır
Fırâk-ı zülf-i yâr ile perîşân olmadan yegdür

220

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Gam-ı ‘ışkuñ baña her lahza şâdân olmadan yegdür
Cefâ sengiyle gönülüm yap ki vîrân olmadan yegdür

Gerekmez cebhe-i cismi çeküp çâk ideyin cânâ
Libâs-ı ‘âriyet gerçi ki ‘uryân olmadan yegdür

Terahhum eyleme tîg-i cefâyile helâk eyle
Beni öldürdüğüñ soñra peşîmân olmadan yegdür

Gamuñda sînem üzre tâze tâze dâğlar yakmak
Cihân-ı köhnede Sâm u Nerîmân olmadan yegdür

Şarâb-ı fakr ile mest-i harâb olmak müdâm ey dil
Gam-ı esrâr-ı dünyâ ile hayrân olmadan yegdür

Kapuñda serverâ ednâdan ednâ bir gedâ olmak
Mehâbetle Kırım iklimine hân olmadan yegdür

Gam-ı fakr ile aç ölmek cihân bezminde ey Ravzî
Le‘îmüñ hânına zilletle mihmân olmadan yegdür

221

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Ol gül-i nev-res görüp eşküm didi deryâ budur
Nâlemi gûş itdi didi bülbül-i şeydâ budur

Mürdeler ihyâ idersin ey Mesîhâ-dem velî
Gel beni öldür halâs it gussadan ihyâ budur
Hokka-i la' lûnde görenler dür-i dendânuñı
Didiler dürc-i sadefde lü'lü' ü lâlâ budur
Bir gice Rıdvân ile seyrümde seyrân eyledüm
Kûy-ı yâri gördi didi Cennetü'l-Me'vâ budur
Ser-fürû itmez der-i dârâ-yı dehre ehl-i dil
Ravziyâ fehm it sözüm 'âlemde istignâ budur

222

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Kûyuña cânâ diyenler Ka'be-i 'ulyâ budur
Eşk ü rûyumçün didiler zemzem ü Bathâ budur
Bildi Âdem nâmuñı cânâ melekler bilmedi
Ma'ni-yi i'lâ-yı 'ilm-i 'alleme'l-esmâ budur
'İşk ile bünyâd olunmuş taht-ı kâmuñdur senüñ
Zulm ile dil hânesin yıkmaga saña câ budur
Hızra irişdüm leb-i cânânumı sordum didi
Bir nefesde mürdeler ihyâ iden 'Îsâ budur
Ravziyâ ol sîb-i gabgab gördi rûy-ı zerdümi
Bâg-ı 'ışk içre didi nârenc ile ayvâ budur

223

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mef'ûlü/ Fâ'ilün
Gam çekmesün mi dil ser-i zülf-i dü-tâdadur
Bî-çâre n'eylesin dehen-i ejdehâdadur
Meydân-ı gussada çekemez kimse yâyumu
Kavs-i kuzah yanumda benüm bir kepâdedür
Dikkatle kıl nazar ki cihânuñ letâfeti
Ancak hemân Muhammed ile Mustafâ'dadur
Gerçi Hasan Hüseyin'e nazar görünür hasen
Lîkin Hüseyin'e 'ışk u mahabbet ziyâdedür
Ravzî ayakda kaldugına sanma gam çeker
'İşkuñ şarâbın içeli hâtır küşâdedür

224

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kabza-i hüsnünde ey meh-pâre meh bir ayadur
Mihr-i hâversin güneş ruhsâra nisbet sâyedür

Degme bir şâh-ı cihânuñ başı irmez pâyine
Nerdübân-ı kasr-ı yâre nüh felek bir pâyedür

Kıldı başum bir münakkaş top zahm-ı kayadan
Bir nigâr-ı seng-dil sevdüm ki nâmı Kaya'dur

Ser-be-ser her ehl-i şevkuñ 'âlem içre ragbeti
Ol meh-i hurşîd-ruhsâr u melek-sîmâyadur

Mülk-i hüsn içre nazîrûñ yok senüñ bir hâcesin
Sad hezârân genc-i Kârûn saña kim sermâyedür

Kurtulalum diyü deccâl-i gam-ı eyyâmndan
İntizâr-ı halk-ı 'âlem makdem-i 'Îsâ'yadur

Gerçi çok ar'ar harâmî var melâhat bâgınuñ
Ravziyâ meylüm benüm ol serv-i hoş-bâlâyadur

225

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Hayâl-i nahl-i kaddüñ bâg-ı dilde serv-i dil-cûdur
Gözüm yaşı o serv ayagına her gâh akar sudur

Ser-i zülfini mikrâz ile kesdi didi ol gonce
Seni sünbül gibi hâtır-perîşân eyleyen budur

Görinür şâm-ı zülfinde meh-i nev gibi ebrûsı
Firişteh-hû güzeldür bir dil-ârâm-ı melek-rûdur

Dil-i dîvâne sultânım senüñ cevruñden incinmez
Baña senden cefâ çekmek benüm başumda yazudur

Şol encüm kim görürsin sen felekde şekl-i mîzânda
Senüñ 'uşşâka cevruñ vezne vaz' olmuş terâzûdur

'Aceb olmaz eger sen geçmeseñ "lâ" ile "illâ"dan
Benüm maksûdum ey sufi iki 'âlemde bir hûdur

Dil-i dîvâneyi bulsam asardum dâr-ı zülfine
Beni 'âlemde ey Ravzî belâya ugradan odur

226

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Beni dîvâne-i sevdâ-yı 'ışk iden o gîsûdur
Meşâm-ı cânı pür-'itr iden ol zülf-i semen-bûdur

Egerçi sînemi cevri ile deldi tîr-i müjgânuñ
Elif kaddüm kemâna döndüren ol iki ebrûdur

Dil-i dîvâneyi çekdi egerçi zülf-i zencîre
Beni sihr ile meftûn eyleyen ol çeşm-i câdûdur

Niçe varmayasın geh geh ziyâret itmege anı
Senüñ menzilgehüñ ey dil ezelden ol ser-i kûdur

Senüñ 'ışkuñ şu bahr-ı bî-kerândur ka'rı bulunmaz
Benüm her katre-i eşküm o deryâ içre lü'lü'dür

Beni ölmekden ey hûnî kaçır zann itme kim zîrâ
Baña ol pister-i kabir içre bir lezzetlü uyhudur

Ko ey dil iltiyâmı âdemîlük mi gelür andan
Rakîb-i dîv-sîmâ bilürin ben hayli bed-hûdur

Kinâra gelmez ol serv-i hîrâmân ey dil-i şeydâ
Egerçi 'âşikuñ maksûdı ancak sâde pehlûdur

Revân itdükçe ayagina cûy-ı eşküm ey Ravzî
Görüp nâz ile istignâ iden ol serv-i dil-cûdur

227

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Mehemmed Şâh ile ey dil Memi Şâh iki gül-rûdur
Birinüñ çeşmi nergisdür birinüñ zülf-i şeb-bûdur

Biri deryâ-yı hüsne mâlik olmuş âşinâmuzdur
Biri bîgânelerle yâd olur bir yâr-ı bed-hûdur

Sadefdür birinüñ agzı sever cân ol dür-i pâki
Lebi la'l-i Bedahşî birinüñ dendânı lü'lûdur

Birisi kırmızı giymiş nihâl-i ergavân sandum
Birine 'âlemi şeydâ iden ol çeşm ü ebrûdur

Birinüñ hâl-i hindûsından olur fitneler zâhir
Biri bir Sâmirî sihrine mâlik çeşmi câdûdur

Biri bir hûb ra‘nâdur biri mahbûb-ı garrâdur
Melâhatde ber-â-berdür nazar kıl göz terâzûdur
Birinüñ kayısı la‘linden alup tâze şeftâlû
Birisinden hemân ancak murâdum sâde pehlûdur
Nazîr olmaz ol iki âfitâb-ı mâh-ruhsâra
Birisi bir firişteh-hû biri bir yâr-ı nîgûdur
Ol iki şûh-ı zîbâlar ki hüsn içre müsellemdür
Biri pâlûde-i terdür birisi bir içim sudur
Letâfet bûstânında biri bir nahl-ı bâlâdur
Çemenzâr-ı melâhatde biri bir serv-i dil-cûdur
Birine ‘âdet ü pîşe olupdur ‘âşık öldürmek
Birisinden vefâ gelmez aña dâ'im cefâ-hûdur
Birine biñ belâ çekdüm olunca âşinâ ammâ
Biri bir yâdlarla salınur hod-bîn ü hod-rûdur
Birisinüñ egerçi kâküli sevdâsına düşdüm
Dil-i dîvâneyi bend eyleyen ol iki gîsûdur
Biri bir şeh-süvâr-ı ‘arsa-i hüsn ü melâhatdür
Beni Ravzî-sıfat pâ-mâl-i devrân eyleyen odur
Biri ferzend urandur biri ferzend ‘umar andan
Biri bir gonce-i nev-res biri gül gibi hoş-bûdur

228

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Gam neden lâzım gelür saña ki başuñ sagdur
Şâh-ı devrânsın felekler üstüñe otagdur
Birisidür Diele anuñ biridür nehr-i Furat
Fürkatüñde gözlerüm yaşı iki ırmagdur
Sen güneş-ruhsâr ‘ışkına düşüpdür var ise
Âsmânuñ sînesi ey meh ser-â-ser dâgdur
Câm-ı la‘l-i yâri yâd eyle ayag al destüñe
Nev-bahâr eyyâmıdır çık mest olacak çagdur
Gülşen-i kûyında yâr olduñ rakîbe âh kim
Ravziyâ bülbülsün ammâ hem-nişîñüñ zâgdur

229

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ten hisârında şibih görüp dimeñ kim başıdur
Bu beden burcında ol bir top-ı mihnet taşıdur

Cenneti seyrümde görürsem de ey iki gözüm
Aña sensiz girmezin olursa içi taşı dür

Gurre-i mâh-cemâlidür görünür âşikâr
Ol hilâl-ebrûyı görüp sandılar kim kaşıdur

Gitmedi dünyâda cân-ı nâ-tevânımdan cefâ
Niçe ayrılusun ki ey dil âhiret kardaşıdur

Sen şeh-i hüsne esîr olalı Ravzî çâkerüñ
Kirpigiyle bâd-ı âhı kûyuñuñ ferrâşıdur

230

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

'Işk tennûrında sînem kim benüm od taşıdur
Âteş-i dûzah kadîmîden anuñ oddaşıdur

Sensüz ey hûrî-sıfat meyl-i behişt itmez gönül
Ser-be-ser olursa anuñ içi altun taşı dür

Yârümi ayırdı benden itdi pâ-mâl-i belâ
Ol rakîb-i fitne-cû kim her belânuñ başıdur

Başdan alup 'aklumı ser-mest ü bî-hûş eyleyen
Ser-be-ser cümle harâbât ehlinüñ sâbâşıdur

Baş açık abdâlı olmuşdur Kalender Bâli'nüñ
Ravzi-i dîvâneyi sanmañ ki bir Bektâşi'dür

231

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Hâce mektebde saña sanma ki Kur'ân okıdur
Turmayup cevri ü cefâ dersini her an okıdur

Tîr-i müjgânların atdukca kemân ebrûlar
Sîneye togrı gelürse n'ola kim cân okıdur

Bülbüli nâle ider hâr-ı cefâdan sanma
Aña ol gonçe-i nev-reste gülîstân okıdur

Hâce-i dehre dilâ ben niçe ebleh dimeyem
Tâlib-i vasl olana nâme-i hicrân okıdur
Gelmedi ‘âleme hergiz şu‘arâ-yı dehre
Ravziyâ sencileyin defter ü dîvân okıdur

232

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Görmedüm yâri bugün seyr ü temâşâ bu mıdur
Baña göstermedi gün dîde-i bînâ bu mıdur
Ol Mesîhâ-dem ider mürdeler ihyâ dirler
Hancer ile beni öldürmedi ihyâ bu mıdur
Varayın hâneñe tenhâ dir idüñ hey âfet
Geldi yanuñca rakîbüñ bile tenhâ bu mıdur
Def gibi sîne dögüp ney-sıfat efgân iderin
N’ola bir kez diseñ ol ‘âşık-ı şeydâ bu mıdur
Ay olur göremezin mihr-i ruhın ol mâhuñ
Ravziyâ mihr ü vefâsı baña âyâ bu mıdur

233

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün
Gül-geşt-i deşt ü kûh idelüm gül zamânıdur
Fasl-ı bahâr u lâle vü sünbül zamânıdur
Gitdi dem-i şitâ vü zuhûr itdi nev-bahâr
Def-i gam eyle aglama gel gül zamânıdur
Güller açıldı toldı şükûfeyle her çemen
Bülbül nevâlar eyledi gulgul zamânıdur
Gül devri geldi gel ayag al zâhidâ ele
Takvâ vü zühde şimdi tegâfûl zamânıdur
Ravzî şikâyet eyleme zulm-i zamâneden
Cevr ü cefâya sabr u tahammül zamânıdur

234

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün
Güller açıldı geldi cihân gül zamânıdur
Âh-ı hezâr u nâliş-i bülbül zamânıdur

Gülzâr içinde gül n'ola cevr itse bülbüle
Ey nev-cevân nev-res ü şengül zamânıdır
Zülfîn tagıtdı haddine ol mâhveş didi
Ebr içre kalsa gün n'ola sünbül zamânıdır
Her gonce geldi kand-ı nebât aldı agzına
Gül gibi sen de def'-i gam it gül zamânıdır
Ravzî görünce lâl-i lebüñ gitdi kendüden
Ser-mest olursa 'ayb degül mül zamânıdır

235

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Gel seyr-i gülistân idelüm gül zamânıdır
'Îş u neşâta başlâyalum mül zamânıdır
Dâg ile zînet eyleyelüm sîne bâgını
Seyr eylesin o gonce karanfûl zamânıdır
Cevr ü cefâsı lutf u kerem hışmı merhamet
Bâr-ı belâya sabr u tahammül zamânıdır
Pergâr gibi devr idelüm kûy-ı dil-beri
Hengâm-ı seyr ü devr ü teselsül zamânıdır
Vâ'iz kelâmın itmeyelüm hergiz istimâ'
Ravzî bahâr faslı tekâsül zamânıdır

236

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Bâd-ı cefâ-yı dehre tahammül zamânıdır
Fikr eyle bu kelâmı te'emmül zamânıdır
Uzatma dest-i hâceti zinhâr kimseye
Âb-ı ricâdan el yu tevekkül zamânıdır
Dâg-ı hezâr sînemi zeyn itdi ser-be-ser
Ey gonce seyre gel ki karanfûl zamânıdır
Zeyn itdi bâgı ey dil-i şeydâ benefşeler
Nergis göz açdı gülşene sünbül zamânıdır
Ayakda kalma cur'a gibi Ravziyâ sakın
Gel câm-ı bâde al elüñe gül zamânıdır

237

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Zeyn itdi lâle gülşeni sünbül zamânıdur
Bülbül nevâya başladı gulgul zamânıdur

Ey gonce gülşene açılalum senüñle gel
Rez duhterini sayd idelüm gül zamânıdur

Sâkî ayagı al ele devr eylesin kadeh
'Îş-ı müdâm eyleyelüm mül zamânıdur

Ey dil kelâm-ı vâ'ize gel uyma 'ârif ol
Gûş it surâhi savtını kulkul zamânıdur

Ravzî Hudâ'dan iste nigâruñ visâlini
Dervîş-i sâbir ol ki tevekkül zamânıdur

238

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Hoş-bû kılursa 'âlemi kâkül zamânıdur
Geldi bahâr mevsimi sünbül zamânıdur

Diñle terennümâtını gülşende bülbülüñ
Cûş u hurûşa başladı kim gül zamânıdur

Şeftâlu kaysı mı diyü men' itme bûseden
'Îd-ı mübârek irdi tenâvül zamânıdur

Mey başa çıksa yiri degül mi bu demde kim
Destârı zînet eyle karanfül zamânıdur

Bâd-ı hevâya 'ömrüñi harc itme bâde iç
Ravzî ayagı destüñe al mül zamânıdur

239

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Hışm idüp 'uşşâkın ey dil gerçi cânân öldürür
Ölmez ol kim anı ol lutf ıssı sultân öldürür

Hızrveş bulur hayât-ı câvidânî ölmez ol
Ey gönül anı kim ol 'Îsâ-yı devrân öldürür

Ben marîz-i derd-i 'ışkam niçün itmezsün 'ilâc
Ey tabîbüm hasteyi kim gördi Lokmân öldürür

Eşk-i çeşmüm turmaz akar bir dem olur âh kim
Keşti-yi ten gark olur deryâ-yı ‘ummân öldürür
Ravzi-i dil-hasteñi öldür helâküñdür senüñ
Anı sen öldürmez iseñ tîg-i hicrân öldürür

240

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Yıkar illerle beni ebrû-yı cânân öldürür
Sanma kim ancak hemân ol tîg-i müjgân öldürür
Ol perî-peyker çeküp cevri ü cefâ şemşîrini
Bir dem içre gâh olur biñ kerre insân öldürür
Kadd-i şimşâduñ kıyâmetler koparur başuma
Şîve-i refârûñ ey serv-i hırâmân öldürür
Tîrûñi göndermez iseñ sîne-i sad-çâküme
Tîg-i ta‘n ile beni agyâr-ı nâ-dân öldürür
Gelse ey Ravzî eger hancer çeküp cân kaskına
Şevk u şâdîden beni ol lutf u ihsân öldürür

241

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
‘Akl ü idrâki koyup divâne olmakdur hüner
Âşinâlardan kaçup bigâne olmakdur hüner
Niçe demler hûşyâr olduñ ne kıldıñ fâ’ide
Bâde-i gül-fâm içüp mestâne olmakdur hüner
Ey harîs-i mâl ü mülk olduñ zebûnı bir zenüñ
Hûb-rûlar sevmeden merdâne olmakdur hüner
Bâdeden geçmek degüldür pîşe-i erbâb-ı dil
Rindlerle sâkin-i mey-hâne olmakdur hüner
Niçe bir ma‘mûr idersin zühd ile dil hânesin
Genc-i ‘ıška Ravziyâ vîrâne olmakdur hüner

242

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Fûrkatüñde âteş-i âhumla heft eyvân yanar
Sanma ancak mihr-i encümle meh-i tâbân yanar

Ser-be-ser kevn ü mekân yansa eger gam çekmezin
Geçdi dil kevn ü mekândan korkarın cânân yanar
Şöyle yanmışdur tenüm tâb-ı teb-i hecrüñde kim
Nabzuma yapışsa Lokmân ey tabîb-i cân yanar
Girye kılsam deşt ü sahrâ ser-be-ser ‘ummân olur
Ger düşe âhum şerârı cümle kûhistân yanar
Kâğıd alsam destüme vâsf-ı ruhuñ yazmagiçün
Âteş-i şevkumla cânâ defter ü dîvân yanar
Bî-hakîkat dil-rübâlar sevdüğüm ‘ayb itme kim
Âteş-i ‘ışk-ı mecâzîde niçe insân yanar
Münkir itmez secde zîrâ kaşlaruñ mihrâbına
Dûzah-ı kibr ü inâd içre düşer şeytân yanar
Okumasunlar benüm bu şi‘r-i âteşnâkümi
Yohsa sûz-ı şevkum ile ser-be-ser yârân yanar
Kerbelâ-yı âteş-i gamda Hüseyin’inden cüdâ
Ravzi-i dîvâne vü âşüfte vü hayrân yanar

243

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Yanına alup kaçan agyârı ‘izzet gösterür
Ol baña cân-ı ‘azîzümden ferâgat gösterür
Çarh-ı bed-kâruñ ‘aceb âyîni var ‘aşk ehline
Gâh mihr ü geh mahabbet gâh mihnet gösterür
Cur‘aveş pâ-mâl-i gam kılsa eger devrân beni
Mey-fürûş alup elüm ta‘zîm ü hürmet gösterür
Rûzgâr-ı nâ-muvâfik saldı deryâ-yı gama
Keşti-yi ten hâce-yi cânâ felâket gösterür
Bâde teklîf itdügince dostluk izhâr idüp
Rind-i mey-hâre niçün zâhid ‘adâvet gösterür
Tîg-ı cevruñle helâk itdüñ be-hey âfet beni
Âhir-i kâr ol güneş saña nedâmet gösterür
Dil-ber alup kaçmadur sanmañ siz anuñ kasdını
Yâr-ı bî-hemtâsına Ravzî velâyet gösterür

244

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Devlet-i 'ıŝkuñ dil-i 'âşıkda cür'et gösterür
Kanda kim olursa kendin ehl-i devlet gösterür

Yakdı hüsnüñ 'âlemi yükseldügince kâmetüñ
İrtifâ'-ı mihr ey meh-rû harâret gösterür

Cümle 'uşşâka enâniyyet gelür kendin görür
Her kaçan âyîne-i hüsnin ol âfet gösterür

Âsitânuñda n'ola haşr olsa 'âşıklar senüñ
Kâmetüñ cânâ seni gâyet kıyâmet gösterür

İhtiyâr idüp cevânlar 'ışkını zâhid yine
İ'tikâf âyînesinden 'ucba sûret gösterür

Kesdi 'ırkın ser-be-ser ya'ni 'Ömer-meŝreblerüñ
Şâh-ı Tebrîz 'Âl-i 'Osmân'a mehâbet gösterür

Zulmet-i zulm içre kalmışdur meger şâh-ı 'Acem
Pâdişâh-ı Rûm aña 'adl ü siyâset gösterür

Ey rakîb-i çihre-zıŝt âyîneye kılma nazar
Ol saña her vech ile rûy-ı kasâvet gösterür

Ravziyâ ol mâhveş hercâ'idür gelmez vefâ
Gerçi kim her gün saña mihr ü mahabbet gösterür

245

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Vardıgumca Merve hakıçün Safâ'sın gösterür
Kûy-ı dil-ber Ka'be'dür kim Mustafâ'sın gösterür

Zahm-ı sînem şerh idersem 'arz idüp şemşîrini
Ol tabîb-i cân u dil derdüñ devâsın gösterür

Gerçi zâhid ehl-i sünnetden cemâ'atden degül
Mescide varur velî halka riyâsın gösterür

Aña her kim girse çıkmaga heves kalmaz meger
Cennet ey hûrî-sıfat kûyuñ hevâsın gösterür

Her kaçan kim seyr-i gülzâr eyleseñ ey gonce sen
Saña bülbül medh okur hasen edâsın gösterür

Mihr o mâhı arayu gitmiş meger barmag ile
Mâh-ı nev ol mâh-rûy-ı bî-vefâsın gösterür
Yirlere çalan seni kimdür didüm Ravzî baña
Göklere pervâz iden devlet hümâsın gösterür

246

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Cûy-ı eşküm gördiler cısr-ı vefâdan geçdiler
Hüblar ‘âşıklar ile mâ-cerâdan geçdiler

Ehl-i bezmi câm-ı la‘lün yâd ider mest eyleyen
Sanma ey sâkî şarâb-ı dil-küşâdan geçdiler

Behremend-i ‘îd-ı vuslat olmayan ‘âşıklarun
Ey meh-i ebrû-hilâlüm merhabâdan geçdiler

Gelmedi hâtırlarına kayd-ı zabt-ı memleket
Ey gönül anlar ki ‘aks-i lâ-bekâdan geçdiler

Ravziyâ olsañ n’ola vezr ü vezâretten berî
Ehl-i diller iltifât-ı pâdişâdan geçdiler

247

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Gamuñda toldı la‘l-i eşk-i hûnünümle sahrâlar
Sirişk-i çeşm-i lü’lü’-bâruma gark oldı deryâlar

Şeh-i iklîm-i hüsn olduñ Süleymân-ı zamânsın sen
Kapuñda bende olursa ‘aceb olmaya dârâlar

Cefâ kasrın yapar sanurlar eblehler seni şâhâ
Gider şekvâya pûlâd-ı dilününden seng-i hârâlar

‘Acebdür bu ki gülzâr içre bir kez dinlemez gonca
Gülün hâr-ı cefâsından hezâr eylerse şekvâlar

O yâri bulduñ uyurken lebinden almaduñ bûse
Nedendür saña ey Ravzî ‘aceb bu zühd ü takvâlar

248

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ülün

Şu karşudan gelen ol yâra beñzer
Melâhat menba‘ı dildâra beñzer

Çeküp cevri ü cefâ leşkerlerini
Sa'âdetle gelen hünkâra beñzer
Ne sûretle 'aceb devr-i felekde
Meh ü mihr ol melek-ruhsâra beñzer
Sehergeh togdı gördüm âfitâbı
Saña ey mâh-rû bir pâre beñzer
Beni görüp o çâr-ebrûdan ayru
Didiler Ravzi-i nâ-çâra beñzer

249

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Sâkiyâ bezme mey-i nâbı ki cânân getürür
Her kadeh kim içirür cismümize cân getürür
Gülşen-i hüsn ü melâhatde sanavber kaddüñ
Niçe ar'ar niçe biñ serv-i hırâmân getürür
Zahm-ı sînemde senüñ tîrüñ eyâ kaşı-kemân
Götürüp barmagını sıdkuma îmân getürür
'Âlemi biñ kez eger devr ide Ya'kûb-ı felek
Sanma bir sencileyin Yûsuf-ı Ken'ân getürür
Bir bölük hastelerüz bezm-i gam içre sâkî
Bir kadeh bâde bizüm beñzümize kan getürür
Mâh-ruhsârûña hiç beñzedebilür mi felek
Gerçi gün başına bir mihr-i dırahşân getürür
Eger olursa pesendîde-i şâh-ı devrân
Ravziyâ her gazelüm bir niçe dîvân getürür

250

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Şem'-i çarhı sanma her şeb mâh yakar yandurur
Sîne-i 'âşıkdan iren âh yakar yandurur
Sanma âteş düşdi nâ-geh yandı ser-tâ-pâ hemân
Dil Sitanbûl'ını zulm-i şâh yakar yandurur
Nûr-ı 'ilmiyle yakar sanma mevâlî ocagın
Kim hevâ-yı mansıb ile câh yakar yandurur

Âteş-i âhum benüm tokuz tolanup gökleri
Mihri her gün hâh eger nâ-hâh yakar yandırur
Eşk-i çeşmüñ çâre yokdur Ravziyâ teskîn ide
‘Âlemi âhum benüm her gâh yakar yandırur

251

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Sanurlar tâb-ı tebden ol gül-i nâzük-beden ditrer
Benüm âh-ı derûnumdan meger ol pîrehen ditrer
Hevâ-yı zülf-i cânânumda bir cân-bâzdur göñlüm
Nigâruñ üstine güller düşer sanma resen ditrer
Hazer kıl âh-ı ‘âşıkdan ki gülzâr-ı melâhatde
Nesîm irse benefşe açılır berg-i semen ditrer
‘Aceb bilsem nedür sûfî saña bu vecd ü hâletler
Perîler mi görünür gözüne cismüñ neden ditrer
Firâkuñda ten-i Ravzî’ye sanma lerze düşmişdür
O bir pejmürdedür kim anuñ üstünde kefen ditrer

252

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Görsem o yâr-ı dil-ârâmı gelür cânâ sürûr
Dilde kalmaz yüzini görmesem ârâm u huzûr
Gelmesün yüze terâş eyle hat-ı ruhsâruñ
Didi Kur’ân’da Hudâ *ve’ctenibû kavle’z-zûr*
Dil hisârında rakîbüñ yiri yokdur turacak
Top-ı gamla yıkılıpudur o degüldür ma‘mûr
Hâkümi kılsa ziyâret eger ol meh bir gün
Dil-i mü’min gibi kabrüm ola müstagra-ı nûr
Kerbelâ-yı gam-ı ‘ışkında Hüseyñ’üñ her kim
Ravziyâ cânını terk eyleye olur mesrûr

253

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Dil senüñ hancer-i bürrânuñı cândan sakınur
Sanma ey rûh-ı revân cânını andan sakınur

Budur âh itmedigüm gülşen-i kûyuñda senüñ
Verd-i ruhsâruñı dil bâd-ı hazândan sakınur
Ser-i kûyuñda müdâm aglamak ister dil evet
Kûyuñuñ yollarını eşk-i revândan sakınur
Baglamalı delidür ‘ârızuñ üstünde görüp
Ejder-i zülfüñi dil genc-i nihândan sakınur
Diñlemezseñ n’ola bülbülleriñüñ feryâdın
Ravzi ey gonce seni âh u figândan sakınur

254

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Bunca eyyâm-ı ‘ömrüm itdi mürûr
Bir nefes kılmadum cihânda huzûr

Şeb-i fûrkatde gözlerüm bîdâr
Niçe gündür ki kara bahtum uyur

Gam-ı ‘ışkuñda cân u dil haste
Bilmezin derdüme ne çâre olur

Yüri ey bülbül-i dil efgân it
Saña kim didi ‘ışkı yâre tuyur

Ravziyâ tañ mı dil kebâb olsa
Nâr-ı gam kıldı sînemi tennûr

255

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

‘Ârızuñ ‘arz idüp çün ey yüzi nûr
Beni ‘ışkuñla eyledüñ meşhûr

Fülk-i ten lücce-i felâketde
Bâd-ı mihnetle olmadın makhûr

Yitiş ey Hızır-ı sâni vaktidür
Meded it kıl muzaffer ü mansûr

Yeter oldum gamunla âvâre
Beni bir keşti-i halâsa buyur

Çıkarup sâhil-i sürûda yine
İde tâ kalb-i Ravzi’yi mesrûr

256

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Seni görmezse ‘âşıkuñ ey hûr
Eylemez cennet içre dahı huzûr

Saña göñlüm düşel’den ey yüzi gül
Bitmedi bâg-ı dilde sebz-i sürûr

Tîr-i cevruñle ey kemân-ebrû
Niçe bir tola sîne hem çü kubûr

‘Âlemi zulm ile harâb itdûñ
Saña tefvîz olalı cümle umûr

Hâküm üzre geleydi bir gün o mâh
Kabrüm olurdı Ravziyâ pür nûr

257

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

İster iseñ cinânda hûr u kusûr
Hıdmet-i dil-rübâda itme kusûr

Kasr-ı hıdmet idüp günâh itdüm
Umarın rahmet ide Rabb-ı Gafûr

Kûy-ı cânânda döndüm aña bugün
Ka‘be’ye hacca vara görmeye nûr

Tâli‘-i nâ-müsâ‘idi gör kim
Beni ol mehden eyledi mehcûr

Şükr ü minnet Hudâ’ya ey Ravzî
Gam-ı yâr olmadı dilüñden dûr

258

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Emrüñe râm olup vuhûş u tuyûr
Geldi kurbânuñ oldı itdi huzûr

‘Âlem içre cemî‘-i nev‘-i beşer
Saña kul olmagıla buldı sürûr

Kâ’inâtı güneş gibi her gün
Yaluñuz seyr idersin ey yüzi nûr

İrmesün gam kûsûfi hâtırûña
Gelmesün yoluña şeb-i deycûr
Cevre sabr it vefâya muntazır ol
Ravziyâ gam çeken olur mesrûr

259

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Hakk’a minnet ki yine ey yüzi nûr
Zulmet-i gamdan eyledüñ beni dûr
Yine ‘ayn-ı ‘inâyet ile bakup
Beni lutfuñla eyledüñ manzûr
Baña şol lutfi eyledüñ ki şehâ
Hâtıruma hiç eylemezdi hutûr
Varayın hâneñe diyüp bir gün
Dil-i gamgînüm eyledüñ mesrûr
Kadı hercâ'idür o meh-peyker
Ravziyâ olma sözine magrûr

260

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Gül yañaguñ dehenüñ gonca yeter
Bülbül ey gonca ‘abes yire öter
Gül yüzüñ gördi meger hacletden
Kızarsa n’ola verd-i ahmer
Beñzedi kâkülüñe ey gonca
Çıksa baş üzre n’ola sünbül-i ter
Güle kılmazdı nazar gülşende
Görse verd-i ruhuñı nergis eger
Güdüñ ey Ravzi cihandan gözüñ aç
Kaldı hep defter ü dîvân ebter

261

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Teb-i hecr eyledi beñzüm asfer
Dîdemüñ eşk-i terin dürr ü güher

Kaçma feryâd-ı ney-i nâlemden
Goncaya bülbülün âhı n'eyler
Pây-mâl itdi beni leşker-i gam
Ayaguñ toprakına eyle nazar
Hâküme basmaz o meh-çihre benüm
Nazar itmez baña ol nûr-ı basar
Misli olmazdı o mâhuñ hergiz
Ravziyâ olmasa hercâ'i eger

262

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Yolnup derd ile bülbül inler
Gül-i ter hâr ile yâr oldu meger
Tîr-i gamzeñ senün ey kaşı kemân
Togrılup geldügi biñ câna deger
Sun lebün agzuma didükce didi
Ne urasın suya mı düşdi şeker
'İşret it bezm-i felekde ey dil
Mey şafak saña meh-i nev sâgar
Niçe kan aglamayam ey Ravzî
Âteş-i gamda kebâb oldu ciğer

263

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Hüsn-i bî-misl ile mâh-ı enver
Beñzemez gün yüzüne zerre kadar
Kara sürdi yüzine dest-i husûf
Saña öykündi meger gökde kamer
Tıfl iken mekteb-i gamda dil ü cân
Mushaf-ı 'ışkı okurdum ez-ber
Mâye-i 'ömri çıkardum elden
Gitdi ey hâce dürildi defter
Cânuma bâr-girân oldu tenüm
Ravziyâ baş ise oldu ser-ber

264

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Silerken destüni gördüm ki cânâ dest-mâl ohşar
Hemân ol hâceye beñzer ki almış deste mâl ohşar

Kılıcuñ sînede sînem kılıcuñda yaraşukdur
Nigârâ gûyiyâ biri birin iki halâl ohşar

Sanavber kaddüñüñ yâdına gülzâr-ı letâfetde
Eser yiller gibi bâd-ı sabâ gelmiş nihâl ohşar

Perîşân olmasun müjgânlarumla bâd-ı âhumdan
Egerçi zülfüni geh şâne geh bâd-ı şimâl ohşar

Kemâl ehlinüñ ey Ravzî 'aceb mi olsa makbûli
Benüm eş'ârumuñ üslûbı çün tarz-ı Kemâl ohşar

265

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Güneş ruhsâruñi günden güne nûr-ı cemâl ohşar
Meh-i nâ-mihrbânsın kaşlaruñ iki hilâl ohşar

Dehânuñ sırrına vâkıf degüldür kimseler ammâ
Hele bu münfehimdür zâhirâ âb-ı zülâl ohşar

Kimesne kılca hergiz mû-miyânuñdan haber bilmez
Meger ey serv-kâmet anı bir ince hayâl ohşar

Miyân-ı yâri seyrümde der-âgûş eyledüm dirseñ
Durûguñ aslı olmaz ey gönül anı vebâl ohşar

Niçe handân olup şâd olmaz ol mihr-i mahabbetde
Bu gönülüm tıflın ey Ravzî benüm dest-i melâl ohşar

266

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Eylemezse n'ola ben 'âşık-ı şeydâya nazar
Şâhlar eyleye mi bende-i ednâya nazar

Başını tîşe yararsa yaraşur Ferhâd'uñ
Râh-ı 'ışk içre niçün itmedi hem-pâya nazar

Âsmâna nazar itmez der-i yâri gözler
Şâh-ı 'ışk olalı gönülüm ider a'lâya nazar

Yaşuma baksan eger katre görünmez ‘ummân
Bahr-i dür eşk-i revânum yidi deryâya nazar
Ravziyâ her gice dil-ber lebi fikrinde gönül
Beñzer ol bengîye kim eyleye halvâya nazar

267

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Seni gören ide mi mâh-ı şeb-ârâya nazar
Mihr-i ruhsârûnı koyup kim ider aya nazar

Hâk-i dergâhuña yüzün süren üftâdelerün
Kadri bâlâ görünür evc-i Süreyyâ’ya nazar

Niçedür ‘akl-ı ma‘âşî şu piyâz isteyenün
Mînnet-i menni bilüp itmeye halvâya nazar

Âsmândan yire ‘Îsâ’yı nüzûl itdi sanur
Cümle ‘uşşâk ider ol büt-i tersâya nazar

Sîne sahrâsını pür-dâg iden abdâl-sıfat
Ravziyâ eyleye mi lâle-i hamrâya nazar

268

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Pâdişehler gibi kim eyleye pâşâya nazar
Çelebi sen de iderseñ n’ola lâlâya nazar

Gel gel ey kiblegehüm gel ki bakayın yüzüne
Dil-i gamgîni açar Ka‘be-i ‘ulyâya nazar

Gözlerüm yaşına gamnâk gelüp bakdı nigâr
Def‘-i hüzn itmegiçün eyledi deryâya nazar

Vâdi-i ‘ışk u mahabbetde görüñ Mecnûn’ı
Dem-be-dem turmaz ider merkad-ı Leylâ’ya nazar

Ser-i kûyuñda görüp Ravzi kad-i bâlâyı
Cenneti eyledi terk itmedi Tûbâ’ya nazar

269

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Şem‘-i haddün uyandı hey kâfir
Cân u dil oda yandı hey kâfir

Kanuma teşneyidi şemşîrûñ
Kan içe içe kandı hey kâfir
Seni görünce gaşy olup düşdüm
Her gören öldi sandı hey kâfir
Yanmadı nâr-ı ‘ıška çün zâhid
Yana gördi usandı hey kâfir
Ravzi âşüfteñi kilâbuñdan
Bâri bir kez say indi hey kâfir

270

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Boynuma kol salındı hey kâfir
Cânım andan alındı hey kâfir
Cümle hûbânı gezdi hep göñlüm
Vardı sende dolındı hey kâfir
Gerçi gelmez hisâba ‘uşşâkuñ
Baña beñzer bul indi hey kâfir
İntizâr ile ben helâk oldum
Be gelürseñ gel indi hey kâfir
Ravzi’yi hasretüñle öldürme
Kullugise n’olındı hey kâfir

271

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Günde yüz biñ kerre kılsam nâle vü feryâd ger
Diñlemez feryâdumı ol pâdişâh-ı dâdger
Ben de derd-i dilden eylerdüm şikâyet dâ‘imâ
Fûrkat-i cânâna cânım olmasa mu‘tâd ger
‘Âşık-ı dil-dâdeye ta‘n eylemezdüñ zâhidâ
Hâküñi ‘ışk ile tahmîr eylese üstâd ger
Kâmet-i dildâra serv öykünmezidi bâgda
Mîve-i mihr ü vefâdan olmasa âzâd ger
Dilleşürdüm Ravziyâ hummâ-yı ‘ışk-ı yâr ile
Üstüme ditretmese tîg ol gözi cellâd ger

272

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Dâr-ı mihnet olmasaydı bu harâb-âbâd ger
Kasr-ı cevri eyler midi bünyâd o şâh-ı dâdger

Tîşe-i hasretle kendin niçe eylerdi helâk
Fûrkat-i Şîrîn'e mu'tâd olmasa Ferhâd ger

Reşk iderdüm pâdişâh-ı dehr olan serverlere
Hâk-i cism olup hebâ 'ömr olmasa ber-bâd ger

Hancerinden dem-be-dem ey Ravzi akar mıdı kan
Katl-i merdüm itmese ol gözleri cellâd ger

273

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Şol bî-vefâ ki biñ meh-i nâ-mihrbân deger
Bir tîg-ı cevri biñ dil ü baş ile cân deger

Dünyâyı n'ideyin baña cânâ seni gerek
Bir ârzü-yı cân u gönül biñ cihân deger

Mihr-i ruhuñ hayâli baña gice subha dek
Seyr-i behişt-i heşt ile heft âsmân deger

Dil bî-karâr cânda vefâ tende yok mecâl
Bî-mesken oldugum niçe kevn ü mekân deger

Ravzî metâ'-ı 'âlemi bahş itseler eger
Ben haste-i belâ-keşe âh u figân deger

274

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Gönder şu tîri kim biri biñ baş u cân deger
Şâhuñ 'atâsı bendesine râygân deger

Farkumda çetr-i gam ki benüm sâyebandur
Yüz biñ serây-ı pâdişeh-i kâmrân deger

Bu gülşen-i fenâda murâdât olursa bahş
Ey 'andelîb saña hezârân figân deger

Cismüm iderse tu'me eger kûyuñ itleri
Cânâ rakîbe bir iki üç üstühân deger

Meh-pârelerle tolsa eger büsbütün cihân
Ravzî sanur mısun saña bir yâr-i cân deger

275

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Tîr-i gamzeñ cigerde kana deger
Her hadengüñ ten içre cânâna deger

‘Arş-ı ‘âlâ senüñ serâyüñdur
İşigüñ fark-ı ferkadâna deger

Rûy-ı zerdüm gam-ı firâkuñda
Niçe yüz reng-i za‘ferâna deger

Dürc-i sînemde güher-i ‘ışkuñ
Niçe genc ü niçe hızâna deger

Tîr-i cevruñ eger ki gönderesin
Ol baña yüz biñ armagâna deger

Hân-ı ‘ışk içre derd ü gam hâzır
Bezm-i mihnetde ya baña ne deger

‘Âşıkı çok metâ‘-ı cevrenden
Ravziyâ bilmezsin saña ne deger

276

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Rûy-ı gül-rengi kim dehâna deger
Bülbülüñ itdüğü figâna deger

Bezm-i mihnetde nâlemüñ nâyı
Niçe çeng ü niçe çegâne deger

Kırmızı câme ile ol dil-ber
Niçe biñ nahl-ı ergavâna deger

Kendi Firdevs içinde hûrîdür
Hücreyi ravza-i cinâna deger

Secde eylerseñ âsitânesine
Ravziyâ başuñ âsmâna deger

277

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Dil-berâ tîr-i müjeñ câna deger
Leblerüñ la‘l-i Bedahşân‘a deger

Dür-i dendân sadeñ agzuñda
Niçe lü‘lü niçe mercâna deger

Ey cefâ-pîşe baña her cevruñ
Niçe lutf u niçe ihsâna deger

Gözlerüm yaşı gam-ı hecrüñde
Niçe deryâ niçe ‘ummâna deger

Ravziyâ bu gazelüñ her beyti
Niçe biñ defter ü dîvâna deger

278

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Kaddüñi görüp kıyâmetden ‘alâmet sandılar
Gördiler reftârını kopdı kıyâmet sandılar

Çın seher maşrık diyârından tulû‘ itdi güneş
Nâ-gehân itdi zuhûr ol mâh-tal‘at sandılar

Ol sanem kûyına karşı secde kıldılar meger
Mescide varmağı zâhidler ‘ibâdet sandılar

Subh-dem mihrî görüp şâd oldı ‘âlem ser-be-ser
Sînesinde ‘âşikuñ dâg-ı melâmet sandılar

Okumazlar Ravziyâ mihr ü vefâ destânını
Hûblar cevri itmegi ‘uşşâka san‘at sandılar

279

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Bâr-ı cevri-yârî çekmek hayli mihnet sandılar
‘Ârzû-yı mihr-i dildârı mahabbet sandılar

Ehl-i diller tîr-i cevri câna minnet bildiler
Bilmeyenler zahm-ı şemşîri meşakkat sandılar

Cennet-i a‘lâ-yı fakrı kılmayanlar ihtiyâr
Zîr-i çâh-ı dûzahâsâ anı zulmet sandılar

Görüp ol mâhı kızarmışdur hacâletden güneş
Baglamış anı şafak içinde humret sandılar
Gördiler Ravzî vilâyetde nazîrûñ yok senüñ
Hûblar sayd eyleyen sâhib-kerâmet sandılar

280

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Güş idüp nâlem ider senden şikâyet sandılar
Şerhalar ahvâlümü eyler hikâyet sandılar
Subh-dem nâ-geh şafaktan zâhir oldı âfitâb
Sînem üzre anı bir dâg-ı mahabbet sandılar
Öpdiler destin ser-â-pâ düşdiler ayagina
Zâhid-i sâlûsı ya'nî pîr-i himmet sandılar
Derd ü gam mihmân olur vîrâne dilde var ise
Seng-i mihnetle yapılmış bir 'imâret sandılar
Serv-i âzâdı temâşâ eyleyüp gülzârda
Salınur nâz ile ey Ravzî ol âfet sandılar

281

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Terk-i dünyâ itmegi iflâsa 'illet sandılar
Mâlik-i kâlâ-yı dehr olmagı devlet sandılar
Fürkatüñde bâde-i gam oldı eglencem müdâm
Bil ki itmez kimse hiç gurbetde 'işret sandılar
Şâm-ı gamda mâh-ı tâbânı görenler nâ-gehân
Şâd u handân şehre gelmişdür ol âfet sandılar
Âşiyân-ı murgı başı üzre Mecnûn' uñ görüp
'İşk-ı Leylâ'sında konmuş tâc-ı 'izzet sandılar
Gevher-i ma'nâya mâlik olmayanlar Ravziyâ
La'lveş kan yutmagı zâhirde zahmet sandılar

282

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Şâh olup dünyâya hükm itmek sa'âdet sandılar
Hâk-i râh-ı kûy-ı fakr olmak rezâlet sandılar

Bahr-ı 'ısyânı görüp cân atdı câhillere revân
Bilmeyüp anı meger deryâ-yı rahmet sandılar
Yidiler bâd-ı hevâyâ harf idüp ni'metlerin
'Âlemi bir müfte yapılmış 'imâret sandılar
Ahmed'i sevmez münâfıkdur yalan söyler rakîb
Mustafâ'ya gerçi anı gerçek ümmet sandılar
Hoş 'acebdür Ravziyâ 'uşşâka şâhân-ı cihân
Ki cefâña cevır ü zulm itmek 'adâlet sandılar

283

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Nâle-i ra'dı işidenler figânım sandılar
Seyl-i bârânı benüm eşk-i revânım sandılar
Kûy-ı cânânımda dendân-ı seg-i yâri görüp
Agzına almışdur anı üstühânım sandılar
Hâküm üzre mûr-ı bî-mikdârı görenler benüm
Seyr ider dünyâyı cân-ı nâ-tevânım sandılar
Sînem üzre gark-ı hûn olmuş görüp her dâgımı
Kırmızı güller bitürmüş gülsitânım sandılar
Nâ-gehân ebr içre mihr-i âsmânı gördiler
Ravziyâ anı benüm dâg-ı nihânım sandılar

284

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Gördiler deryâları eşk-i revânım sandılar
Çarha âteşler yakan âh u figânım sandılar
Encüm-i tâbende içre mâh-ı tâbânı görüp
Leşkerin çekmiş gelür şâh-ı cihânım sandılar
Lâlelerle ser-be-ser zeyn olmuş etrâf-ı çemen
Yire saçılmış reh-i kûyuñda kanım sandılar
Nûra gark itdi cihânı mihr-i 'âlî subh-dem
Görüp anı ol meh-i nâ-mihrbânım sandılar
Kûyına gönderdiğüm tîr-i du'âyı gördiler
Uçmaga 'azm itdi Ravzî murg-ı cânım sandılar

285

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Yiri gögi ditreden âh u figânum sandılar
'Âlemi tûfân iden eşk-i revânnum sandılar

Şol kadar vasf itdi vâ'iz Hızır ile 'Îsâ'yı kim
Cânumuñ cânânı yâr-i dilsitânnum sandılar

Rûm-ı hüsnin leşker-i hat tutmuş ey dil gördiler
Ser-be-ser yagmâya varmış hân mânnum sandılar

La'l-i yâr añladı nâ-geh gaşy olup düşdüm hemân
Agzuma geldi revân ol demde cânnum sandılar

Sidre'ye ehl-i rasad kılınca ey Ravzî nazar
Kûy-ı cânânnumda bir 'âlî-mekânnum sandılar

286

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Görüp ol meh-rûyı mihr-i âsmânı sandılar
Ra'duñ âvâzını 'uşşâkuñ figânı sandılar

Mihr-i hâver maşrık-ı 'âlemden işrâk eyledi
Anı görüp ol meh-i nâ-mihrbânı sandılar

Çekdi bir garrâ elif tîg-ı mahabbet sîneye
Bûstân-ı cânda ol serv-i revânı sandılar

Kûy-ı meh-rûdan gelür nâ-geh rakîbi gördiler
Gökden inmiş bir belâ-yı nâ-gehânî sandılar

Gördiler ebr-i siyâh ile pür olmuş âsmân
'Âlemi tutmuş benüm âhum duhânı sandılar

Dâg-ı pür-hûn ile zeyn olmuş görenler sînemi
Ol gül-i gonce-dehânuñ gülsitânı sandılar

Ol perî-peyker çıkarken gördiler hammâmda
Ravzi-i bîmâr-ı zâruñ çıkdı cânı sandılar

287

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Yapışdum dâmen-i yâre elümden alabilmezler
Beni bir cânibe âvâre idüp salabilmezler

Bekâ lü'lü'sine tâlib geçinenler bu 'âlemde
Fenâ deryâsına bencileyin hîç talabilmezler
Gül-i hüsne sakın magrûr olup aldanma ey gonca
Solar her gül uçar bülbül çemende kalabilmezler
Sanurlar kim soyunmuş havza girmiş ol perî-peyker
İhâta eylemişdür bedr-i mâhı hâle bilmezler
Egerçi pây-mâl-i cevri-gerdûn oldum ey Ravzî
Yapışdum dâmen-i yâre elümden alabilmezler

288

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Visâlûñ dürrin ol dürc-i sadefden alabilmezler
Mahabbet bahrına anlar ki her geh talabilmezler
'Acebdür şol beyâbân erlerinüñ hâli her gâhî
Niçün ol Ka'be-i 'uşşâka varup kalabilmezler
Kaçarlar pârsâlardan iderler mâla ragbetler
Alupdur gönîni halkuñ zen-i kingâle bilmezler
Baña sor fenn-i 'ışkî ben saña keşf ideyin zâhid
Sorarlarmüşkilin her nesnenüñ hallâle bilmezler
Güzâfin mı şikâr itdi sanurlar anı ey Ravzî
Ne şâhinler salupdur zülfî murg-ı bâle bilmezler

289

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Nedendür sîne-i 'âşıkda her geh nâle bilmezler
Bakup 'ibretle anda kimse hisse alabilmezler
'Aceb olmaz ahibbâdur dimezsem anlara ey dil
Benüm a'dâmuñ üstine kılıcum salabilmezler
Benümle dost olmak hîç müyesser midür anlar kim
Çeküp şol tîg-i ser-tîzi 'adûya çalabilmezler
Güneş ruhsâruñı görmez döker göz yaşını encüm
Niçün her şeb düşer bezm-i çemende jâle bilmezler
N'ola aglarsam ey Ravzî ben ol şeh-bâz-ı vahşiden
Ki niçe pençe saldı bâl-i murg-ı bâla bilmezler

290

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Perîler yir yüzi memlû ne bilsün hâki bilmezler
Melekler cem‘ini görmezler ol eflâki bilmezler

Temâşâ eylemezler ‘ayn-ı idrâk ile dünyâyı
Ne sûret gösterür âyîne-i idrâki bilmezler

Olur halvetde agyâr ile her geh sîne-ber-sîne
Terâş itmez beni ol dil-ber-i dellâki bilmezler

Mey-i la‘l-i lebûñ yâdıyla mest olmak gerek ‘ârif
Yiyüp efyûn u berşi bir bölük tiryâki bilmezler

Ne havf-ı muhtesib eyler ne hod pervâ ‘aseslerden
Yürür ser-mest ü şeydâ Ravzi-i bî-bâki bilmezler

291

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Şol ebterler ki remz-i ma‘ni-i *levlâki* bilmezler
Geçüp lâ perdesinden lafz-ı *âmennâk*’i bilmezler

Nigârâ tîriñüñ zahmın nihân itdi derûnında
Neler geçdi baña bu sîne-i sad-çâki bilmezler

Zalâm-ı küfr içinde kaldı görmez nûr-ı îmânı
Şu nâ-dânlar ki zîrâ sırr-ı *erselnâki* bilmezler

‘Atâ-yı fazl-ı Hakk’ı niçe idrâk eylesin anlar
Ki hergiz ma‘ni-i a‘lâ-yı *a‘taynâk*’i bilmezler

Fenâ iklîminüñ Ravzî şeh-i haşmet-penâhidur
Geçüp tâc u kabâdan itdi terk emlâki bilmezler

292

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Zülf-i hoş-bûy-ı dil-âvîzüñe su‘bân dirler
Saña bu mu‘ciz ile Mûsi-i ‘İmrân dirler

Mürde ihyâ ider ol la‘l-i Mesîh-âsârûñ
Saña halk anuñ için ‘Îsi-i devrân dirler

Eyleseñ nâz ile refât eger ey nahl-i hırâm
Çemen-i hüsne seni serv-i hırâmân dirler

Sevdigün gonce saña cevri ide ger ey gül-i ter
Cân-ı ‘uşşâka cefâ eyledi cânân dirler
Bakayın gül yüzüne ey meh-i tâbânum gel
Ruhların ayına mir‘ât-ı dil ü cân dirler
Ruh-ı rengînüñe gül dirler ise ey gonca
Gülşen-i ‘ışka beni bülbül-i nâlân dirler
Esb-i nâz ile eger seyri çıka ey Ravzî
Devlet atına süvâr oldı Süleymân dirler

293

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Rûy-ı cânâna dilâ mushaf-ı ‘Osmân dirler
‘Ârızı hattına anuñ hat-ı reyhân dirler
Çekeyin gözlerüme pâdişehüm ihsân it
Ayaguñ toprakına kuhl-ı Sıfahân dirler
Beni cevri ile helâk eyledigün yetmez mi
Eylemez kimseye şeh zulm-i firâvân dirler
Nâr-ı gayretle yanup ben niçe hâk olmayayın
Hâne-i gayra seni her gice mihmân dirler
Derd-i hicrânunuñ çekmek katı gücdür bilürin
Tîg-ı bürrâna düşüp ölmegi âsân dirler
Dil-i âşüfte senüñ hüzn ile Ya‘kûb’uñdur
Mısr-ı hüsn içre saña Yûsuf-ı Ken‘ân dirler
Devlet ü ‘izzet ile pâdişehüm sen sag ol
Ravzi-i haste olur yoluña kurbân dirler

294

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Gamuñda ‘âşık-ı haste idüp âh u figân aglar
Nite kim dâr-ı gurbetde garîb ü nâ-tevân aglar
‘Aceb olmaz ser-i küyuñda çeşmüñ görüp aglarsam
Harâmî görse der-bend içre elbetde cebân aglar
Meger vâr ise sâkî gördi la‘lün öpdüğün sâgar
Sürâhî meclis içre kul kul eyler sanma kan aglar

Gözüm görmezse bir gün âfitâb-ı hüsnin ol mâhuñ
Geçüp kâlâ-yı ‘âlemden gice gündüz hemân aglar
Cihânı tutdı yaşum kurı sevdâlarda ey Ravzî
Hevâyile tenüm hâk oldı çeşm-i hûn-feşân aglar

295

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Nâ-gehân gördüm o ser-defter-i hûbân aglar
Cân niçe katline kim derd ile cânân aglar
Sicn-i mü’min didi dünyâya o fahr-i ‘âlem
Buna kâfir güler elbetde müselmân aglar
Hâr ile ol gül-i ter gülşene açıldı meger
Yolınup hasret ile bülbül-i nâlân aglar
Gül ile hem-dem iken zâr-ı hezârı diñle
Gülse bir kerre eger yine hezârân aglar
Aglasam n’ola görüp câm-ı lebin ey Ravzî
Mest-i lâ-ya’kıl olursa eger insân aglar

296

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Hûblar hüsn ile ‘âlemlere sultân olalar
Hiç yaraşur mı ki nâ-dân ile yârân olalar
Gele insâf ide cem‘iyyet-i hâtır mı kalur
Zâhidâ zülf-i perîler ki perîşân olalar
Ol şeh-i ‘âleme biz niçe Süleymân dimezüz
Ser-be-ser halk-ı cihân emrine fermân olalar
Açıl ey gonçe-dehen gülşene tâ kim ‘uşşâk
Gül yüzüñ şevkine bülbül gibi nâlân olalar
Ehrimenlerle yürür her birisi ey Ravzî
Ol perî çihreleri sanma ki insân olalar

297

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Mutribâ ‘iş u neşâtı dil-i nâ-şâda getür
Ele al sâzuñı bezm ehlini feryâda getür

Pây-mâl itdi bizi cünd-i firâk-ı dil-ber
Sâkiyâ aldı gam ayagumuzı bâde getür
Vasl-ı Şîrîn ile ‘işretde yaraşur Husrev
Elem-i tîşe-i hecri ser-i Ferhâd’a getür
Va‘iz-i lâf-zenüñ diñleme efsânesini
Bâde-nûş ol yûri mey-hâneye seccâde getür
Telh-kâm olmayayın dirseñ eger ey Ravzî
Tuhfe-i cânuñı ol dil-ber-i kannâda getür

298

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Ey gönül la‘l-i leb-i yâri yine yâda getür
Câm-ı gül-fâm ile mest eyle bizi bâde getür
Şeh-süvârum beni pâ-mâl-i firâk itme didüm
Kendüñi didi ser-i kûyuma üftâde getür
Hûb-rûlar var iken añma sakın hûrânı
Zâhidâ anı bize cennet-i me’vâda getür
Geçe makbûle eger nâz u niyâzum diriseñ
‘Amel-i zerk u riyâdan dilüñi sâde getür
Alayın dirseñ eger pîr-i mugandan himmet
Ravziya gel beri mey-hâneye seccâde getür

299

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Ey şeh-i hüsn-i behâ kullaruñ ahvâlin sor
Deşt-i mihnetde belâ leşkeri pâ-mâlin sor
Pister-i mihnete her biri giriftâr olmış
Ey tabîb-i dil ü cân hastelerüñ hâlin sor
Tîg-i cevri ile Hüseyin anı şehîd itmişdür
Kerbelâ-yı gam-ı ‘ışk içre dil abdâlin sor
Dil ü cândan saña kim hıdmet ider bencileyin
Güft ü gûyı ko begüm herkesüñ a‘mâlin sor
Gördi cân oynadugum küşte-i gam kıldı beni
Ravziyâ gel baña gîsûları çengâlin sor

300**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

Her ne dem kim meclis-i fûrkatde baña cây olur
Anda eşküm bâde kaddüm çeng ü nâlem nây olur

İçlerinde encüm içre mâh-ı bedrûñ 'aynısın
Hûb-rûlar bir yire kim cem' olup alây olur

Na'ra-i mestânelerdür gûyiyâ mey-hânede
Sûfiler bezminde kim feryâd-ı hûy u hây olur

Sen selâmet ehlin ey zâhid ammâ ehl-i 'ışk
Terk idüp nâmûs u 'ârı 'âleme rüsvây olur

Tañ degüldür Ravziyâ dökilse eşküm yıldızı
Görmezin mihr-i ruhın ol mâh-rûnuñ ay olur

301**Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün**

Leşker-i gam ki gelür şehr-i dile kesret olur
Şâdmânlıktan eser def' olunur killet olur

İncinür hışm ide şâyed diyü ol kân-ı kerem
Dil-i 'âşıkda niçe havf ü niçe haşyet olur

Ne kadar çogise cürmüm keremüñ az itme
Az olur kim niçe 'âsîlere çok rahmet olur

Kûyımı beklemede fâ'ide budur ey dil
Seg-i yâr ile aramızda bizüm ülfet olur

Firkatüñ bir demi biñ yılca gelür ey Ravzî
Vuslatuñ biñ yılı 'ışk ehline bir sâ'at olur

302**Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün**

Cây-ı eglence baña mülk-i 'adem gibi gelür
Geldi rihlet demi yakında gidem gibi gelür

Hışm ü düşnâm idicek gül gibi handân olurun
Cevrûñ ey gonca-dehen lutf u kerem gibi gelür

Her ne yüzden ki gele cân u dile ta'n-ı 'adû
Şehr-i Tebrîz'e şeh-i mülk-i 'Acem gibi gelür

Eyledüm 'âlem-i rü'yâda cinân seyrânın
Cennet-i kûyuña dünyâda irem gibi gelür
Pây-mâl itdi beni gerçi gamuñ sultânım
Yüzümi itüñ ayagina sürem gibi gelür
Şeb-i gamda n'ola gün gibi görünmezse baña
Ol mehüñ kaşı hilâlini görem gibi gelür
Defter-i hüsnî dürer sanma sakın ey Ravzî
Hatt-ı nev-'ârızına sehv kılâm gibi gelür

303

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Gamuñda yâd-ı la'lüñle geçen 'iş ile demden sor
Safâ-yı câm-ı zevki 'âlem-i 'işretde Cem'den sor
Ne bilsün anı her nâ-dân-ı bî-idrâk olan ebter
Dilâ erkân-ı ihsânı sen erbâb-ı himemden sor
Vücûdum mahv-i mahz itdi dehân-ı la'lüñ efkârı
Benüm rûh-ı revân-bahşum baña mülk-i 'ademden sor
Mahabbet âteşine yandum elden çıkdı sermâye
Baña ey hâce-i dünyâ-yı dûn-perver nedemden sor
Gam-ı hecrinde unutmaz beni seng-i cefâsından
Benüm ahvâlüm ey dil ol şeh-i sâhib-keremden sor
Su'âl itme baña kâlâ-yı mülk-i istirâhatden
Belâ vâdîlerinde çekdügüm derd ü elemden sor
Güzellerde vefâ resmi görünmez çünki ey Ravzî
Mahabbet şehrine geldüñ metâ'-ı derd ü gamdan sor

304

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Metâ'-ı derd-i hecri hâce-i mülk-i 'ademden sor
Ser-â-pâ anı gark itdi gözüm yaşını yemden sor
Gamuñda pâ-y-mâl-i cünd-i mihnetdür benüm cânım
Hücûm-ı leşker-i 'Osmân'ı gel şâh-ı 'Acem'den sor
Cefâ dersin okurlar mekteb-i hüsn-i melâhatde
Güzellerden su'âlüñ var ise cevri ü sitemden sor

Niçe âşıklar öldürdüñ egerçi bî-hisâb ammâ
Şehâ ben bildigüm hep eyledüm defter rakamdan sor
Zebûn u zâr kaldum ben diyâr-ı derd-i hasretde
Dil-i bî-çâremüñ hâlin o şâh-ı muhteşemden sor
Nakîb olmak dilerseñ zümre-i sâdât-ı eşrâfa
Anuñ âyîn ü erkânını Seyyid Muhterem'den sor
Gülistân-ı vefâda benden ey Ravzî su'âl itme
Benüm bülbül gibi nâlişlerüm ol gonçe-femden sor

305

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Her cefâ tîri ki cânândan gelür ihsândur
Her biri bir derd-i bî-dermânuma dermândur

Dâğlarla lâlezâr oldı temâşâ eyle gel
Bâğ-ı sînem kim eliflerle dirahistândur

Kerbelâ-yı gam 'aceb olmaz beni pîr eylese
Genc-i 'ışkına Hüseyin'üñ sîne bir vîrândur

Anı bâkî kala zann itme benüm çok sevdüğüm
Hüsnüñüñ çâğı geçer kalmaz ki ol bir ândur

Şehd ü şeker yanuña gelse halâvetsüz geçer
La'lüñ esrârını bilmekde gönül hayrândur

'Âlemüñ zevk u safâsın istemez sensüz gönül
Sen bile olmaz iseñ 'âlem baña zindândur

Kâmetüñ yâdına ey serv-i hırâmânım benüm
Cûy-ı eşküm kûyuñ etrâfında ser-gerdândur

Reng-i rûyum za'ferâna döndüğü olmaz 'aceb
Güne güne cevri ider ol dil-ber-i fettândur

Zahm-ı seng-i ta'n-ı a'dâ çekdüğümdür güc gelen
Yohsa tîr-i cevri ile ölmek baña âsândur

Az görmeñ siz benüm dîvâne olup gezdigüm
'Aklum alan dâ'imâ ol cevri çok cânândur

Çâker olup âsitânüñ beklesem şâm u seher
Pâdişâhum bî-huzûr olma gönül sultândur

Hasret-i sünbül saçuñla öldüğüm görmüş meger
Kabrum üstinde bulutlar dâ'imâ giryândur
Ravziyâ yılduz sayarsa çeşm-i giryânım ne tañ
Hâne-i agyâra her gice o meh mihmândur

306

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Âsitânuñdan ki şâhâ katlüme fermân gelür
Güiyâ ben haste hâlün derdine dermân gelür
Ka'be-i küyuñ tarîkınıñ mugaylânı baña
Ey halîl-i nûr-ı behcet sünbül ü reyhân gelür
Söyleşürken yâr ile nâ-geh çıkagelse rakîb
Güiyâ îmânım almak kasdına şeytân gelür
Gelme seyr-i küyuma didükce cânâ vardugum
Ma'ni yüzinde itâ'at sûretâ 'isyân gelür
Eksik olmaz dilden ey Ravzî gürûh-ı derd ü gam
Tekye-i 'uşşâka her gün niçe biñ mihmân gelür

307

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Dil hasretünde âteş-i gamdan kebâb olur
Bezm-i belâda hûn-ı sirişküm şarâb olur
Fasl-ı şitâda başuma geldi belâ-yı 'ışk
Her mâ-cerâña yazıla yüz biñ kitâb olur
Cânâ gamuñ deminde Bedahşân-ı gussada
Her katre kim gözümde akar la'l-i nâb olur
Bilmezlig ile dûzah-ı hicrâna düşdi dil
Her bir nefesde cânuma yüzbiñ 'azâb olur
Mihri ruhına düşeli Ravzî ben ol mehüñ
Her zerre şavk-ı 'ışkum ile âfitâb olur

308

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Şol giden şive ile hey ne sehî kâmet olur
Giderek göresin anı ki niçe âfet olur

Yiyüp efyûn-ı gamı her gice bîdâr olamaz
Niçe ‘âşıkdur o kim mest-i mey-i gaflet olur
Geldi dünyâya fenâ gitdi mahabbet ey dil
Ol mahabbet didigüñ soñra saña mihnet olur
Sûfi mescidde ne gam ger saf-ı na‘l olsa yirüm
Baña mey-hânedede görseñ ne kadar hürmet olur
Fakr u fâkayla eger cân vire cânâ Ravzî
Ser-i kûyuñda senüñ itlerüñe devlet olur

309

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
‘Âşikuñ derdine ‘illet ki gam-ı fûrkat olur
Mevt râhat görünür sıhhat aña mihnet olur
Mescide gelse kıyâm itse o serv-kâmet
Mahfil üstinde hemân na‘ra-i kad-kâmet olur
Âb-ı şemşîr-i cefâlarla beni sîr-âb it
Cânumuz râhatıdur gerçi saña zahmet olur
Meyl ider ‘ârızuña zülf-i siyâhuñ cânâ
Beñzer ol kâfire îmâna gelür ümmet olur
Zahm-i sînem n’ola kan aglar ise ey Ravzî
Görmege hancer-i yâri dem olur hasret olur

310

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Kocmaga mû-yı miyânuñ niçe kim dikkat olur
Elüm irişmez aña mâni‘ olur ‘illet olur
Düşürüp niçe hayâlâta şeh-i ‘âlem ider
Fıkr-i la‘l-i leb-i dil-ber niçe keyfiyyet olur
Varayın hânesine öldüreyin anı dimiş
Hak müyesser kıla ey dil ne güzel niyyet olur
Derd-i ‘ışkuñla ölen sanma şikâyet eyler
Arkası üstine zîrâ ki yatur râhat olur
Ravziyâ merd-i cihândur dime zinhâr aña kim
Zen-sıfat zîver ile zînet aña ‘âdet olur

311**Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün**

Seng-i efyûn-ı gamuñ hey niçe keyfîyyet olur

‘Âşık-ı haste-dilüñ mevtine hoş ‘illet olur

İtdi bezm encüm-i rahşân ile mâh-ı enver

Her gören dir ne ‘aceb dil-beri çok sohbet olur

Seyr ider ‘âlemi hep âyine-i câm içre

Pîr-i mey-hâneden ol kimseye kim himmet olur

‘Aceb olmaz seg-i dil-ber gibi olursa rakîb

Kâr-ı iblîs belî kibr ü enâniyyet olur

Yimese ‘âşık eger her gice efyûn-ı gamı

Ravziyâ gündüzün ol mest-i mey-i gaflet olur

312**Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün**

Şu şîr-i nerdür o kimse vekârına degmez

Peleng-i kûh-ı vekâruñ şikârına degmez

Vücûdı mahv ü fenâdur anuñ ki ‘âlemde

Seyâhat itmede pâyi ‘adem diyârına degmez

Alursa gonca-i bâguñ hezâr kez bûyın

Hezâruñ ol yine zâr-ı hezârına degmez

Eserse bâd-ı hazânı bu gülşen-i dehrüñ

Sen anı sanma ki ‘ömrüñ bahârına degmez

Sipihri eyledi gerçi sitâreler zînet

Benüm ol âteş-i âhum şerârına degmez

Şarâb-ı la‘lüñi yâd itse şâd olur Ravzî

Mey-i firâkuñuñ ammâ humârına degmez

‘Aceb bir ehl-i küleh var mı dehr-i dûn-perver

Serinden efserin alup vakârına degmez

313**Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün**

Şem‘-i meclis ‘ârız-ı cânâna beñzer beñzemez

Şem‘a yanmakda baña pervâne beñzer beñzemez

Dil-berâ ehl-i Bedahşân'dan su'âl itdüm didi
La'l-i nâb ol hokka-i mercâna beñzer beñzemez
Agzuña niçe sadef dendânuña lü'lü' didüm
Aña ol ey gevher-i yek-dâne beñzer beñzemez
Vüs'atin 'arşuñ düşümde dün gice seyr eyledüm
'İşk sahrâsındaki meydâna beñzer beñzemez
Lücce-i deryâ-yı 'ışka nâ-geh atduñ kendüñi
Saña ey dil Ravzi-i dîvâne beñzer beñzemez

314

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Şem'a derd-i 'ışkını pervâne söyler söylemez
'Arz idüp hâlini yana yana söyler söylemez
Gülsitânda bülbülün feryâdına budur sebab
Güft u gûsın gonce-i handâna söyler söylemez
Ol şeh-i devrân niçe bilsün ra'yyet hâlini
Yüz sürüp dergâhına derbân söyler söylemez
Niçe i'lâm eylesün Şîrîn'e derd-i 'ışkını
Hâlini Ferhâd kûhistâna söyler söylemez
Yâr Ravzî'nün ne bilsün haste-i 'ışk oldugın
Dâ'imâ derd-i dilin yârâna söyler söylemez

315

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Dir imiş dil-ber bizi sanmañ vefâya mâliküz
'Âşık-ı dil-hasteye cevr ü cefâya mâliküz
Başumuz gün gibi tañ mı irse çarh-ı çârüme
Bir hilâl-ebrû nigâr-ı meh-likâya mâliküz
'İdgâhı gerçi kim dolâbveş devr eylerüz
Sanma cânân ile biz bir merhabâya mâliküz
Kerbelâ-yı 'ışkına geldük şehîd olmagiçün
Biz Hüseyinî-meşrebüz kerb ü belâya mâliküz
Sâfdur âyînemüz gerd-i küdüretten bizüm
Saykal-ı 'ışk ile pâk itdük cilâyı mâliküz

Mescid-i ‘uşşâkda âb-ı vüzûdan el yuduk
Ne namâza kâdirüz biz ne du‘âya mâliküz
Atlas u dîbâyile fahr itmezin ‘âlemde ben
Kûşe-i fakr u mezelletde gınâya mâliküz
Heft deryâ eşkümüz yanında gelmez katrece
Yâdlarla yâd olur bir ‘âşinâya mâliküz
Hamdulillâh câme-i zerk u riyâdan ‘âriyüz
Ravziyâ ‘âlemde bir şâl-i fenâya mâliküz

316

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Çıkdı dil râh-ı dalâletden hüdâ’ya mâliküz
Hamdulillâh zâhidâ lutf-ı Hudâ’ya mâliküz
Zehr-i gam nûş itmezüz mescidde zâhidler gibi
Sâkıyâ mey-hânede câm-ı safâya mâliküz
Pây-mâl-i cünd-i fakr u fâka olmakdan ne gam
Genc-i ‘ışk-ı yâr ile ey dil gınâya mâliküz
Fâriguz efyûn-ı gamdan devr-i la‘l-i yârde
Sâkıyâ câm-ı şarâb-ı dil-küşâyâ mâliküz
Kimseye baş egmezüz bu çarh-ı mînâ-fâmde
Pâdişâh-ı ‘âlemüz sırça serâyâ mâliküz
Ravziyâ İskender-i vakt olsa tañ mı adumuz
Kalb-i sâf âyîne-i ‘âlem-nümâyâ mâliküz

317

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Gülşen-i kûyuñda bülbülveş nevâyâ mâliküz
Tûti-i gûyâ-sıfat hüsn-i edâyâ mâliküz
Göreyin kim iki gözi görmez olsun dostum
Düşmen-i bed-hâha biz ancak du‘âya mâliküz
Hayra girmek ister iseñ sen bize düşnâm kıl
Pâdişâhum biz seni medh u senâyâ mâliküz
Âsitân-ı yâre çıkdı âh-ı âteşnâkümüz
Başı fark-ı ‘arşa irdi bir livâyâ mâliküz

Bâde-nûşuz biz der-i mey-hâne-i ‘uşşâkda
Cân satar derd aluruz bey‘ u şîrâya mâliküz
Cân u dil zevrakların deryâ-yı ‘ışka salmışuz
Biz de mâhîler gibi bahr-ı belâya mâliküz
Dâg ile zeyn itdüñ ey Ravzî ser-â-pâ cismümüz
Devlet-i ‘ışk ile bir zerrîn kabâya mâliküz

318

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Dergeh-i dil-ber gibi dârü’ş-şifâya mâliküz
Zehr-i gam nûş eylerüz derde devâya mâliküz
Cân u dilden zât-ı Hakk’ı bir bilüp itdük sücûd
Tâ ki geldük ‘âleme lutf-ı Hudâ’ya mâliküz
Gözlerümde yir idel’den ey şeh-i ferhunde-zât
Dir hayâlûñ leşkeri sırça serâya mâliküz
Ser-fürû itmez Mehemmed ümmetiyüz kimseye
Bir ser-âmed serv-kâmet Mustafâ’ya mâliküz
Mûrveş zîr-i zemîne dâne-i erzen gibi
Merg dirler aña bir merdüm-rübâya mâliküz
Fürkatüñde hûn-ı dil akar dem-â-dem dîdeden
Sâkıyâ gel kim şarâb-ı dil-küşâyâ mâliküz
Husrev-i mülk-i belâgatsin sen ey Ravzî ne söz
Sanma biz sencileyin şîrîn edâya mâliküz

319

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
...
Kûyuña kimdür ki cânâ cennetü’l-me’vâ dimez
Sidre kaddüñ kimdür ey hûrî görüp Tûbâ dimez

320

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Dûd-ı âhumdan göge boyansa gökler tañ degül
Baña mugber olmuş ol hurşîd-tal‘at söylemez
Fürkatinde gülşen-i dil n’ola olursa hazân
Nâz ider ol bülbül-i bâg-ı belâgat söylemez

Gam beyâbânında kaldum hâlümü sormaz benüm
Bu ne hâletdür ki ol kân-ı melâhat söylemez
Bundan artuk niçe olur mihnet-i âfet baña
Niçe demler geçdi ey Ravzî ol âfet söylemez

321

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Gedâ şeklinde şâhâ gerçi biz bir kaç harîfânuz
Devâm-ı devlet-i ‘ıskuñla mülk-i gamda sultânuz
Fırâkuñda bir iki küşteğânuz zinde zann itme
Gidel’den sen benüm cânım inan vallâh bî-cânuz
İrişdi nâlemüz çarha niçün gûş eylemezsin sen
Niçe gündür der-i kasruñda hey zâlim gırîvânuz
Esîr ü mübtelâsıyuz biz ol çâh-ı zenahdânüñ
Terahhum eyle sultânım ki birkaç ehl-i zindânuz
Alup dâmânumuz rencîde itdi âsitânüñda
Rakîbi it gibi öldürmedük aña peşîmânuz
Tarîk-ı zühdi hey sûfî ‘aceb sen kimden öğrendüñ
Bizi kendüñ gibi sanur mısın kim ehl-i ‘isyânuz
O kebg-i vahşi ey Ravzî şikâruñdur ne gam yirsin
Ki zîrâ biz hümâlar sayd ider şeh-bâz-ı devrânuz

322

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Pâdişâh-ı dehrden bî-bâk u bî-pervâ dilüz
Hâr u haslar yolumuz bağlayamaz deryâ-dilüz
‘Işk ile şûrîdeyüz biz yirde mesken tutmazuz
Ser-be-ser her şahsa istignâ ider şeydâ-dilüz
‘Âlem-i süflîde biz geydük tecerrüd hırkasın
Bâg-ı dehre serv tek baş egmezüz bâlâ-dilüz
Her melek-sîret perî-rû ser-fürû eyler bize
Biz ulu’l-ebşâr içinde ‘âlem-i esmâ-dilüz
Mürdeler ihyâ ider nutk-ı Mesîh-âsârımız
Tañ mı çarh-ı çârüm olsa yirümüz ‘Îsâ-dilüz

Şi'rümüz tûmârı hüküm eyler cemî'-i 'âleme
Kâ'inâtı zabt ider İskender Dârâ-dilüz
İtmezüz ey Ravzi bir kimseyle şirket ihtiyâr
'İlm-i istignâda biz bî-misl ü bî-hemtâ-dilüz

323

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Görüp gam leşkerin etrâfumuzda sanma şâhânuz
Gedâ-yı kûy-ı 'ışkuz biz ne Sâm u ne Nerîmân'uz

Eñ ednâmuz bizüm çarh-ı berîne ser-fürû kılmaz
Ki zîrâ âsitân-ı şâh-ı 'âlî-şâna derbânuz

Bizi Kanber-sıfat hıdmetde görüp bende zann itme
'Alî sultâna çâker ya'ni heft iklîme sultânuz

Reh-i kûyuñda hâk olduk benüm devletlü sultânuz
Ayaklar toziyuz biz gerçi kuhl-ı çeşm-i a'yânuz

Gam-ı câm-ı mey-i la'l-i lebüñle kalduk ayakda
Ele al destümüz sâkî ki biz pâ-mâl-i devrânuz

Bize hergiz ne bâk ey dil gam-ı fakr u mezelletden
Bihamdillâh ma'ârif gevher-i nâ-yâbına kânuz

'Acebdür 'âlemüñ hâli ki hiç bir kimse rahm itmez
Esîr-i bend-i küfr-i zülf-i yâr olmuş müselmânuz

Gam-ı yağmâ-yı Tâtâr-ı müjeñdür olmaduk hâlî
Niçe yıldur benüm hânuz Kırım-ı gamda biz hânuz

Niye iñlersin ey Ravzî nedür bu nâleler dirseñ
Delindi sînemüz ney gibi zîrâ ehl-i 'irfânuz

324

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Yüzümüz hâk olalı dergehüñde kâm-yâbuz biz
İrişdi başumuz fark-ı sipihre âfitâbuz biz

Bizi kendüñ gibi nâ-puhte mi sanursın ey zâhid
Döne döne mahabbet odına yanmış kebâbuz biz

Melekler çeşmine kuhl idinürse hâkümüz ey dil
Ne tañ zîrâ türâb-ı âsitân-ı Bû-türâb'uz biz

Hayât-ı câvidânîye irişdüñ yine Hızrâsâ
Leb-i la‘l-i Mesîh-enfâs-ı yâr ile mücâbuz biz
Kilâb-ı kûy-ı yâre hem-nişîn olalı ey Ravzî
Cem ü Dârâ‘ya istignâ ider ‘âlî-cenâbuz biz

325

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Mahabbet râhı içre gerçi bir kemter türâbuz biz
Bizi hiç kimse bilmez kim niçe ‘âlî-cenâbuz biz
Hatâmuz n’eydügin bildük makâm-ı vahdete irdük
Mu‘arrâyuz hatâdan ser-be-ser ‘ayn-ı savâbuz biz
‘Ulûm-ı gaybı ey dil Hazret-i Hak bizde cem‘ itdi
Bizüm hiç gavrümüz bir kimse bilmez bir kitâbuz biz
Serây-ı kalbi pâk idüp yuduk âlâyîş-i gamdan
Küdûret bizde n’eyler çünki sûfî sâfi âbuz biz
Bu bezm içre bize Mansûr ayakdaş olımaz Ravzî
Mey-i ‘ilm-i ledün nûş eyledük mest-i harâbuz biz

326

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Egerçi serverâ bir kaç hakîr-i nâ-tevânuz biz
Kapuñda bende olduk pâdişâh-ı kâmrânuz biz
Fenâ deryâsı içre kimse hergiz karamuz görmez
Şu mâhîler gibi bir yirde turmaz lâ-mekânuz biz
Der-i mey-hânedede gerçi ayaklar toziyuz sâkî
Mey aldukca ele tâc-ı ser-i pîr-i mugânuz biz
Egerçi zerreveş peygûle-i hâk içre mestûruz
Velî mihrûñle ey meh-rû güneş gibi ‘ıyânuz biz
Cinân-ı kûy-ı yâre lâyıık olsak n’ola ey Ravzî
Ki zîrâ ümmet-i peygâm-ber-i âhir-zamânuz biz

327

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün
Egerçi zâhirâ bir kaç fenâ ehli gedâyuz biz
Velî ma‘nîde iklim-i bekâya pâdişâyuz biz

Binüp ŧeb-dîz-i nefse sen ele gülgûn ayag alduñ
Bize tâcuñ gerekmez sũfiyâ ehl-i safâyuz biz
Safâ-yı hâtır ile Merve hakı ey dil-i ŧeydâ
Harîm-i Ka'be'sinde hâk-i pâ-y-i Mustafâ'yuz biz
Ne hazz eyler rakîb-i Bû-Leheb'den ümmet-i Ahmed
Bu gün meydânda ahbâb-ı 'Ali'y-yi Murtazâ'yuz biz
Bize erbâb-ı 'irfân içre ŧem'-i ihtidâ dirlir
Mahabbet ehline Ravzî delîl ü reh-nümâyuz biz

328

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Sanma ey zâhid bizi hâr ile hâŧâk isterüz
Câm-ı 'ıŧk-ı yâr ile mest olmaga tâk isterüz
ŧâh-bâz-ı evc-i himmet hem-cenâh olur bize
Sanma kerkes gibi biz murdâr u nâ-pâk isterüz
Zâhid-i halvet-niŧînüñ fikri ger havrâyise
Biz de hammâm içre bir mahbûb dellâk isterüz
Zâhid ef'î-i gamuñla oldı cân u dil helâk
Hokka-i la'l-i lebûnden aña tiryâk isterüz
Göñlümüz ŧâd oldugınca sûz-ı ŧevk-i yârdan
Ravziyâ biz vâ'iz-i nâ-sâzı gamnâk isterüz

329

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Hem-zebân olmaga biz bir ehl-i idrâk isterüz
Rûy-ı vahdet gösterür âyîne-i pâk isterüz
Biz ŧu 'âlî-himmetüz gerçi ra'yyetlerdenüz
Her sipâhîzâdelerden 'öŧr ü bennâk isterüz
Oldugınca 'âŧık-ı dil-hasteler ratbu'l-lisân
Zâhid-i yâbis-mizâca çeŧm-i nemnâk isterüz
Ser-fürû' idüp revân ol serv-i kaddüñ pâ-yine
Dîde-i cân u dile kuhl itmege hâk isterüz
Bezm-i meyde bûse-i la'l-i leb-i cânânı biz
Ravzi-i ŧeydâ-sıfat bî-vehm ü bî-bâk isterüz

330**Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün**

Haşmet ü devlet ile ‘âleme sultânuz biz

Ser-i kûyında seg-i yâr ile yârânuz biz

Ser-fürû‘ eylemezüz degme has u hâşâke

Çemen-i ma‘rifete serv-i hırâmânuz biz

Bâde-i ‘ışk içerüz yimezüz efyûn-ı gamı

Lîk esrâr-ı leb-i dil-bere hayrânuz biz

Komazuz lâle-sıfat bir dem ayagı elden

Bezm-i güلزâr-ı safâda gül-i handânuz biz

Bilmezüz zerk u riyâ n’eydügini ey Ravzî

Sînemüz ney gibi deldük aña nâlânuz biz

331**Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün**

Bâg u güلزâr içre bülbül gibi seyrân isterüz

Hâr ile yâr olmaduk bir verd-i handân isterüz

Âbeş yüz sürmege her dem-be-dem ayagina

Gülşen-i hüsn içre bir serv-i hırâmân isterüz

Seyr iderken zülfini gördük nigâruñ la‘lini

Zulmet içre Hızra irdük âb-ı hayvân isterüz

Hûb-rûlar sevmedür her demde çün ‘âdet bize

Düşmezüz ‘âlemde cân derdine cânân isterüz

Bir bölük bî-çâreyüz geldük tabîbüm kûyuña

Ravzi-i dil-hastenüñ derdine dermân isterüz

332**Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün**

Tâ ki geldük ‘âleme kûy-ı nedâmet beklerüz

Cânumuz cisme hulûl itdi emânet beklerüz

Sanma kim biz varımazuz kûy-ı cânân yolların

Bî-edebîluk itmez erkân-ı tarîkat beklerüz

Düşmen-i nefsi zebûn itdük bihamdillâh yine

Leşker-i himmetle bir şâh-ı velâyet beklerüz

Bir beş on gün gendüm-i ‘ömri un itmek kasdına
Âsiyâb-ı dehre geldük biz de nevbet beklerüz
İntikâm almaga düşmenlerden ey Ravzî temâm
Niçe demlerdür bu vâdîlerde fırsat beklerüz

333

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Şâhlık isteriseñ ey dil-i dîvâne birez
Sadr-ı mey-hâneye geç otur emîrâne birez

Bezm-i fûrkatde gam-ı la‘lûñ ayagum aldı
Bâde alsam ele sâkî n’ola rindâne birez

Gamdan öldüm yitiş ey câm-ı ecel nûş ideyin
Meded eyle demidür derdüme dermâne birez

Vuslatı âbına ey dil ne idersin ‘acele
Âteş-i fûrkat-i cânâne hele yan a birez

‘Âlemi göz yaşına gark idelüm ey Ravzî
Salalum fûlk-i dili gel beri ‘ummâna birez

334

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Başlalım yine bülbül gibi efgâna birez
Hâr-ı gamdan yanalum ol gül-i handâna birez

Kûy-ı hasretde vatan tutma gel ey dil gidelüm
‘Âlemi seyr idelüm biz de levendâne birez

Bezme gel ey yüzi meh mihr-i ruhuñ kâfidür
Kılma muhtâc bizi şem‘-i şebistâna birez

Yâd idüp la‘l-i nigârı olalum mest-i harâb
Mesken olsun hele sûfî bize mey-hâne birez

Yâr ile seyr-i Irâk eyleyelüm ey Ravzî
Gidelüm gelmeyelüm milket-i ‘Osmâna birez

335

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Ne kadar var ise hep ulu kiçi çak deñiz
Seni gözler güzelüm uzadup a‘nâk deñiz

Defter-i zühdi helâk eyledi bahr-ı bâde
Suya dökildi gel ey hâce hep evrâk deñiz
Bâd-ı ber-tesyîle görüp kalyete'i hüsn içre
Gemici neftileri hep saña 'uşşâk deñiz
Mâ-cerâmı ki su'âl eyleye yârân sizden
Soyınup suya giren dil-bere müştâk deñiz
Göz terâzûsı ile gör niçedür ey Ravzî
Eşk-i çeşmümle benüm Karadeñiz Akdeñiz

336

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Mâlik-i dirhem ü dînâra [e]ger dirse begüz
Biz de bir husrev-i hûbânuñ işiginde següz
Taş atup itini öldürmege kasd itdi meger
Bize tokındı gelüp biz de hemân ölme-següz (?)
Tırveş atma yabana bizi ey kaşı kemân
Togrılıkla iderüz hıdmeti saña geregüz
Sakaluñ heft perin salma bize ey sûfî
Sen şikâr eyleyimezsın yüri biz taş tülegüz
Ravziyâ bizi niçe sevsin o Nemrûd-ı zamân
Biz anuñ gözine biz burnına sivri siñegüz

337

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün
Gelel'den 'âleme biz bendegân-ı Âl-i 'Osmân'uz
Gedâyuz sûretâ ma'nîde heft-iklîme sultânuz
Niçe sâhib-serîre efser olur hâkümüz zîrâ
Türâb-ı âsitân-ı hazret-i Sultân Süleymân'uz
Hakâretle nazar eyler gören ser-mest-i lâ-ya'kıl
Selîmüñ câm-ı 'ahdin nûş kılmış rind-i devrânuz
Zamân-ı devlet-i Sultân Murâd'a irdi ömr âhir
Murâda irmek olmadı müyesser nâ-murâdânuz
Sürûr-ı sûr-ı Şehzâde Mehemed Hân'a irişdük
Gınâ-yı kalbe mâlik mazhar-ı envâ'-ı ihsânuz

Mevâlî yazdı çizdi imtihân olmadılar ammâ
‘Aceb olmaz eger dirlerse bu işde peşmânuz
Eger tahkîr iderlerse ne var ‘âlemde ey Ravzî
Bize yeter bu ‘izzet kim seg-i yâr ile yârânuz

338

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/Fâ‘ilün

Zencîre-i mahabbetüñüñ mübtelâsıyuz
Kûy-ı gamuñ gedâlarınıñ pür belâsıyuz
Ya‘kûb’veş egerçi ki kan aglaruz müdâm
Mısr-ı belâgatüñ hele Yûsuf-likâsıyuz
İksîr-i fakr u fâkaya ey hâce tâlib ol
Mülk-i fenâya ‘azm idenüñ reh-nümâsıyuz
Gird-âb-ı gamda kalmadı keşf-i cân u dil
Deryâ-yı şevk lüccesinüñ âşinâsıyuz
Bî-gamlaruz Medîne-i ‘ışkında Ahmed’üñ
Ravzî neşât Ka‘be’sinüñ Mustafâ’sıyuz

339

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Mahabbet efserini başa geydük şâh-ı devrânuz
Saña biz pâdişâhum tâ ezelden bende-fermânuz
Ser-â-pâ olmışuz gark-ı gubâr-ı zahmet-i gurbet
Kabûl it hıdmete şâhâ ki biz bir kaç garîbânuz
Dem-â-dem sanma göklerden yire bârân olur nâzil
Sirişk-i çeşmümüzdür kim gam-ı hecrüñle giryânuz
Niçe olmayalum ‘âlemde sâkî mest-i lâ-ya‘kıl
Senüñ mey-hâne-i ‘ışkuñda biz her gice mihmânuz
Bizi Hak dûzah-ı fûrkatden âzâr itdi ey Ravzî
Bihamdillâh mukîmân-ı behişt-i kûy-ı cânânuz

340

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Hevâ-yı kâkülüñle gerçi sünbülveş perîşânuz
Gamuñla oldı mûnis gönlümüz gül gibi handânuz

Ser-i şemşîr-i cevruñden bizi yüz dönderür sanma
Benüm devletli sultânüm saña biz bende-fermânuz
Sükûn u sabrumuz görüp bizi mestâne zann itme
Leb-i dil-ber hayâlâtına düşmüş kan hayrânuz
Bu nazm-ı rûh-bahşıla cihânı kılmışuz zinde
Ser-â-ser cümle ‘âlem bir bedendür biz aña cânuz
Mahabbet şâh-râhında gubâruz gerçi ey Ravzî
Velî erbâb-ı ‘ıškuñ çeşmine kuhl-ı Sıfahân’uz

341

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Şeb-i hecrüñde za‘ferân gibi sarardı beñiz
Kimseye beñzemezüz biz gam-ı ‘ıškuñla begüz
Bülbülüñ giryesine hande ider gülşende
Eger ol gonce-i nev-resteye gül diriseñüz
Gözlerüm yaşına gark eylerin anı âhir
Mâ-cerâmı benüm evvel hele deryâya diñüz
Şerha şerha yüregüm pâreledi tîg-i firâk
Ne var ol yâre benüm yâremi şerh eyleseñüz
Aglamazdı güzelüm öldüğine ‘âlemde
Ravzi-i haste-dile ‘âlemi güldürmeseñüz

342

Fe‘ilâtün/ Me‘fâ‘ilün/ Fe‘ilün
Vuslat-ı yârdur te’emmülümüz
Cânib-i Hakk’adur tevekkülümüz
Ne kadar var ise cefâ çekerüz
Bâr-ı hicrâna yok tahammülümüz
Virmesün dest-i hâra dâmânın
Tâze bir goncedür bizüm gülümüz
Geldi gül mevsimi şetâret ider
Kafes-i sînemüzde bülbülümüz
Dîdemüz destümüzde kâse-i mey
Bezm-i gamda sirişkümüz mülümüz

Bülbülâsâ gamuñda ey gonca
Tutdı gülzâr-ı dehri gulgulümüz
‘Arsagâh-ı sühandâ ey Ravzî
Haydaruz esb-i tab‘ Düldülümüz

343

Fe‘ilâtün/ Me‘fâ‘ilün/ Fe‘ilün
Tîredür dil-berâ bizüm günümüz
Nic’ideyin ola bizüm günümüz
Şeb-i mihnetde kaldug ise ne tañ
Bir gün ola toga bizüm günümüz
Seni agyâr ile görüp her gün
Artar ey meh-likâ bizüm günümüz
Künc-i hasretde mihnet ile geçe
Ne revâdur şehâ bizüm günümüz
Kapladı mülk-i cânı zulmet-i gam
Togmadı Ravziyâ bizüm günümüz

344

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Kaddüñ eyler ârzû dil serv-i bâlâ istemez
Hadd-i gülgûnuñ gören gül-berg-i hamrâ istemez
Câm-ı arzı sarsın ey zâhid gelürseñ meclise
Rind-i dürd-âşâm olanlar zühd ü takvâ istemez
Tûşe-i fakr ile ‘âlemde kanâ‘at eyleyen
Aç ölür nâ-dân elinden nân u halvâ istemez
Vâ‘iz-i bed-gûya dâ‘im rîş-hand itmek gerek
Kim piyâz ehli olanlar menn ü selvâ istemez
Nâliş itme künc-i hasretde sarardup beñzüñi
Yâr senden Ravziyâ nârenc ü eyvâ istemez

345

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Kimüñ kim bâr-ı mihnetden egilüp kaddi nûn olmaz
Mahabbet ehline ol reh-nümâ vü reh-nümûn olmaz

Düşüp sahrâ-yı hırâsa dâne-i gendüm dökken hâke
Sanur kim âsiyâb-ı çarh içinde ‘ömri un olmaz
Nigâr-ı bî-vefânuñ dürr-i vaslın isteyüp satmañ
Mahabbet bahrına kim olsa tâlib ser-nigûn olmaz
Kimüñ yire getürmez küşt-gîr-i dehr arkasın
Cihânda var mı bir merd-i tevânâ kim zebûn olmaz
Anuñçün yire çalup cur‘aveş pâ-mâl ider anı
Dil-i nâlân-ı Ravzî cây-ı hubb-ı dehr-i dûn olmaz

346

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Elif kaddi kimüñ kim bâr-ı deyn altında nûn olmaz
Çeküp âlâm-ı dehri kimseye hergiz zebûn olmaz
Yitürdüm gendümi ‘ömr âhir oldı cevce yok hâsıl
Kimüñ bu âsiyâb-ı dehr içinde ‘ömri un olmaz
Meta‘uñdan ziyân itdüñ elüñden çıkdı sermâyeñ
Buña beñzer saña ey hâce bir mekr-i füsûn olmaz
İrişüp âb-ı hayvâna hayât-ı câvidân bulmaz
Kime kim Hızrâsâ şer‘-i Ahmed reh-nümûn olmaz
Ma‘ârifden egerçi zâhirâ hâlîsin ey Ravzî
Velî ma‘nîde hiç sencileyin sâhib-fünûn olmaz

347

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Key yaraşur cismüñe ey dil-rübâ zîbâ libâs
Hil‘at-i hüsnüñ yeter gerçi saña zîbâ libâs
Mâh-peyker bir melek-sîmâya beñzer ol perî
Ehl-i şevkuñ mihrin arturmış aña zîbâ libâs
Bezm-i gamda seng-i düşnâmuñla ben âvâreye
N’ola ihsân itseñ ey kân-ı vefâ zîbâ libâs
Meclis-i ‘uşşâka Mecnûn’uñ görüp geç geldügin
Tonadup geydürdi yârân-ı safâ zîbâ libâs
Devletinde ol güzeller şâhınuñ Ravzî-sıfât
Hırka-i fakr u mezelletdür baña zîbâ libâs

348

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Geh giyer ol gonca-i gülzâr-ı hüsn ahdar libâs

Gâh aks-i reng-i rûyından giyer ahmer libâs

Hûri-yi cennet midür kim ki yeşil sündüs giyer

Zerd-rû 'âşık-sıfat gâhî giyer asfer libâs

Ak câmeyle o mihr-i mâh-rûya kıl nazar

Mâh-ı evc-i cân u dildür hâleye beñzer libâs

Tab'-ı zâhid 'ışk-ı cânân ile kılmaz imtizâc

Zişt-rûya vire mi hiç zînet ü zîver libâs

Bikr-i ma'nâya edâ-yı hûb ile zînet gerek

Ravziyâ âdet budur kim nev-'arûs ister libâs

349

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Rûh çok çekdi belâ giymege bir köhne pelâs

Sende yok ey dil-i dîvâne hele kayd-ı libâs

Yine bir hûri-yi meh-peykere düşdi göñlüm

Mihr-i ruhsârına hasret geçinür zümre-i nâs

Lâ'ik-i cevr ü cefâ eyledi çün 'uşşâkı

Hazret-i Hakk'a dilâ gel idelüm şükr ü sipâs

Bezm-i cânânda n'ola ger saf-ı na'l olsa yirüm

Çünkü ol yâr-ı cefâkâr degül kadr-şinâs

Hecr-i dil-berde geçen günleri sayarsañ eger

Ravziyâ bil ki senüñ 'ömrüñe yok hadd ü kıyâs

350

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Açılup sebze ey dil yine yir yir nergis

Eyledi gülşeni pür zînet ü zîver nergis

'Âşık-ı haste-dilüñdür senüñ ey gonca meger

Teb-i hecrüñde ider beñzini asfer nergis

Ayaguñ tozını kuhl-ı basar idinmegiçün

Bâd esdükce yüzün yirlere sürer nergis

Gülşeni seyre gelür var ise ol gonce-dehen
Görmege gül yüzini gözlerin açar nergis
Şâyed ol gonce kadem bassa diyü ey Ravzî
Bâgda kendin ider hâke ber-â-ber nergis

351

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Bir sehâ ehli ganî hâceye beñzer nergis
Zer ile kîse-i gülzârı pür eyler nergis

Çâr-sû-yı çemen içre yine dükkâna geçer
Sayrafiler gibi dizdi öñüne zer nergis

‘Âşık-ı zerd-ruhuñ bitdi meger hâkinde
Zeyn ider bâgda destârına dil-ber nergis

Sakf-ı gülzâr-ı serâyuñda senüñ pâdişehüm
Yaraşur olsa meh-i mihr iki kemter nergis

Ravziyâ bu gazel-i bî-bedelüñ her beyti
Oldı gülzâr-ı belâgatda ser-â-ser nergis

352

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Dâg-ı derdi sînede ey dil firâvân itdi kış
Beñzümi berg-i hazân âhum hezârân itdi kış

Görmeyel’den ol meh-i hurşîd-ruhsârı gözüm
Eşk-i çeşmüm akıdup deryâ-yı ‘ummân itdi kış

Kaldı deryâ-yı felâketde dirîgâ fülk-i dil
Ser-be-ser ‘âlemleri mânend-i tûfân itdi kış

Kûh u deşte geydürüp kâkum tevângerler gibi
Cümle eşcârı ışıklar gibi ‘üryân itdi kış

Şem‘-i nûr-efşânı setr idüp gümüñ pervâneler
Zemherîr-i kahr ile dünyâyı yahdân itdi kış

Ditredür dir dir beni gûyâ teb-i hicrân-ı yâr
Âh kim bî-haymelükden şöyle lerzân itdi kış

Leşker-i berf ile memlû oldı ey Ravzî cihân
Pâdişehler gibi bir şevketlü dîvân itdi kış

353

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Taht-ı 'âc üzre çıkup dünyeye sultân oldı kış
Şarka garba hükm idüp gûyâ Süleymân oldı kış

Penbe-i berf ile pür kıldı cihânı ser-be-ser
Kürte-i beyzâ giyüp Hallâc-ı devrân oldı kış

Bir kucak heyzüm bulunmaz kim ta'âm ahzâr idem
Hâne-i vîrâneme nâ-gâh mihmân oldı kış

Ra'd u bârân sanma her dem gûş idüp seyr itdügün
Gördi hâl-i derdnâküm zâr u giryân oldı kış

Ravziyâ gerçeksın ammâ bir gün ola diyesın
Nev-bahâr eyyâmı geldi gitdi yalan oldı kış

354

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Düşdi dil sevdâlara kâkül-i cânân ser-keş
Pây-mâl oldı yaşum nâle vü efgân ser-keş

Zahm-ı hârı çekemez bülbül-i şeydâ ey dil
Yolınup aglamasun mı gül-i handân ser-keş

Ser-fürû eylemede 'âlem-i dâna-yı cihân
'Aksine döndi zamân câhil ü nâ-dân ser-keş

Düşürür bâde-i gül-rengi ayaga devrân
'Anber-i hâm yanar âteş-i sûzân ser-keş

Ravzi-i gam-zede mânend-i benefşe pâ-mâl
Kâkül-i yâr-sıfat sünbül ü reyhân ser-keş

355

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mef'ûlü/ Fâ'ilün

Cismüm dönerken âteş-i gamda kebâbveş
Câm-ı şafak kızarmamış idi şarâbveş

Deycûr-ı gamda 'âşık ider midi nâleler
Ol meh tulû' ideydi eger âfitâbveş

Bahr-i muhît-i eşküme gark olmasa cihân
Fülk-i felek görünmez idi bir habâbveş

Cûy-1 sirişküm akar idi kûy-1 yârda
Dönmezdi dahı çarh-1 sipihr âsiyâbveş
Ravzî yüzüñ sür olmaya hergiz merâm-bahş
Cây-1 murâd o südde-i devlet-meâbveş

356

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Kılsam 'aceb olmaz o cefâkârı tefahhus
Ehl-i dil ider yâr-1 vefâdârı tefahhus

Açıldı gibi gülşene ol gonca-i gül-bû
Başladı hezâr itmege gülzârı tefahhus

Sıhhat yüzini görmege bir çâre bulurdum
Kılsa o tabîbüm dil-i bîmârı tefahhus

Mecnûn gibi dîvâne olup taglara düşdüm
Leylî'veşüm itse n'ola kuhsârı tefahhus

Giryân u hazîn âteş-i hasretde dem-â-dem
Ravzî ider ol ruhları gül-nârı tefahhus

357

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Berf yagdurdı felek sanma ki düşdükce ruhas
Tâlib-i cîfe-i dünyânuñ eger gözine cas

Şem'-i meclis meger öykündi çerâg-1 ruhuña
Burnını kesdi siyâsetler idüp aña makas

Tîr-i cevri yeter ol yâr-1 kemân-ebrûnuñ
Ey felek sen yüri var okuñı at yayuñı yas

Gün yüzüñe meh-i tâbânı niçe beñzedeyin
'Ârız olmuş ruhuña öyküneli aña beras

O cefâlar kılıcınunñ kılıcı yarasını
Ravziyâ dâg-1 derûnuñ gibi tut bagruña bas

358

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün

Bir gül ki senüñ 'ârızuña ola mu'ârız
Ey gonca olur zahm-1 hazân ol güle 'ârız

Cân kasdına ‘uşşâka o şeh-bâz-ı hü mâ-sayd
Şâhin saların didi re‘âyâya ‘avârız
Zeyn itdi ruh-ı yâri hat-ı Lâle-i Nu‘mân
Yagmaladı Rûmillerini hayl-i Revâfiz
Ravzî n’ola ez-berden okursam hatt-ı yâri
‘Unvândur anuñ nâmesine lâyh u fâyiz

359

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Kâmetüñ seyr itmedür cennetde Tûbâ’dan garaz
Sensin ancak ey melek-ruhsâr havrâdan garaz
Yârin anda seyr ider her ‘âşık-ı rûşen-zamîr
Kûy-ı dil-berdür meger Firdevs-i a‘lâdan garaz
Mürde ihyâ itmege la‘l-i revân-bahşuñ yeter
Evvel âhirsin sen ey rûhum Mesîhâ’dan garaz
Şâh-ı gül yanında nergis hıdmete lâyük degül
Bezm-i hâs içre nedür bir iki a‘mâdan garaz
Bahr-i şî‘rümde niçe dürr-i ma‘ânî var iken
Bilsem ey Ravzî nedür gavvâsa deryâdan garaz

360

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Gerçi her zâta olur dünyede bir nesne ‘araz
Ey dil-i haste saña derd-i nigâr oldı maraz
Merd-i meydân-ı fenâyuz n’iderüz dünyâyı
Matlab-ı merd ola mı hiç nisâ-i huyyaz
Dil-i gam-dîdede ol âfet-i devrânı yeter
Aña ger görmek ise âfet-i devrânı garaz
Kodı mey-hâneyi mescidde riyâzet çekdi
Sûfinüñ yüzi kara oldı sakalı ebyaz
Bakma hiç rîş-i beyâzına ki bir sayhâya
Hîle vü hud‘a ile gör neler itdi ebyaz
Var ise kaht-ı ricâl oldı meger ey Ravzî
Kadı olmak ne ‘aceb şeh-i Sitanbul’a ‘Îvaz

361**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

Bitdi 'uŝŝâkuñ işi geldi ruh-ı cânâna hat
Ehl-i küfri itdi da'vet ser-be-ser î mânâna hat

Cân-ı ehl-i şevkı yakar tâb-ı ruhsârûñ senüñ
Ey tabîbüm çâre kılmazsa eger dermâna hat

Pâdişâh-ı mülk-i hüsn olmuşdur ol her vech ile
Tañ degül zabt itmege gönderse her büldâna hat

'Aks-i ebrû zâhir olmuşdur kıl im'ân-ı nazar
Geldi zann itmek neden la'l-i leb-i mercâna hat

Okumag ister meger dîvân-ı hüsn-i dil-beri
Aldı mecmû'a ele geldi yine seyrâna hat

Defter ü dîvân-ı şi're hüsn-i hatt-ı yârdan
Kıl nazar derc eyledüm seyr itmege yârâna hat

Ey melek-sîmâ kitâb-ı hüsnüñi yazmag için
Gökden inmişdür disem olmaz 'aceb handâna hat

Var mıdur bir hat ki hatt-ı mushaf-ı hüsnüñ gibi
Diyeler aña müşâbihdür hat-ı 'Osmân'a hat

Ehl-i ŝarkuñ hâtırın yazmaga ey Ravzî meger
şâh-ı Rûm irsâl ider Îrân ile Tûrân'a hat

362**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

Oldı yagmâ mülk-i hüsn olmaz hat-ı ruhsâr zabt
Rûm'a ayak basdı olmaz leşker-i Tâtâr zabt

Gamzeler kan itdügin 'arz eyledi ol şeh didi
Kanda olur kâ'inâtı eylemek her bâr zabt

Dir işiden na'ra-i 'uşşâkı kûy-ı yârda
Vaz gelmiş eylemekden 'âlemi hünkâr zabt

Gitdi benden 'akl u hûş u sabr u ârâmum temâm
Mülk-i yâre dâhil oldı şimdi eyler yâr zabt

Kûyuña gelmiş rakîbi sür çıkar didüm didi
Bir sipâhîdür henüz itmiş degül tîmâr zabt
Cânum almasun kıya bakışlaruñ didüm didi
Kendüyi mümkün midür kim eyleye bîmâr zabt
Sad hezârân hayf kim Ravzî beyâbân seyr ider
Mülk-i hüsn-i yâri eyler dâ'imâ agyâr zabt

363

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gözleri ma'lûldur gam çekme gelmiş dirse hat
Dostum düşmen okurmuş mushaf-ı hüsnüñ galat
Görmeyel'den âh kim Bagdâd-ı hüsn-i dil-beri
Cûy-ı eşküm oldu hem çün Dicle vü Ceyhûn u Şat
Mû-miyânuñdan kesilmez ger kesem bâzûlarum
Çünkü peygamber didi *lâ-hayren illâ-fi'l-vasat*
Hıdmet-i 'ışkında taksîri mi var kim la'l-i yâr
Defter-i lutf u vefâsından vazîfem kıldı hat
Gûyiyâ ser-sûrelerdür şârib ü ebrûları
Mushaf-ı hüsninde olmuş Ravziyâ beñler nukat

364

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Vasf-ı leb-i la'lüñde disem şî'r-i ter elfâz
Ma'nâları olur şeker ü ney şeker-elfâz
Lü'lü' dişüñüñ vafına âgâz ider olsam
Agzum sade f olur aña cânâ durer elfâz
Ey sîm-beden cismüñi medh eyledüğümce
Ma'nâ-yı latîfi görünür sîm ü zer elfâz
Yalvarmag ile geçdi günüm kûy-ı gamuñda
Kıldı beni hayfâ n'ideyin der-be-der elfâz
Ravzî kelimâtına nazar eyle gel ey dil
'Âlemde görem dirseñ eger mu'teber elfâz

365**Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**

Eyleseñ la'l-i lebünden her kaçan izhâr lafz
Şekker olur ser-be-ser hep ey şeker-güftâr lafz

Bezm-i cânânımda yâd itmek rakîbüñ nâmını
Defter-i 'uşşâkda lâıyk degül agyâr lafz

Nâz u şıveyle eger bir kerre güftâr eyleseñ
İltimâs eyler dil ü cân itdügün tekrâr lafz

İstima'ından safâlar kesb ider her cân u dil
Sâdır olsa sen şeker-güftârdan her bâr lafz

Ravziyâ gel olur olmaz yirde açma agzuñı
Fâş kılmasun dir iseñ 'âleme esrâr lafz

366**Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün**

Söz yok ne kadar söyleriseñ söyle mevâ'iz
Mescidde hemân lâf u güzâf eyleme vâ'iz

Hiç kimse nişânın viremez 'âlem-i 'ıškuñ
Bir harfini anuñ 'ulemâ olmadı lâfız

Ez-berleyimez mushaf-ı hüsn-i hatt-ı yâri
Su gibi revân her niçe cârî ola hâfız

Alınmaz elünden senüñ ol gerçi ki şâhâ
Bu hısn-ı dili leşker-i gam oldu muhâfız

Kıldan kıla fikr eylemede zülf ü miyânuñ
Ravzî gibi hiç gelmedi 'âlemde mülâhız

367**Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün**

Aldamağıçün turmaz okur bize mevâ'iz
Sûfî ne 'aceb turfe kişidür gör e vâ'iz

Şîrâz'a kebûter eger iletse bu şî'ri
Dîvânuma 'unvân ideyin dir idi Hâfız

Fâ'il her işe çünki Hudâ'dur anı gayre
İsnâd ideyin dime sakın n'iteki Câhız

Bir âyetini şerh idemez mushaf-ı 'ışkuñ
Biñ yıl aña 'allâme eger olsa mülâhız
Bu şi'r mu'ammâsını gel eyle ta'allüm
Ravzî gibi bir kimse mi var fâtih u lâfız

368

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bezm-i gamda âh idersem sad-hezâr uyana şem'
Âteş-i sûz-ı derûnumla dem-â-dem yana şem'
Cismümi zeyn eyledüm ey dil ser-â-pâ dâg ile
Meclis-i yâre iletdüm yine bir rindâne şem'
Gönlüme mihrüñ ziyâsı gelse ey hurşîd ruh
Aña beñzer ilte bir hayr ehli bir zindâna şem'
Rûşen itmez zâhidüñ kalbini 'ışkuñ pertevi
Çün bilürsin sûd kılmaz hâne-i vîrâne şem'
Mâh-ı gerdûnı gerekmez meş'al-i âhum yeter
İstemez Ravzî bilürsin 'âşık-ı dîvâne şem'

369

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Mey-hâne sanup mescidi sûfi-i muvazza'
Güp güp döginüp turmayup okurdu murabba'
Takvâda müselleme geçinür gerçi ki aslâ
Gönlümü hiç ugurlamadı zâhid-i evra'
Yaşum deñizi mihri helâk itmese tañ mı
Her gün giyer ey mâhveş ol hırka muşamma'
Bâzûsını pür-dâg idüp saldı rakîbe
Bir tîg ile kat' eyledi başını murassa'
Şemşîr-i hased kesdi 'urûkın şu'arânuñ
Ravzî yine bir şi'r didüm bahr-ı mukatta'

370

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Şâhân-sıfat lâle giyüp tâc-ı murassa'
Sûfi gibi gül geydi yine hırka murakka'

Gülşende tutup dâyire gül bağladı tasnîf
Bülbül okıdı şevk ile bir şi‘r-i musanna‘
Hıfz itmegiçün canda kitâb-ı gam-ı ‘ışkı
Cild-i bedenüm oldı aña zarf-ı muşamma‘
Efkâr-ı leb-i dil-ber iderken dil-i şeydâ
Bir ni‘met-i pür lezzete irişdi mülemma‘
Kesdi sözini Zâtî revân söylemez oldı
Ravzî aña bir beyt okıdum bahr-ı mukatta‘

371

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Zeyn oldı her kinâr u açıldı bahâr-ı bâg
Şevk u şetâret itse yiridür hezâr-ı bâg
Gözüm yaşı revândur o servüñ ayagina
Mikdâr-ı katre gelmez aña cûy-bâr-ı bâg
Gılmâna döndi gonceler açıldı her çiçek
Firdevs’e gâlib olsa ne var iştiâr-ı bâg
Her gonce gül gibi açılır seyr-i gülşene
‘Uşşâka mesken olsa ‘aceb mi diyâr-ı bâg
Ravzî o gonca gülşeni seyreyledi meger
Evrâk-ı güller eylemiş aña nisâr-ı bâg

372

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Sahn-ı çemende hayme kurup şâhsâr-ı bâg
Dizdi şükûfe leşkerini nev-bahâr-ı bâg
Fasl-ı bahâr döşedi ferş-i zümürürdin
Her lâle oldı tahta çıkup tâcdâr-ı bâg
‘Îş u neşât vaktidür açıldı tâze gül
El salup ehl-i ‘işrete gel dir çenâr-ı bâg
Gül mevsiminde n’ola Süleymânlıg eylesem
Kuş dili söyler oldı çemende hezâr-ı bâg
Ravzî çemende ‘işrete gel gül zamânıdur
Açıldı tâze gonca pür oldı kinâr-ı bâg

373

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Güllerle buldı zînet ü zîver fezâ-yı bâg
Bir nev-'arûsa döndi yine dil-rübâ-yı bâg

Yir yir açıldı nergis ü nesrîn ü nesteren
Döndi sipihr-i 'âlîye ferş-i serây-ı bâg

Gül gibi bî-vefâlig idüp olma bî-bekâ
Fevt itme fırsatı ki yakındur fenâ-yı bâg

Gonçe-dehân u 'ârızı verd-i ter isteyen
Bülbül gibi çemende olur bî-nevâ-yı bâg

Yâd-ı şarâb-ı la'l-i leb-i yâr ile yine
Ravzî içerse n'ola mey-i dil-küşâ-yı bâg

374

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Eyyâm-ı 'îş u 'işret ü zîbâ hevâ-yı bâg
Gel bâde içelüm yine ber-muktezâ-yı bâg

Nergis çemende gel diyüp eyler işâreti
Cezb eylemekde dilleri merdüm-rübâ-yı bâg

Olsa Buhûr-ı Meryem eger hûb olur çemen
Dirsem benefşeye yiridür müşksâ-yı bâg

Niçün azıtdı yolını zühd ehli bilmezsin
Şûrîde bülbül olmuş iken reh-nümâ-yı bâg

Ravzî çemende bülbül ider midi nâleler
Açılsa gonca olmasa gül bî-vefâ-yı bâg

375

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Şâh-ı gül irdi oldu müşerref serây-ı bâg
Pür-'itr u 'anber oldu hevâ-yı fezâ-yı bâg

Gül devridür çemende ayag alalum ele
Gel sen zuhûra her neyise muktezâ-yı bâg

Bir gonceyile gülşene gel diyü dem-be-dem
Bülbül müdâm 'işrete eyler salâ-yı bâg

Vakt-i şitâda nâdim olur çok elem çeker
Bezm-i çemende sürmeye her kim safâ-yı bâg
Ravzî fenâ-yı gülşeni fikreyle bâde iç
Zannitme 'âlem içre ki olur bekâ-yı bâg

376

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Güftâra geldi bülbül-i destân-serây-ı bâg
Erbâb-ı 'îş u 'işrete eyler salâ-yı bâg
Gûş itdi gonca bülbül-i zâruñ şetâretin
Mevzûn gazeller okıyup eyler nevâ-yı bâg
Gel 'îş u 'işret eyleyelüm ey nihâl-i gül
Gayet de hûb oldu hevâ-yı fezâ-yı bâg
Bir yâr-i sâde-rûy ile bezm eyle gül gibi
Kim nûş-ı bâde oldu bugün muktezâ-yı bâg
Ravzî sürüp çıkardı gam-ı dil kasâvetin
Şâh oldu 'âlem içre meger her gedâ-yı bâg

377

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Geldi şitâ 'alâmeti gitdi safâ-yı bâg
Oldı hazân varakları baña 'atâ-yı bâg
Mülk-i çemende kimse karâr itmek istemez
Kalmadı gitdi var ise hüsn ü behâ-yı bâg
Gülşende bülbül itmez olal'dan şetâreti
Hep reng-i za'ferâna dönüpdür giyâ-yı bâg
Eşcâr-ı bûstâna kalenderlik itdürür
Bâd-ı hazândan oldu dirîgâ fenâ-yı bâg
Âzâd itdi servi revân hâce-i hazân
Ser-keşlik itse gam degül ol bî-nevâ-yı bâg
Âteş kinârın eyledi her biri ârzû
'İrfân dilinde kalmadı asla hevâ-yı bâg
Ravzî niçe sararmasun evrâk-ı bûstân
Göz yaşların akıtmaz aña âsiyâb-ı bâg

378

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Sen güneş ruhsâr için yaksam kaçan her gâh dâg
Olur ey meh-rû sipihr-i sînem üzre mâh dâg

Âh kim düşdüm beyâbân-ı belâ-yı fûrkate
Kûy-ı dildâr-ı dil-ârâma iletmez râh dâg

Tîg-i hicrânun elifler çekdi cânâ sîneye
Şerhalarla 'âleme keşf itdi râzum âh dâg

Tîg-i gamla şerha şerha eylemezdüm sînemi
Eylese derd-i derûnumdan seni âgâh dâg

Ravziyâ Leclâc ile şatrenc-ı 'ışk oynadı dil
Nat'-ı sînemde anı mât itdi didi şâh dâg

379

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Yana yana hâlümü 'arz itmege cânâna dâg
Âteş-i 'ışk ile yakdum sîne-i sûzâna dâg

Gel gülistân seyrine ey hâce-i mülk-i behâ
Sîne gülzârını dönderdi bahâristâna dâg

Dem-be-dem kan aglamakdur pîşesi her rûz u şeb
Fûrkatüñde döndi iki çeşm-i hûn-efşâna dâg

Sîne gülzârından ey dil armagânumdur benüm
Hâr-ı gamdan hâlüm i'lâm itmege yârâna dâg

Mihr ü mâh-ı âsmâna çekmez oldum ihtiyâc
Ravziyâ bâlâ-yı serde yakdum iki dâne dâg

380

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Beni kûyından eger itmese dil-ber ırmag
Olmaz idi gözümüñ yaşı mukarrer ırmag

Bir dem içre yidi deryâyı revân gark eyler
Görmedi kimse gözüm yaşına beñzer ırmag

Gözlerüm yaşı yeñilmez göricek hatt-ı ruhuñ
Nitekim fasl-ı bahâr irişe artar ırmag

N'ola yogise eger Nîl u Furât'uñ 'aynı
Kanda var eşk-i revânum gibi akar ırmag
Kuru yir kalmadı gark eyledi cûy-ı eşküm
Ravziyâ kanda olur yaşuma hem-ser ırmag

381

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Alsa eline meclis-i mey içre yâr def
Ney nâle eglese aña gögsin kakar def
Girmiş eline bir iki pul yâre 'arz ider
Bezm içre anı eylemek ister şikâr def
Vakt-i neşât irişdi zamân-ı şükûfeye
Güller açıldı çalsa 'aceb mi hezâr def
Encüm pulıyla dâ'iresin zînet eyledi
Bezm-i felekde Zöhre çalar zer-nigâr def
Sâkî benefşe sundı yine ehl-i meclise
Ravzî eline gül gibi alsa ne var def

382

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Ben okudukça tâze gazeller taraf taraf
Nâz eylese 'aceb mi güzeller taraf taraf
Fülk-i felâket içre ben oldum felek-zede
Bezm-i safâda 'iş ider iller taraf taraf
Ol pür-cefâ vefâlar ider nâ-mahallere
Derd ü belâda kaldı mahaller taraf taraf
Zehr-i gamuñla geçdi günüm dostum benüm
A 'dâ içre şarâb-ı 'aseller taraf taraf
Yârân ile musâhabet itseñ güzel güzel
Söylense gûne gûne meseller taraf taraf
'Âşıklara vefâsını görüp güzellerüñ
İRse dil-i hasûda haleller taraf taraf
Güller açılrsa gülse cihân gül gibi yine
Ravzî okunsa tâze gazeller taraf taraf

383

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Cây u mekân serv-i hırâmâna her taraf
Döndi şükûfe kân-ı gülistâna her taraf

Rûy-ı zemîni zînet idüpdür şükûfeler
Ta'n itse tañ mı ravza-i Rıdvân'a her taraf

Gitdi şitâ elemleri hâtırda kalmadı
Oldı mesîre gül gibi yârâna her taraf

Bâg-ı cinân-sıfat görünürse 'aceb degül
Ezhâr-ı bî-nazîr ile insâna her taraf

Şâh-ı 'Acem hurûc idemezse 'aceb midür
Revnağda döndi milket-i 'Osmân'a her taraf

Ravzî bahâr mevsimi zeyn itdi 'âlemi
Bî-ihdiyâc sünbül ü reyhâna her taraf

384

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Zeyn oldı goncalarla gülistân taraf taraf
Seyr idelüm gel ey şeh- i hûbân taraf taraf

Gülzârı şöyle eyledi bâd-ı bahâr kim
Açıldı lâle sünbül ü reyhân taraf taraf

Sînemde dâg beñzedi yir yir karanfüle
Her şerha oldı serv-i hırâmân taraf taraf

Fürkat deminde hûn-ı sirişkündür eyleyen
Kûy-ı nigârı la'l-i Bedahşân taraf taraf

Cûy-ı sirişk-i çeşmüme taklîd ider meger
Ravzî cihânı kapladı 'ummân taraf taraf

385

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Derd-i 'ışkın eyledi 'âşıklara dildâr vakf
Derd-i bî-dermân olur 'ışk ehline her bâr vakf

Derde düş kim ol tabîb ü cân saña tîmâr ide
Ehl-i derde olur ey dil hâne-i bîmâr vakf

Sihhat-i tenden ne hâsıl cân eger bîmâr ise
Kendüñe gel eyleme ten sıhhatin zinhâr vakf
Ârzû eyler behişt-i kûy-ı yâri haste dil
Tâlib-i dünyânuñ olsun ne kadar kim var vakf
Derd-i yâri mülk iden zinhâr sıhhat isteme
Ravziyâ zabt itmek olur ehl-i ‘ışka ‘âr vakf

386

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Sâkin olmaga dilerse düşmen-i murdâr vakf
Dostum ben ideyin gelsin aña ber-dâr vakf
İtmesün mi yolınup her dem-be-dem âh-ı hezâr
Bülbül-i dil-hasteye gülşende olmuş hâr vakf
‘Âlem içre her kişi hâlince bir hayr eyledi
Çeşm ü rûy-ı ‘âşık itdi dirhem ü dînâr vakf
Ser-be-ser kâlâ-yı dehri ‘âleme bahş itdiler
‘Âşık-ı dil-hasteye âhiyla oldu zâr vakf
Gül gibi gel şâd u handân ol ki ey Ravzî saña
Cevr-i bî-pâyânın itdi ol perî-ruhsâr vakf

387

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Cân u dil mülkini kıldıñ şâh-ı ‘âlî-şâna vakf
Bir fakîrin gerçi itdüm ben de dervîşâna vakf
Eşk-i hûnînümler rengîn eyleyüp müjgânlarum
Kıldum ol zülf-i ‘abîr-efşâne bir kaç şâne vakf
Gitnese zâhid sanemler fikri hâtırdan n’ola
Eyledüm büt-hâne-i kalbi firengistâna vakf
Ka‘be-i kûyında akıtdum şarâb-ı eşkümi
Mescid-i Aksâ’ya itdüm gûyiyâ mey-hâne vakf
Sînem ey Ravzî müşebbek bir kafesdür gûyiyâ
Eylediler anı bir murg-ı latîf elhâna vakf

388

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Olmasaydı sûfiyâ mey-hâneler şeytâna vakf
Dimez idi şeyh-i şehri olsun baña mey-hâne vakf

Götürüp bezm-i hayâtumdan ayagı çekdüm el
Ben 'adem mülkine gıtdüm olsun ol yârâna vakf

'Akl u fikr ü cân u dilden ne ki vardur mâ-melek
Ser-be-ser her birin anuñ eyledüm cânâna vakf

Deyr-i dilden nakşını gayrûñ n'ola mahv eylesem
Ol sanemden gayrı anı kılmadum bir cânâna vakf

Gitmese derd ü belâ yanumdan ey Ravzî n'ola
Oldı cân-ı nâ-tevânım derd-i bî-dermâna vakf

389

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Zülfî şeb-dîz nigâruñ ruhı gülgün ancak
La'l-i Şîrîn ile ol Husrev-i gerdün ancak

Rûm'da görmeyeli ben o 'Acem mahbûbın
Dicle-i eşkümi gören didi Ceyhûn ancak

Ser-fürû' kılsa 'aceb olmaz aña şâh u gedâ
Hâce-i mevte begüm her kişi medyûn ancak

Didüm ey Leyli-sıfat zülfüñe bend eyle beni
Hışm ile bakdı ayıtdı be bu Mecnûn ancak

Yârına ırmeye ol gide gibi dünyâdan
Ravzi-i haste-dilüñ hâli diger-gün ancak

390

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Hâne-i dil gam-ı hicrân ile vîrân ancak
Beni odlara yakan âteş-i hicrân ancak

Gideyin başum alup terk-i diyâr eyleyeyin
Tîg-i hicrân ile ölmek baña âsân ancak

Yine refâra gelüp bâg-ı melâhat içre
Nâz ile salınan ol serv-i hırâmân ancak

Dâ'imâ derd-i gam-ı 'ışk ile feryâd itmek
Ey tabîb-i dil ü cân derdüme dermân ancak
Lezzet-i vuslatını bilmezsin ammâ sûfî
Gam-ı hicrân-ı elem derd-i dil ü cân ancak
Goncenuñ hâr cefâsı cigerin deldi meger
Bülbülüñ nâlesi gülşende hezârân ancak
Gülşen-i kûyına gelmiş o gül-i handânuñ
Dil-i şeydâ yine bülbül gibi nâlân ancak
Niçe feryâd u figân eylesin gülşende
Bülbülüñ goncesi her hâr ile yârân ancak
Başladı nâleye dükkân-ı çemen-zâra geçüp
Bülbül ü haste-dilüñ san'atı efgân ancak
Gam-ı hicrân ile kan agladugum ey Ravzî
Görmüş ol gonce meger gül gibi handân ancak

391

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Bildi cân ile oldugum 'âşık
Beni kıldı cefâsına lâyıık
Kıldı 'âşıklar arasında beni
Derd-i 'ışk ile cümleden fâ'ik
Beni mey-hâne-i mahabbetde
Bâde nûş itdi eyledi fâsık
Bâde-i 'ışkı şöyle nûş itdüm
Beni bir kimse görmedi ayık
Ravziyâ yâre vâsıl olurdum
Derd-i hicrânı olmasa â'ik

392

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Gamuñda eşk-i hûnînin revân itse n'idem 'âşık
Te'essüf eyleyüp cânâ aña çekmez ne dem 'âşık
Gelür nakd-i sirişkiyle metâ'-ı cevruñ almaga
Bi-hamdillâh ider bâzâr-ı gamda dem kadem 'âşık

Hasan hecrindesin ey müdde'î var zehr-i gam nûş it
Visâli bâdesin içer Hüseyin'ün dem-be-dem 'âşık
Eger kim tekye-i 'ışk içre abdâl olsa gam çekmez
Olur fikr-i leb-i dil-berle kan hayrân didüm 'âşık
Mahabbet Kerbelâ'sında gözü yaşın döker Ravzî
Hüseyin'ün 'ışkına gûyâ ki harc eyler direm 'âşık

393

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

Mecrûh gönül ister iken yâre sarılmak
Cerrâh-ı belâdur ki gerek yâre sarılmak

Ben gayret ile niçe helâk olmayayın kim
Kârı o perî-peykerün agyâra sarılmak

'Âşıklarun âhı yiridür çıksa sipihre
Mümkün degül ol dil-ber-i meh-pâre sarılmak

Ey hûb-ı Hitâ gerdenüne hiç düşer mi
Zülf-i siyehün gibi günehkâra sarılmak

Bezm-i meye ol şûh-ı cefâ-hû niçe gelsin
Ara öpülüp lâzım olur ara sarılmak

Bülbül gibi ey gonce gülistân okı yohsa
Berg-i gül-i ter gibi nedür hâra sarılmak

Hayyât-ı felek câme-i gam dikse kaçan kim
Lâzımdur aña Ravzi-i âvâre sarılmak

394

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Niçe olmayayın ben yâre 'âşık
Libâs-ı hüsni gâyet de yaraşık

Benüm merdâne gönlüm yârın ister
Mahabbet itdi dünyâya hâlâyık

Mecâzî 'ışka düşdi halk-ı 'âlem
Gidüpdür cümle eşyâdan hakâyık

Benüm yârüm benümle yâr olurdu
Eger olmasa arada münâfik

Senüñ Ravzî kuluñ mahlas geçerken
Münâfık sana yâr olmak ne lâıyk

395

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Cellâd-ı gamze cânımı aldı emân yok
Dünyâda böyle kan dökici pehlevân yok

Bülbül hezâr nâle ile tutdı gülşeni
Pervâne per yakar yine âh u figân yok

Mestâne sanur il beni ey pîr-i meygede
Kaldum ayakda câm-ı mey-i ergavân yok

Mâni' hezâr kûyuña varmaga murg-ı dil
Bülbül yabanda nâle ider gülsitân yok

Gitdüm 'adem diyârına yârânı terk idüp
Gördüm bütün cihânda ki bir yâr-ı cân yok

Zülf ü hatuñ hayâli benüm aldı 'aklumı
Yagmâya vardı şehruñ içi pâsbân yok

Degme budaga konmadı bu murgzârda
Ravzî hevâ-yı göñlüme bir âşiyân yok

396

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ey nihâl-i kaddi nahl-ı mîve-i cânım Budak
Bâg-ı cânımda benüm serv-i hırâmânım Budak

Sen perî-şândan cüdâ budur perîşân olduğum
Görmezsin sünbül saçuñ ey verd-i handânım Budak

Bâg-ı hüsn içre görel'den Sidre serv-i kâmetüñ
Hacletinden kimseye görünmez ey hânım Budak

Dest-i cevrüñdeñ neler çekdüm bilürdüñ hâlümü
Bir nazar görseñ eger çâk-ı girîbânım Budak

Gün togardı başuma 'âlemde ey Ravzî eger
Gelse bir gün hânuma ol mihr-i rahşânım Budak

397

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gülşen-i cânumda bir serv-i dil-ârâdur Budak
Çeşmi nergis la'li gonce verd-i ra'nâdur Budak

Sidre'ye baş egmese ol müntehâ kâmet n'ola
Gülsitân-ı behcet içre şâh-ı Tûbâ'dur Budak

Yûsuf-ı cân u dile çâh-ı zenahdânuñ senüñ
'Işkuña düşdüm Züleyhâ gibi me'vâdur Budak

Ârzû kılsa 'aceb mi gönüm anı dâ'imâ
Hak budur küyuñ senüñ Firdevs-i a'lâdur Budak

Cûy-ı eşküm Ravziyâ anuñçün akar pâyine
Gülşen-i cânumda bir serv-i dil-ârâdur Budak

398

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bâg-ı 'ışkuñ içre eşküm cûy-ı cârîdür Budak
Kaçma gel seyr idelüm hüsnüñ bahârıdur Budak

Tâze tâze n'ola şeftâlûsın almag istesem
Mîve-i hüsn-i melâhat şâhsârıdur Budak

Gördüğümce n'ola agzum suyu akarsa revân
Bâg-ı hüsnüñ şimdi şâh-ı mîvedârıdur Budak

Mîve-i lutf u vefâ cem' itmedür kârı tamâm
Her kimüñ kim bâg-ı 'âlem içre yârıdur Budak

Gonçe-i gülzâr-ı hüsn agzuñ gül-i ra'nâ yüzüñ
Ravzi-i âşüfte-dil anuñ hezârıdur Budak

399

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Lâlezâr-ı behcetüñ serv-i revânıdur Budak
Gülşen-i hüsnüñ nihâl-i ergavânıdur Budak

Tâk-i 'ömrüm mîvesi dirsem saña olmaz 'aceb
Bâde-i la'lüñ şarâb-ı zindegânıdur Budak

Saña bir dem hem-dem olan zinde olur Hızır'veş
Her sözün câna hayât-ı câvidânıdur Budak

Görmedüm bir gül ki aña irmege bâd-ı hazân
Gel vefâ kıl nev-bahâr-ı hüsnüñ ânıdur Budak
Ravzi şeftâlû-yı la'lüñ ârzû eyler senüñ
Mîveler irişdi ihsânuñ zamânıdur Budak

400

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Bir pîr eger yanında ki bir nev-cevân yok
Beñzer hemân o mürdeye cisminde cân yok

Âh itmeyince varımazuz kûy-ı yâre biz
Bir kişi arşa niçe çıkar nerdübân yok

Tâb-ı teb-i firâkuñ ile ey tabîb-i cân
Bir hasteyem ki bencileyin nâ-tevân yok

Sîm-âb-ı gamda cân u gönül nâ-bedîd olur
Tîr-i cefâlar atılır ammâ nişân yok

Bâr-ı cefâyı ben çekerüm ey rakîb-i har
Ağırlasın seni baña andan ziyân yok

Taş mı tokındı dişine kûy-ı nigârda
Ağzında seg rakîbi görüñ üstühân yok

Ravzî sözünü fehme Süleymân gerek nedîm
Kuş dilini tekellüm ider tercemân yok

401

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

La'l-i mey-gûn-ı nigâruñ gözi mestâne gerek
Mest-i 'ışk olmaga 'âşık yeñi dîvâne gerek

'Ârif ol pîr-i mugânuñ nazarından gitme
Mest-i mey-hâr olanuñ meskeni mey-hâne gerek

Mey-i engûra heves kılmadı zâhid zîrâ
Bâde-i nâb begüm meclis-i 'irfâna gerek

Pîr-i mey-hâne yeter 'ârife mîr-i meclis
Künc-i 'ışka deli gönülüm gibi vîrâne gerek

Meclis-ârâlık idüp 'âlemi seyrân eyler
Ravziyâ şî'r olıcak şöyle levendâne gerek

402

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Öldürdi beni gamzesi câdûsı Hüsey'n'ün
Müjgân okın atar dile ebrûsı Hüsey'n'ün

Devlet güneşi togsa benüm başuma bir gün
Olurdu müyesser baña pâ-bûsı Hüsey'n'ün

Çengâl-i ser-i zülfi baña kılsa siyâset
Bend olsa benüm boynuma gîsûsı Hüsey'n'ün

Hoş-bûlar ile toldı meşâm-ı dil ü cânım
Açıldı gibi gonçe-i gül-bûsı Hüsey'n'ün

Meclisde eger gün gibi çâk itse yakasın
Rûşen görünürdi baña pehlûsı Hüsey'n'ün

Gördi benüm agladığımı eyledi hande
Açdı sadefin dişleri lü'lü'si Hüsey'n'ün

Pür kıldı gülistânını ey Ravzî sirişküm
Gelmez mi kinâre kadd-i dil-cûsı Hüsey'n'ün

403

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Niçe kez çekdi cefâsını gönül gerdûnuñ
Görmedi mihr ü vefâ itdügin ol bed-hûnuñ

Kaç başuñ var ki senüñ cân añasın yanında
Demidür hancer-i ser-tîzi dökerse hûnuñ

Kays'dan gayrı kimi eyledi Leylî Mecnûn
Ser-i zülfüñde senüñ var niçe yüz Mecnûn'ün

Sâki-yi bezm-i elest itdi bizi mest-i müdâm
Zâhidâ itmez eser bize senüñ efsûnuñ

Ravziyâ cânını şükrâne kim itmez kurbân
Yüzini görmege bir kez o kemân-ebrûnuñ

404

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gerçi kim ol mâh-ı bed-mihrüñ makâmıdur felek
Rûz-ı mahşerdür ki ey dil yire inmişdür melek

Gül gibi gülzâr-ı Firdevs içre handân olmadan
Bülbülâsâ hoş gelür kûyuñda feryâd eylemek
Kûyına dil murgını cânânuñ uçurdum yine
Âsmâna ol hümâyı sayd içün saldum efek
Eyledi halvetde eşk-i çeşm ü rûyın sîm ü zer
Gördi sûfî hûblar sayd itmege dünyâ gerek
Seyr iderdüm Ravziyâ etrâf-ı kûy-ı yârda
Gördi zâhid ehl-i cennetsin didi didüm ne şek

405

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Bilürdüñ *len-terânî* remzini Mûsâ'yı söyletseñ
Ne mu'cizler zuhûr eylerdi yâ 'Îsâ'yı söyletseñ
Benüm 'Îsâ-yı devrânüm iderdüñ mürdeler ihyâ
Keremler kılsañ ol la'l-i Mesîh'âsâ'yı söyletseñ
Kıyâmet kopar olmaz ol temâm ey serv-i hoş-bâlâ
Kıyâmet kaddüñ evsâfında her eşyâyı söyletseñ
Senüñ hüsnüñ me'ânîsin beyâna kâdir olmazlar
Sen ey ser-defter-i hûbân eger dünyâyı söyletseñ
Benüm bârân-ı eşkümden dökülgen katre-i kemter
Gözüm yaşına ter düşmiş yidi deryâyı söyletseñ
Dehân açsa eger gonce tolar hoş-bûyile 'âlem
Safâlar kesb ider cân ol gül-i ra'nâyı söyletseñ
Yine şeh-bâz-ı tab'-ı Ravzi pervâz-ı bülend itdi
Begenmez degme bir zâgı eger 'ankâyı söyletseñ

406

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Başuma ırmeyeli dest-i cefâdan taşuñ
La'l-fâm oldı yaşı dîde-i gevher-pâşuñ
Oldı saf saf müjeler anda cemâ'at gûyâ
Mescid-i Ka'be'de mihrâba müşâbih kaşuñ
Gördi bârân-ı sirişk az degül kûyında
Didi ol ebr-i cefâ baña çoğ olsun yaşuñ

Câmi‘-i hüsnüñe nûr âyeti yazmış cânâ
Kalem-i Kudret ile sun‘ını gör Nakkâş’uñ
Reng-i rûyuñ sararup berg-i hazâna dönmiş
Ravziyâ bâd-ı fenâ oldu meger ferrâşuñ

407

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/Fâ‘ilün

Lâzım degül vefâ bize cânâ cefâ gerek
Ehl-i niyâza nâz idici bî-vefâ gerek

Sindân olam diyen kişi mihnet çekicine
Bencileyin cefâ çekici mübtelâ gerek

Cân terkin itmeyen niçe irer murâdına
‘Işk u mahabbet ehline zîrâ fenâ gerek

Yakdum Hüseyñ ‘ışkına dâg-ı mahabbeti
Bu Kerbelâ’nuñ ehline kerb ü belâ gerek

Bâzâr-ı gamda bir bölük ehl-i melâmetüz
Ravzî bize senüñ gibi bir bî-nevâ gerek

408

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Ey göñül sen n’ola bir nâçiz-i bî-mikdâr iseñ
Çeşm-i mekkârı gamından haste vü bîmâr iseñ

Pister-i hasretde her gün zârî zârî inleyüp
Gözlerüñ yıldız sayarsa her gice bîdâr iseñ

Derd-i hecr-i yâr ile Ya‘kûb’ veş kan aglayup
Yûsuf’âsâ dâ‘imâ çâh-ı zekanda zâr iseñ

Zülfi sevdâsında bâdâsâ yilüp şâm u seher
Deş-i hayretde giriftâr-ı cefâ-yı mâr iseñ

Bend-i mihnetden seni âzâd ider Ravzî-sıfat
Sen eger ey dil esîr-i bend-i zülf-i yâr iseñ

409

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Hattı içre ruhında hâli görüñ
Harem-i Ka‘be’de Bilâl’i görüñ

Yâr-ı hercâ'iden vefâ gelmez
Varuñ ol kaşları hilâli görüñ
Bülbülinüñ figânını diñleñ
Kanda gitdi o gül-nihâli görüñ
Vâ'izüñ kıl ü kâli bir sözdür
Koñ inâdı bu sözde kâli görüñ
Hem-sifâl-i seg-i nigâr olmuş
Gitdi mi Ravzi'nüñ melâli görüñ

410

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Gel gönül câm-ı safâ-bahş-ı cihândan el çek
Bezm-i 'âlemdeki yahşi vü yamândan el çek
Niçe bir ekl ile şürb ü niçe bir gaflet ü hâb
Har u gâv olma giyâh ile samandan el çek
Üştür-i nefsi zebûn eyle 'ibâdet yükin ur
Esb-i 'isyâna süvâr olma 'inândan el çek
Muhtasar eyle kelâmı ko Mutavvel dersin
Gel bedî' ile me'ânî vü beyândan el çek
Şi'r ü inşâyile medh eyleme dünyâ halkın
Hâlik-ı 'âlemi zikr eyle kalandan el çek
Dâ'imâ muntazır ol mevte cihândan göz yum
Okuñ at yayuñı yas tîg u kemândan el çek
Bu harîm olsa gerek saña harâm âhir-i kâr
Var ise 'akluñ eger kevn ü mekândan el çek
Nefs-i şûmı depele eyle cihâd-ı ekber
Tâlib-i âhiret ol seyf ü sinândan el çek
Hazrete eyle niyâz iste likâ ey Ravzî
Hâs u makbûl-ı Hak ol bâg-ı cinândan el çek

411

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün
Açılalı bahâr-ı İdincik
Cennet oldı diyâr-ı İdincik

Yaraşur mâve-i cinân dir isem
Bî-bedeldür enâr-ı İdincik
Şâh-ı Tûbâ'ya meyl idüp hergiz
Başın egmez çenâr-ı İdincik
Bize mihr ü mahabbet eylemedi
Yüri ey şîvekâr-ı İdincik
Lâlezâr oldı dâg-ı hecrüñle
Sîne-i kûhsâr-ı İdincik
Seni arar müdâm akup her su
Dil-berâ cûybâr-ı İdincik
Ta'n ider 'ayn-ı selsebîle revân
Ravziyâ çeşmesâr-ı İdincik
Hûb sevseñ kimesne 'ayb itmez
Ne güzeldür diyâr-ı İdincik

412

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Râzı ol emr-i Hak'a baş ile cândan el çek
Götür ayagı yüri bezm-i cihândan el çek
Giyme dîbâ vü harîr isteme semmûr u vaşak
Tâc u destârı gider bâr-ı girândan el çek
Dâmenüñ eyle keşîde bu cihân bâğından
Serv-i âzâd-sıfat bâd-ı hazândan el çek
Hûb-rûlar göricek fikr-i der-âgûş itme
Olma sevdâ-zede gel mûy-ı miyândan el çek
Yanına ugrama zinhâr peleng-i 'ışkuñ
Pençesinden sakın ol şîr-i jiyândan el çek
Bülbülüñ diñleme şekvâsını gülden öte tur
Sâmıt u sâkit olup âh u figândan el çek
Ni'met olmaz bu cihân içre kanâ'atden yeg
Halkadan kes ta'amuñ mâ ile nândan el çek
Zülf-i dil-ber sıfat igende gel uzatma sözi
'Ömrüñi zâyi' ider sûd u ziyândan el çek

Dil-rübâlarla ayak seyrini ko ey Ravzî
Şimdiden girü fülân oğlu fülândan el çek

413

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Câna te'sîr itmez ey dil hûy u hâyı sûfinüñ
Sözlerinden hazzolınmaz hiç mürâyî sûfinüñ
'Âşık-ı dîdâr olanuñ diñlemez nâlişlerin
Tâlib-i bâg-ı cinândur başı kayı sûfinüñ
Halvete girdüm diyü 'uzletler eyler nâsdan
Mescide varmaga olmasa kolayı sûfinüñ
Meyyit aşın ekl için tagyîr-i şekl eyler yürür
Arkasında görüp aldanma 'abâyı sûfinüñ
Bilmez ebced okumagı gerçi ey Ravzî revân
Ez-ber itmiş her biri bâb-ı riyâyı sûfinüñ

414

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Cevr ü zulmi baña yitmez mi dilâ gerdûnuñ
Ya dahı cevri firâvânı nedür her dûnuñ
Husrevânî külehüm var dime şâhâ ki felek
Hâk-i râh itmedi mi tâcını Efrîdûn'uñ
Biz senüñ meclisüñe varmaga itdük tevbe
Bizi lâ-ya'kıl ider sûfi senüñ ma'cûnuñ
Ey rakîb olmaz idi bâg-ı cihânda acı
Mîvesi gözlerüñe beñzemese zeytûnuñ
Biz senüñ gözlerüñe karşı günâh işlemedük
Nedür ey sûfi senüñ bize çerâ vü çûnuñ
Düşeli pîr-i mugân ayagina ey Ravzî
Pâye-i 'âliye irişdi senüñ mâ-dûnuñ

415

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Alayın dâdını olmazsam eger Kirmân'uñ
Serd-tab' oldugına irer isem germ anuñ

Ney-sıfat iñle gelüp kûyuma dirseñ cânâ
Başum üstine tutayın neyise fermânuñ
Maraz-ı gayra tabîbâne ‘ilâc eyler iseñ
Haste-i ‘ıška meded kıl var ise dermânuñ
‘Ârız-ı dil-bere öyküdi meger gülşende
Yüzini bâd-ı sabâ yirlere sürer mi anuñ
Neme yarar gözümüñ yaşı benüm ey Ravzî
‘Aynına ‘aynı eger olmaya manzar mânuñ

416

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Âûfîler sâfî-derûn olup ‘abâ giymek gerek
Bî-riyâ ‘âşıklar ammâ bûriyâ giymek gerek
Câme-i cevr ü cefâ kesdükce hayyât-ı zamân
Kadr-i ‘uşşâkını bilmez bî-vefâ giymek gerek
Meh-i ‘âlem-tâbdur ol mâh-rûy-ı bî-bedel
Gün gibi her günde bir zerrîn kabâ giymek gerek
Ol şeh-i ‘iklîm-i hüsne bende olduñ çekme gam
Şâhlar ey dil libâs-ı dil-küşâ giymek gerek
Ârzû itmez behişt-i câvidânuñ sündüsin
Ehl-i diller Ravziyâ şâl-ı fenâ giymek gerek

417

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Cismi billûr sıfat toñsa n’ola her mânuñ
Berf ile toldı cihân şiddeti var sermânuñ
Kalb-i dildâr kapusunda rakîbe mâ’il
Meyli alçaga olur ravzada ekser mânuñ
Telh-ı ‘îş itdi beni sâki gam-ı la‘l-i lebüñ
Bir kadeh sâfî meye olmaya mı dermânuñ
Beñzedür kâmetüñe servi meger gülşende
Budur ayagına yüz sürdüğü beñzer mânuñ
‘Ârız-ı yâre müşâbih diyü gülzâr içre
Ravziyâ bâd-ı sabâ üstine ditrer mânuñ

418

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Hisâbı yok yanuñda ta'n-ı a'dâdan gelen taşuñ
Keremler eyleyüp anı 'adem sahrâsına taşuñ

Çıkarken taşra halvetden tutar zâhid seni lerze
Du'âsın okımak lâzım gelüpdür saña erfâşuñ

Teb-i hicründe akan yaşımı seyr itmek isterseñ
Bursa'da temâşâ eyle hamâmın Temürtaş'ıñ

Cemâlün Ka'be'sine perdedür gûyâ siyeh zülfüñ
Habîbüm kible-i hüsne iki mihrâb iki kaşuñ

419

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bir gazeldür bu ki 'âlemde nazîre dinmedi
Niçe niçe söylemişdür gerçi şâ'irler gazel

Ravziyâ mecmû'a-i 'âlemde yazılmış bu kim
Dil-ber-i makbûl odur kim okıyup yazar gazel

420

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Kaldı gurbetde gönül şehr ü diyâr elde degül
Niçe dil-şâd olayın vasl-ı nigâr elde degül

Bezm-i gamda niçe kan yutmayayın ey sâkî
Bâde-i nâb ile peymâne-i yâr elde degül

Nergisâsâ n'ola yollar gözedürsem her geh
Çemen-i cândaki ol kaddi çenâr elde degül

Bâg-ı 'ömrüñ n'ola irerse hazânı ey dil
Ol saçı sünbül ü ol tâze bahâr elde degül

Katlanurdum elem-i derd-i firâka ammâ
Ravziyâ n'eyleyeyin sabr u karâr elde degül

421

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Bârdan 'ârî diyüp aña o sîmâsı güzel
Serve ta'n itse n'ola ol kad-i bâlâsı güzel

Gerçi çok gonce biter gülşen-i ‘âlemdür bu
Görmedüm sencileyin nergis-i şehlâsı güzel
Mû-be-mû hep aradum kirpigüm itdüm şâne
Görmedüm yâr gibi zülf-i mutarrâsı güzel
Gerçi babaña müşâbih dirüz ammâ hergiz
Saña beñzer güzel olmaz be-hey anası güzel
Katl-i ‘uşşâka hatı hükm-i hümâyûn yazmış
Ravziyâ görmedüm anuñ gibi tuğrâsı güzel

422

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Bir nümâyiş var o dil-berde vefâdâr olmaz ol
Anı sen zann itme gâyet de cefâkâr olmaz ol
Müdde‘î hergiz metâ‘-ı ‘ışka olmaz müştêrî
Degme bir nâ-dân ile ey hâce bâzâr olmaz ol
Fürkatüñde rûy-ı zerdüm ‘ışkuma şâhid yeter
Hâlümi bilür benüm kim görse inkâr olmaz ol
Derd-i ‘ışkum cânuma kâr itdi ammâ n’eyleyem
Pâdişâhum degme bir derd ile ikrâr olmaz ol
Hançerüñle gel beni öldür didüm cânâ didi
Söyleme ey Ravzi-i dil-haste zinhâr olmaz ol

423

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Fasl-ı bahâr irişdi açıldı hezâr gül
Destâra zînet itse o gonce ne var gül
Bülbül gibi ben eyleyeyin nâle vü figân
Gülzâr-ı hüsn içinde sen ey gül-‘izâr gül
‘Arz itdi gibi ‘ârızın ol gonca gülşene
Beñzi kızarmış oldu meger şermsâr gül
Ol gonca cevri iderse ider ‘âkıbet vefâ
Olma melûl bitürür elbetde hâr gül
Gülzâr-ı hüsn içinde nazîrûñ mi var senüñ
Sünbül saçuña beñzeyimez müşk-bâr gül

Ey gonce ol senüñle niçe rû-be-rû olur
Gülşende gördi rûyuñı çözdü kinâr gül
Ruhsâruñ ârzûsıdur ey verd-i ter meger
Şi'rüm redîfin eyledüğüm ihtiyâr gül
Olma igende gül gibi ey gonce bî-vefâ
Bu gülsitân içinde açıldı hezâr gül
Ravzî o gonceyile açıl bezm-i gülşen it
Gülzâre zînet eyledi fasl-ı bahâr gül

424

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Eyler belâdan illeri âzâd muttasıl
Ol şâh-ı bî-vefâ baña bî-dâd muttasıl
Mahrûm kaldum elde degül mîve-i ümmîd
Bâg-ı gam içre ey boyı şimşâd muttasıl
Zülfüñ hevâsı kıldı perîşân hâtırum
Gülzâr-ı 'ömrüñ itmede ber-bâd muttasıl

425

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Zulm ile tolmasa dünyâ şeyhüm
Bu iş olmaz idi saña şeyhüm
Bizi hicrân ile koyup gıtdüñ
Çün 'adem illerine a şeyhüm
Nâle vü zâri kılup aglaşalum
Biz de varınca saña yâ şeyhüm
Nâ-gehânî saña cellâd-ı felek
Kıydı nâ-hak yire hayfâ şeyhüm
Başuñı zulm ile şemsîr-i cefâ
Kesdi rahm itmedi kat'â şeyhüm
Seni mülhid diyü katl eylediler
Senden ol iş gele hâşâ şeyhüm
Fahr-ı kevneyn olup saña şefî'
Cennet ola saña me'vâ şeyhüm

Hasretüñle şu kadar yandım kim
Çâre yok derdüme derdâ şeyhüm
Bu firâk odına yanup yakılup
Ravzi târîh didi vâ şeyhüm
957

426

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/Fe‘ilün
Şâdmân ol ki gam-ı dildâra
Ey gönül mesken ü me’vâsın sen
Gülşen-i hüsn-i dil-ârâmlara
Ravziyâ bülbül-i şeydâsın sen

427

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Meclis-i hüsn içre kim ser-halka-i hûbânsın
Kimseye rahm eylemez bir bî-vefâ cânânsın
Bir güneş-ruhsın Hamel burcından olduñ âşikâr
Yâ melâhat âsmânında meh-i tâbânsın
Şâhlar olsa ‘aceb olmaya şâhâ çâkerüñ
Hüsn-i bî-misl ile heft iklîme bir sultânsın
N’ola ma‘mûr olmasañ ey dil vefâ-yı yârdan
Mesken-i künc-i cefâ olmaga bir vîrânsın
‘Âleme dürler nisâr eylersin ey dil var ise
Ma‘rifet gevherlerine Ravzi gibi kânsın

428

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
Ey dil ol bî-vefâyı n’eylersin
Mihri yok meh-likâyı n’eylersin
Sevme gel ol demirci dil-berini
Yüregi taş Kaya’yı n’eylersin
Hâtır-ı yâri kılma rencîde
Ey gönül bed-du‘âyı n’eylersin
Hasteyem ey tabîb tîmâr it
Ya o dârü’ş-şifâyı n’eylersin

Eyle gayrılara Mesîhâlık
Ravzi-i mübtelâyı n'eylersin

429

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Okusa câmi'de dil-ber na't-ı server Cum'a gün
Cûş iden 'âşıkların endâmı ditrer Cum'a gün
Hüzni ref' oldı yüzün görince dil Ya'kûb'ınuñ
Geldi gûyâ câmi'e Yûsuf peyâm-ber Cum'a gün
Makdemiyle cami'i itdi müşerref ol melek
Câmi'e ekser iner dirler melekler Cum'a gün
Gün yüzü âyîneveş olur mücellâ ol mehûñ
'Ârız hattın terâş eylerse berber Cum'a gün
Heftede bir kez tokuz tolansa cami' yolların
Tañlamañ Ravzî o mâhı görmek ister Cum'a gün

430

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün
Dil-ber-i bî-vefâyı n'eylersin
Âfet-i pür-cefâyı n'eylersin
Gayrı dil-ber severseñ ey dil eger
Cevri çok Mustafâ'yı n'eylersin
Tâcı terk it imâmeyi oda yak
Başa bunca belâyı n'eylersin
Rûy-ı yâra nazar kıl aç gözünü
Bundan özge lakâbı n'eylersin
Ravziyâ ger murâduñ ise bekâ
Dâr-ı dehr-i fenâyı n'eylersin

431

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Şâh-ı iklim-i bekâ olmaz fenâdan geçmeyen
Fakr ile fahr idemez tâc u kabâdan geçmeyen
Nefs-i kâfir zecr ü men' idüp iderse biñ cefâ
Bir benüm 'âlemde hubb-ı Mustafâ'dan geçmeyen

Bâg-1 Firdevs-i cinân isterseñ ey zâhid eger
Vâsıl-1 dergâh-1 Hak olmaz riyâdan geçmeyen
İbtizâl-i rûze-i gamdan idüp kendin halâs
‘Îd-1 istignâya irmez merhabâdan geçmeyen
‘Ârzû-yı kûşe-i fakr eylemez Ravzî-sıfat
‘Âlem içre iltifât-1 pâdişâdan geçmeyen

432

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Ey gönül âh u zârı n’eylersin

Nâle-i pür-şerârı n’eylersin

Yüregi taşdan kayadan pek

O demürce nigârı n’eylersin

Bülbül-i zâra bûy-ı şefkati yok

Ey dil ol gül-‘izârı n’eylersin

Ko vücûduñ diyârın itsün terk

Cânda sabr u karârı n’eylersin

Tama‘uñ kes o zülf-i pür-hamdan

Ravzi biñ başlu mârı n’eylersin

433

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Bir yañağı gül-i ter gonce dehânı sevesin

Gülşen-i cânda biter serv-i revânı sevesin

Tîr-i müjgân-ı nigâra idesin sîne siper

Bagruña basasın ol kaşı kemânı sevesin

Yolına terk idesin cân u cihânı ey dil

Olasın bendesi bir şâh-ı cihânı sevesin

Nazar itdükçe leb-i dil-bere hayrân olasın

Düşesin hâli hayâlâtına anı sevesin

Çekesin sîneye cân gibi der-âgûş idesin

Öpesin la‘lini ol mûy-ı miyânı sevesin

Haste olduñ birez ey pîr-i dü-tâ sabr eyle

Sag olursañ yine bir tâze cevânı sevesin

Kimseye açmayasın bilmeye hergiz nâ-dân
Ravziyâ hâsılı bir genc-i nihânı sevesin

434

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Mürde ihyâ eylesin cânâna söyleñ söylesin
Lutf idüp ol ‘İsi-i devrâna söyleñ söylesin

Gûş ider mi bülbülinüñ nâle-i dil-sûzını
Yana yana ol gül-i handâna söyleñ söylesin

Mâr-ı zülfine tolaşa’ldan ne zahmetler çeker
Hâl-i Câmasb’ı şeh-i mârâna söyleñ söylesin

Kurtarur mı fitne-i Ye’cûc hâlinden beni
Varuñ ol İskender-i Yunân’a söyleñ söylesin

Ânı virür mi benüm Şîrîn lebinden dadımı
Yalvarup ol husrev-i hûbâna söyleñ söylesin

Cân teslîmine bâ‘is n’oldı zahm-ı tîşeden
Hâlini Ferhâd-ı kûhistâna söyleñ söylesin

Agzın açup Ravzi ‘uşşâkı muhayyer eylesin
Niçe bir hâmûş olur Hassân’a söyleñ söylesin

435

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ûlün
Dil-i mahzûnumı şâd itmedüñ sen
Beni bu gamdan âzâd itmedüñ sen

İdersin cevri ü zulmi gûne gûne
Acıtduñ cânımı dâd itmedüñ sen

Gezersin dâ‘imâ bîgânelerle
Kadîmî yâruñı yâd itmedüñ sen

Çeker kapuñda dil her dürlü derdi
Ne derde anı mu‘tâd itmedüñ sen

Niçe Husrev lebüñ Şîrîn’e muhtâc
Kimi ‘ışkuñda Ferhâd itmedüñ sen

Harâb itdüñ yakup dil-hânesini
Niçe yıldur ki âbâd itmedüñ sen

Ser-i Ravzî'yi kesdi tîg-ı cevruñ
Cihânda yahşi bir ad itmedüñ sen

436

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ser-fürû' gelmez piristû kısmına şeh-bâzdan
İsteme mihr ü mahabbet ol hümâ-pervâzdan

Beñzini sâz eylemiş 'ışkın saña izhâr ider
Gör neler itdi zuhûr ol zâhid-i nâ-sâzdan

Gül yüzi üzre perişân eyleyüp sünbüllerin
Bülbüline goncesin seyr itdürür açmazdan

Az yaş içre gözüm çok dökdi eşküm yılduzın
Görmedüm mihr itdüğün ol mâh çokdan azdan

Serv-i bâğı seyr kıl refâtâ 'azm eyler yürür
Şîvesi başından aşmış yürüyemez nâzdan

Sen tururken sîne-i agyârı mecrûh eylemek
Añlanılmaz Ravziyâ ol çeşm-i tîr-endâzdan

Nev-cevânum gel 'amel kıl lâzım olur bir gün ol
Kim şitâyiçün tedârükler gerekdür yazdan

437

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Tâcını terk eylemez 'âlemde serden geçmeyen
Ma'rifet gencini bulmaz sîm ü zerden geçmeyen

Mısr-ı 'ömri içre hergiz bulmaz agzı dadını
Lezzet-i güftâr-ı yâr ile şekerden geçmeyen

Tâlib-i dîdâr iseñ uçmagı göñlüñden çıkar
Maksad-ı Aksâ'ya irmez bâl u perden geçmeyen

Dîde-i cân ile cânânın temâşâ idemez
Göz yaşından el yuyup nûr-ı basardan geçmeyen

Acı sözden lezzet almaz Ravziyâ Ferhâd'veş
'Ârzû-yı cevri idüp Şîrîn haberden geçmeyen

438

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gün yüzüñden beñzer ey meh nûr ider çü ay u gün

Rûz u şeb etrâf-ı kuyûn devr iderler ay u gün

İşigüñ hâkine şâhâ itdiler çün ser-fürû'

Kadr ile eflâke oldılar ber-â-ber ay u gün

Mihr ü mâhı sen melek-sîmâya beñzetsem n'ola

Hak budur hercâ'ilikde saña beñzer ay u gün

Öykinür gün yüzüñe ay alnuña her rûz u şeb

Tañ degüldür 'âlemi itse münevver ay u gün

'Âşık-ı dil-hastesidür beñzer ol sîmîn-berüñ

Eylemiş Ravzî-sıfat beñzini asfer ay u gün

439

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Şâh-ı 'ışk olmaz dilâ havf-ı hatardan geçmeyen

Taht-ı devletde karâr itmez seferden geçmeyen

Geç hevâ-yı cândan cânâna isterseñ vusûl

İremez matlûbına cânıyla serden geçmeyen

Sâhil-i 'ışkuñ temâşâ idemez her kûşesin

'Âleme igmaz idüp bahr ile berden geçmeyen

Hâzırnuñsa ma'niyi ve'l-bâkıyâtü's-sâlihât

Bâkıyâte mâluñ olmaz mâ-hazardan geçmeyen

Dest-i reşk ile 'adûnuñ sînesin çâk idemez

Ravziyâ tîr-i cefâ gibi cigerden geçmeyen

440

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Sen şeh-i encüm-sipâha kanda beñzer ay u gün

Der-be-der cerrâr ışık gibi gezerler ay u gün

Birine noksân irüp birine irmezdi zevâl

Hıdmetüñle olsalar sâbit-kadem ger ay u gün

Ak şem' u şem'dân-ı zer yeter nûr u ziyâ

Pâdişâhum bezm-i cân-bahşuñda nester ay u gün

İki yaluñ yüzli abdâluñdur ey meh-rû senüñ
Geşt iderler ‘âlemi olup kalender ay u gün
Mülk-i ‘ıškuñ şâhısın başuñda ey Ravzî saña
İki tâc-ı husrevânîdür mücevher ay u gün

441

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Yeter âh itdüñ ey bülbül gül-i gülzârı n’eylersin
Zamân-ı şâdmânîdür yüri gel zârı n’eylersin
Gül-i maksûda bulmazsañ eger kim dest-res ey dil
Gülistân-ı mahabbetde cefâ-yı hârı n’eylersin
Elüñ çek târ-ı zülf-i dil-rübâdan ey dil-i miskîn
Çün olduñ genc-i vasl-ı yâre mâlik mârı n’eylersin
Egerçi halk-ı ‘âlem gitdiler hünkârı seyrâna
Dilâ sen ol şeh-i hûbâna bak hünkârı n’eylersin
Lebüñ dâru’ş-şifâsında tabîbüm haste çok ammâ
Fırâş-ı mevte düşmiş Ravzi-i bîmârı n’eylersin

442

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Mahfile çıksa kaçan ol mâh-peyker Cum‘a gün
Rû-be-rû olmaz aña hurşîd-i hâver Cum‘a gün
Âsmânî câme giymiş mahfile çıkdı o mâh
Göge agdı gûyiyâ ‘Îsî peyam-ber Cum‘a gün
Yüzi nûrı itdi mü’min zümresin rûşen-zamîr
Saldı pertev câmi‘e ol mihr-i enver Cum‘a gün
Çün ikâmet okıdı hep turdı ayag üzre halk
Pes kıyâmet şüphesiz bildüm ki kopar Cum‘a gün
Câmi‘ içre göreyin dirdüm müyesser itdi Hak
Ravziyâ du‘â olur makbûl ekser Cum‘a gün

443

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Figân itme gel ey dil bülbülü gel zârı n’eylersin
Saña ol gonce-i nev-res yeter gülzârı n’eylersin

Gel ey gülzâr-ı hüsn içre açılmış gonce-i zîbâ
Saña ben bülbülün yeter rakîb-i hârî n'eylersin
Ruhında zülfini görüp tolaşma şâneveş ey dil
Çün ol genc-i nihâna mâlik olduñ mârî n'eylersin
Ser-â-ser cümle 'âlem gitdiler seyrine hünkârûñ
Gel ey âşüfte-dil sen yâra bak hünkârî n'eylersin
Ölümlü hastesin Ravzî giderseñ dâr-ı dünyâdan
Leb-i cân-bahş olan ol gözleri bîmârî n'eylersin

444

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Bu gülşende bilür misin niçe gül-pîrehensin sen
Hezârân bülbülin bir demde nâlân eyleyensin sen
Beni kaşuñ hayâliyle hilâle döndürüp her gün
Şafakveş çeşmümi her dem-be-dem pür-hûn idensin sen
Kesüp mikrâz-ı şîveyle ser-i zülf-i semensâsın
Hayâtumdan beni me'yûs idüp 'ömrüm kesensin sen
Süleymân'um gören aydur rakîbî âsitânuñda
Bu dergâha yaraşmaz dîv-sûret Ehrimen'sin sen
Dür-i eşküñ dökersin ruhların gördükçe ey Ravzî
Meger kim Rûm'a gelmiş hâce-i mülk-i 'Aden'sin sen

445

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Nev-cevânum gün yüzüñe kanda beñzer ay u gün
İki pîr-i zerd-rûdur başı ditrer ay u gün
Mushaf-ı hüsnüñden ey mihr-i münevver rûz u şeb
Ez-ber ancak sûre-i Nûr'ı okurlar ay u gün
Hıdmet eyler âsitânuñda olup fermân-berüñ
Tañ degüldür giyseler şâhâ ser-â-ser ay u gün
Hâk-i râh-ı kûyuña çün yüz sürerler dâ'imâ
Ey hümâ-yı devletüm göklerde uçar ay u gün
Ravziyâ altûn kalemlerle vasf-ı hüsnin ol mehüñ
Âsmânî kâgıda halliyle yazar ay u gün

446

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Mülk-i istignâya şâh olmaz ricâdan geçmeyen
Târik-i dünyâ-yı dîn olmaz hevâdan geçmeyen

Cân u baş oynar güneş gibi mu'allak mı atar
Şevk ile bu çenber-i çarh-ı dü-tâdan geçmeyen

Çeşm-i câniyle melekler cem'ini seyr idemez
Pâye-i 'arşa kadem basup semâdan geçmeyen

Cennet-i 'adnûñ giyer mi sündüsin istebrakın
Câme-i zer-baft ile atlas kabâdan geçmeyen

Âşinâ-yı bahr-i 'izzet olmaz bîgânedür
Ravziyâ hâmûş olup her mâ-cerâdan geçmeyen

447

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Göñül yok tâli'ün çün ol meh-i garrâyı n'eylersin
Saña gelmez güneş gibi gezer dünyâyı n'eylersin

Çekîc-i gam sadâsı var senüñ sindân-ı sîneñde
Bir âhenger mi sevdüñ yohsa bu gavgâyı n'eylersin

N'idersin kûy-ı cânânı ruh-ı dildârsuz ey dil
Sen ol hûrî-likâsuz cennetü'l-me'vâyı n'eylersin

Visâli bâğı içre çünki şeftâlûsın almaduñ
Sarardup beñzüñi her gün ya bu eyvâyı n'eylersin

Gül-i şâdî açılmış gülşen-i dilde çün ey Ravzî
Figân u nâle eyler bülbül-i şeydâyı n'eylersin

448

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Çâre var mı derdüme dermân söyleñ söylesin
'İlm-i hikmetden birez Lokmân'a söyleñ söylesin

Agzın açmaz gonceveş gûş eylemez efgânımı
Gülşeninde bülbül-i nâlâna söyleñ söylesin

Diñlesün feryâdını hecrinde dil Ya'kûb'ınuñ
Dostlar ol Yûsuf-ı Ken'ân'a söyleñ söylesin

Alsın âzâd eylesin cellâd-ı gamdan cânımı
Hey meded ol şâh-ı ‘âlî-şâna söyleñ söylesin
Derd-i fürkat Ravzi-i bîmârı kılmadan helâk
Lutfuñuzdan ol tabîb-i câna söyleñ söylesin

449

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Sanma bârân agladugum görüp aglar ay u gün
Âh-ı âteşnâk-i dil-sûzumla yanar ay u gün
‘Ârızuñ âbında gördi ‘aks-i ruhsâruñ meger
Anuñ için ey melek üstine ditrer ay u gün
Ayaguñ toprakına olmuşdur ey meh müşteri
N’ola ger îsâr iderse sîm ile zer ay u gün
Devletüñde tañ degül gark olsalar sîm ü zere
Ey şeh-i hüsn oldılar çün saña çâker ay u gün
Ravziyâ gûş itdigüñ sanma felekde bâng-i ra‘d
Mihnet-i devrân elinden her dem iñler ay u gün

450

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Mescide gelse eger nâz ile dil-ber Cum‘a gün
Mushaf-ı hüsnin okur ‘âşıklar ez-ber Cum‘a gün
Gayret ile karşı tururlar selâmın almaga
Ol güzeller şâhınuñ mihrâb u minber Cum‘a gün
Câmi‘i şol deñlü rûşen itdi ol meh-pâre kim
İndi sandum mahfile hurşîd-i enver Cum‘a gün
Bir kez işitsem eger Allâhu ekber didügin
Tâli‘-i nahsum olurdu sa‘d-ı ekber Cum‘a gün
Câme-i sebz ile câmi‘de görenler didiler
Cennet içre Ravziyâ Rıdvân'a beñzer Cum‘a gün

451

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Ferâgat itmezin hergiz vefâsız yâr sevmekden
Revâ mı vaz gelmek pür-cefâ dildâr sevmekden

Ziyân u fâ'ide birdür harâbât ehline çünkim
Ele alup ayagı geçmezin hammâr sevmekden
Cihân 'ıŝkıyle ma'mûr oldu ey âşüfte gönüm gel
Ferâgat fikrini itme sakın zinhâr sevmekden
Riyâz-ı cennet isterseñ gözüñ yaşıñdan ab-dest al
Cihân bâğında ne ıssı kodı enhâr sevmekden
Göz aç nergis gibi Ravzî temâşâ eyle gülzârı
Figânın 'andelîbüñ diñle geç ezhâr sevmekden

452

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Ben bu dünyâ-yı denîñüñ bî-vefâsın sevmezin
Dil-ber-i nâ-mihrbânın pür-cefâsın sevmezin
Yimezin efyûn u beng ü berşi bâde içmezin
Bezm-i meyde çeng ü kânûnuñ sadâsın sevmezin
Kâni' olmaz ehl-i fakruñ yokdur ey dil 'âlemi
Kâ'inâtuñ hissed ehli agniyâsın sevmezin
Sevmezin nâ-cinsi nâ-dân ile hem-râh olmazın
Dil-rübâlar kısmıñuñ ehl-i hevâsın sevmezin
Vâ'izüñ bârid kelâmından gönül hazz eylemez
Zâhid-i sâlûsuñ ey Ravzî riyâsın sevmezin

453

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Yeter fikr-i leb-i dil-ber mey-i hamrâyı n'eylersin
Ruh-ı dildârı seyr it şem'-i bezm-ârâyı n'eylersin
Gözüñ aç dîde-yi cân ile seyr it rûy-ı cânânı
Hakikat-bîn ol ey dil 'âlem-i rû'yâyı n'eylersin
Görüp mihrî yüzün ey dil mahabbet itme gerdûna
Yidi tasdan geçer zehri bir ejderhâyı n'eylersin
Bu elfâz-ı şeker-haslet gidâ-yı rûhı olmazsa
Gönül didükleri tûtî-i şekker-hâyı n'eylersin
Gedâ-yı kûy-ı fakr ol mâlik-i iksîr-i 'âŝk olduñ
Sen ey Ravzî cihânda devlet-i Dârâ'yı n'eylersin

454

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Ferâgat itdi vâlîler çün icrâ-yı şerî'atden

Kara başuñ kayır geç sûfi sevdâ-yı tarîkatdan

Anuñ her birini cân gûşına mengûş kıl zâhid

Ne gevherler getürdüm saña deryâ-yı hakîkatden

Bu mihnet-hâne-i 'ışk içre haste olımazsın sen

Elüñ çekmezseñ ey dil seyr-i sahrâ-yı selâmetden

Saña izhâr iderken dehr-i dünüñ hâlin ol bir bir

Niçün igmaz idersin dîde-i bînâ-yı 'ibretten

Meger hercâ'iler sevmiş yine mecmû'-ı 'âşıklar

Cihân memlû vü mâl-â-mâl gavgâ-yı nedâmetden

Benüm ol kâmet-i bâlâya 'âşık oldugum söyler

Haber virürse zâhid tañ mı ferdâ-yı kıyâmetden

Nigâr-ı bî-vefâya 'âşık olan 'âkıbet ey dil

Sımâh-ı 'âlemi pür kıldı ısgâ-yı şikâyetden

Eger 'âlemde mihnetden halâs isterseñ ey Ravzî

Ferâg olmışdur aña çâre da'vâ-yı mahabbetden

Niçe bir karalarsın defter-i a'mâl-i meş'ûmı

'İbâdet eylemek enfa'dur imlâ-yı kitâbetden

455

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Sanma eflâki güzâfın devr iderler ay u gün

Sen meh-i bî-mihri mumlar yakup arar ay u gün

Şemle sarmış başına mâtem tutar her sâl u meh

Ben şehîd-i 'ışk için ey mihr-i enver ay u gün

Sen meh-i ebrû-hilâli görmek için her melek

Kasr-ı eflâk-i berîne revzen açar ay u gün

Gün yüzüñ görmüş hicâbından diyâr-ı magribe

Perde-i ebre girüp ey mâh kaçır ay u gün

Kutlu gün togup irem diyü visâlüñ 'îdına

Fürkatüñde Ravzî-yi dil-haste sayar ay u gün

456

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Söylemez ben bî-dil ü bî-câna söyleñ söylesin

Baňa mugber olmuş ol cânâne söyleñ söylesin

Bendesin lutf u vefâsından n' içün mahrûm ider

Ol efendüm ol kerîmü'ş-şâna söyleñ söylesin

Kullarınıñ hâline rahm eyleyüp kılsın nazar

Ol mürüvvet menba'ı sultâna söyleñ söylesin

Niçe gündür söylemez düşmen sözün diñler meger

Dostlar ol âfet-i devrâna söyleñ söylesin

Çeşm-i mirrîhi firâkıdan olur Ravzî helâk

Bâ'is olmasun o meh-rû kana söyleñ söylesin

457

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Vefânuñ adın unutduñ gel ey hercâ'i n'eylersin

Cefâyı 'âdet idindüñ gezüp her câyı n'eylersin

Çıkarduñ cümle 'uşşâkı gam-ı zülfüñle îmândan

Hudâ'dan haşyetüñ yok ey büt-i tersâyı n'eylersin

Beni gördükce hışm idüp çekersin hancerüñ cânâ

Geçüp kanumdan âhir yâ bu istignâyı n'eylersin

Dilâ şi'r ile inşâdan ferâgat itmek istersin

Ya bu nazm-ı safâ-bahş ile bu ma'nâyı n'eylersin

Bu dirlikden ölüm yegdür diyü aglarsın ey Ravzî

Giderseñ dâr-ı dünyâdan o rûh-efzâyı n'eylersin

458

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Kül itdüm ser-be-ser eczâmı yakdum nâr-ı mihnetden

Güzeller sevmegi terk eyledüm geçdüm mahabbetden

Götürdüm ayagı bezm-i mey-i kesretten el çekdüm

Gel ihsân eyle ey sâkî baňa şol câm-ı vahdetden

Saňa ne bâde itsem ben müdâm ol serv-i kâmetle

Su'âl itmek neden geldi be-hey sûfi kıyâmetden

Mülâzımlar çoğaldı kâdı-‘asker bir nazar kılmaz
Mürüvvet oldu nâ-peydâ begüm erbâb-ı devletden
Ne vasl-ı yâr u ne mansıb murâd eylersin ey Ravzî
Seni Bârî berî kılmış cihân halkına minnetden

459

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Maşrık-ı ‘âlemden ey meh gerçi togar ay u gün
Görmedüm hiç sen güneş ruhsâra beñzer ay u gün
Sen mehüñ tâb-ı teb-i hicrânı beñzin itdi zerd
Her seher ki jâle düşer sanma dirler ay u gün
Tekyegâh-ı ‘âlemüñ rûşen çerâğın her zamân
Âh-ı âteşnâk-i ‘uşşâk ile yakar ay u gün
Sen melek-ruhsârı görmekdür murâd ancak meger
Yohsa n’eyler gökde ey mihr ü münevver ay u gün
Ey melek medhüñ okur Ravzî bülend-âvâz ile
Gûş urup göklerde dâ‘im anı diñler ay u gün

460

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Zenahdânı yeter ey düzd-i dil zindânda n’eylersin
Seg-i yâr ile yâd ol vâdi-yi hicrânda n’eylersin
Safâ-yı hâtır isterseñ cihânda Merve hakkıçün
Tavâf it Ka‘be-i kûyuñ dilâ yabanda n’eylersin
Kızılbaşlarla zeyn it turma dil Bagdâd’ın ey ‘âşık
Bilinmez kadr ü kıymet mülk-i ‘Osmân’da n’eylersin
Yüri ey hâb-ı şâdî görmesün çeşmüm seni hergiz
Hayâl-i dil-berâsâ dîde-yi giryânda n’eylersin
Perişân olma vahşîlerle yâr olduñsa ey Ravzî
Hakîkat kalmadı cem‘iyyet-i insânda n’eylersin

461

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Âsmân ‘işret simâtıdur muza‘fer ay u gün
Zühre deffâf u şafak mey iki sâgar ay u gün

İktibâs-ı nûr kılmasa ruhuñdan ey melek
Âsmânda olmaz idi şu'le-güster ay u gün
Pâdişâhum ihtiyâr itdün meger derbânlığa
Zer külâhın şâd olup eflâke atar ay u gün
Mâh-rûlar yir yüzün zeyn itdügin encüm-sıfat
Bâm-ı eflâke çıkup seyr itmek ister ay u gün
Devr elinden çıkdı ey Ravzî figânım göklere
Göz kulag olmuş meger kim anı diñler ay u gün

462

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Yeter nâleñ saña ey dil sadâ-yı nâyı n'eylersin
Kanâ'at sadrına geçdüñ ya bu gavgâyı n'eylersin
Murâduñ kutbı üzre dönmedi bir kerre çün ey dil
Yıkılsun yire giçsün kubbe-i mînâyı n'eylersin
Birisi gözünüñ bizde biri la'linde ey sûfi
Şarâb-ı nâba tevbeñ yok ya istignâyı n'eylersin
Gülistân-ı melâhatde ruhınuñ alını fikr it
Niçe bülbüller avlatmış gül-i ra'nâyı n'eylersin
Nasîb olursa kûy-ı yâre varmak saña ey Ravzî
Cemâl-i yâri gözle cennetü'l-me'vâyı n'eylersin

463

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Yâre hâlüm 'arz ider bir kimse yok yârândan
Bir haber gelmez baña ol şâh-ı 'âlî-şândan
Tâkatüm kalmadı bâr-ı cevri-yâri çekmege
Bir belâ-yı nâ-gehânîdür usandum cândan
Küfr-i zülfine gönül bağlandı yârüñ âh kim
'Âkıbet anı çıkarur dînden îmândan
Gam deminde ser-be-ser eczâmı yakdı itdi kül
Niçe kılmayam şikâyet âteş-i hicrândan
Büt-perest itmek murâd eyler Muhammed ümmetin
Bir sanem gelmiş yine Ravzî Firengistân'dan

464

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Çul degül torvâ degülsin dahı bir çantâysın
Evde kısarak görüp aygırlanma güccük tâysın

Başa çıkmazsın bizümle 'arsa-i nazm içre sen
Kendüñi ser-tâc-ı 'âlem sanma hâk-i pâysın

'Âr u gayret n'eydügin bilmedüñ 'âlemde sen
Bir çepel tiryâki bir murdâr u bir rüsvâysın

Kimseye ta'n okların atmak senüñ haddüñ degül
Bu nişânda okı çıkmaz bir kurulmuş yâysın

Ravzi-i ehl-i kiyâset oldı gûyâ âfitâb
Ey Kelâmî sen anuñ yanında bir bed-râysın

465

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Gökde isterken gönül ol mihr-i rahşân yolların
Yir yüzinde buldı biñ şevk ile cânân yolların

Derd-i 'ışkuñla helâk olmagı ister gönümüz
Ey tabîb-i cân u dil öğretme dermân yolların

Râh-ı 'ışka 'azm iden geçmek gerekdür cândan
Hak baña ta'lîm idüpdür anuñ âsân yolların

Nergisâsâ göz diküp görsem yeterdi bir nazar
Gülşen-i 'âlemde ol serv-i hirâmân yolların

Kerbelâ-yı kûyına varsam Hüseyñ'üñ her kaçan
Dil baña irşâd ider feryâd u efgân yolların

466

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Cihânuñ mekrine aldanma ey dil pür cefâdur bu
Hakîkatsüz mürüvvetsüz keremsüz bî-vefâdur bu

Hüseyñ'üñ hancer-i 'ışkına düşdüm gark-ı hûn oldum
Görenler hâlümü dirler şehîd-i Kerbelâ'dur bu

Seni gördükce düşnâm itdügine sakın incinme
Bilürseñ ey dil-i şeydâ saña hayır du'âdur bu

Getürdi subh-dem bâd-ı sabâ hâk-i reh-i kûyın
Ayıtdı dîde-i cân u dile kuhl-ı cilâdur bu
Süvâr-ı esb-i nâz u şîve olmış geçdi yanumdan
Görenler sür'atin anuñ didi bâd-ı sabâdur bu
Sehergehde görüp işrâk-ı mihri şöyle zannitdüm
Ki göñlüm Ka'be'sinde nûr-ı pâk-i Mustafâ'dur bu
Şeb-i gamda yeter bu çarh-ı atlas baña ey Ravzî
Yeñi yok yakası yok gerçi bir köhne kabâdur bu

467

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Ey benüm mâh-ı tal'atum Eledo
Hey benüm mihr-i devletüm Eledo
Canda yok sen gidel'den ârâmum
Tende kalmadı tâkatüm Eledo
Koma kûy-ı nühist içre beni
Kandasın hey sa'âdetüm Eledo
Beni cûy-ı sirişke gark itme
Hey meded serv-kâmetüm Eledo
Gam-ı çeşmüñle ben helâk oldum
Gitme hey 'ayn-ı âfetüm Eledo
Döyemez cân firâkuña cânâ
Dilde kalmadı râhatum Eledo
Yohsa kâ'il degül misin haşre
Eledo hey kıyâmetüm Eledo
Beni Ravzî'veş eyleme gam-keş
Koma dilde melâletüm Eledo

468

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kadd-i yâri gözle zâhid Sidre vü Tûbâ'yı ko
Kûy-ı cânân seyrin eyle cennetü'l-me'vâyı ko
Düşme çâh-ı hırsa ey dil geç hevâ-yı câhdan
Devlet-i dünyâyı terk it mansıb-ı a'lâ-yı ko

İhtirâzuñ var ise yârın eger zakkûmdan
Gel bugün ‘âlemde fikr-i lezzet-i halvâyı ko
Ehl-i ‘ışka ‘aybdur ‘âlemde kayd-ı bâl ü per
Yan mahabbet şem‘ine pervâneveş pervâyı ko
Bir gün olur kim senüñ zîr-i zemîn eyler yirüñ
Gel harîs-i cem‘-i mâl olma gam-ı dünyâyı ko
Keşti-yi hırs u hevâ görmez kinâruñ karasın
Tâlib-i bahr-ı gam olma ey gönül deryâyı ko
İstemez senden behişt-i câvidânuñ seyrin ol
Kûy-ı cânânında zâhid Ravzi-i şeydâyı ko

469

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Göñlüm alsañ bir seher çalsañ ne var ruhsâre su
Görmek ister ‘ârızuñ müştâkıdur dîdâre su
Sû-be-sû arar o servi cûy-ı eşkümdür benüm
Bursa vâdîsinde Aksu Rûmili’nde Karasu
Ey nihâl-i tâze yüz sürmek diler ayaguña
Ber-karâr olmaz seni arar olup âvâre su
Dil-berâ tâb-ı teb-i hecrüñle cân dil-teşnedür
Sun aña şemşîr-i nâbuñdan meded bir pâre su
İsteme ey dil Hüseyñ’üñ hancer-i hicrânını
Kerbelâ-yı fûrkat içre olmaya al vara su
Gözü yaşıyla gider Ravzî ayaguñ tozına
Cezb ider insânı zîrâ ire toprag ara su

470

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ülün
Benüm ol cânumuñ cânı mıdur bu
Melâhat mülkinüñ hânı mıdur bu
Uyurken bûsemi aldı dir imiş
O yâruñ baña bühtânı mıdur bu
Esîr-i küfr-i zülfî kıldı halkı
Cihânuñ dîni îmânı mıdur bu

Beni kim görse dir kûyında yârûñ
O şâhuñ bende-fermânı mıdur bu
Hiç olmaz Kerbelâ-yı gamdan âzâd
Hüseyn'ûñ kulu kurbânı mıdur bu
Didi Ravzî figânum gûş idenler
O bâgun murg-ı nâlânı mıdur bu

471

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün

Gülşende bana gâyet ile geldi 'aceb bu
Sûsen el uzadup güle eylerdi taleb bû
Şeb-bûy-ı ruh-ı zerd ile bezmünde gören dir
Hecründe ta'ab çekdi gibi rûz ile şeb bu
Meyl itdügi bu hâl-i ruha 'anber-i zülfüñ
Zîrâ ki sever ey saçı reyhân 'Arab bû
Sâkî kadehüñ kanını içsem 'aceb olmaz
La'l-i lebüñi öpdi idüp sûy-ı edeb bu
'Ömrüm gibi kesdi ser-i zülfin didi dil-ber
Ravzî ne cefâ çekdüñ ise eyledi hep bû

472

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Melâhat mülkinüñ şâhı mıdur bu
Sa'âdet burcınüñ mâhı mıdur bu
Görenler gökde dirler kehkeşânı
O mâhuñ kûyınüñ râhı mıdur bu
Felekde bang-ı ra'dı gûş idenler
Didiler 'âşıküñ âhı mıdur bu
Şeh-i 'ışkam görüp dirler sipihri
Anuñ üstinde hargâhı mıdur bu
Görüp dir Kerbelâ-yı gamda cismüm
Hüseyn'ûñ hâk-i dergâhı mıdur bu
Didi Ravzî beni mahzûn görenler
'Aceb mülk-i gamuñ şâhı mıdur bu

473

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Tutdı cihân içini gavgâ-yı cev
Herkes ider oldı temennâ-yı cev

Müşterîye şimdi terâzûyile
Bey' olunur oldı Süreyyâ-yı cev

Yokdur ola mezra'ada var ise
Ey yüzi gül sünbül-i ra'nâ-yı cev

Hayli zamândur ki yire inmedi
Oldı felek menzil-i me'vâ-yı cev

Dökmez ise devlet eger el virüp
Ravzi saña vây meded pâ-yı cev

474

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kad midür ey nahl-ı gül yâ kâmet-i dil-cû mı bu
Had midür ey lâle-ruh yâhod gül-i hod-rû mı bu

Ser-be-ser hâtır perîşân eyledi zâhidleri
Zülf-i anber-bû mı bu yâ turra yâ gîsû mı bu

Baş çatar bir birine meydân-ı hüsnünde senüñ
İki ser-keş pehlevânlar mı yahod ebrû mı bu

Bir nazarda 'aklın alur 'âşık-ı bî-dillerüñ
Çeşm-i fettân mı bu yâhod gamze-i câdû mı bu

'Ârızuñda görinen hâl-i Habeş midür 'aceb
Mülk-i Rûm'ı seyre gelmiş yohsa bir Hindû mı bu

Hokka-i mercân mıdur agzuñ ki cânâ dişlerüñ
Dürr-i deryâ-yı melâhat mi yahod lü'lü' mi bu

Kerbelâ-yı derd-i fûrkatde helâk eyler beni
Ol Hüseyin-i bî-vefâ ol yâr-ı çâr-ebrû mı bu

Ravziyâ cüllâb-ı zîbâ mı bu şî'r-i bî-bedel
Yohsa gülzâr-ı belâgat içre akar su mı bu

475

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Yine bir medh okudum bezm içre cânân üstine
Ser-be-ser hep ehl-i meclis tutdılar cân üstine

Ey tabîbüm la'lüñe her biri cân eyler fidâ
Hasteler ölmüş kırılmış gibi dermân üstine

Sînemüñ esdâfî eyler 'âleme dürler nisâr
Ebr-i çeşm îsâr ider çün âb-ı nîsân üstine

Hâk-i cismüm bir çemenzâr-ı mahabbetdür benüm
Tâze güller açılır yağdukça bârân üstine

Berf ü bârân oldu nâzil sanmañuz gökden yire
Gitti 'Osmân leşkeri şâh-ı Horasân üstine

Minber-i 'izzetde nusret hutbesin okur melek
Şeh Murâd bin Selîm bin Süleymân üstine

Husrev-i encüm-sipâh aldı 'Acem mülkin yine
Yazdı bu fethi 'Utarid mâh-ı tâbân üstine

Rub'-ı meskûnı eger zabt eylese olmaz 'aceb
Basdı pây-ı himmeti gerdûn-ı gerdân üstine

Soñra geldüm gerçi ey Ravzî belâgat bezmine
Sikke kodum ben sühan-dânlıkda Selmân üstine

476

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Bize insân dimez aslâ nazar itmez hâke
Âdem olmaz o perî hem-dem olur Etrâk'e

Ser-be-ser rûy-ı zemîni ider eşküm gark-âb
Görmesem ben o mehi nâle çıkar eflâke

Tevbe eyle mey ü mahbûba dir ibrâm eyler
Niçe 'ârif diyeyin zâhid-i bî-idrâke

Sûfî teshîr-i perî itmege halvet yegdür
Sâde pehlûya ne ibrâm gerek dellâke

Dest-i gamla yaka çâk eyle dimiş agyâra
Bu haber gelmedi Ravzî-yi girîbân-çâke

477

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Nevâ-yı bülbüli gûş itmeseydi nâ-gehân gonce
‘Adem mülkin koyup tutmazdı gülşende mekân gonce

Meger kim açmazdan ‘andelübüñ nâlesin diñler
Yeşil yapraga girmiş eyleyüp kendin nihân gonce

Niçe bir nâle eylersin gülistân içre ey bülbül
Saña hod bir gül-i nev-res getürdi armagan gonce

Gülistân-ı tarâvetde anuñçün az olur ‘ömri
Hezârân ‘andelibe itdürür âh u figân gonce

Dehân-ı yâri gördüm kırmızılar giymiş ol dil-ber
Bitürmiş Ravziyâ sandum ki nahl-ı ergavân gonce

478

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

Hat geldi la‘l-i nâb-ı leb-i dil-ber üstine
Mûr üşdi sandı anı görüp şekker üstine

Hayl-i Revâfız’ı siper-i la‘net itmege
Sultân-ı Rûm çekdi yine leşker üstine

Deşt-i belâda lâle gibi pây-mâl ider
Varursa Rûm leşkeri surh-ı ser üstine

Sengîn dilini nerm ider efsûn-ı şî‘rûmi
Kim okısa o dil-ber-i âhenger üstine

Ravzî o serv-kâmete dil murgın uçurur
Kuşlar mı kondurur ‘acebâ ar‘ar üstine

479

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Yüzümi gün gibi sürdükce gamuñdan hâke
Şeb-i mihnetde çıkar nâlelerüm eflâke

Hûb-rûlarla hemân halvete irşâd eyler
Girme hammâma disem sûfî diyen nâ-pâke

Râh-ı ‘ışk içre eger yüz biñ olursa a‘dâ
Eser-i havf neden ire dil-i bî-bâke

Pâre pâre iderin kendümi gelmezseñ eger
Gel benüm pâdişehüm olma sebab ihlâke
Sâkiyâ bilmez idük hürmetümüz Ravzî' veş
Pîr-i mey-hâne eger tutmasa âb-ı tâke

480

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün
Göz gördi sevdi gönlüm nem var benüm arada
Hak böyle kıldı çünküm bu arada irâde
Boyadı âsmânı göge duhân-ı âhum
Karanlık olsa tañ mı şeb-tâ-seher semâda
Leylî saçuñ gamıyla dîvâne oldu gönlüm
Mecnûn-sıfat nigârâ seyrân ider fezâda
'Ârif şu kimsedür kim olmak gerekdür ey dil
Devrân ne gösterürse teslîm ile rızâda
Ravzî sözüm tutarsañ benden saña nasîhat
Gözle murâd-ı yâri tâ iresin murâda

481

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Hıdmetünde kim ber-â-berdür gün ile ay ile
Kim yanaşmışdur saña añlar gün ile ay ile
Çarh-ı çârümde yir eylerdüm Mesîhâ gibi ben
Yir yüzinde hem-dem olsam bir nefes 'Îsâ'yile
Hacletinden sûrete gelmez görünmez kimseye
Sidre niçe bahs ider ol kâmet-i Tûbâ'yile
Hâr ile hem-sâye olmuşdur meger kim gonceler
Gülşeni toldurdu bülbüller yine gavgâyile
Bülbülâsâ hâr elinden n'ola feryâd eylesem
Seyr-i gülzâr eylemezsin 'âşık-ı şeydâyile
Aña kendin niçe teşbîh eyleye müşg-i Hoten
Başa çıkmaz ise ol zülf-i 'abîr âsâyile
Vardugumca kuyuña görünmez olduñ nâzdan
Öldürürsin sen beni bildüm ki istignâyile

Az imiş mikdârda ey bahr-ı hüsnüñ gevheri
Cûy-ı eşküm hayli çok bahs eyledi deryâyile
Çeşmüñe nergis niçe beñzer didüm güldi didi
Ravziyâ a'mâ ber-â-ber olmaz bînâyile

482

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Hatt-ı nev görsem eger kim leb-i cânânumda
Zahm-ı zenbûr-ı belâ zâhir olur cânumda
Saña mihrüm benüm ey mâhveş ol mertebedür
Ki degül mihr-i felek zerre kadar yanumda
Kâkülüñ küfrini gördüm aña ikrâr itdüm
Niçe mü'mindür o kim şekk ide îmânumda
Şeb-i mihnetde geçen derd-i serüm vasf eyler
Yazılan hatt-ı siyeh defter ü dîvânumda
Güller açıldı bahâr oldı yine ey Ravzî
Dâğlar sanma görüp sîne-i sûzânumda

483

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Hâr ile hem-dem olup ey gül-i handân gonce
Eyledi bülbül-i şûrîdeyi giryân gonce
Göñlini aldı meger zâr-ı hezârı diñle
Gülşene bir iki gün olmagla mihmân gonce
Ân-ı hüsne tayanup bülbülüñi iñletme
Geldi bu gülşen-i zîbâya hezârân gonce
Ser-be-ser yanına cem' eyledi bülbüllerini
Taht-ı gülzâra geçüp eyledi dîvân gonce
Sanemâ ravza-i Ravzî'de dinildi bu gazel
Saña beş gül getirür her biri andan gonce

484

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Hırâm-ı nahl-i kadd ü şîve-i çeşm ile ebrûda
Nazîr olmaz Muhammed hakk için 'âlemde mahmûde

Egerçi kayısı la‘lünden ister kimi şeftâlû
Benüm âvâre gönüm ârzû-yı sâde pehlûda
Sadeğ agzuñ koyup gavvâsı gör deryâya tâlibdür
Safâ-yı dürr-i dendânuñ bulunur sandı lü‘lü’de
Hevâ-yı kâkülüñle niçe demler oldum âvâre
Nigârâ nakd-i ‘ömri harcanup sevdâ-yı gîsûda
Sorarsañ hâlini Ravzî’nüñ aglar kûşe-i gamda
Firâş-ı derd-i hicrânuñda yatar gözleri suda

485

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Hâk-i reh-i nigâr ile kim gözlerüm tola
Dilden gubâr-ı gussa gide şâdmân ola
Ey dîde hâtırına gubâr irmesün diyü
Eşkûñle dâ‘imâ o şehüñ yolların sula
Yokdur günâhı var ise sal boynuma benüm
Yâr ile olıgör yürî tenhâda kol kola
Ben hasteye ‘inâyet eyle kıl nazar didüm
Ol cân u dil tabîbi gelüp didi hoş n’ola
Rihlet deminde aglama düşünâm iderse yâr
Şehler seferde bahşış ider Ravziyâ kula

486

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Gâlib disem ‘aceb mi meh-i enver üstine
Mihir-i ruhını görse güneş ditrer üstine
Vardum kapuña gördi ‘adû kopdı yüregi
Gûyâ ki geldi Şîr-i Hudâ Hayber üstine
Gülşende güller açılup olmadı nev-bahâr
Mihirüñ şu‘â‘ı düşmese ey meh yir üstine
Eş‘âruma nazîre dinilmez zamânede
Nakkâş olur mı nakş ide âb-ı ter üstine
Ravzî eger ki nergis-i mestüñden ayrıla
Sûsen gibi çemende düşer hancer üstine

487

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Şerbet-i vasluñı ihsân eyle
Gel tabîbüm baña dermân eyle

Hokka-i la‘l-i leb-i dil-berden
Göñül abdâlımı hayrân eyle

Kendüñi kâdir olursañ ey dil
Seg-i cânân ile yârân eyle

Kuhl idüp çeşmüñe hâk-i pâyin
Rûm’dan seyr-i Sıfahân eyle

‘Ârif ol manzara-i dünyâdan
Gülşen-i cenneti seyrân eyle

Görmedüñ çün o güneş-ruhsârı
Demidür yaşuñı bârân eyle

Terk idüp memleket-i ‘Osmân’ı
Ravziyâ ‘azm-i Horasân eyle

488

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Taht-ı gülşende olup hüsn ile sultân gonce
İtdi kasr-ı çemene bülbülü derbân gonce

Başı üstinde yir idinmiş o gonce-dehenüñ
Yaraşur olsa eger gül gibi handân gonce

Hâtır-ı hârı koyup itmedi gitdi âhir
Bülbül-i haste-dilüñ derdine dermân gonce

Gülşeni zînet iderse n’ola verd-i ahmer
Kim gelür nâz ile cem’ itmege cânân gonce

Ravziyâ bencileyin ‘âşık-ı şeydâ-dil olup
Geldi bezm-i çemene çâk-i girîbân gonce

489

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Çekmege ol dürr-i bî-hemtâyı benden cânibe
Akıdur eşküm yidi deryâyı benden cânibe

N'ola her dem âferîn-bâd eylesem bâd-ı sabâ
İtdi mâ'il ol sehî-bâlâyı benden cânibe
Encüm-i eşküm yeter dökdüñ demidür ey felek
Döndür ol mihr-i cihân-ârâyı benden cânibe
Vâdi-i hasretde Mecnûn'ı görem dirseñ eger
Gitme yabana gel ey hercâ'i benden cânibe
Vasl ile hicrânı gel kısmet kılalum ey rakîb
Telhi senden cânibe halvâyı benden cânibe
Gerçi bir ednâ gedâyam itdi takdîr-i ezel
Ravziyâ ol dil-ber-i a'lâyı benden cânibe

490

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Ey lebi gonce saçı sünbül ü çeşmi ala
Çemen-i cân u dile ruhlaruñ olmuş lâle
'Âşikuñ derd-i derûnı gibi güc derd olmaz
Hâl-i 'uşşâk belî beñzemedi bir hâle
Gülşen içre gül ile hem-dem iken şâm u seher
N'oldı ey bülbül-i şeydâ ki idersin nâle
Kec-nazarlar anı diş yarası zanneylediler
Leb-i la'lüñde zuhûr itdi meger teb-hâle
Dehrüñ efsûnına aldanma sakın ey Ravzî
Merd olan eylemedi mihr u mahabbet Zâl'e

491

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Gerçi itdüm cüst ü cû dil derdine dermânda
'Âkıbet pâ-der-gil oldum vâdiyi hicrânda
Mushaf-ı hüsn içre gûyâ noktaldur câ-be-câ
Hâller kim seyr idersin 'ârız-ı cânânda
Ehl-i diller arasında 'ışk dirler adına
Çâresüz bir derd vardur ey gönül insânda
Derd ü gam gitmez yanumdan niçe demlerdür benüm
Niçe diyem ben hâkîkat görmedüm yârânda

Şâdlıktan ayagum yir basmasa olmaz ‘aceb
Gerden-i agyârı gördüm Ravziyâ urganda

492

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Nev-bahâr oldı yitişdi gül-i bâdâm tâze
Niçün olmaya bu demde dil-i âdem tâze
Sînede yâreler oñilmaga yüz tutmuş iken
Yine şemşîr-i gamuñ anı ider tam-tâze
Yakdı dil hâlî firâkında Hüseyin’uñ niçe dâg
Sandılar anı ider mâh-ı Muharrem tâze
Benüm agladugum ol gonce-i handân eyler
Nitekim vakt-i seher gülleri şeb-nem tâze
Ravziyâ hatt-ı nev-i ‘ârız-ı yâri seyr it
Görmek isterseñ eger sebze-i hurrem tâze

493

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
İdelüm tevbeyi sûfi sözüümüz yok câma
Pîr-i mey-hâne eger tutmaz ise ibrâma
Direm-i eşk-i terüm katre-i şeb-nemce degül
Reng-i rûyum zer iden dil-ber-i sîm-endâma
Ruhları seyrini kıl zülfine tolaşma gönül
Yüri gün gicelidür kalma sakın ahşama
Bitdi ‘uşşâkuñ işi gelmege yüz tutdı hatuñ
Nitekim tagılır ahşama yakın hengâme
Ravziyâ hâl-i dil-i zârımı şerh itmegiçün
Kanlar agladı kalem yâre yazarken nâme

494

Fâ‘ilâtün/ Mefâ‘itün/ Fâ‘ilün
Ney-sıfat nâle kıl figân eyle
Çengveş kaddüñi kemân eyle
Sırruña kimse olmasun vâkîf
‘İşk-ı yâri gönül nihân eyle

Çünkü hazz itmedüñ Karasi'den
Sefer-i sû-yı Germiyân eyle

Direm-i eşkdür senüñ nakdüñ
Varuñı yâre der-miyân eyle

Bâl açup kûy-ı yâre pervâz it
'Arş-ı 'âlâda âşiyân eyle

Hâk-i râhını ey sabâ yârüñ
Dîde-i câna armagan eyle

Ravziyâ kılma bir mekânda karâr
'Ârif ol seyr-i lâ-mekân eyle

495

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Düşmen benümle bir yazılırsa kitâbda
Ben söyleşem nigâr ile rûz-ı hisâbda

Gün başına münevver ider miydi 'âlemi
Hüsnüñ şu'â'ı olmasa ger âfitâbda

Zülfüñ gamıyla fikr-i ruhuñ cânım aldılar
Kâfirler olmasun gice gündüz 'azâbda

Çâh-ı zekan hayâline düşdüm egerçi kim
Bezm-i gam içre kaldı dil ol la'l-i nâbda

Pîr olduğumca oldı ziyâde mahabbetüm
Bu şevkı kimse görmedi vakt-i şebâbda

Her kim ki diñledise didi nâlemüñ neyin
Güş itmedüm bu hâleti çeng ü rebâbda

Ravzî kilâb-ı kûyuñ ile hem-sifâldür
Görince kadre irdi saña intisâbda

496

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Çâr-sû-yı gam-ı 'ışk içre görüp bir şâle
Câme-i zühd ü riâyı virelüm dellâle

Hâkimüñ zerreleri mihre ber-â-ber görünür
Şeh-suvârum nazar eylerseñ eger pâ-mâle

Geldi hatt ‘ârızuña kanımı al yüzüñe çal
Çemen-i hüsnüñe ey gonce yaraşur lâle
Dâne gösterdi yine hâl-i ‘izâr-ı yâri
Çeşmi şeh-bâzı şikâr itmege murg-ı bâle
‘Âkıla karşı turur sanma sakın ey Ravzî
Soyınup ‘ışk ile meydâna giren abdâla

497

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

İdenler şîve-i refâtârı seyr ol kadd-i dil-cûda
Didiler sâye-i serv-i sehîdür bu leb-i cûda

Bir ednâyem ne mikdârüm var ammâ kim ber-â-berdür
Benüm ‘ışkum senüñ hüsnüñle vezn olsa terâzûda

Niçe ser-keşleri ey ‘ışk-ı dil-ber sen zebûn itdüñ
Nazîrûñ gelmemişdür kâ’inâta zûr-ı bâzûda

Kerem kapusını feth it gedâñı salma ferdâyâ
Açılmışdur şehâ dest-i du‘â ‘âlemde mevcûda

Mizâcum bildi safrâvîdür ey Ravzî tabîbâne
Gam-ı ‘ışka Mehemed Şâh içürdi baña mahmûde

498

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Derd-i hicrân ile öldüm meded ihsân eyle
Şerbet-i vasluñ ile gel baña dermân eyle

Kıl kadem-rence ferahdan yakamı çâk ideyin
Ey leb-i gonce beni gül gibi handân eyle

Gitdi hiç gelmedi îmâna rakîb-i kâfir
Dîñüñ îmânuñ içün anı müselmân eyle

Defter eylerseñ eger pâdişehüm ‘uşşâkı
Beni evvel yazup ol deftere ‘unvân eyle

Dil-berüñ saña cefâ itdügîdür ihsânı
Ravziyâ añma cefâsın baña ihsân eyle

499

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Rûyuña her kim müşâbihdür dir ise âyine
Göreyin kim irmeye 'âlemde ey meh ayına
Yirde ey meh-pâre keşf itseñ cemâlünden nikâb
Görmek için sen güneş-ruhsârı gökden ay ine
Gün yüzünden nûr ugurlarken gice tutıldı meh
Yâ niçün eksiklügin bilmez ki ol âyâ yine
Vâdi-i mihnetde zencîrin sürür dîvâneyem
Zülfün ucından gelüpdür başa bu sevdâ yine
Gamdan öldüm didüğüm işitdi sögdi agzuma
Mürdesin lutf itdi ihyâ eyledi 'Îsâ yine
Zülfinün zencîrine bend itmege dîvânesin
Geldi Mecnûn'ın temâşâ eyledi Leylâ yine
Ravziyâ açıldı gonce güldi gülşen gül gibi
Niçe nâlân olmasun her bülbül-i şeydâ yine

500

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Yüz urup bârgâh-ı Deyyân'a
Yalvaralum Hudâ-yı Sübhân'a
Dest-i hâcâtı açalum ey dil
Başlayalum enîn ü efgâna
Kurtulup derd-i hecr-i dil-berden
İrevüz tâ ki vasl-ı cânâna
Nâr-ı hicrâne yandığum gördi
Âteş-i şem'a sandı pervâne
'Ömri ..... ey Ravzî
Giremez kimse mülk-i 'Osmân'a

501

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Geldi ruhsârûña hatt-ı siyeh irişdi gece
Vuslatuñ şehrine tîz iremedüm kaldı gece

‘Akl-ı mîzân ile ikisini vezin itdüm
Kûyuñ itdi galebe cennete yüz biñ derece
Ey rakîb iti geçersin der-i yârüñ gerçi
Nî‘met-i hân-ı gamın yine yimezsın sevece
Şiddet-i berd-i cefâsına ki sabr eylesesın
Ey göñül bir gün olur kim irişürsın ferece
Girme hammâm-ı gama fûta-i ‘ışkı tutınup
Sen eger câme-i nâmûsı komazsañ dürece
Fursatı fevt idüp ol râh-ı beyâbâna gider
Vuslat-ı yârini kim istemez ise ivece
Zâhidüñ ‘aklı dilâ olsa eger başında
Der-i mey-hâneye varurdu benümle bilece
Döndi her beyti bu şi‘rûñ lebüñ evsâfiyle
Senüñ ey la‘li şeker şehd ile tolmış gömece
Ez-ber itmiş idüm ey Ravzi kitâb-ı gamı ben
Mekteb-i ‘ışkda Mecnûn dahı okurdu hece

502

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Geldi devletle seferden hele ol şeh bu gice
Cennete oldu müşâbih yine dergeh bu gice
Gözlerüm yaşına rahm eyleyüp ol iki gözüm
Bir göz ucıyla nazar kılmadı geh geh bu gice
Leyli-i zülfi beni eyledi Mecnûn-sıfat
İşidüp itleri hâlüm didi veh veh bu gice
‘Aklum uydı dil-i dîvâneye uslanmadı hiç
Vardı şehir-i ‘ademe saldı anı reh bu gice
Dir gören encüm-i rahşân ile zeyn oldu felek
Çıkdu âhum şereri göklere ey meh bu gice

Ravziyâ fikr-i zenahdânı alupdur ‘aklum
Menzil olsa n’ola cân Yûsuf’ma çeh bu gice

503

Mef’ûlü/ Fâ’ilâtü/ Mefâ’ilü/ Fâ’ilün

Mecnûn’ı gördi bir kişi bir gice hâbda
Leylî gamında haste yatur ıztırâbda

Hâk-i tenüm ki bahr-i gam içre cezîrede
Şol noktadur ki ‘ayn-ı ‘ademdür hisâbda

Devlet anuñ ki yüz süre pâ-yi semendüñe
‘İzzet anuñ ki yürüye şâhâ rikâbda

Bagrum başıyla baña yeter gözlerüm yaşı
Olsun hemîşe halk şarâb u kebâbda

Ravzî harâret-i gam-ı la’lûñle ey tabîb
Bir hastedür ki gözleri kalmışdur âbda

504

Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilün

Sadr-ı ‘âlî dileyüp düşme dilâ teşvîşe
Kûşe-i fakr gibi tekye mi var dervîşe

‘Acebâ açıla mı diyü der-i vuslat-ı yâr
Çekerin her gice tâ subha degin endîşe

Fikr ider hâl-i ruh-ı yâri gönül sînemde
Eyle şîrâne nazar hâli degüldür mîşe

Tolsa ger zezeme-i ‘ışkum ile tañ mı cihân
Ka‘be-i kûyî tavâfını idindüm pîşe

Geldi gülzâr-ı cihân toldı şükûfeyle zemîn
Ravzi bir dil-ber ile başla demidür ‘îşe

505

Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilün

Vasf-ı hatt-ı ruh-ı cânânı yazarsam tâze
Sebze-i defter ü dîvânum olur tam tâze

Bir dem içre niçe biñ mürdeler ihyâ eyler
Gûyiyâ indi yire ‘Îsi-i Meryem tâze

Zahm-ı tîrûñ gibi cânâ sarayın sîneye gül
Lâzım oldu dil-i mecrûhuma merhem tâze
Dilerin kim tuta eltâf-ı Hudâ-yı Bârî
Gülşen-i ‘ömr-i hudâvendi dem-â-dem tâze
Her gedâ gül gibi geldi nitekim ey Ravzî
Makdem-i şâh ile oldu yine ‘âlem tâze

506

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Hoş du‘âlar ide idüm saña dâ‘im gülece
Baksañ ey şâh-ı cihân yüzüme bir kez gülece
Toymadum seyrine gül ruhlarınıñ geldi hatuñ
Yolda kaldum n’ideyin hayf kim irişdi gece
Kûy-ı ‘ışk içre binâ eylemege kasr-ı gamı
Taşa Ferhâd’ı salup Husrev’i salduñ kirece
Bizi yâr ile görüp akça döker çeşminden
Seg rakîbi göreyin kim ola gözi karaca
Şâh-ı Ken‘ân-sıfat kendüyi ister ki sata
Ne ‘aceb kimse olur hey şu bizüm Yûsuf Ece
Hayf şol hâkûme kim deprenemez merdâne
Mâl-ı rüşvet yiyüp ol ‘avrete döner gebece
Sözün ayranı yürekler sogıdur ey vâ‘iz
Süd koyarsın şu yürek karası gibi güvece
Bize tûş oldu gözi bañladı kûyuñda rakîb
Her gören didi niçe taycaguz olur görece
Gehi mey-hâne bucagında gehî mescidde
Câme-i zerkı giyer Ravzi-i sâlûs bu gece

507

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün/ Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün
Cânın sakınsa ‘âşık bir pul degül bahâda
Hâtem dahı olursa cömerd olup sehâda
Bâd esdügince zülfün sanma olur perîşân
Devlet hümâsıdur ol pervâz ider hevâda

Ebrûlaruñ firâkı kaddüm kemân idel'den
Ey meh baña görünür kavs-ı kuzah kepâde
Bârân-ı eşk-i çeşmüm tañ mı cihânı tutsa
Hercâyilik görünür ol mihr-i meh-likâda
Ravzî'nüñ 'arzûsı la'l-i lebüñdür ammâ
Râ kaşlaruñ görince kaldı hemân orada

508

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Karâr itmez gönül ol âteş-i ruhsârdan taşra
Karâr itmek ne mümkindür semender nârdan taşra

Ayagı götürüp mey-hâneye kaçır sanurlar hep
Kaçan sûfi görünse halka-i ezkârdan taşra

'Aceb nâ-sâzlıkda hiç nazîri var mı 'âlemde
Niçe âvâzeler eyler rakîb edvârdan taşra

Eger kim 'aklı başında olursa ey dil-i şeydâ
Ayak basar mı âdem hâne-yi hammârdan taşra

Anuñ her biri cân gûşına mengûş olsa lâyıkdur
Şu sözler kim çıkar ol la'l-i gevher-bârdan taşra

Baña 'âlemde eglence ser-i kûyuñdur ey gonce
Huzûr itmez hezâr olsa eger gülzârdan taşra

Melâmet çâr-sûsında tevakkuf kılma ber-dâr it
Gönül Mansûr'ın ey Ravzî görürseñ dârdan taşra

509

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Vâkîf olmaduñ efendi n'ideyin ahvâle
Nâme-i şevkümü kâdir degilin îsâle

Hancerüñle beni öldürmege 'ahd itmiş idüñ
Bilmezin pâdişehüm n'oldı sebep ihmâle

Sadr-ı mey-hâne yirüñ mi senüñ andan zâhid
Degme bir kimse niçe lâyıkdur olur iclâlâle

Hâb-ı nâz içre görüp ey yüzi gül gonce-dehen
Seni uyarmag için yirlere düşdi jâlâle

Elem-i fûrkatini yâre beyân idemizin
Ravziyâ derd-i dilüm gelmez olupdur kâle

510

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Ne revâdur güle bülbül gül-i handân yirine
Düşmedi hey n’ideyin ol gül-i handân yirine
Şerbet-i vuslatuñ olmazsa müyesser bilürin
Ey tabîb-i dil ü cân derdüñi dermân yirine
Kûyuñuñ seyrine deryâ-sıfat akdukca göñül
Tolar âteş gam-ı hicrân ile ‘ummân yirine
Gerçi eşkümler cihân oldu benüm mâl-â-mâl
Saymaz ol ebr-i cefâ katre-i bârân yirine
Çemen-i ‘ışk u mahabbetde baña ey Ravzî
Şerha-i sîne yeter serv-i hırâmân yirine

511

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Yandı dil nâr-ı gam-ı hicrâna
Derd-i fûrkat eser itdi cânâ
Nâfenüñ kanı hasedden kurıdı
Zülf-i müşkîn-i ‘abîr-efşâna
Derd-i hicrân ile kaldum n’ideyin
Çâre olmadı baña dermâna
Tîrûñi sîneme gönder hele gör
Niçe ‘izzetler olur mihmâna
La‘li yâdına müdâm ey Ravzî
Mey içersen n’ola kana kana

512

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Görüp eşküm güherin la‘l ile mercân yirine
Dîdemüñ kanına deryâ acıyup kân yirine
Bizi gördükce igende depinüp kazanma
Zâhidâ bağlamazuz biz seni hayvân yirine

Giryeden gözlerüm oldu iki verd-i ahmer
Gülşen-i gamda baña Lâle-i Nu‘mân yirine
Ol perî kılalı agyâr ile Bagdâd’a sefer
Dil ‘Acem seyrin ider milket-i ‘Osmân yirine
Şeb-i fûrkatde baña geldi revân ey Ravzî
Fikr-i mihr-i ruh-ı dil-ber meh-i tâbân yirine

513

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Sûz-ı ‘ışkî yanayın yârâne
Odlara yakdı beni cânâne

Saña yegdür zen-i dünyâya nazar
Zâhidâ bakma sakın oglana

Zülfüñüñ boynuma tak zencîrin
Dil-i abdâl ola kim uslana

Döyemez nâr-ı tecellîsine dil
Âteş-i hecre niçe katlana

Ravziyâ gonceye beñzer deheni
Ruhları berg-i gül-i handâna

514

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Açılurđı gonce bir dem söyler idi gül güle
Gitdi güller söyler oldu şimdi bülbül bülbüle

Gül gibi hoş-bûy ile toldı meşâm-ı cân u dil
Eyledi gülşende zeyn ol gonce sünbül sünbüle

Cümle ehl-i hüsni pâ-mâl itdi mânend-i giyâh
Ol ‘Alî-heybet süvâr oldu meger kim Düldül’e

Leblerüñ vafında mutrib şi‘re âgâz eylese
Bezmi devr eyler kadeh başlar surâhî kulkule

Burnına tuzlı sular koyılsun anı göreyin
Ravziyâ beñzetse her kim hâl-i yâri fülfüle

515

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Niçe beñzetmiyeyin şeytâna
Gelmedi gitdi rakîb îmâna

Şevk ile yanmağı ben öğretdüm
Gökde mihr ile meh-i tâbâna

Görelî leyli-i zülfüñ câna
Döndi Mecnûn’a dil-i dîvâne

Âşinâñı niçe yâd eylerdüñ
Hem-dem olmasa saña bîgâne

‘Âlemi sûz ile yakdı Ravzî
Bir gazel okıdı yana yana

516

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Tutdı ‘uşşâk ser-i kûyuñı gavgâlar ile
Toldı gülzârüñ içi bülbül-i gûyâlar ile

Tâze beğsin beni katl eyle nigârâ kendüñ
Zînet itseñ yaraşur destüñi hinnâlar ile

Gözümüñ karasını kimse mi görür yaşdan
Cûy-ı eşküm niçe bahs itmege deryâlar ile

Yâd idüp kaddüñi ‘ışkumda elifler çeksem
Bâğ-ı sînem pür olur serv-i dil-ârâlar ile

Ravzi vasf itdi leb-i la‘l-i şeker-bârları
‘Âlemi kıldı ziyâfet yine halvâlar ile

517

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün

Gülşende nâleler k’ola müstevlî bülbüle
Başlarsa n’ola şîşe-i mey anda kulkule

Düşerdi dâ‘imâ dil-i güftâra heybeti
Şîr-i Hudâ ‘Alî ki süvâr ola Düldül’e

Her zahm-ı târi kırmızı gül sîne gülsitân
Dâğ-ı siyâh beñzedi yir yir karanfüle

Bülbül çemende girye idüp gözyaşın döker
Vakt-i seherde sanma ki şeb-nem düşer güle
Devr-i lebûnde Ravzi-i dil-teşne sâkiyâ
Lâyık degül ki hasret ola bir kadeh müle

518

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

‘Ömr odur bir gül-i handân ile gülşende geçe
Niçe ‘ömr ola o kim derd ile külhanda geçe

Şöyle deldüñ cigerüm kim yaramaz nesneye hiç
Geçdüm andan gele ey tîr-i cefâ sende geçe

Hem-nişîn olma şu nâ-dân ile kim ‘âlemde
Sakalı agara evkâtı degirmende geçe

Fazlı bir kişinüñ ol vaktin ola kim tâhir
Her kimüñle ki sebak-dâş ola her kanda geçe

Elin alup anı yabana atarsın şâhâ
Kim ki Ravzî gibi kapuñda senüñ bende geçe

519

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Dilde fikr-i visâl-i cânâne
Cây-ı genc olsa tañ mı vîrâne

Meclisi rûşen itdügin gördi
Dil uzatmadı şem‘a pervâne

Sevme şol yâri kim ola her dem
Aña hem-dem bir iki çingâne

Na‘ralar urdı döginüp güp güp
Mescidi sûfi sandı mey-hâne

‘Âkılâne işitdi ‘âlemde
Ravziyâ her kim oldı dîvâne

520

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Ey tabîb-i dil ü cân lutf idüp ihsân eyle
Şerbet-i la‘lûñ ile derdüme dermân eyle

Bülbülâsâ niçe bir kılâyın ey gonce figân
Gülşen-i gamda beni gül gibi handân eyle
Gel gel ey dil-ber-i kassâb-ı cefâ-hû lutf it
Ganeme çalma bıçağı beni kurbân eyle
Cem' idüp yanuña agyârı yaraşursa eger
Beni zülfüñ gibi her demde perîşân eyle
Ravziyâ çün seni terk itdi o şâh-ı 'âlem
Sen de gözyaşın akıt 'âlemi tûfân eyle

521

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Ey şehsuvâr ben yürüdükde rikâbda
Pâ-mâl olup hasûd kalur ıztırâbda
Gün gibi başum irmez idi çarh-ı çârüme
Hâk olmasam o südde-i devlet-me'âbda
Zülfüñ şebinde ruhlaruñ fikir ider gönül
Beñzer şu hasteye ki yatur mâhtâbda
Ma'mûre-i 'ademde vatan tutsun ol kişi
Eglenmez ise gönli bu cây-ı harâbda
Çeşmüñ zekâtı kılsañ eger Ravzî'ye nazar
Saña ber-â-ber olmaya kimse sevâbda

522

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Seng-i düşnâmı ile cânâne
Yâd iderse toylmaz ihsâna
Fülk-i dil düşdi ka'r-ı bahr-ı gama
Gözlerüñ yaşı döndi 'ummâna
Her belâyı çeker dil-i haste
Döyemez lîk derd-i hicrâna
Lâzım olur cihânda dil-berdür
Mâl u mülk-i zamâne fesâne
Ravziyâ vâsf-ı hâl-i zârumdur
Okı bu şi'ri cümle yârâna

523

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bezme gelse ol meh-i burc-ı melâhat her gice
Meclisi eylerdi reşk-i bâg-ı cennet her gice

‘Âlem-i dilde eger fikr-i ruh-ı yâr olmasa
Hâtırı a‘dâ-sıfat kaplardı zulmet her gice

Âh-ı âteşnâk-i ‘uşşâk ile yir yir âsmân
Gösterür ey mihr-i meh-peyker ‘alâmet her gice

Zâhid-i murtâza ihyâ itdürür tâ subha dek
‘Âşık-ı dil-hastenüñ âhı ne minnet her gice

Zülf-i şeb-rengiyle örter Ravziyâ ruhsâruñı
Baña gün göstermez ol hurşîd-tal‘at her gice

524

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Taylasân sarkıdup levendâne
Sûfinüñ ‘azmi bezm-i mey-hâne

Bir gözi bizdeyidi sûfinüñ
Kıpdı bir gözini bir oglana

Zikre girmiş görince cânânı
Soyınup girdi sûfi meydâna

Bükildi hayli kırdı köstegini
Sıçradı gitdi sûfi yabâna

Gördi zencîr-i zülf-i dildârı
Ravziyâ sûfi oldı dîvâne

525

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bizi hecr odına yakduñ hey meded Ahmed Dede
Âleme âteş bırakduñ hey meded Ahmed Dede

Terk idüp gitdi beni hecrümde zencîr-i gamı
Boynuma zulm ile takduñ hey meded Ahmed Dede

Bir dem idi ber-karâr idüñ cihânda kûhveş
Şimdi ırmag olup akduñ hey meded Ahmed Dede

Bir zamândı iki göz ile bakar idi bize
Şimdi bir göz ile bakduñ hey meded Ahmed Dede
Dostluklar eyler iken dâ'imâ Ravzî saña
Nâ-gehân a'dâya çakduñ hey meded Ahmed Dede

526

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Gel gel ey haste-dil figân eyle
Çarhı âh okına nişân eyle

Söyle ne âteşe semendersin
Yan yakıl hâlünü beyân eyle

Yeter itdüñ rumûz-ı 'ışkı nihân
Râzuñı keşf idüp 'iyân eyle

Oda yak hüzn ü gam cerîdesini
Dil-i mahzûnı şâdmân eyle

Yâd kıl câm-ı la'l-i cânânı
Ravziyâ 'ayş-ı câvidân eyle

527

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Mihr-i ruhuñ 'alâmeti var âfitâbda
'İşkuñ gamıyla başı döner ıztırâbda

Geh ruhlaruña 'âşık olur geh dehânuña
Şevk-i mahabbetüñle gönül inkılâbda

Yokdur benüm harâretüm ey serv-i lâle-ruh
Nâr-ı gamuñda âteşe konmuş kebâbda

Âb-ı ruhuñda benzeyimez agzuña sadef
Yokdur dişüñ letâfeti dürr-i hoş-âbda

Ravzî kapuñda baş ile cânı fidâ ider
Bulınmaz aña hem-dem ü hem-ser bu bâbda

528

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Leyli'veşler fitnesiyle gerçi meftûndur külâh
Mest-i 'ışk olmuşdur ol sanma ki Mecnûn'dur külâh

Anuñiçün eylemez dârâ-yı dehre ser-fürû
Gülsitân-ı Gülşenî'de serv-i mevzûndur külâh
Niçe olmaya mesîre aña deryâ-yı fenâ
Ma'rifet gevherleriyle fülk-i meşhûndur külâh
Ferd-i yektâdur karışmaz dünya telvîsâtına
'İsmet asdâfında bir lü'lü'-yi meknûndur külâh
Eylese feth-i kelâm esrâr-ı hûdan her kaçan
Dicle'dür gûyâ akar yâ cûy-ı Ceyhûn'dur külâh
Bî-basarlar anı sanmasun ki hâlî-zihn ola
Âteş-i 'ışk u mahabbetle digergûndur külâh
İrişüp tahkîka çekmişdür mecâzîden elin
Ravziyâ tevhîd-i sarf ehline makrûndur külâh

529

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Bülbülâsâ gönül figân eyle
Gülşen-i gamda âşiyân eyle
Bili vasfın kıl inceden ince
Deheni râzını nihân eyle
Saña gelmez o mâh-rû dirler
Gel bugün anları yalan eyle
Yeter itdüñ cefâ vü cevri ü sitem
Beni lutfuñla kâmrân eyle
Okı Ravzî kitâb-ı derd ü gamı
Kendüñi dehre dâsitân eyle

530

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün

Gel secde eyle Hakk'a düşme sakın 'inâda
Hakk'a 'ibâdet itmek farz oldu çün 'ibâda
Bir bî-namazı görseñ olmuş zebûn u haste
Aç gözüñ itme anı ey dil sakın 'ıyâde
Câhiller ile zinhâr olma musâhib ey yâr
Ehl-i dalâlet ile oturma bir arada

Olur mukârin-i şey hükmini şey'ün âhiz
Ehl-i hevâya uyma sokar elün fesâda
Merdâne depren uyma Ravzî hevâ-yı nefse
Eyle itâ'at-i şer' ol havf ile recâda

531

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün
Göñül bir kıl ile bağlandı kaldı zülfi yanında
Şeb-i fûrkatde çeşm 'aklum anuñ mû-yı miyânında
Temâşâ eyleseñ anı ne hâletler olur peydâ
Şu hâletler ki üstâd itmiş anuñ çintiyânında
Libâs-ı sebz ile seyr eyledüm ol kaddi mevzûnı
Hemân bir serv-i bâlâdur melâhat gülsitânında
Açıldı gül gibi ol gonçe-i nev gülşen-i nâza
'Aceb olmaz figân eylerse bülbül âşiyânında
Cihâna pâdişâh olmak mukarrerdür sen ey Ravzî
Eger bir bende-i kemter olursañ âsitânında

532

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün
Kûyından ayrı düşdüm kaldum gam-ı belâda
Bencileyin belâ-keş gelmiş degül bilâda
Öldüğümü işidüp söğmiş bana o dil-ber
Şâd olmasun mı rûhum añmış beni du'âda
Ol goncenüñ dehânı evsâfın okı ey dil
Gülzâr-ı 'ışk içinde bülbül gibi nevâda
Fûrkat deminde ey dil def'-i gam itmek için
Yâdına la'l-i yârüñ nûş eyle câm-ı bâde
Mahv itdi hatt-ı yâri bir san'at ile bir bir
Ravzî 'acâyib işler var imiş usturada

533

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Kûy-ı yâri 'âşık itmezse ziyâret her gice
Cennete girerse de kılmaz kana'at her gice

Fürkatüñde kopar ey serv-i hırâmânım benüm
Başuma kaddüñ hevâsıyla kıyâmet her gice
Başa çıkmaz zülfünüñ sevdâsı ey meh-rû senüñ
Eylerin tâ subha dek fikr ü firâset her gice
Rûze-i fürkatde kılmaga terâvîh-i gamı
Dilde dâg-ı bî-şumârumdur cemâ‘at her gice
Ravziyâ öridi sînemde erenler cân için
Eylerin gam leşkerin hıfz u hırâset her gice

534

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Tâ‘at-i hâlıkı gel kendüye ‘âdet eyle
Nakdüñi yok yire harc itme ‘ibâdet eyle
Her namâzuñda idüp Hazret’e biñ dürli niyâz
Cehd kıl kendüñi gel ehl-i hidâyet eyle
Bâg-ı Rıdvân'a girüp tâ ki huzûr eylesin
Cân u dilden Hak’uñ emrine ‘itâ‘at eyle
Hâsılı hırmen-i ‘ömrüñ çün olur bâd-ı hebâ
Âhiret mezra‘asın turma zirâ‘at eyle
Âb-ı himmetle suvar teşneleri ey Ravzî
Hisset itme demidür keşf ü kerâmet eyle

535

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün/ Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün
Gıtdi görünmez oldı dil murgı bu yuvada
Ol devletüm hümâsın arar meger hevâda
Ser-tâ-ser ehl-i fâka ayakda kaldı zîrâ
Hergiz mürüvvet ey dil kalmadı agniyâda
Ey zülf-i dil-ber itdüñ ‘âşıklara tevâzu‘
Olsun hemîşe ‘ömrüñ günden güne ziyâde
Bir bûsesin o dil-ber biñ cânâ satdı dirler
Ey dil inan eridüm olmasa hark-ı ‘âde
Ebrûlarıyla çeşmi dil-berlügine şâhid
Her kim olursa muhtâc ey Ravzi Nûn u Sâd’a

536

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Latîf u bî-bedeldür gerçi mushaf içre her sûre
Kaşuñ ser-sûredür rûyuñ müşâbih sûre-i Nûr’a

Hat-ı la‘lûñ ider ibrâz-ı huccet katlûme ammâ
İgende i‘tibâr olmaz bilürsin şâhid-i zûra

Mürüvvet kânısın düşnâm-ı telhuñ bâri ihsân it
Gamuñda zehr-i kâtil dahı olursa geçer hora

Firâkuñda Süleymân’em şu resme oldı za‘fum kim
Kifâyet eylemez cismüm gıdâ olursa bir mûra

Rakîb-i bed-güher bed-hû olursa gam degül zîrâ
Mahall-i sebzêr olmaz zemîn olsa eger şûra

Göz açmazsam perî-peykerlere sâlûs zann itme
Melek-tal‘at gören zâhid nazar mı eyleye hûra

Güzâfin sanma taga düşdügin etrâf-ı kûyuñda
Şehâ Mûsî-sıfat Ravzî münâcâta gider Tûr’a

537

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Görmedüm ol mihr-i meh-ruhsârı bir gün bir gice
Sîne tennûrında yakdum nârı bir gün bir gice

Pister-i mihnetde kaldum zâr u haste âh kim
Ol tabîb añmadı ben bîmârı bir gün bir gice

Fürkat-i çâh-ı zenahdânında ol meh-pârenüñ
İñledüm derd ile zârî zârı bir gün bir gice

Kâfiristâna esîr olmış gibi çekdüm belâ
Görmedüm ol kâkülî zünnârı bir gün bir gice

Cânım içinde elif gibi der-âgûş eyledüm
Ravziyâ ol serv-i hoş-reftârı bir gün bir gice

538

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Tûşe-i fakr u fenâ ile kanâ‘at eyle
Kûşe-i halvete gir Hakk’a ‘ibâdet eyle

Gafletüñ geçdi demi geldi zamân-ı tevbe
Aç gözün cürm ile 'isyâna nedâmet eyle
Mutma' inne taleb it hırs u hevâdan el çek
Nefs-i emmâreye gel uyma ferâgat eyle
Terkeşün yük dibine asma bu mey-hânedede gel
Kalduñ ayakda yûri terk-i dalâlet eyle
Gül-i hoş-bû-yı ma'ânî ile idüp zînet
Ravziyâ şî'rûñi gülzâr-ı belâgat eyle

539

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün
Şu yaşlar kim akar bu çeşm-i hûn-efşândan taşra
Revân her dânesi bir la'le beñzer kândan taşra
Metâ'-ı cânı satar derd alurduñ sen de ey hâce
Girüp bâzâr-ı 'ışka çıkmasañ dükkândan taşra
Cefâsın çekdi ihvânuñ 'Azîz-i mülk-i Mısır oldı
Selâmetle çıkup Yûsuf çeh-i Ken'ân'dan taşra
Nazar kılmagı yârüñ mushaf-ı hüsnine men' itdüñ
Nedendür zâhidâ kavluñ ola Kur'ân'dan taşra
Mekân idindi çâh-ı sînem içre derd ü gam geldi
Niçe yıldur dahı çıkmadı ol zindândan taşra
Görüp mâh-ı ruh-ı cânânı kaldum sâhil-i gamda
Şu mâhî gibi mevc anı atar 'ummândan taşra
Mahabbet bezmine da'vet idüp 'uşşâkı ey Ravzî
Sakın hiç kimse kalmasun didi 'irfândan taşra

540

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Düşme cân derdine ey dil gam-ı cânân iste
Bir şifâ-hâneye var derdüñe dermân iste
Bülbülâsâ öte tur çekme cefâ-yı hârî
Gülşen-i cânda açılmış gül-i handân iste
Şeb-i târîk-i ma'âsiyi dilâ kılma heves
Rûz-ı tâ'âti gözet mihr-i dırahşân iste

Şerr-i nâs olma gözüñ aç yime tenhâda yimek
Her seher yol gözedüp her gice mihmân iste
Ravziyâ ‘âkıl iseñ itme taleb dünyâyı
Dem-i âhirde gel îmân ile Kur’ân iste

541

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Nûş kılsam bâde-i gül-nârı her gün her gice
Oda yaksam câme vü destârı her gün her gice
Müşterî olsam metâ‘-ı hüsn-i bî-hemtâsına
Eylesem dildâr ile bâzârı her gün her gice
Gülşen-i kûyından ol gül goncesinüñ zâgveş
Seng-i ta‘num uçurur agyârı her gün her gice
Degme derd ile yıkamazdı irüp top-ı ecel
Yapsa göñlüm ol cefâ mi‘mârı her gün her gice
Devr ider câm-ı meyâsâ bezm-i ehl-i dilleri
Ravziyâ eş‘ârımuñ tûmârı her gün her gice

542

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün
Şâh-ı kerem dimiş haber eyleñ gedâmuza
Gelsün yüzini sürmek için hâk-i pâmuza
Yirde o mâha itdügümüz nâlişi görüp
Âmîn iderdi gökde melekler du‘âmuza
Atar yabana tîrveş ebrû-kemânumuz
Aldanmaz oldu gitdi bizüm yaykaramuza
Tahsîn idüp iderdüm aña yüz biñ âferîn
Eyyûb eger ki sabr idebilse belâmuza
Ravzî murâdumuz bu ki ‘âlemde Nûh’veş
‘Ömr-i dırâz vire Hudâ Mustafâ’muza

543

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Seyre çıkıdı yine ol mâh-ı münevver bu gice
Leyle-i Kadr’e cihân oldu ber-â-ber bu gice

Âh-ı ‘uŝŝâkuñ olup menzili çarh-ı atlas
Gümledi kubbe-i eflâk ser-â-ser bu gice
Serv ayag üstine ta‘zîm ile gülşende turup
Baş kaldurdu temâşâyâ sanavber bu gice
Kıssa-i ‘ışkı hoş-âvâz ile bülbül okıdı
Kulagın tutup aña diñledi güller bu gice
Ravziyâ yazsa ‘Utârid yaraşur bu gazeli
Felegüñ safhasına baglasa defter bu gice

544

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Hevâ-yı cândan geç ey gönül bir gayrı cân iste
Zen-i dünyâyı hâtırdan çıkar bir nev-cevân iste
Ser-i kûy-ı dil-ârâmı baña teslîm kıl zâhid
Behişt içre hemân var sen de bir ‘âlî-mekân iste
Şeb-i hasretde kalduñ n’ola yansañ âteş-i hecre
Saña kim didi ey dil bir meh-i nâ-mihrbân iste
Yilersin zülfi sevdâsında yârüñ rûz u şeb sûfi
Yaraşursa n’ola perr-i hümâdan sâyebân iste
Revân it eşk-i çeşm-i hûn-feşânum her dem ey Ravzî
Yüzüñ sür hâk-i pâ-yi yâre kuhl-ı Isfahân iste

545

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Kaçma gel âdem iseñ hem-dem ol insânlar ile
Ehrimen-meşreb olup yürüme hayvânlar ile
Dîdemüñ kanımı sular gibi her sû akıdup
Kûyuñı zeyn ideyin la‘l-i Bedahşân’lar ile
Meylümüz yok ‘arabuñ Mısr’ına zîrâ ey dil
Rûm hep toptoludur Yûsuf-ı Ken‘ân’lar ile
Ka‘be-i kûyuñı men‘ itme tavâf eyleyeyin
Cân atup gelmişem ey cân aña kurbânlar ile
La‘l-i şîrînin öpüp her birinüñ ey Ravzî
Demidür ‘iş idelüm husrev-i hûbânlar ile

546

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün

Cândan geçerse 'âşık bu 'âlem-i fenâda
Bulur hayât-ı câvid ol 'âkıbet bekâda

Ol husrev-i zamânuñ la'lini yâd iderseñ
Eş'âr-ı âbdâruñ şîrîn olur arada

Beytü'l-Harâm içinde mihrâba beñzemez mi
Kalsa n'ola dil ü cân ebrûy-ı Mustafâ'da

'Uşşâka sen sen ol ey vâ'iz dehânuñ açma
Makbûle geçmez ancak sözüñ düşer kesâda

Ravzî visâl-i yâre eshel tarîk odur kim
Cândan geçenler evvel âhir irer murâda

547

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Meclise geldi çün ol gözleri 'abher bu gice
Gelmesün şol 'ases-i gam dîn-i ebter bu gice

Beni ululayup itüm didi çün ol meh-rû
Kadrüm eflâke ne tañ olsa ber-â-ber bu gice

Dilde gam zulmeti n'eyler ki giyüpdür sâkî
Şem'-i meclis yine bir tâc-ı mücevher bu gice

N'ola bezm ehli ser-â-ser yakasın çâk itse
Okıdı bu gazeli şevk ile dil-ber bu gice

Şol kadar itdi eser hâlet-i mey ey Ravzî
Şevk ile raksa girüp döndi kadehler bu gice

548

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

İtdüñ tevekküli dil ü cândan Hudâ'muza
Noksân-ı bezm ne yüzden irişür gıdâmuza

Hep ümmet-i Muhammed'e hod merhamet gerek
Cevr ü cefâ revâ mı bizüm Mustafâ'muza

Râh-ı gam içre şöyle revândur sirişkümüz
Deryâ-yı heft-katre degül mâ-cerâmuza

Bahr-i ‘amîk oldı bizüm çün derûnumuz
Fûlk-i televvüs-i gam irişmez karamuza
Ravzî olursa derd-i firâkuñla diyesin
Cevr ü cefâ ne lâzım idi mübtelâmuza

549

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Dil ü cân kaldugından ‘âlemüñ kerb ü belâsında
Şehîd olmak baña yegdür Hüseyñ’üñ Kerbelâ’sında
Mahabbet ‘arsagâhında benem mihnet çeken ancak
Olur olmaz safâsuz ‘âlemüñ zevk u safâsında
Visâli dürrine tâlib olursañ ol yüze gelmez
Ben anı görmedüm bahr-ı mahabbet âşinâsında
Cihân içre ne var ise eger zahmet eger mihnet
Bulınmaz kimsede illâ Hüseyñ’üñ mübtelâsında
Hazer kıl Ravzi-i dil-hastenüñ âh-ı derûnından
‘Aceb te‘sîr var dirler anuñ tîr-i du‘âsında

550

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
İderdüm yoluña harc olsa mecmû‘-ı cihân elde
Kabûl eyle benüm şâh-ı cihânım nakd-i cân elde
Yeñilmez hûn-ı eşküm tutdı râh-ı kûy-ı cânânı
Dilâ men‘ eyler idüm olsa çeşm-i hûn-feşân elde
Ölümlüsi olup bir nev-cevânı cân-ı dilden sev
Ki zîrâ her zamân olmaz hayât-ı câvidân elde
Lebûñden sâkiyâ bezm-i mey içre bûse alınmaz
Eger kim olmasa câm-ı şarâb-ı ergavân elde
Dü-tâ kaddümle gördi dūd-ı âhum didi ol dil-ber
Nedür ey Ravzi-i dil-haste bu tîr-i kemân elde

551

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Mihrüñi gün gibi ey meh âşikâr itmek niçe
Giceler tâ subha dek feryâd u zâr itmek niçe

Bir dem içre ‘âlemüñ şâdlıgın terk eyleyüp
Gam hümâsın şâh-bâz-ı dil şikâr itmek niçe
Fitne-i hâl-i ruhından el çeküp cân-bâz-ı dil
Rîsmân-ı zülf-i dil-berde karâr itmek niçe
Zâhidi hüsnüñ temâşasında hayrân eyleyüp
Hattuñ efkârıyla göñlin pür-gubâr itmek niçe
Âteş-i ruhsârını görince düşdi murg-ı dil
Yirümi Ravzî semender gibi nâr itmek niçe

552

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Dimezin gün gibi her günde tecellâ eyle
Yılda bir kerre gelüp bâri tesellâ eyle

Hadd-i gülğünüñ ‘arz eyleyüp ey gonce-dehen
‘Âşık-ı haste-dili bülbül-i gûyâ eyle

Ey ecel gel demidür leşker-i Tâtâr-sıfat
Ser-be-ser cân u göñül şehrini yagmâ eyle

Âsitânına yüzüñ sür o firîşteh-hûnuñ
Menzil-i cân u dili ‘arş-ı mu‘allâ eyle

Sîneñi ney gibi del inle müdâm ey Ravzî
Neye kılsañ nazarı yâri temâşâ eyle

553

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Göñül virmek Hudâ’nuñdur el açup her zamân iste
Melâhat göklerinüñ mâhı bir mihr-i cihân iste

Revân eyle sirişkûñ cûyını ayagina dâ‘im
Letâfet gülsitâni içre bir serv-i revân iste

Mu‘attar kılmak içün cân dimâgın ‘âlem-i hüsnî
Arayup mû-be-mû bir kâküli ‘anber-feşân iste

Seni rüsvâ-yı ‘âm eyler elüñ çek duhter-i rezden
Zen-i bâzâra mâ’il olma bir nev-res cevân iste

Bugün ey âşinâ Ravzî ‘adem deryâsına düşdi
Bulunur mı nazar kıl gör vücûdından nişân iste

554

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ülün

Kilîd-i bezme ol yâr-ı dehende
Der-âgûş idüp öperdüm dehende

Şikâra n’ola kasd eylersem anı
Kalur mı sabr ol âhûyı görende

İşâret eylesem igmâz iderdi
Geçerken yanumuzdañ ol geçende

Şeh-i devr-i zamân iken ‘acebdür
Zamâne kıldı gerden beste-bende

Hoten sahrâsı mıdur Ravziyâ bu
Giriftâr olmuş ol âhû-kemende

555

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Seni agyâruñ elinden hele aldum bu gice
Gülşen-i hüsnüñe şevk ile su saldum bu gice

Elüm irmezdi saña niçe zamân idi velî
Tabl-ı hüsnüñi hele ‘ışk ile çaldum bu gice

Şeh-süvârum elüm al koma ayaklarda beni
Râh-ı ‘ışkuñda senüñ katı buñaldum bu gice

Kaldı girdâb-ı belâda n’ideyin keşti-i dil
Bahr-ı efkâra düşüp cân ile taldum bu gice

Hayr ola düşüñ ise didi işidenler hep
Ravziyâ yâr ile tenhâ yine kaldum bu gice

556

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Kûy-ı cânâna var figân eyle
Nâlenüñ yirin âsmân eyle

Ad idüp cümle-i kilâbuñdan
Beni ser-hayl-i serverân eyle

Oş oş diyü da‘vet it gâhî
İltifâtuñla kâmrân eyle

Kes rakîbüñ dilini söyletme
Şem‘veş lâl u bî-zebân eyle
Mihrüñ ol mâh-rûy-ı bî-mihre
Ravziyâ gün gibi ‘ıyân eyle

557

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Gelse ol hurşîd-i meh-ruhsâr benden cânibe
Saçılırdı her sabâh envâr benden cânibe

Küfr-i zülfini bilürken dînüm îmânum gibi
Gelmez ol gîsûları zünnâr benden cânibe

Döne döne âsiyâbâsâ akıtduñ yaşımı
Dönmedüñ ey çarh-ı bed-kirdâr benden cânibe

Gûş idüp kûyuñda feryâd u figân u zârımı
Bakmaduñ ey gözleri bî-mâr benden cânibe

Aç gözüñ hengâme-i hüsnümde bakma göz diküp
Ravziyâ dil-ber didi zinhâr benden cânibe

558

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ülün

Olup kapuñda boynı baglu bende
Şehâ can vireyin yoluñda ben de

Siyeh zülfüñdeki bu reng ile bû
Bulınmaz Hak budur misk-i Hoten’de

‘Aceb olmaz rakîbe yâr olursañ
Biter ey gonce-i ter gül dikende

Görinmez gözüme cennetde Tûbâ
Baş egmezse o serv-i ser-bülende

Leb-i la‘l-i şarâbından şifâlar
Nasîb olmadı Ravzî derdmende

559

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Dil-i gam-dîdeye görindi ferahlar bu gice
Var ise meclise gelmişdür o dil-ber bu gice

Cur'aveş yirlere çaldum yine gam şîşesini
Ruhları âyinesidür baña manzar bu gice
Niçe şâd olmayalum meclise geldi Ahmed
Harem-i Ka'be-i dil oldu münevver bu gice
Lebleri şekkerin ol Yûsuf-ı Mısr-ı behcet
Agzuma sundı benüm yine mükerrer bu gice
Ravziyâ zulmet-i gam kapladı kalbüm şehrin
Meclise gelmez o gün yüzlü mukarrer bu gice

560

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün
Kaldum ayakda ey dil ben zâr-ı nâ-murâda
Bezm-i mahabbet içre zehr-i gam oldu bâde
'Uşşâka zîb ü zîver olur mı gerdeninde
Zencîr-i zülf-i dil-ber olmazsa kılâde
Deryâ-yı eşküm içre gark oldu keşti-yi ten
Bilmez kimesne hâlüm biliş de âşinâ da
Dimiş rakîb-i kezzâb içdüm şarâb-ı la'lin
Bu söz yalan degül mi hadden igen ziyâde
'Ömr âhir oldu Ravzî zülfini gözle yârûñ
Kalmaz kimesne bâkî bu 'âlem-i fenâda

561

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Bezme geldi yine dildâr-ı dil-âver bu gice
Küfri ser-tâ-kadem agyâr okur ez-ber bu gice
Direm-i eşk-i terüm şöyle nisâr itdüm kim
Cümle miskîn u fakîr oldu tevânger bu gice
Ol kamer-çihreye bârân-ı yaşum mâni'dür
Gelemez bezme diyü gözlerüm aglar bu gice
Şehr için na'ra-i yâ hû ile tutdı 'uşşâk
Cânumuñ taşra gelüp çıkdugın ister bu gice
Ser-be-ser hep yıkılup oldu harâb ey Ravzî
Şâh-ı gam çekdi gönül şehrine leşker bu gice

562

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ûlün

Karâr itmez göñül bir lahza bende
Düşel’den ol nigâr-ı şeh-levende

Gider şâdî gelür gam eksük olmaz
Göñül şehrinde âyende revende

Dehân-ı yâre gonce öykünürmiş
Gül anı görüp itse n’ola hande

Yıkıldı top-ı gamdan ten hisârı
Karâr itmezse cân tañ mı bedende

Görüp nâ-gâh Yûsuf Şâh’ı Ravzî
Giriftâr oldum ol çâh-ı zekanda

563

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

Pîr-i mürşid hıdmetinde bende-fermândur külâh
Anuñ için hâne-i ‘izzetde mihmândur külâh

Câhil ü nâ-dân olanlar bilmez anuñ kıymetin
Gel baña sor kim diyem saña niçe cândur külâh

Başî tâcîdur ser-â-ser ehl-i dil ‘âriflerüñ
Râh-ı terküñ sâliki bir kân-ı ‘irfândur külâh

İhtiyâr itmiş fenâ gülzârınuñ bir kûşesin
Başın egmez dehre bir serv-i hırâmândur külâh

Tûşe-i fakr u fenâ ile kanâ‘at eylemiş
Tekye-yi ‘uzletde bir dervîş-i ‘uryândur külâh

İhtiyâcı yok bu dünyâ hâcesinüñ mâlına
Mülk-i istignâ içinde başka sultândur külâh

Görmesem bir dem yüzün görmez cihânı gözlerüm
Çeşm-i cânımda benüm kuhl-ı Sıfâhan’dur külâh

Gülşenî dergâhına cân ile olmuşdur mürîd
Merd-i meydân-ı fenâ hâk ile yeksândur külâh

‘Âlem-i bâlâda seyrân itse ey Ravzî ne tañ
Âsmân-ı ma‘rifetde mihr-i rahşândur külâh

564

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Heçr-i yâr itdi gözüm yaşını bârân bu gice
Kâdir olmadı gele sohbe yârân bu gice

Kûşe-ber-kûşe seni aramaga gitdi güneş
Gelmedüñ meclise çün ey meh-i tâbân bu gice

Saňa ‘arz itmege göynüklerümi bezmünde
Yandı yakıldı şehâ şem‘-i şebistân bu gice

Ne sa‘âdet güneşi togdı benüm başuma kim
Meclise gelmege ahd eyledi cânân bu gice

Bülbülinden mi hicâb itdi ‘aceb ey Ravzî
Gülüp açılmadı ol gonçe-i handân bu gice

565

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Seyr iderdüm her zamân ey yâr senden cânibe
Lâhık olmasa eger kim ‘âr senden cânibe

Gam deminde yalunuz kaldum ben ey bed-hû rakîb
Ol perî-peyker melek-ruhsâr senden cânibe

Kûyuña varsam kaçan cânâ tutup dâmânumı
İtlerüñ turmaz çeker her bâr senden cânibe

Cânumı almaga gönder tîrûñi ey kaşı yâ
Issı benden cânibe bâzâr senden cânibe

Seng-i cevır ile serây-ı sîneñi ma‘mûr ider
Ravziyâ şâd ol ki ol mi‘mâr senden cânibe

566

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Çün gidersin hele bir va‘de-i ferdâ eyle
Gelürin yine diyüp bâri tesellâ eyle

Ey güneş-ruh saňa öykünse eger gökde kamer
Yüzine kara sürüp ‘âleme rüsvâ eyle

Ey Mesîhâ-dem eger mürde iderseñ ihyâ
Derd-i hicrân ile öldüm beni ihyâ eyle

Ser-i kûyına var ol hûri-likâyı seyr it
Yirüñ İdrîs-sıfat cennet-i me'vâ eyle
Dehr-i fânîde eger 'ârif iseñ ey Ravzî
Şi'rüñi hep gazel-i Bâki'ye hem-tâ eyle

567

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Ben ol merdem ki gele hücreme cânân bu gice
'İd-ı vaslına kılâm cânımı kurbân bu gice
Çıkageldi n'ideyin bir iki gözsüz nâ-geh
Bizi gör kimlere yâr eyledi devrân bu gice
O bogazından asılası bile ya'ni rakîb
'Acebâ kanda bulunur aña urgan bu gice
Kimi câhil kimi ebleh kimi ahmak ey dil
Hücremi eylediler mecmu'-ı nâ-dân bu gice
Togmadı başuña gün gitdi senüñ ey Ravzî
Tâli'üñ yok ki gele ol meh-i tâbân bu gice

568

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Dâ'imâ sen salınursañ n'ola lâleler ile
Biz de gül-geşt iderüz gonce-i ra'nâlar ile
Mülk-i hüsne n'ola şâh olduñ ise hünkârum
İtme şehr içre ayak seyrini pâşâlar ile
Gülşen içre nesin alduñ 'acebâ ey gonce
Aldı savdı bizi bülbül yine gavgâlar ile
Var ise seyre gelür nâz ile ol gonce-dehen
Gülşeni zînet iderler gül-i hamrâlar ile
Ravziyâ elden ayagı koma 'âlemde müdâm
'İşret it gülşene gel gonce-i zîbâlar ile

569

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Seyre çıkdı yaluñuz şehr için ol meh bu gice
Seg-i kûyı görüp anı didi veh veh bu gice

Rûh-ı Mecnûn gelüp mevkif idinmiş gördüm
Merkad-i Leylî'ye ilette beni reh bu gice
Âh u feryâdumı kapuñda sen işitmezsın
Göklere irdi hevâyîlerüm ey şeh bu gice
Ey melek kûyuña varmag ile ta'bir itdüm
Gülşen-i cennete girdüm yine nâ-geh bu gice
Ravziyâ encüm-i eşküm yire dökülse ne tañ
Seyre çıkdı yalñuz şeh için ol meh bu gice

570

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Cânân dimiş ki sabr idetursun cefâmuza
Tâ kim benefşe zeyn ola bâg-ı vefâmuza

Geh burc-ı 'akrebi gehi mîzânı seyr ider
Hercâyidür diseñ n'ola ol meh-likâmuza

Çok şânuña yaraşurını itdüñ ey rakîb
Yâd ile biliş ol didüñ ol âşinâmuza

Çeksün ayagını şu kim uzatmaya elin
Bezm-i mahabbet içre bizüm merhabâmuza

Mikrâz-ı lâyle keserin Ravziyâ dilin
Her kim ki lâ dir ise bizüm Mustafâ'muza

571

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Şehr içini sen eger gezmeñ ey meh bu gice
İtlerüñ na'ra urup der miydi veh veh bu gice

N'ola bülbül gibi feryâd-ı hezâr eylersem
Gülşen-i kûyuña ilette beni reh bu gice

Âh u feryâd ile ben yiri göği toldurdum
Sen serâyuñda işitmez misün ey şeh bu gice

Ser-i kûyında o hûrîveşi seyrân itdüm
Güyyâ cennete girdüm yine nâ-geh bu gice

Encüm-i eşki döker midi gözüm Ravzî'veş
Şehr içini sen eger gezmeñ ey meh bu gice

572

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Gelürin yine diyüp va‘de-i ferdâ eyle

Gelmez iseñ de hele bâri tesellâ eyle

Bâr ile şol kadar ol yâr eger ‘ârif iseñ

Dil-berüñ nakşını kendüñde temâşâ eyle

Vasf iderseñ baña ‘âlemde Mehemed Şâh’ı

Mustafâ medhi gibi cümleden a‘lâ eyle

Bagrına basdı çün ol dürr-i yetîmi deryâ

Demidür sende gözüñ yaşını deryâ eyle

Nakş-ı hûriler ile zînet idüp ey Ravzî

Hâne-i cân u dili cennet-i me‘vâ eyle

573

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ûlün

Rakîbüñ gerdenin görsem resende

İderdüm şâd olup gül gibi hande

Görinmez ey nihâl-i şâh-ı Sidre

Hırâm-ı kâmetüñ serv-i çemende

‘Akîki la‘lûñe teşbîh iderdüm

Aña beñzer ‘akîk olsa Yemen’de

Dür-i dendânuña beñzetsem olmaz

Aña beñzer dür olmaz çün ‘Aden’de

Saña şâdî yeter baña gam-ı yâr

Senüñ sende benüm ey Ravzi bende

574

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Gelmedüñ ey serv-i hoş-reftâr benden cânibe

Eşk-i çeşm oldı revân enhâr senden cânibe

Bükdi kaddüm bâr-ı gam cismümde ser bâr-girân

Hoş ‘acebdür tâli‘üm her bâr benden cânibe

Gülşenüñde nâle itdürmez baña bülbül-sıfât

Hâr-ı agyâr ey gül-i gülzâr senden cânibe

‘Akl u sabr u cân u dil hecrũnde benden gitdiler
Derd-i fũrkatdũr gelen nâ-çâr benden cânibe
Hançerũmle pâre pâre ideyin anı dimiş
Gam yime Ravzî yine dildâr senden cânibe

575

Fâ‘ilâtũn/ Fâ‘ilâtũn/ Fâ‘ilâtũn/ Fâ‘ilũn
Rũz u şeb feryâd u âh-ı bî-şumâr itmek niçe
Kũy-ı dil-berde rakıbi bî-karâr itmek niçe

Akıdup bezm-i safâ-bahřuñda eşk-i çeřmũmi
Ehl-i eşvâka şarâb-ı hoş-gũvâr itmek niçe

Tiği yalmanın gœrũnce başumı alup ele
Tuhfe-i rũhumla istikbâl-i yâr itmek niçe

Dostum kũyuñ tarıkında vatan tutup yine
Kâ‘inâtı dũřmenũñ başına dâr itmek niçe

Gũlřen-i kũyında her gâh ol gũl-i nev-restenũñ
Ravziyâ bũlbũl gibi âh-ı hezâr itmek niçe

576

Fâ‘ilâtũn/ Fâ‘ilâtũn/ Fâ‘ilâtũn/ Fâ‘ilũn
Geç hevâ-yı cânndan cânân eğer cân isteye
Cân nedũr andan ki ey dil anı cânân isteye

Cân u dil şemşîrine karşu çıkarlar her kaçan
şeh-sũvâr-ı ‘arsa-i hũsn ola meydân isteye

Ey tabıbum şerbet-i şemşîr-i cevrũndũr ‘ilâc
Yâr eğer ‘âşıkların hâk ile yeksân isteye

Berre-i cân u dili Ravzi fidâ itmek gerek
Her kaçan ol dil-ber-i kassâb kurbân isteye

577

Mefâ‘ilũn/ Mefâ‘ilũn/ Mefâ‘ilũn/ Mefâ‘ilũn
Çemenzâr-ı mahabbetde bulunmaz bir baña beñzer
Gœzinden yaş dœker vakt-i seherde jâleden gayrı

Melâhat havzına girmiş temâşâ eyledũm yâri
Der-âgũř eylemez mâhı kimesne hâleden gayrı

Ser-â-ser dâg ile zeyn eyleyel' den cismüm ey Ravzî
Çemende bir baña beñzer görünmez lâleden gayrı

578

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Letâfet bûstânınuñ bugün ey serv-i bâlâsı
Cihânı bende kıldı kendüye ol kadd-i 'Abbâs'ı

Safâ-yı la'lüñ ile Merve hakıdur saña zemzem
Göñüller Ka'be'sinüñ Mustafâ'sı dil temennâsı

Şehîd-i Kerbelâ hakı bugün meydân-ı hüsn içre
Cihâna cezbe salmışdur Hüsey'n'üñ rûy-ı zîbâsı

İder bir kerre yâd itseñ dimâg-ı cânı pür-lezzet
O nahl-ı kâmetüñ irişdi ey dil la'li hurmâsı

Dügün bayramdur mâtem degüldür ey kemân-ebrû
Hedef kılsa beni tîr-i cefâya kaşlaruñ yâsı

Göñül bir yirde ârâm eylemez âvâre olmuşdur
Göge agmış meger anuñ Mesîhâ gibi 'Îsâ'sı

Geçinürdi gınâ-yı kalbe mâlik âsitânuñda
Bihamdillâh rakîbüñ zâhir oldı şimdi iflâsı

Hızır Bâli'yle dest-bûs iderken gel beni seyr it
Eger görmek dilerseñ bir arada Hızır u İlyâs'ı

Tabîbüm gel nazar kıl Ravzi-i dil-hasteye tâ kim
Mahabbet resmin i'lâm eyleye Mahmûd'a Ayas'ı

579

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün

Dil hânesinde çün kim dil-ber yakar çerâgı
Söyünmesün cihânda anuñ yanar çerâgı

Mihr-i ruhuñ göreydi 'ömri içinde bir kez
Devr eylemezdi ey meh pervâneler çerâgı

Yakduñ rakîbi cânâ 'ışk âteşine ammâ
'Ârif yakar mı her-giz 'âlemde her çerâgı

Biz sâkinân-ı kûy-ı yâr oldug ey göñül çün
Yok ihtiyâc aña hiç meh bir sefer çerâgı

Kılmaga bezmi rûşen ruhsâr-ı yâr kâfi
Ravzî añâ ne hâcet gitsün keder çerâgı

580

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Sipihri-i hüsne ey bâd-ı sabâ ol mâhı gördüñ mi
Fırâkında Süreyyâ'ya çıkardum âhı gördüñ mi

Hümâsâ yire inmez ider bâlâda pervâz ol
Melekler zümresi içre Mehemmed Şâh'ı gördüñ mi

Rakîb-i rû-siyeh bendini çözdü zülf-i cânânuñ
‘Aceb bend itdi baña düşmen-i bed-hâhı gördüñ mi

Niçe Ravzî-sıfat dil-hasteler mahbûsdur anda
Zenahdânında ol Yûsuf'likânuñ çâhı gördüñ mi

581

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Düşe’lden ‘ışkuña cânâ meded hây
Beni itdüñ cemî‘-i halka rüsvây

Hedef idüp gam oklarına sînem
Yabana atdı tîrin ol kaşı yây

Kilâb-ı kûyuña ser düşdi hisse
Bize yitmez didiler bu kadar pây

Helâk oldum cefâ nâveklerinden
Delindi sîne yir yir nitekim nây

Görindi gül ruhı sünbül saçından
Bulutdan çıkdı sandum Ravziyâ ay

582

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Cem‘ idüp yanına vâ‘iz niçe nâ-dânları
Ta’n u teşnî‘ ile incitdi müselmânları

Bize insân dimezlerse eger sûfîler
Biz de hayvân yirine bağlamazuz anları

Uymazuz vâ‘izün efsânesine el-kıssa
Cân u dilden severüz dil-ber-i fettânları

Hâtır-ı sûfi-yi sâlûsı perîşân iderüz
Çekerüz sîneye cânân-ı perî-şânları
Dem ü 'işretde olup çal demidür ey Ravzî
Vâ'izüñ sînesine hancer-i bürrânları

583

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün
Ser-i kûyuñda cânâ baña me'vâ itseñ olmaz mı
Mekân-ı kadrümi 'arş-ı mu'allâ itseñ olmaz mı
Gül-i sad-berge döndi tîg-i cevruñle benüm sînem
Gelüp ey lâle-ruh bir gün temâşâ itseñ olmaz mı
Mesîhâ-yı zamânsın sen ziyâret eyleyüp hâküm
Dil-i pejmürdemi 'Îsâveş ihyâ itseñ olmaz mı
Baña rahm eyleyüp îmâna gelmezsin be-hey kâfir
Göz ucuyla vefâya bâri îmâ itseñ olmaz mı
Dile göndermege tîr-i ciger-dûzuñdan ey hûnî
Kemân-ebrû güzelsin nâme peydâ itseñ olmaz mı
Güneş gibi zuhûr idüp melâhat âsmânında
Gelüp gam-hâneme bir gün tecellâ itseñ olmaz mı
Ölümlü hasteyem bildüm tabîbüm çâre kılmazsın
Hele gelseñ ne var hâtır tesellâ itseñ olmaz mı
Ruhuñ 'ışkında ey meh gün gibi 'izhâr idüp şevküm
Benüm râz-ı derûnum halka ifşâ itseñ olmaz mı
Cihâna nazm-ı lü'lû-bâruñ îsâr idüp ey Ravzî
'Adûnuñ gözleri yaşını deryâ itseñ olmaz mı

584

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Beni cânân ile görince rakîb âh didi
Ne 'aceb derde sataşdum yine nâ-gâh didi
Pây-mâl olmuş idüm râh-ı gam-ı 'ışkuñda
İtlerüñ gördi benüm hâlümü veh vâh didi
Ben görüp mihr-i ruhuñ şevk ile *ve 'ş-şems* okıdum
Gerçi ey mihr-i münevver kimisi mâh didi

Nâz ile nabzumı tutdı o tabîb-i dil ü cân
Umarın derdüñe dermân ide Allâh didi
Mescide gider idüm gördi beni pîr-i mugân
Yüri mey-hâneye ey Ravzi-i güm-râh didi

585

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün
Âhum odıyla yandı şems-i kamer çerâğı
Tañ mı yanarsa dâ'im söyünmez er çerâğı
'İşk âteşiyle 'âlem yanar harâb olurdu
Hüsn ehlinüñ dem-â-dem yansa eger çerâğı
Şevk âteşiyle pür-nûr eyler cihânı ey dil
Mihir ile meh meger kim senden yakar çerâğı
Mey-hâne kûşesinde mestâneler çoğaldı
Himmet erenlerinüñ dâ'im yanar çerâğı
Mihir ile mâhı Ravzî âh-ı dil ile yakmış
Söyünmesün cihânda şâm u seher çerâğı

586

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün
Görince ân-ı hüsnin bir anda sevdüm anı
Dil anuñ için eyler feryâd ile figânı
Cûy-ı sirişke bildüm gark olıcagum ey dil
Bâri toynca görsem ol nahl-ı ergavânı
Erbâb-ı hüsn içinde şâh-ı cihân olupdur
Dirsem aña yaraşur Sultân Murâd-ı sâni
Seng-i cefâ degüldür ey dil safâ sürerler
'Uşşâka geldügince cânânuñ armagânı
Ravzî o mâh-rûyı mihr itdi dir imişsin
Meşhûrdur ezelden şâ'irlerüñ yalanı

587

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün
Tâli' beni bir âfet-i devrândan ayırdı
Şol mürdeye döndüm ki felek cândan ayırdı

Dil-hânesi dönse şeb-i târîke ‘aceb mi
Devrân beni bir mihr-i dirahşândan ayırdı
Mısr-ı gama şâh itdi beni çarh-ı bed-ahter
Ya‘kûb-sıfat Yûsuf-ı Ken‘ân’dan ayırdı
‘Ömrüm gülünü bâd-ı hazân itdi perîşân
Nâ-geh beni ol yâr-i perî-şândan ayırdı
Müjgânı gamında n’ola kan aksa cigerden
Dildâr beni hancer-i bürrândan ayırdı
Bî-çâre görüp pister-i gamda kodı gitdi
Gitdükce tabîbüm beni dermândan ayırdı
Ravzî n’ola her sû gözümüñ yaşı akarsa
Devrân beni bir serv-i hırâmândan ayırdı

588

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün/ Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün

Bezm-i mahabbet içre ‘âşık n’ider çerâğı
‘Âşıklarun dilinde dâ’im yanar çerâğı

Mihrün gamına düşüp ey meh seni ararlar
Mihr ile mâh anuñçün turmaz yakar çerâğı

Dil ârzû-yı bûse itse ne tañ ruhuñdan
Pervâneler nigârâ zîrâ öper çerâğı

Mihrün ziyâsı her gün âfâkı rûşen eyler
Mihr-i ruhuñdan ey meh yakar meger çerâğı

Pîr olduğumca şevkum oldı benüm ziyâde
Ravzî cihânda hergiz söyünmez er çerâğı

589

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Dilâ bülbül gibi zâr-ı hezârün var besbelli
Mukârin oldı hâr ile o gül-ruhsâr besbelli

Kamer devri nihâyet buldı geldi ‘âsi-yi hattun
Ki gâret itmege Rûm’ı çıkar küffâr besbelli

Senün ‘ışkuñ baña besdür benüm devletli sultânüm
Metâ‘-ı cân senün anda benüm nem var besbelli

Gözüm yaşı akar her sû rakîb eyler baña hande
Nücûmuñ kimisi sâbit kimi seyyâr besbelli
Cihânda dost düşmen fark olunmaz sanma ey Ravzî
Bilinmez nesne yokdur yâr ile agyâr besbelli

590

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Döndi hat-ı nigâra Misâlî gazelleri

Âhû-yı çeşm-i yâre Gazâlî gazelleri

Ta'n oklarını gerçi 'adû gönderür baña

Dâfi'dür anı dilde Cidâlî gazelleri

'Ahd eyledükce mihr ü vefâ itmege o meh

Melhûz olur gönülde Me'âlî gazelleri

'Âşıklara cefâlaruñı vâsf ider senüñ

Cevrî gazelleriyle Celâlî gazelleri

Dür dişlerüñle la'l-i lebüñ fikrin itdürür

Okunsa bezm-i meyde Leâlî gazelleri

Bâg-ı vefâda dindi senüñ serv-i kaddüñe

Nahlî gazelleriyle Nihâlî gazelleri

Hâl-i 'izârı vâsfin ider sâde-rûlaruñ

Ravzî'nüñ ola sanma ki hâlî gazelleri

591

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Dergeh-i dildârı görel'den gözüm cennet gibi

Bâg-ı Firdevs'e dil itmez meyl ü yâ ragbet gibi

Kûy-ı dil-berde bizi görse rakîb igmâz ider

Bizi görmezlendügi yok yire bir 'illet gibi

Dest-mâl-i sabrı destümden düşürdüm âh kim

Dest-bûse bulmadum ya ferce ya fırsat gibi

'Ârif ol ey dil libâs-ı 'ucbı egnüñden çıkar

Hîç bir mühlik marîz yokdur enâniyyet gibi

İrişür er geç murâdâtına ey dil erdür ol

Zînet-i dünyâya mâ'il olmayan 'avret gibi

Çıkdı elden sūfiyâ sermâye-i ‘ömrüm benüm
Şeyh-i şehriñ baña hergâh itdügi himmet gibi
Öldürür şemşîr-i gam bir dem Hüseyin’i görmesem
Kerbelâ-yı ‘ışk içinde çekdigüm zahmet gibi
N’ola bezm-i encümenden çeksem ayagı eger
Görmedüm bir cây-ı râhat kûşe-i vahdet gibi
Pâdişâh-ı hüsn olanlar gönülñ alurlar senün
Sen mahabbet zann idersin ol saña mihnet gibi
Ol gül-i nev-reste giymiş allar üzere yeşil
Gönlüm alan âl ile ol dil-ber-i âfet gibi
Yil gibi turmaz yilersin devlet-i dünyâ için
Ravziyâ devlet diyüp yiltendigün zillet gibi

592

Mef’ûlü/ Fâ’ilâtün/ Mef’ûlü/ Fâ’ilâtün

Her şeb felekde yanar ey dil kamer çerâgı
Şeb-rev olunca ister ehl-i sefer çerâgı

Ey zâhid ehl-i ‘ışkı ta’n âteşiyle yakduñ
Hayr ehli olmayanlar niçün yakar çerâgı

Âyâ neden irişür noksân her ayda mâha
Mihriñ yanar dem-â-dem dünyâ deger çerâgı

Deryâ-yı eşküm içre ‘ışk âteşine yandum
Bahr-ı muhît içinde yanar güher çerâgı

Bezm-i mahabbetünde lâzım degül aña şem‘
Sen mâh-ruh yanında Ravzî n’ider çerâgı

593

Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilün

Tîrûñi sînemde kim gördi cerâhat bağladı
‘İşkuña cân yakdugum gören harâret bağladı

Baña taklîd itdi bülbül kaldı âh u zârda
Haddüñe öyküñdi gül hüsn ü melâhat bağladı

Şehd-i fâyık ‘âşık oldı gördi la‘l-i nâbuñı
Düşdi halkuñ agzına vardukça lezzet bağladı

Devr ider etrâf-ı kûy-ı yâri mihr-i âsmân
Beñzer ol meh-pâreye mihr ü mahabbet bagladı
Ululansa dâ'imâ Ravzî-sıfat olmaz 'aceb
İtleriyle kûyuñuñ her kim ki ülfet bagladı

594

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Haste ol ister iseñ derdüñe dermânları
Hikmet ile getür ayaguña Lokmânları

Ey kamer-çihre firâkuñda kıyâmet koparup
Gözlerüm dökse ne var encüm-i rahşânları

Zen-i dünyâya mahabbetler idüp sencileyin
Sûfiyâ sevmeyelüm mi güzel oğlanları

Yüzüñi ayagı topragina sür 'ârif iseñ
Çeke gör gözlerüñe kuhl-ı Sıfahânları

Ravziyâ 'âleme esrârımı fâş itdi benüm
Oda yansın göreyin defter ü dîvânları

595

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Eyledüm seyr-i temâşâ 'Acem'i vü 'Arab'ı
Görmedüm mislüñi Rûm içre Mehemmed Çelebi

Kim ki görürse olur kûh-ı belâ Ferhâd'ı
La'l-i Şîrîn ile ol Husrev-i 'âlî nesebi

Pîr 'aklile niçe bahs idebilür vâ'iz
İstima' itmek olurdu sözün olmasa sabi

Tıfl-ı ebced olmaz yanuma gelse nâ-dân
Biñ kez okursa eger ebcedi cedit vü ebi

Dâmenâsâ öpegör pîr-i mugânuñ ayagın
Ravziyâ bir dem elüñden koma âb-ı 'inebi

596

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Ne var hâlüm bilür bilmezlenür dildârdan gayrı
Ne cevrinde vefâ eyler bulunur yârdan gayrı

Göñül mâyildür ol bûy-ı dil-âvîz-i ser-i zülfe
Münâsib bir mekân yokdur baña ol dârdan gayrı
Belâ küncinde kaldum kimse hâlüm sormaga gelmez
Kimesne bilmez ahvâlüm der ü dîvârdan gayrı
Der-i mey-hâne-yi ‘ışkuñda her gâh ey büt-i tersâ
Cefâ câmin sunar yokdur baña agyârdan gayrı
Münâsib bir ‘ilâc olmaz marîz-i ‘ışka ey Ravzî
Cihân içre şarâb-ı câm-ı la‘l-i yârdan gayrı

597

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün/ Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtün
Gâh eksilür geh artar ey dil kamer çerâğı
Hikmet nedür ki mihrüñ her gün yanar çerâğı
Mey-hâne kûşesinde pîr-i mugândan öğren
Ey zâhid-i murâyî sen de uyar çerâğı
Men‘ itme ehl-i şevki seyr-i ruhuñdan ey meh
Devr eylesün dem-â-dem pervâneler çerâğı
Eksilmez idi zâhid şevkuñ cihânda her-giz
Mey-hâneden yakayduñ sen de eger çerâğı
Ravzî göñülde şevkum eksilmese ‘aceb mi
Zîrâ ki anda mihr-i dil-ber yakar çerâğı

598

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün
‘Arz ider sîm-i eşk ü rûy-ı zeri
Sûfî yinür sanur o sîm-beri
Çıkar uçmak hevâsını dilden
Oda yak ‘ışk içinde bâl u peri
Rûbeh-i ‘akla uymayup göñlüm
Bîşe-i ‘ışkuñ oldu şîr-i neri
Kara taşdur yabanda yaraşur ol
Sür kapuñdan rakîb-i bed-güheri
Kerbelâ-yı cihânda ey Ravzî
Vir Hüseyñ’üñ yolına cân u seri

599

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Bulınmaz baña eglence hayâl-i yârdan gayrı
Enîs ü mûnisüm yokdur gam-ı dildârdan gayrı

Temâşâgâhuñ olmışdur senüñ bu gülşen-i 'âlem
Ne gördüñ söyle ey bülbül cefâ-yı hârdan gayrı

Ziyâfet eyle didüm hân-ı hüsnüñle cihân halkın
Ayıtdı aña kim kâdir olur hünkârdan gayrı

Gamuñ dâru's-şifâsında firâkuñ şerbetin içüp
Tabîbüm kim helâk oldu dil-i bîmârdan gayrı

Ferâgum var benüm Ravzî-sıfat kâlâ-yı 'âlemden
Cihânda ber-murâd yok visâl-i yârdan gayrı

600

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bezm-i meyde sînesin çâk itdi cânân agladı
Acıdı ol hâle mey sâkî kadeh kan agladı

Dehr-i fânî devletin her kim ki bâkî bilmedi
Fürkate gam çekmedi vuslatda her an agladı

Gül güler gülzârda ey dil figân eyler hezâr
Niçeler güldi bu gülşende hezârân agladı

Heft deryâ katre-i eşkümce yokdur var ise
Anuñiçün dökdi yaşın ebr-i bârân agladı

Şâm-ı hattı gâret itdi Rûm-ı hüsn-i dil-beri
Anı ey Ravzî görüp kâfir müselmân agladı

601

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Görünce zâhidüñ delü gönülüm ferâgını
Aldı eline bâde-i nâbuñ ayagını

Tutdı elinde sâgârı ol yâr-ı nîm-mest
Kan yutdı bâde bir kez öpünce tudagını

La'l-i nigârı agzına almadı şeyh-i şehir
Beñzer işitdi bâdeye şâhuñ yasagını

‘Arz itdi şem‘ -i hüsnini ol mihr-i mâh-rû
‘Işk ehlinüñ uyardı söyünmiş çerâgını
Gıtdi rakîb nâle vü efgânum işidüp
Gülzâr-ı kûy-ı yârüñ uçurdum kelâgını
Yâr ile söyleşür görüp ey dil rakîb-i har
Dikdi bize gözini bırakdı kulagını
Kûy-ı nigârı gördi revân düşdi gaşyolup
Ravzî ölürse cennet ide Hak turagını

602

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Sâyebânum var iken bu kubbe-i mînâ gibi
Şâhlık itsem ‘aceb mi Rüstem ü Dârâ gibi
İtme da‘vâ-yı cefâ dil istemez senden vefâ
Bî-vefâsın bildüm a çok sevdüğüm dünyâ gibi
‘Ârız-ı gül-reng-i yâri gördi gülşende meger
Rûy-ı lâle oldı hacletden kızıl vâlâ gibi
Kâ‘inâtı ser-be-ser hep gark-ı hûn-âb eyledüñ
Kuru sevdâlara yaşum akıdup deryâ gibi
Gülşen-i kûyuñda eyler dâ‘imâ âh hezâr
Ravzi-i şeydâ-dil olmuş bülbül-i gûyâ gibi

603

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Görmege hancer-i cânânı idüp ikdâmı
Zâhidâ başuñ için kılma bize ibrâmı
Câm-ı mey nûş idelüm ey büt-i tersâ beri gel
Görmek istersen eger sen de bizüm bayramı
Gelseñ ahşamlamaga ey meh-i nev bir gün eger
Şevkdan tutar idüm subha bedel ahşâmı
Mısr’ı terk eyleyelüm gel beri ey la‘li şeker
Varalum seyr idelüm yâ Haleb’i yâ Şâm’ı
Yâd idüp la‘l-i leb-i yâri müdâm ey Ravzî
Bâde nûş eyleyelüm geldi bahâr eyyâmı

604

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Çarha ‘âşıkларуñ irişmez idi âhları

Kûy-ı cânâna eger ugramasa râhları

Gitdi ‘uşşâk rakîbâ der-i devletden hep

Saña ısmarladılar mansıb ile câhları

Müdde‘î bekleye yanın geze ‘uşşâk âfâk

Redd olunmak ne revâ bende-i dergâhları

Gün gibi ‘âlemi tokuz mı tolanurlar idi

Gelse ahşamlamaga ayda bir mâhları

‘Âşık-ı sâdıka hem-râh olımaz zâhidler

Bir bölük zerk-ı beyâbânları güm-râhları

Bâde-i nâb ile zâhid bize bühtân itme

‘Ârif olan kişi boyınca kazar çâhları

Ravziyâ la‘l-i lebi vasf ider idi ‘uşşâk

Bâde-i nâba yasag eylemese şâhları

605

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Neşr idüp ebr-i bahârı yine bârânları

Tâze gül goncesi zeyn itdi gülistânları

Görmedüm bir niçe gündür o güneş ruhsârı

Gözlerüm yaşı sularsa n’ola meydânları

Kahveye cânib-i şeyhden n’ola destûr olsa

‘Ârifâne ele alsak yine fincânları

Zurefânuñ dilerin Hazret-i Hak’dan dâ'im

Pâdişehler gibi ma‘mûr ola dîvânları

N’ola hoş-bûyile olursa meşâm-ı dil ü cân

Ravziyâ tâzeledüm sünbül ü reyhânları

606

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Gam-ı ‘ışkuñda çeker çok kişi gerçi ta‘bı

Seni çokdan severüz biz de Mehemmed Çelebi

‘Işkî feryâd ile ‘âlemlere ifşâ eyler
Gül cefâ itdügünün bülbüle budur sebebi
Sû-be-sû ‘âlemi geşt eyle revân tek ey dil
Kûy-ı cânâna varup eyleme sût-yı edebi
Var ise yok dime lutf eyle kerem kıl cânâ
Sögerek agzuma sun gel benüm ol la‘l-i lebi
Almaga kayısı la‘l-i lebi şeftâlûsın
Ravziyâ nûş idelüm yâr ile âb-ı ‘inebi

607

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Sâdıku‘l-kavl ol hemîşe Hazret-i Kur‘ân gibi
Tâ sözüñ her sînde hıfz ideler îmân gibi
‘İlmüñ ile ‘âmil olursañ eger fermânuña
Cümle ‘âlem tâbi‘ olur mezheb-i Nu‘mân gibi
Eylemez meyl-i edânî merdüm-i ‘âlî nazar
Görinürse gam degül dünyâ baña zindân gibi
Ger olursa ey gönül Ya‘kûb-‘ismet hem-rehüñ
Mısr-ı cânâ şâh olursın Yûsuf-ı Ken‘ân gibi
Hû makâmında hüviyyetden nasîbüñ yog ise
Len-terânî işidürsin Mûsi-i ‘İmrân gibi
Mustafâ-sûret Muhammed-sîret olursañ eger
Bir nefesde ‘arş-ı Rahmân’a çıkarsın cân gibi
Âşinâ-yı bahr-ı zât olmışsın ey Ravzî yine
Her sıfâtuñ gavırına irmek saña âsân gibi
Kerbelâ-yı gamda kurmuşsın otag-ı haşmeti
Kışver-i dilde Hüseyin-i muhteşem sultân gibi

608

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Mülk-i hüsne saña beñzer hûb dil-ber gelmedi
‘Arsa-i ‘ıška benüm gibi dil-âver gelmedi
Ey nihâl-i tâze nahl-i kâmetüñ gibi senüñ
Bûstân-ı hüsne bir zîbâ sanavber gelmedi

Şehr-i dilde çâr-sû-yı hüsne bir sencileyin
Baş keser kanlar döker mahbûb berber gelmedi
Üstüne dönse güneş gibi felek her gün ne tañ
‘Âleme bir saña beñzer mâh-peyker gelmedi
Bahr-i şî‘r içre cihân şâ‘irlerin gark eyledüm
Aña ey Ravzî benüm gibi şînâver gelmedi

609

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Mescide ilter iken zâhid-i güm-râh yolu
Korkarın bir gün ola azıda nâ-gâh yolu
Ber-karâr olmuş iken mahkeme-i ‘işretde
Çıkdı elden n’ideyin nâhiye-i Âhyolu
Dostum eyle hazer şu midur ol gâyetde
Kûyuña ugramasun düşmen-i bed-hâh yolu
Her kim olsa senüñ ey şâh gedâ-yı kûyuñ
Hâtıra olmaz aña mansıb ile câh yolu
Mülk-i ‘Osmânda olalı dil ü cân habs-i ebed
Râh-ı cennet görünür gözlerüme şâh yolu
Sürmek ister yüzini âhum ayaguñ tozına
Her gün anuñçün irer göklere ey mâh yolu
Ka‘be’ye gitmez olur mu‘tekif-i mey-hâne
Ravziyâ böyle olur ‘ârif-i âgâh yolu

610

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Bâg-ı ‘Adn içre ruhuñ gül kâmetüñ Tûbâ gibi
Kûyuñ ey hûrî-cinânum cennetü’l-me’vâ gibi
Zâhidâ hûrîlerin medh itme Firdevs’üñ baña
Cennet-i hüsn içre olmaz ol melek-sîmâ gibi
Genc-i vasl-ı yâre gel ey dil harîs olma sakın
‘Âkıbet mahrûm olursın tâlib-i dünyâ gibi
Halk-ı ‘âlem ser-be-ser hep ser-fürû‘ eyler saña
Var ise sermâyeñ elde ey dil istignâ gibi

Âsmân-ı kadre irse başum ey Ravzî n'ola
Gönlüm alçakdur benüm mihr-i cihân-ârâ gibi

611

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Dostum sînemde tîrûñ zahmı kim kan agladı
İşidüp düşmen hasedden itdi efgân agladı

Sanma encüm atılır yir yir felekden her gice
Eşk-i çeşmidür benümçün çarh-ı gerdân agladı

Bahr-ı gamda zevrak-ı ten nâ-gehân gark olduğın
Gördi çeşmüm eyledi eşkini 'ummân agladı

Fürkatüñde öldüğüm görince ey Hızr-ı zamân
Kara geydi tutdı mâtem âb-ı hayvân agladı

Bezm-i meyde sûznâk eş'ârum okındı meger
Şem'üñ içi yandı ey Ravzî kadeh kan agladı

612

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Etrâf-ı verdi tutdı hezâruñ sadâları
Cem' oldı yanına yine şâhuñ gedâları

Mihr-i felek tolandı kamer oldı münhasif
Yiryüzinüñ zuhûr ideli meh-likâları

Şeh-bâz-ı tîr-i gamzesi dil murgın itdi sayd
Ebrûlarınıñ aldı beni yay-karaları

Fülk-i melâmet içre bulurduk selâmeti
Bahr-ı felâketüñ görineydi karaları

Öli dirili hâzır olurduk namâzına
Ravzî eger virilse rakîbüñ salâları

613

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Cânuma geçmiş iken tîr-i gam-ı yâr eleme
Bir yañadan ne belâdur baña agyâr eleme

Cübbe-i cismümi cânâ çekeyin çâk ideyin
Çekmeyen şol kişidür ola sebük-bâr eleme

Tîg-i cevriyle helâk itdi beni bî-zahmet
Baña çekdürmedi ol şûh-ı cefâkâr elemi
Perde itme ruhuña zülfüñi kim hastelerüñ
Gice artuk çeker ey gözleri bîmâr elemi
Çekdüren bâr-ı gamı bâri hele yâr olsa
Çekdürür düşmen-i bed-hâh-ı sitemkâr elemi
Dil-i dîvâne gam-ı ‘ıškuñ ile ‘uryândur
Ya ne kayd olsun aña câme vü destâr elemi
Derd-i hicrânuñı ‘âlemde baña çekdüdüñ
Pâdişâhum dahı ‘âlemde kimüñ var elemi
Tîr-i cevr ile helâk itdügine incinmez
‘Âşık-a güc mi gelür yâr-ı vefâdâr elemi
Kâfiristâna esîr olmaga kalmaz hâcet
Çekdürür Ravzi’ye ol kâküli zünnâr elemi

614

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Kûyuñı seyrâna her ‘âşık ki ‘âdet bagladı
İtlerüñle hem-ser olmaga liyâkat bagladı
Haddine öyküñdi beñzer var ise ol goncentüñ
Hacletinden gül gülîstân içre humret bagladı
Kapuña varmaga şâhâ niçe yol bulsun rakîb
Kûyuñuñ etrâfin erbâb-ı zarâfet bagladı
‘Âşık-ı mestâneye tañ itme zâhid sen sen ol
Bâde-yi ‘ışk ile ol görseñ ne hâlet bagladı
Ravzi bir şi‘r okudı hep ehl-i bezm itdi kıyâm
Kadd-i yâri vasf idüp gâyet kıyâmet bagladı

615

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Tâli‘üm kıldı beni bir meh-i tâbân delüsi
Devr ider kûyın olup mihr-i dırâşân delüsi
Sadeğ agzuñ beni dür dişlerüñe ‘âşık idüp
Eyledi fikr-i lebüñ la‘l-i Bedahşân delüsi

Gülşen-i 'ışk u mahabbetde figân itse ne var
Oldı dil bülbüli bir gonce-i handân delüsi
Kerbelâ-yı gam-ı 'ışkında soyınsam ne 'aceb
Var Hüseyin'ün baña beñzer niçe 'uryân delüsi
Gûş idüp öldüğümü la'li firâkında dimiş
Terk-i cân itmez idi olmasa cânân delüsi
Ne 'aceb kûy-ı harâbâta gönül meyl itse
Genc-i 'ışk oldugıçün olur o vîrân delüsi
Uslanup şâh kaçarsa ne 'aceb kûh-ı gama
Geldi gâlib 'Acem'e milket-i 'Osmân delüsi
Kendüni görme gel ey murg-ı seher sencileyin
Sanma ol goncenün olmaya hezârân delüsi
Pây-mâl itmez idi cünd-i belâ ey Ravzî
Olmasaydum ben o ser-leşker-i hûbân delüsi

616

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Hergiz almaz 'aynına ol gabgabı elma gibi
Yüzünü biñ kez sarardursañ eger ayvâ gibi
Rûy-ı bî-hemtâñı gören 'âşık olur la'lüñe
Rûm'da bir nesne yok mergûb olur hurmâ gibi
Ejder-i âhumdan eyle ey perî-peyker hazer
Boynuña sarılmasun ol zülf-i 'anbersâ gibi
Bâd-ı âhum zülfünü tagıtdı gördüm gün yüzünü
Feth ider maşırık diyârın Mustafâ Pâşâ gibi
Pâdişâh-ı dehre hergiz eylemezsin ser-fürû'
Ravziyâ bir gevhere mâliksin istignâ gibi

617

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Vasf-ı ruhuñda dindi Cemâlî gazelleri
Râ kâşuña okındı Hilâlî gazelleri
Sâkî meger ki câm-ı lebün medh ider senün
Devr itdi bezm-i 'âlemi Vâlî gazelleri

Kevser lebüñ ümîdine ey hûrî-i behişt
Vird-i zebânım oldu Zülâlî gazelleri
Gâh agladur gamuñda beni gâh güldürür
Cânâ Firâki şi'ri Visâlî gazelleri
Medh eyledi meger ki senüñ lutf u tab'ußı
İrdi kemâl-i lutfâ Kemâlî gazelleri
Vasluñ nevâli yâduma geldükce yazılır
Mecmû'a-i gönülde Nevâlî gazelleri
Ravzî gam-ı firâk-ı nigârumda dem-be-dem
Eglençe oldu baña Hayâlî gazelleri

618

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Râh-ı gamda n'ola dil çekse belâ vü ta'bı
Beni hecr âteşine yakdı Mehemmed Çelebi
Gülşen-i gamda n'ola âh u figânlar itsem
Görmez oldu dil ü cân bülbülü ol gonçe-lebi
Ditredür gerçi ki hummâ-yı gam-ı 'ışk-ı nigâr
Derd-i hicrâne düşerseñ göresin tâb-ı tebi
Kûy-ı dil-berde baña şâl-ı melâmet yegdür
Hulle geydürse kabûl itmezsin İdrîs nebî
Ser-fürû' itmez idi câma surâhî hergiz
Ravziyâ hürmet ile tutmasa âb-ı 'inebi

619

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
'Akla cilâ vü rûha gıdâdur vefâları
Dünyâ deger güzellerüñ en kem bahâları
Gerçi melâhat ehli güzel bî-nihâyedür
Cânım sever Mehemmed ile Mustafâları
Sîm-i sirişki her dem akıt hâk-i râhına
Sayd eylemek dilerseñ o zerrîn kabâları
Gel hastenüñ hayâtına bâ'is ol ey tabîb
Tâ kim olunca eyleye saña du'âları

Her tıfl-ı nâ-resîdeyi basardı bagrına
Ravzî eger ki râzı olaydı babaları

620

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Perî-peykerleri seyr eyledüm dildâr besbelli
Aña beñzer melek-sîmâ görünmez yâr besbelli

Bugün bezzâzsitân-ı gamda ben bir hâce-i ‘ışkam
Ruh-ı zerd ile eşküm dirhem ü dînâr besbelli

Didüm Ka‘be yüzüñ ebrûlaruñ mihrâblar anda
Didi söz söylemek lâzım degül tekrâr besbelli

Dirîgâ Kerbelâ-yı gamda kaldum ben bir abdâlam
Hüseyn’uñ ‘ışkın eylersem eger inkâr besbelli

Akar etrâf-ı kûyında dem-â-dem eşk-i hûnînüm
Bitürmez mîve-i maksûdum ol gülzâr besbelli

Görüp yâr ile agyârı niçün gamgîn olur ‘âşık
Gülüñ yanında hod elbetde lâzım hâr besbelli

Seni gördükce ey Ravzî meveddet ‘arz ider ammâ
Dil-i agyârda saña ‘adâvet var besbelli

621

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Niçe yıldur yilersin ey sabâ cânânı gördüñ mi
Gezersin kû-be-kû ol server-i hûbânı gördüñ mi

Görür hâkister olduğum geçer hışm ile yanumdan
Beni pâ-mâl-i devrân eyleyen sultânı gördüñ mi

Çeküp tîg-i cefâyı şerha şerha eyledi sînem
Güzellerden vefâ gelmez diyen yârânı gördüñ mi

Firâkında baña Ya‘kûb’veş kan agladur her dem
Melâhat Mısr’ma ol Yûsuf-ı Ken‘ân’ı gördüñ mi

Kilâb-ı kûy-ı cânân ile yârân olabilmiş mi
Nedür Ravzî’nüñ ahvâli ‘aceb sen anı gördüñ mi

622

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Medh itdi reng-i rûyuñı Âlî gazelleri

Vasf-ı şeker-lebüñ didi Bâlî gazelleri

Devr itdi Mevlevî gibi meclisde câm-ı mey

Okındı gûne gûne Mevâlî gazelleri

Bezm içre câm kâse-i fagfûra ta'n ider

Düşdi ayaga anda Sifâlî gazelleri

Medhinde dindi ol sanem-i hûb-hasletüñ

Vasfî gazelleriyle Hısâlî gazelleri

Elmâs-ı la'lüñ itmege ey hâce iltimâs

Dindi Recâyi şî'ri Su'âlî gazelleri

Hatt-ı gubâr-ı yâri görüp şâdmâniken

Sildi süpürdi anı Melâlî gazelleri

Ravzî niçe geçinmeye 'âlemde ser-firâz

Didi o Sidre-kâmete 'Âlî gazelleri

623

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Cömerd olabilür mi o kim kesmeye nânı

Anuñ ne bilür lezzetini kesmeyen anı

Bir kişi ki dünyâyâ gele olmaya cânı

Pervâz-ı bülend eyler anuñ uçmaga cânı

Sînemde mekân isterise zahm-ı sinânı

Ol Yûsuf-ı Ken'ân-ı cihân eylesin anı

Cânum iledüp yâre disem budur olanı

Zannum budur ammâ ki dürûg añlar ol anı

Tîr-i müje atarsa eger kaşı kemânı

Olmaya ki zannedesin ey Ravzî kem anı

624

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Kim severse o çeşmi alaları

Derd ü gussa olur nevâleleri
‘İşkuñı iltizâm iden kuluña
Eksük olmaz belâ havâleleri
Devr ider himmetüñle ey sâkî
Bezm-i hecrüñde gam piyâleleri
Ol melek-rû işitmez efgânuñ
Göge çıkar gerekse nâleleri
Çemen-i hatt-ı yâre mâ’il olup
Çeşm-i Ravzî düşürdi jâleleri

625

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Mey-i nâbuñ bileyin dirseñ eger hürmetini
Sâkiyâ pîr-i mugânuñ alıgör himmetini
Görmedi düşde dahı Rüstem ü Dârâ ey dil
Bende-i dergeh-i cânân olanuñ devletini
Kerbelâ-yı gam-ı hecri o ki hergiz görmez
Telh-i düşünâm-ı Hüseyñ’üñ ne bilür lezzetini
Rûm-ı hüsnine idel’den galebe Şâm hattı
Yûsuf’a itmedi Mısr ehli anuñ ‘izzetini
Ravziyâ hâk-i rehi çıksa Sıfâhân’a eger
Görseñ ol yirde niçe olur anuñ ragbetini

626

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün
Kimi ta‘bîre nâ-kâbil olur düş var besbelli
Kimi âsân olur kâruñ kimi düşvâr besbelli
Kimi âsûde-hâl olmuş kimi âlûde-i mihnet
Kimi ser-mest-i lâ-ya‘kıl kimi hüşyâr besbelli
Kimi her nesneden fârig talebde kimi her dâ’im
Kimi kârında kesbinde kimi bî-kâr besbelli
Kimi ehl-i hidâyetdür kimi meslûb-ı feyz olmuş
Kimi hâb-ı dalâletde kimi bîdâr besbelli
Kimi Ravzî-sıfat haste kimi derd ile dem-beste
Kimi sag u kimi sâlim kimi bîmâr besbelli

627

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Bir perî zâhir olup nâm-ı şerîfî Şâmî
Çeşmüme kıldı benüm subh ile bir ahşâmı

Kıldı bünyâd-ı cefâ gerçi ‘Acem mülkinde
Zulm ile yıkdı harâb eyledi Rûm’ı Şâm’ı

Gün gibi rûşen ider mihr-i ruhi âfâkı
Gerçi Şâmîdür o meh-pârenüñ ey dil nâmı

Varayın bir gice ahşamlamaga aña dimiş
Hak nasîb eylese görsem o mübârek şâmı

Günümüz rûz-ı sa‘îd olsa görüp mihr-i ruhın
Ravziyâ gelse ne hoş idi safâ eyyâmı

628

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Dost sevdükce aña ‘âşık senâdan geçmedi
Seng-i ta‘n atdukça düşmen dil du‘âdan geçmedi

Kaşları yayın çeküp atar dile müjgân okın
Dem mi var tîr-i kader kavs-ı kazâdan geçmedi

Pîr oldukça cevânlar sevmeden hâlî degül
Gitdi dil sevdâ-yı hâl-i dil-rübâdan geçmedi

Tâc-ı fakrî itdiler bâzâr-ı hırs içre mezâd
Müşterî çoğaldı ammâ agniyâdan geçmedi

‘Îd-ı vasl-ı yâr-ı hercâ’isin eyler ârzû
Ravziyâ âşüfte gönülüm merhabâdan geçmedi

629

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Salınursın bâg-ı hüsn içre hırâmîler gibi
Gönülümü turmaz ugurlarsın harâmîler gibi

Hürmet ile tutdugumçün elde câm-ı mey-fürûş
Baña çok hürmetler itdi ihtirâmîler gibi

Pâdişâhum bende-i hâsuñ geçinürken senüñ
Sürme kapuñdan beni lutf eyle ‘âmîler gibi

Şerha şerha itdi tîguñ sîne-i sad-çâkümü
Aña müjgânuñ yine tîr urdı râmîler gibi
Ravziyâ dâ'im kabûl olsun namâzum dir iseñ
Cân u dilden sev Hatîboglın imâmîler gibi

630

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

Dîvâne dil uslandı temennâsını buldı
İrişdi murâdına tesellâsını buldı
Şevk âteşine yansa yakılsa 'aceb olmaz
Pervâne gönül şem'-i şeb-ârâsını buldı
Zencîr-i ser-i zülfine dil bağladı yârüñ
Mecnûn-ı belâ-keş yine Leylâ'sını buldı
Rûy-ı hasenin sevdi Hüseyñ'üñ dil-i şeydâ
Dil-berlerüñ a'lâsını zîbâsını buldı
Mevc atmış idi sâhil-i bahr-ı gama anı
Göñlüm yine mâhî gibi deryâsını buldı
Bülbül gibi dil murgı şetâretler iderse
Olmaz 'aceb ol gonçe-i ra'nâsını buldı
Mülk-i ferah u şâdlığa hükm ider oldı
Ravzî yine ol kaşları tuğrâsını buldı

631

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Sâkiyâ devr-i gül irdi koma elden câmı
Demidür nûş idelüm câm-ı mey-i gül-fâmı
Kayısı la'l-i lebüñ hey niçe şeftâlûdur
Şol kadar tâze vü terdür o ki yokdur hâmı
Yâr ile nûş idegör bâde-i nâbı ey dil
Almak isterseñ eger bezm-i cihândan kâmı
İtmezüz tevbe meye elden ayagı komazuz
Zâhidâ 'ârif iseñ itme bize ibrâmı
Meclis-i meyde ayagı ele al ey Ravzî
Rûzenüñ âhiridür geldi safâ eyyâmı

632

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Gördüm düşümde kûyuñı bâg-ı İrem gibi
Cennet nasîb ola varup aña girem gibi

Bir niçe gündür iki gözüm segirür gönül
Hâk-i reh-i nigâra yüzümi sürem gibi

Hem-dem olalı itüñ ile gönülüm uludı
Dirlikler itdi Rüstem ü Dârâ vü Cem gibi

Fikr eyledi dehânuñı dil gitdi kendiden
Bildüm ki aña menzil-i âhir 'adem gibi

Tutmuş kitâb-ı hüsnini hatt-ı nev ol şehüñ
Ey Ravzî bende defter-i 'ömri dürem gibi

633

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Rakîbüñ oldı ıgvâsıyla ol şeh bendesin nâsı
Mukarrer bâ'is-i izlâl olur *vesvâsı hannâsı*

Beni men' itme sûfî saykal-ı 'ışk u mahabbetden
Güzeller sevmeyince açılır mı gönülümüñ pası

Dem-â-dem âh ile 'ömri geçer ol kimsenüñ cânâ
Hevâ-yı kâkülüñle var ise başında sevdâsı

Egerçi Rûmili'dür bu güzeller bî-nihâyetdür
Baña hep cümlesinden yeg gelür hüsnüñ temâşâsı

Şeh-i devrâna söyleñ bâz-ı himmetle şikâr itsüñ
Nihâyetsüz geçer Rûm illerinüñ kazı turnası

Temâşâ eyle Üsküb'i ne zîbâ şeh olur ol kim
Münâsibdür eger dirsem aña Rûm'üñ Burusa'sı

Sen ol pâkize gevhersin ki deryâ-yı melâhatde
Dehânuñ bir sadefdür dişlerüñ lü'lû-yı lalâsı

Leb-i dil-ber hayâliyle gönül hayrân olur ammâ
Beni mest-i harâb eyler Hüseyñ'üñ çeşm-i şehlâsı

Hedef itdi dil ü cânım cefâ tîrine ey Ravzî
Beni kurbân iden cânânümüñ ebrû-yı garrâsı

634

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ûlü/ Fâ'ilâtün

Sevdi görüp egerçi tıfl-ı dil ol cevânı

Bâr-ı gam itdi anı ammâ ki pîr-i fânî

Mecnûn ben idüm evvel Kays oldı soñra zâhir

Dîvâneler içinde evvel benem o sânî

Leylî-yi zülfe Mecnûn olduğuma nişândur

Sî-murg-ı Kâf-ı 'ışkuñ başumda âşiyânı

Şâh-ı cihâna lâyıık olmaz gedâda tuhfe

Cânâ ne cândur ancak 'uşşâkuñ armaganı

Esrâr-ı la'l-i yâri keşf itse tañ mı Ravzî

Miftâh-ı gayb olupdur 'âşıklarauñ lisânı

635

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

Yilersin her dem ey bâd-ı sabâ ol yâri gördüñ mi

Melahat mülkine sultân olan hünkârı gördüñ mi

Aña agzum egildi dâ'imâ yalvarı yalvarı

'Aceb sihr itdi baña ol perî-ruhsârı gördüñ mi

Benümle eylemişdi va'de tenhâ gelmege bir gün

Yine ol va'deye hulf eyleyen dildârı gördüñ mi

Çeh-i hasretde mahbûs eyleyüp ben haste vü zârı

Nazardan dûr iden ol gözleri bîmârı gördüñ mi

'Adâvet şeklin izhâr eylemez ammâ ki ey Ravzî

Beni yârümden ayırdı yine agyârı gördüñ mi

636

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Cân kim gamuñda zümre-i 'uşşâka baş idi

Bagrum belâ-yı hecr ile top tolu yaş idi

Yavuz yavaş olurmuş efendi rakîb-i har

Bâr-ı cefâñı çekmede yavuz yavaş idi

Cân-ı hasûda geçdi dilâ nâvek-i hased

Hoş geldi haste gitse n'ola cân-hırâş idi

Şîrîn yolında n'ışledi yorıldı kûh-ken
Seng-i cefâyı kûh-ı belâdan mı taşıdı
Kanı o dem ki seyr ü sülûk itse ol perî
Ravzî dü çeşmüm ayagina sîm-pâş idi

637

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Cânımı gerçi benüm âteş-i hicrân yakdı
Ey gönül itme şikâyet hele cânân yakdı
Bülbülâsâ n'ola feryâd-ı hezâr eyler isem
Gülşen-i dilde beni bir gül-i handân yakdı
Sînemi tîg-i firâk eyledi sad-pâre benüm
'İşk her pâresine dâg-ı hezârân yakdı
Tâlib-i zînet-i dünyâ degilin sencileyin
Sûfiyâ sanma beni âteş-i 'isyân yakdı
Âteş-i fûrkat ile yandı ciger ey Ravzî
Kül idüp cümleten eczâ-yı teni cân yakdı

638

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün
Muhkem görünce bâdeye şâhuñ yasagını
Zâhid mülevves eyledi mescid bucagını
Rez duhterine hürmeti hadden ziyâde kıl
Elden sakın yire koma zinhâr ayagını
Eyle hazer ki itmeyesin hâtırın şikest
Zinhâr iletme Leylî'ye Mecnûn çanagını
Kendin yitürdi zâhidi mey-hânede görüñ
Seccâdeye degiştî şarâbuñ kabagını
Gaşy itmeseydi anı eger perde-i hayâ
Mecnûn yakardı âh ile Leylî tuvagını
Ravzî yakar gönülde senüñ 'ışkuñ âteşin
Hep ehl-i şevk andan uyarur çerâgını
Şemşîr-i yâr fikrini dilden çıkarmadı
Her kande gitse görür o başı yaragını

639

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ülün

Dögüp def` sînesin feryâd ider nây
Olur mı meclisinde hûy ile hây

Kilâb-ı kûyına yâr olma ey dil
Üleşmez degme kez yohsul ile bây

Güzel sevmez geçinür gerçi zâhid
İnanma sözine vay istemez vay

Cefâ tîrin atarken ehl-i ‘ışka
İgen çîn itme câna kaşlaruñ yay

Üleşdük Ravziyâ kâlâ-yı dehri
Güzellerden cefâ degdi baña pây

640

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Kılsa çeşmümde hayâlün n’ola cây
Pâdişâha yaraşur sırça sarây

Tîriñüñ kadrini bilmez nâ-dân
Baña gönder baña ey kaşları yây

Bâr-ı cûdından idersin şekvâ
Olsa vây ey dil-i zâr olmasa vây

Bilmez aslını kolayın söylemez
San‘at-ı ‘ışkı sanur sûfi kolay

Sîneñi def` gibi her gâh dögüp
Ravziyâ iñle yûri niteki nây

641

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Tîr-i cevruñden eger ey kaşı yay
İñler isem yiridür niteki nây

Uyup ol gözleri meste ey dil
Beni ‘âlemlere itdüñ rüsvây

Saña bir günce gelür ey meh-rû
Ben seni görmeyeli oldı bir ay

Sevdüñ ol yâri sözüm eslemedüñ
Demidür dir iseñ ey dil ey vây
Başuñı taşlara çal ey Ravzî
Degmedi mihr ü vefâdan saña pây

642

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Bendeye şâhuñ olurdu niçe ihsânları
Ol melek yanına cem‘ itnese şeytânları
Sındılar kahvecinüñ ‘ırzını fincân-sıfat
Gönderüp şâh-ı cihân bir kaç Ahıryânları
Ne revâdur bu ki her meclisi devr ide kadeh
Kahvenüñ hâk ile yeksân ola fincânları
Yıkdı subaşı ‘ases kahve-fürûşuñ ‘ırzın
Yakdılar âteş-i hırmâna müselmânları
Zevrak-ı ‘îş u neşât ile Kalata’ya geçüp
Ravziyâ gül gibi çâk eyle girîbânları

643

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Cân u dil ‘ışk-ı nigâr-ı bî-vefâdan geçmedi
Hûb-rûlar sevdi yâr-ı pür-cefâdan geçmedi
Kaddini lâm itdi bâr-ı derd-i ‘ışk-ı yâr ile
‘Âşık-ı dil-haste ol ebrû-yı râdan geçmedi
Cûy-ı eşküm üzre bünyâd oldugiçün gözlerüm
Çok zamândur hâb uçusar bî-bekâdan geçmedi
‘Aybını setritmek ister câme-i sâlûs ile
Bû-riyâlar geydi zâhid bu riyâdan geçmedi
Fikr-i câm-ı la‘l-i cânândur müdâm eglencesi
Ravziyâ göñlüm şarâb-ı dil-küşâdan geçmedi

644

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Hâlünüñ olsa hayâline efendi n’ola cây
Pâdişâhâne gözüm yaptı iki sırça sarây

Hüsn ile çünkü şehâ server-i hûbânsın sen
Bende-i dergehüñ olsa yaraşur bâý u gedây
Seng-i ta'n ile yüri sûfî melâmet itme
Bâde-i 'ışk bizi 'âleme itdi rüsvây
Vâ'izâ mescidi sen meykede-üslûb itdün
Saña ne fâ'ide eyler göresin hûy ile hây
'Âlemüñ soñu fenâ oldugına ey Ravzî
Bezm-i meyde niçe remz itdi bak a çeng ile nây

645

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Tâcını terk eyleyüp zâhid riyâdan geçmedi
Câme-i peşmîne geydi bûriyâdan geçmedi

Ahmed'e cân ile ümmetdür Muhammed hakiçün
Her ki bu 'âlemde hubb-ı Mustafâ'dan geçmedi

Dest-i nâ-dân irmedi dirseñ eger olmaz 'aceb
Şi'rümüñ tûmârı yârân-ı safâdan geçmedi

Derd ü gamdan rişteveş inceldi cism ammâ ki dil
Sûzen-i müjgân-ı yâr-ı dil-rübâdan geçmedi

Ol kemân-ebrû gamından tîr-i âhum Ravziyâ
Dem mi var kim tabla-i çarh-ı dü-tâdan geçmedi

646

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Tîr-i cevri baña gönderseñ harâmîler gibi
Sînemüñ zahmına sarardum melâmîler gibi

Cân u dil bulup hayât-ı câvidân sürsün safâ
Sun şarâb-ı la'lüñi dâru's-selâmîler gibi

Behremend olmak dilerseñ subh-ı vasl-ı yârdan
Ka'be-i kûyına mahmil bagla şâmîler gibi

Bulmak isterseñ eger câm-ı mahabbetden nasîb
Bir dem ayagı koma elden müdâmîler gibi

Eyle evsâf-ı dehân-ı yâri ey Ravzî tamâm
Nokta-i mevhûmı isbât it kelâmîler gibi

647

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Halvetde sûfi içmese câm-ı safâları
Mest-i gurûr olup satamazdı riyâları

Tâ'ûn-ı ekber oldı bize göreyin hasûd
Çak koltuğında çıkara şâlla vebâları

İç kara vü taşrası kara bir kara gönlüdür
Sûfi giyirse tañlama kara 'abâları

Sen didüğüñ gibi degülüz sûfiyâ bize
Gözün belerdüp eyleme çün u çerâğları

Gözden çıkınca aglasa sûfi 'aceb degül
Ravzî bizümle çokdur anuñ mâ-cerâları

648

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Saldı 'ışk ile yine 'âleme âvâze deli
Yeñile 'âşık olup oldı yine tâze dili

Zâhidâ sencileyin ol hele nâ-sâz degül
Mey ü ney bezmin idüp gûş tutar sâza deli

Zülfî zünnârına dil bağlar imiş ol sanemün
Ne 'aceb olsa eger hâric-i endâze dili

Mısr'a 'azm eyler ise başına sultân olsun
Mâni' olmañ gide ger Şâm'a vü Şîrâz'a deli

Ravziyâ sırruñı fâş eyleme nâ-dâna sakın
Olmaya bu gazeli okıya ya yaza dili

649

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

Âyâ nedendür âyinenün bî-hayâlığı
Âyîn-i bî-vefâlığı yâ hod-nümâlığı

Ol sûret ugrusun der-i hammâma asdılar
Tâ göstere perîler aña dil-rübâlığı

Deryâ-yı fikre düşdi gönül kûy-ı yârde
Gördüm rakîbi eylemedüm âşinâlığı

Çaldum rakîbe bahr-ı felâketde silleler
Döndü şu kişiye ki düşüpdür kayalığı
Sultân olurdu başına Ravzî benüm gibi
Yahyâ'ya ögredeydüm eger kim gedâlığı

650

Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün
Goncalar başına dizdi gül-i handânları
Gülşeni tutsa n'ola bülbülüñ efgânları
Saña Servân ile Tebrîz'ini mülk-i 'Acem'üñ
Baña Rûm illeriniñ husrev-i hûbânları
Bilmezin nic'ideyin kime şikâyet ideyin
Şâha ahvâlümü 'arz itmedi derbânları
Kahveye çünki yasag eyledi şâh-ı devrân
Zurefâ kosalar elden n'ola fincânları
Ravziyâ bâde-sıfat kaldum ayakda n'ideyin
Pâdişeh bendesine itmedi ihsânları

651

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün
Cinânuñ ey perî-sûretlü hûrı
Bulınur kûyuña nisbet kusûrı
İdüpdür murg-ı dil kûyuñda mesken
Rakîbüñ niçe uçmasın huzûrı
Felekde misli yokdur gerçi mihrüñ
Ruhuñ yanında degmez bir filori
Düşümde gördüm ey dil kûy-ı yâri
Cinâna göçdi cânım bi'z-zarûrî
Yüzinden iktibâs itse o mihrüñ
Meh-i tâbânuñ eksilmezdi nûrı
Fürû'üñ niçe bilürdi usûlin
Bu şi'ri görmese sâhib-Kudûrî
N'ola Ravzî-sıfat handân olursam
Gam-ı yâr iledür göñlüm sürûrı

652

Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

'Âşıklarını yazdı yine defter eyledi
Ser-defter eyledi beni dilde yir eyledi
Pâ-mâl-i cünd-i derd ü belâ eyledi beni
İklîm-i hüsne ol ki seni server eyledi
Berg-i giyâh idüp beni hâk-i mezelle
Gülzâr-ı hüsne kâmetüni 'ar'ar eyledi
Sultân 'Ali ki Düldül-i hüsne süvârdur
Minnet Hudâ'ya aña beni Kanber eyledi
Ravzî şikâyet eyleme cevri-i zamâned
Her ne ki eyledise saña dil-ber eyledi

653

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

'Âşık-ı haste-dile itdüresin âhları
Alasun yanuña lâyıık mı o güm-râhları
Gâh geh 'âşıkı düşnâm ile yâd itmeyesin
Dostum medh idesin düşmen-i bed-hâhları
Şâh-ı 'ışk olanuñ âyîni budur sultânım
Vâdi-i gamda kurar hayme vü hargâhları
Cur'aveş ayaga salma elin al 'uşşâkuñ
Atma yabana begüm bende-i dergâhları
Mescide varmasa 'uşşâk 'aceb mi zâhid
Câme-i zerkı n'ider mülk-i gamuñ şâhları
Kûy-ı cânânı koyup Ka'be'ye varur mı 'aceb
Zâhidâ 'ışk ilinüñ 'ârif-i âgâhları
Ravziyâ kurtılamaz âhum okından hergiz
Göklere çıksa eger yiryüzinüñ mâhları

654

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Yüri hey kârı cefâ 'âdeti bî-dâd yüri
Beni öldürmedin ey gözleri cellâd yüri

Dâ'imâ seyr idüp agyâr ile bayram yirin
Merhabâ ile beni eylemedüñ yâd yüri
La'l-i Şîrîn ile bir Husrev-i 'âlemsin sen
Bî-sütûn-ı gama kılduñ beni Ferhâd yüri
Serv-i gülzâr-ı cinânsın salın agyâr ile sen
Bend-i gamdan beni gel eyleme âzâd yüri
Ravziyâ pâye-i şâdîye ayak basma sakın
Dâ'imâ eyle gam-ı yâr ile feryâd yüri

655

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Acıma yokdur bana yâr-ı dil-âzârüm gibi
Üstüme aglar bulunmaz çeşm-i hûn-bârüm gibi
Sîne-i 'uşşâkı dest-i cevri ile çâk itmede
Büsbütün dünyâda bulunmaz benüm yârüm gibi
Zülfi sevdâsında yildüm niçe demler ey felek
Baña gün göstermedüñ baht-ı siyehkârüm gibi
Niçe dil-şâd olmayam 'izzet diyârında müdâm
Gönlüm eyler gam benüm yâr-ı vefâdârüm gibi
Bezm-i gamda 'âşık-ı mahzûnuñ açar göñlini
Ravziyâ hiç görmedüm tûmâr-ı eş'ârüm gibi

656

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün
Mey ü ney meclisine gelmiş o nâ-sâz dili
Kılmış olmaga heves mutribe dem-sâz dili
Leyli-i zülfüne bend eyledi dîvâne dilin
Yine olmuş gibi Mecnûn ile enbâz dili
Dil-i dîvânemüzi gayre kıyâs itme bizüm
'Işk meydânına gelmez olur olmaz dili
Gözlerüm yaşına gark olduğuma kılma nazar
Âteş-i 'ışkuñ ile sanma ki yanmaz dili
Hâb-ı nâz içre uyar işde mezâ-yı Ravzî
Gerçi eflâke çıkar eylese âvâz dili

657

Mef'ûlü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ûlün

İtdüm ser-i kûyında temâşâ o cevânı
Rıdvân gibi seyr eyler idi bâg-ı cinânı

Dâ'im beni ok gibi atar gerçi yabana
Cânum dahı artuk sever ol kaşı-kemânı

Meydân-ı mahabbetde ana evvel idüm ben
Leylî saçınñ 'ışkına Mecnûn baña sâñî

Bir kişi ne cân ile ider cürm ü cinâyet
Zâhid bize ta'n itmez idi olmasa cânî

Pîr itdi bizi gerçi gam-ı 'ışk-ı mahabbet
Ravzî sevelüm gel yine bir tâze cevânı

658

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Niçe giceydi bizümle yâr hem-pehlû idi
Vakt o vakt idi dem ol demlerdi 'âlem o idi

Çâr-sû-yı hüsni içre her gün ol meh-pârenüñ
Seyrümüz yüz şevk ile ol çeşm ü ol ebrû idi

Bâg-ı vaslında gıdâmuz ol nihâl-i dil-keşün
Her biri biñ cân deger bir tâze şeftâlû idi

Câm-ı la'lin nûş iderdüm kimseden bî-bâk idüm
Sâki-i meclis hemân ol dişleri lü'lü' idi

Düşün ise hayr ola Ravzî meger kim var ise
Yatduguñ yir açığ idi yıldıza karşı idi

659

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Nabzuma yanaşdı derdüm bildi Lokmân agladı
Buña 'âlemde bulunmaz didi dermân agladı

Sen hilâl-ebrû firâkında görüp hâlüm benüm
Görinenler sanma encüm mâh-ı tâbân agladı

Hasretüñde şol kadar dil-haste vü bî-çâreyem
Âh u zârum gûş idüp mecmû'-ı insân agladı

Her seher şeb-nem degül evrâk-ı gülde görinen
Eşk-i bülbüldür ki olup zâr u nâlân agladı
Gördi kûyuñda rakîb-i rû-siyâhı dün gice
Ravzi-i âşüfte vü bî-sabr u sâmân agladı

660

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Mürde diller derdüñi ister bedende cân gibi
Derd-i ‘ıškuñ dil-berâ dil derdine dermân gibi

Ârzü eyler rakîbüñ aşını halvâsını
Dâ'imâ fikr-i leb-i dil-berle dil hayrân gibi

Gerçi şâh-ı ‘âlem olmışdum gam-ı ‘ıškuñda ben
Lîkin elden gitdi ‘akl u sabr u dil Şîrvân gibi

Pây-mâl-i derd-i hicrân oldugum yeter baña
Ey felek sen de cefâlar eyleme cânân gibi

Kûy-ı yâri devr ider mihr ile meh her rûz-ı şeb
Ravziyâ bencileyin anlar da ser-gerdân gibi

661

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

Ser-i zülfin ider dil düzdine çengâl besbelli
Eger ki nâz u istignâ iderse hâl besbelli

Letâfet kânıdur dil-ber rakîbe yüz yumaz sanma
Akar su gibi ne görse olur meyyâl besbelli

Firâş-ı derd-i mihnetde gelüp dil-hastesin sormaz
‘Îlâcumda benüm eyler tabîb ihmâl besbelli

Terahhum dest-mâliyle gözüm yaşımı silmezse
Cefâ şemşîrin alsun destine minvâl besbelli

Mahaldür Ravziyâ fazl-ı Hudâ’ya olasın lâyık
Düşerseñ ‘adle mazhar defter-i a‘mâl besbelli

662

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ülün

Nidâ idüp müdâm ider münâdî
Dükenmez ‘âlem-i kevnüñ fesâdı

Bu dünyâ beyt-i ahzândur bürâder
Müyesser olmaz anda şevk u şâdî
Fenâ üzre urulmuşdur binâsı
Bekâsı var diyüp itme ‘inâdı
Bu ‘âlem bir güzergehdür ki şâhâ
Ecel vâdîsine iltür ‘ibâdı
Sunar peymâne-i şâdîyi evvel
Ayaguñ almadur âhir murâdı
Kanı ol server-i şehri melâhat
Cihânı kodı gitdi kaldı adı
Didi târîhiñi Ravzî-i dâ‘î
Receb Bâlî’ye rahmet ide Hâdî
951

KITALAR

1

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Bize dünyâ serâyında karâr itmek harâm oldu
Ki zîrâ cevri çok bir pâdişâh-ı bî-bedel sevdük

İki mısra'dan üç târîh olur 'ayb itmesün yârân
Degüldür 'aklumuz yirinde zîrâ kim güzel sevdük

Halâs itmek dilermişsin bizi dünyâ belâsından
Beri gel bir yaña eyle seni biz ey ecel sevdük

984 984 984

2

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Binâ kılduñ bu beyt-i bî-nazîri
Girüp içinde şâd u müstedâm ol

Olup baht u sa'âdet hem-cenâhuñ
Cihânda devlet ile ber-devâm ol

Didi Ravzî-i dâ'î aña târîh
Serây-ı dil-küşâñ içre müdâm ol
977

3

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Memi Şâh eyledi 'ukbâya rihlet
Gezerken salınup kebk-i derîveş

Görüp fevtini Ravzî didi târîh
Cihândan göçdi yine bir perîveş
961

4

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Yigirmi yaşına irdükde merhûm
Fırâş-ı mevte düşdi oldu me'yûs

Bu dâr-ı vahşetüñ bildi fenâsın
Varup hûrîler ile oldu me'nûs

Aña Ravzî-i dâ'î didi târîh
Memiye rahmet ide Hayy u Kudûs
961

5

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

Zerrece yogidi mecâl anda
Za'f ile gâyet olmuş idi 'alîl

Dâr-ı vahşetden itdi 'azm-i sefer
'Âlem-i mülk-i inse tutdı sebîl

Ehline kodı gitdi dünyâyı
Sürsün anlar cihânda 'ömr-i tavîl

Didi Ravzî du'â idüp târîh
'Abdi 'abdine rahmet ide Celîl
968

6

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Terk idüp dünyâ-yı dîmı gitdi mülk-i bâkiye
Hayy-ı Bâkî rûzi kılsun aña câm-ı selsebîl

Rûhına Ravzî du'â idüp didi târîhini
Fâtıma göçdi bekâya şâd ide rûhın Cemîl
968

7

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Gülşen-i hüsn ü cemâlinde esüp bâd-ı hazân
Eyledi hâk ile yeksân o gül-i gonçe-lebi

Ravziyâ didi işidenler anuñ târîhin
Ne kılalum n'idelüm gitdi Mehemmed Çelebi
956

8

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Dünyeden gitdi çün Karamânî
İricek bagrına ecelden sîh

Didi fevtine kendünüñ merhûm
Hayr ile yâd idüñ beni târîh
957

9

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ûlün
Bu dehr-i pür-cefânuñ yok vefâsı
Bekâ idinme ey dil bunda maksûd

Sakın magrûr olma bir iki gün
Yüzüñe gülse bu dünyâ-yı merdûd

‘İbâdet idegör kim soñ nefesde
Saña bu mansıb u câh eylemez sûd

O nûr-ı çeşm-i ‘âlem kıldı rıhlet
Anı hoş tuta her dem Rabb u Ma‘bûd

Görüp mevtini Ravzî didi târîh
Yöneldi gülşen-i Firdevs’e Mahmûd
963

10

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün
Hazret-i Taşkoprizâde menba‘-ı fazl u kemâl
K’aña virmiş Hak Ta‘âlâ ‘ilm ü hem hulk-ı azîm

Hadd ü gâyet yok çü te’lifât u tasnîfâtına
‘İlm ile meşhûr-ı âfâk olsa tañ mı ol kerîm

‘İlm içinde aña beñzer gelmedi bu ‘âleme
Hâkim-i ‘âdil kâvî-rây u halîm u mustakîm

Bilüp anuñ ‘ilmini vü zühdini takvâsını
Eyledi Sultân Süleymân aña ‘izzetler delîm

Bir bahânedür aralıkda hemân şâh u vezîr
Mansıbı kullarına kendi virür Hayy u Kadîm

Bu durur aña du‘âsı Ravzî-i bî-çârenüñ
Merkez-i ‘izz u sa‘âdetde ola dâlîm mukîm

Hâtif-i gaybî nidâ ile didi târîhini
Kıldı Bursa hâkimi anı o Rezzâk u Hakîm
952

11

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Rûmiline kâdı 'asker eyleyüp virdi şeref
Bir kerem bustânını lutfuyla şâh-ı kâmrân

İşidüp Ravzî didi ikrâm ile târîhini
Eyledi 'izzet aña Sultân Süleymân-ı cihân
963

12

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Niçe yanup yakılup yâ niçe efgân itmeyem
Cümle-i halk-ı cihân şâdîde vü mâtemdeyin

Yüzüme bakmaz benüm rahm eylemez hergiz baña
Mihnet ile kan yudup kan agların her demdeyin

13

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Kâdılar yimez geçer nâyibler ammâ yidürür
Göresin hâlini yarın kâdı ile nâyibüñ

Ehl-i hükm adına olan kimseye olma yakîn
Var ise 'akl-ı selîmüñ dahı fikr-i sâyibüñ

14

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

'Adli koyup zulme meyl iden kuzâtuñ her biri
Rûz-ı mahşerde olur hor u hakîr hem fakîr

Cürm ü taksîre ider her biri yârın i'tirâf
Anlaruñ şânındadur *suhkan li-eshâbi's-sa'ir*

15

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Bir bölük câhilleri kâdî idüp şâh-ı cihân
Kâ'inâtı zulm ü bî-dâd ile bed-hâl eyledi

Emr-i şer' icrâ olunmaz kâdılar ancak hemân
'Âlemi yakup yıkup tahsîl-i emvâl eyledi

İKİ BEYİTLİK GAZELLER

1

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

Gel işit pend-i ehl-i idrâki

Yime efyûnı olma tiryâkî

Yi bokı yime berş u esrârı

Mezbele itme mi’de-i pâki

2

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ûlün

Nedür ol ser-be-ser cismi çıbandur

Uzundur şekli gûyâ kim yılandur

Ayağı yassıdur hem başı sivri

Sakalı saçı ak ammâ cevândur

MESNEVÎLER

1

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

Ey dirîgâ n’ideyin gitdi ‘Atâ

Çarh-ı gaddâr ‘aceb itdi hatâ

Döyemez hecr odına kûh-ı girân

Yiridür göklere çıksa efgân

Niçe fûrkat niçe hasretdür bu

Ne felâket ne musîbetdür bu

Ki benüm gön̄lümüñ eglencesi âh

Gözgöre çıkdı almadın nâ-gâh

Terk idüp ‘âlemi ol yüzi güneş

Cân u dil şehrine saldı âteş

Câna kâr eyledi derd ile firâk

Gerçi cennetde ol idindi turak

Lîk hasretle ciger oldı kebâb

Dem-be-dem kan akıdur çeşm-i pür-âb

Bilmezin nic’edeyin niç’ola hâl

Ayrılık zahmına çâre mahâl

Gam ile gussa beni kıldı helâk

Dest-i fûrkat yakamı eyledi çâk

Hâke yüz sürdi çün ol lâle-‘izâr

Haşr olunca ideyin nâle vü zâr

Yâ İlâhî umarın rahmetüñi

Cennet içre vir aña ni‘metüñi

Meyl ü ‘azm eyleyüben me’vâya

İntikâl itdügi dem ‘ukbâya

Didi târîh aña Cebrâ’îl

Rûhını şâd ide Rahmân [u] Celîl

(970)

2

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ûlün

Nedür ol kim metâ‘-ı ins ü cândur
Cihânda su gibi hükmi revândur

Anuñ sözin tutanlar oldı kâmil
Aña kim uymaz ise oldı câhil

Yaratmamışdur anı Hak Ta‘âlâ
Yüz on dört pâre kılmış lîk Mevlâ

3

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ûlün

Nedür ol kim hem uzundur hem ince
Aña kaftan bulunmaz hiç boyınca

Götinden yir yimek yidükçe her dem
Sıçar yidügin agzından ol âdem

Yine sıçduğun agzından yudar ol
Soñucu yine götinden kusar ol

4

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ûlün

Nedür ol kim taşı ak içi kara
Su kadar gerçi beñzer fi‘li nâra

Katı kuvvetlidür hem nâ-tevândur
Te‘emmül kıl ki gün gibi ‘ıyândur

5

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Fe‘ûlün

Nedür ol başı büyük gözleri çok
Geceyle aç oturur gündüzün tok

Gıdâsı her zamân âdemdür anuñ
Seni de yise hazz eylerdi cânuñ

Gözüm yaşı gibi yaşı çoğ olsun
Gerek ıssı gerekse sovuğ olsun

Vücûdı ber-devâm olsun dem-â-dem
Cihânda ansız olmasun bir âdem

MÜFREDLER

1

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Nasîb olan gelür Hind ü Yemen'den
Eger turşî eger zeytûn irişür

2

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

Zühd ü takvâ ehlini sanma severler kâdılar
Anlaruñ yanında ehl-i şûr u şer makbûldür